

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

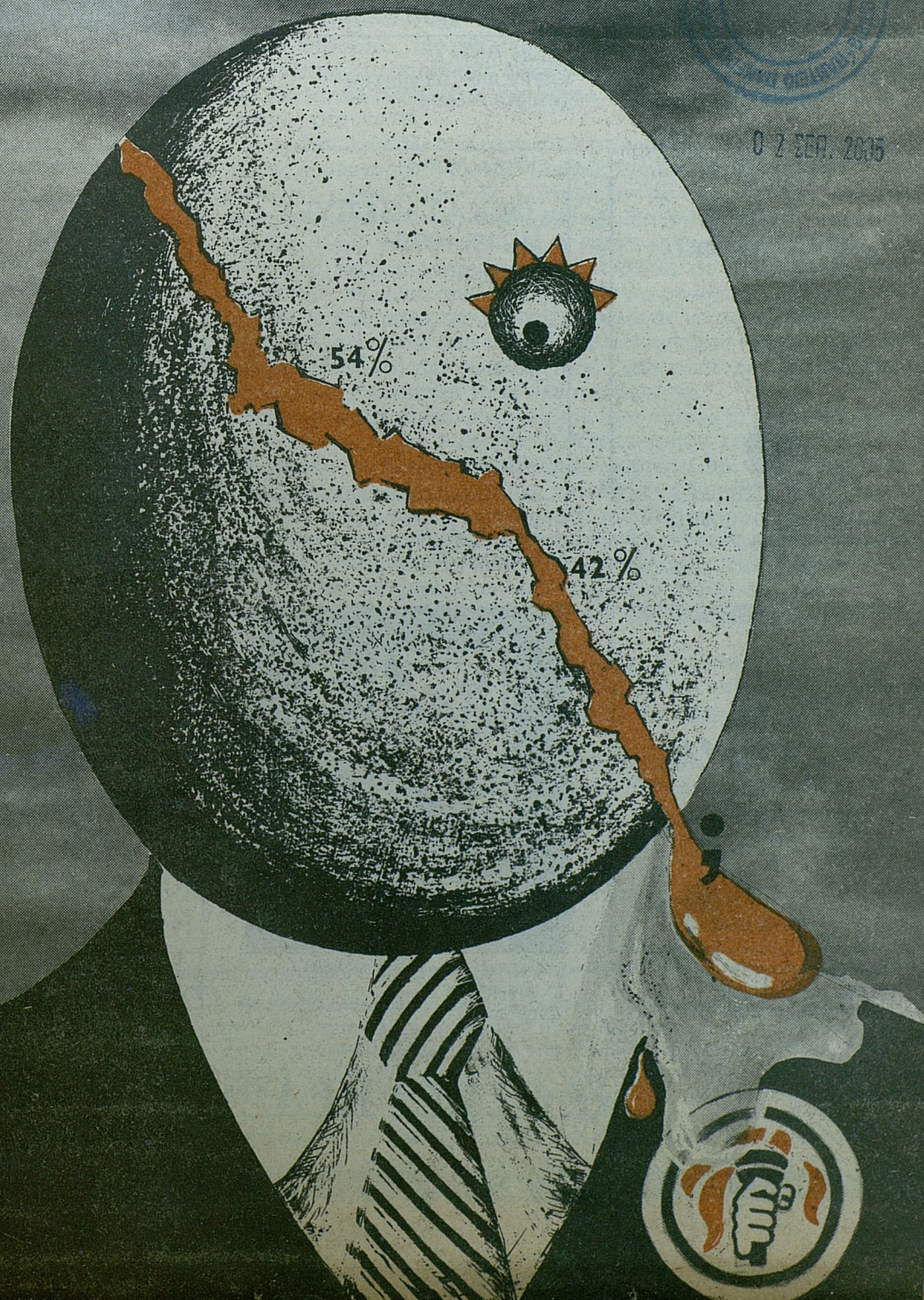
αντι

Περίοδος Β', τεύχος 170 Παρασκευή 30 Ιανουαρίου 1981

Δραχ. 30

ΕΚΛΟΓΕΣ '81

εκκολαπτομενα ποσοστα

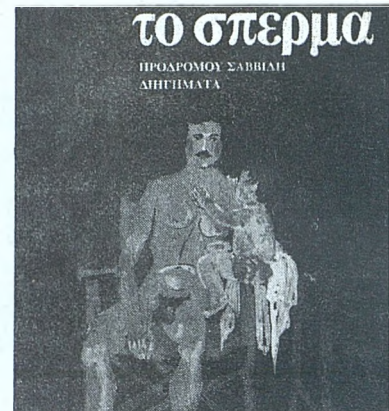
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

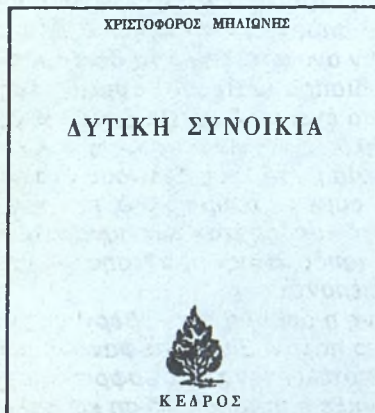
ΑΝΡΙ ΛΕΦΕΒΡ
ΧΕΓΚΕΛ - ΜΑΡΞ - ΝΙΤΣΕ
η το βασίλειο των σκιών

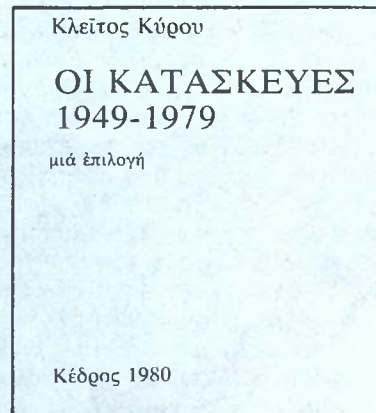
ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ
ΚΑΡΡΕ ΦΙΞ (Διηγήματα)
Τέταρτη έκδοση

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ
ΤΟ ΣΠΕΡΜΑ
Διηγήματα

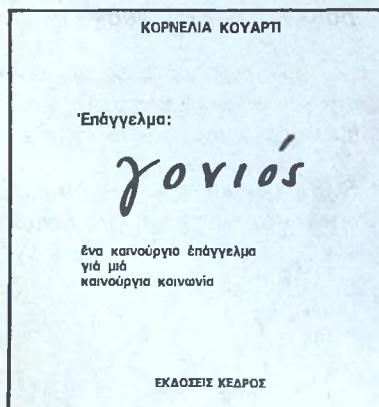
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ
ΔΥΤΙΚΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ
(Μυθιστόρημα)

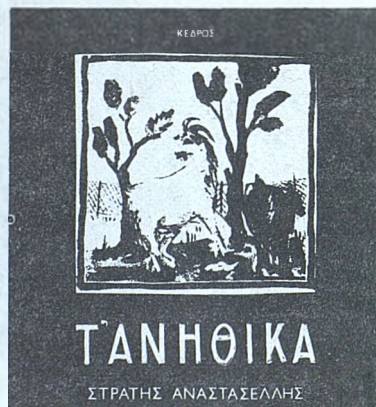
ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ
ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
1949-1979 (Ποιημ.)

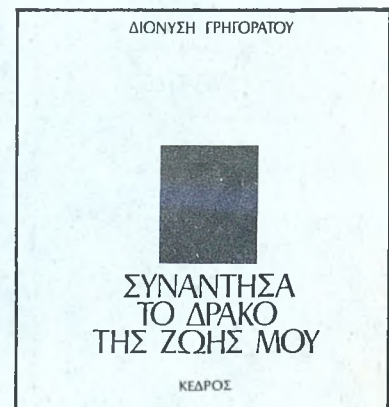
ΗΛΙΑ Φ. ΗΛΙΟΥ
ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ
ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ
(Δοκίμιο)

ΚΟΡΝΕΛΙΑ ΚΟΥΑΡΤΙ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ: ΓΟΝΙΟΣ
(Μιά νέα τέχνη για μία νέα κοινωνία)

ΣΤΡΑΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΛΛΗΣ
Τ' ΑΝΗΘΙΚΑ
(Διηγήματα)

ΔΙΟΝΥΣΗ ΓΡΗΓΟΡΑΤΟΥ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΑ ΤΟ ΔΡΑΚΟ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ
("Ενα «καθημερινό» θρίλερ)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος 'Ακαδημίας) Τηλ. 3615783

Περίοδος Β'
Χρόνος 8ος
Τεύχος 170

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΑΝΤΗΝΩΡ: Οι διαπραγματεύσεις για τις βάσεις και οι εκλογές.....	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ.....	5
ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ.....	6
Γ. ΚΑΛΑΙΤΖΗ: Οι Σκυλάραρες, η Μαστόρισσα και ο Παραγουός.....	9
ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ	
Π. ΣΤΑΓΚΟΥ: Οι «τροπολογίες» — «τσόντες» υποβαθμίζουν το νομοθετικό έργο.....	10
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: ΕΤΒΑ - Χρήμα, Φιλιά, Βυζί και... ο Σπέντσας.....	11
ΑΝΤΙΘΕΜΑ	
Δ. ΧΑΤΖΗ: Η καθαροση της Ραδιοφωνίας — Τηλεόρασης και η διανοήσας.....	12
ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ: Ο Ευρωπαίος... ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ: Εκλογές '81 — Ανησυχία για τις ευθύνες στους μεγάλους, αγωνία για την τύχη στους μικρούς.....	13
ΗΛΙΑ ΚΑΡΡΑ: Εκλογές '81 — Εκλογικές τακτικές και πραγματικά δεδομένα.....	14
ΧΡΥΣ. ΛΑΖΑΡΙΔΗ - Κ.Β.ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία — και η Αριστερά;.....	18
Ο. ΦΑΡΑΚΛΑ: Το παραμύθι της Χωροταξίας ή η Χωροταξία των συντριπτικών συμφερόντων.....	25
ΒΑΣ. ΣΤΑΥΡΑΚΑ: Φάκελλος Πλογκόφ	
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
ΗΠΑ.....	28
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ.....	33
Β. ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ: Ο φίλος-μου ο Δεσποτίδης.....	36
Π. ΚΑΡΑΚΑΣΗ: Καγκεμούσα.....	40
ΣΠ. ΚΟΚΚΙΝΗ: Το ελληνικό βιβλίο... ΝΤ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ — ΡΟΓΚΑΝ: Χρονικό Εκθέσεων.....	42
Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: Άνοιξε η Λυρική... ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ.....	44
ΔΙΑΛΟΓΟΣ.....	46
	48
	49
	50
	51

ΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΜΕΣ ΥΠΟΨΙΕΣ

«Αισιοδοξία» εκφράζουν καλά ενημερωμένες ελληνικές κυβερνητικές πηγές, για την επίτευξη μιας «σύντομης συμφωνίας» για τις βάσεις, στις συνομιλίες που συνεχίζονται στην Αθήνα. Δεν έχουμε κανένα λόγο να συμμεριζόμαστε την «αισιοδοξία» της κυβέρνησης. Μη έχοντας, όμως, και καμιά εμπιστοσύνη στις «αντιστάσεις»-της αποδεχόμαστε την «πρόβλεψη» για τη «σύντομη λύση».

Δεν έχει, ίσως, νόημα να επαναλάβουμε τα βασιμότερα επιχειρήματα για τους κινδύνους που αντιπροσωπεύουν οι αμερικανικές βάσεις για την εθνική υπόσταση, την ακεραιότητα του ελληνικού χώρου, την ανεξαρτησία της εξωτερικής πολιτικής. Δεν έχει νόημα, γιατί το τίμημα των βάσεων έχει ήδη καταβληθεί με τη συμφωνία του περασμένου χρόνου για την επανένταξη στο ΝΑΤΟ.

Αυτό που επιβάλλεται, όμως, να επισημάνουμε είναι η πλήρης παραίτηση της κυβέρνησης από κάθε μορφής διαπραγματευτικό «ατού». Και σαν μοναδικό τέτοιο «ατού», θα βλέπαμε την ανοιχτή, δημόσια δέσμευση της κυβέρνησης επί των μη επιδεχόμενων διαπραγματεύσεων σημείων της συμφωνίας. Έτσι, για παράδειγμα, τί νόημα έχει να διαβεβαιώσει η κυβέρνηση την κατοχύρωση της αναλογίας 7:10 (λες και είναι ούτως ή άλλως θέμα ποσοστών), την ώρα που αυτή η αναλογία με άλλους δρόμους φτάνει μέχρι και το 7:20 υπέρ της Τουρκίας. Θέλουμε να πούμε απλά, πως η κυβέρνηση καλύπτει πίσω από το διπλωματικό «απόρρητο» των συνομιλιών την έλλειψη κάθε «ρητής», «υπόρρητης» ή «απόρρητης» πρόθεσής-της να προασπίσει αποτελεσματικά τα εθνικά συμφέροντα.

Από την άλλη μεριά, είναι βέβαιο πως η σπουδή της κυβέρνησης προνοεί μάλλον για το μέλλον παρά βιάζει το παρόν. Είναι πια φανερό, πως το «κλείσιμο» του θέματος των βάσεων αποτελεί την τελική σφραγίδα σε όλους τους εκκρεμείς φακέλους που άνοιξε η μεταπολίτευση και έκλεισε έναν έναν η εξάχρονη διακυβέρνηση της Δεξιάς.

Τελικός στόχος είναι στις επερχόμενες εκλογές, (που η έκβασή-τους είναι αβέβαιη και για την κυβέρνηση), να υπάρξει ένα δεσμευτικό πλαίσιο των βασικών κατευθύνσεων της εξωτερικής πολιτικής, που θα θέσει μια μη δεξιά κυβέρνηση ενώπιον σημαντικών προβλημάτων και δυσχερειών στην άσκηση της πολιτικής-της.

Είναι, βέβαια, κοινοτυπία, αλλά και οι κοινοτυπίες είναι σκόπιμο να υπενθυμίζονται, ότι η «Νέα Δημοκρατία» με την τακτική-της αυτή, δεν αποδειχνει παρά την ταξική-της στενότητα που περιορίζει και τα όρια της εθνικής-της ευθύνης.

Και δεν είναι, ίσως, δήλωση ευχής η ελπίδα, πως σε ένα όχι μακρινό μέλλον θα διαψευστούν τα σχέδια και οι προσδοκίες τόσο της Δεξιάς όσο και των συμμάχων-της.

αντι

Μια μακρά παράδοση θέλει διαταραγμένες τις σχέσεις της ελληνικής Αριστεράς με το Κοινοβούλιο. Είτε με τον αποκλεισμό-της εκ των πραγμάτων, είτε λόγω της αντικειμενικής υποβάθμισής-του από άλλα κέντρα ισχύος, είτε για ιδεολογικούς λόγους, το Κοινοβούλιο παρέμεινε στο περιθώριο της προσοχής της Αριστεράς. Καθώς, όμως, κοινή αίσθηση αποτελεί το γεγονός ότι η Βουλή αποτελεί πολλές φορές τον προνομιακό χώρο ανάδειξης των πραγματικών τάσεων των στρατηγικών και τακτικών των πολιτικών δυνάμεων, καταγράφει με διαύγεια την πρακτική κομμάτων και εκπροσώπων, θεωρούμε χρήσιμη τη στήλη που καθιερώνουμε απ' αυτό το τεύχος για την παρακολούθηση του έργου της Βουλής.

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Οι διαπραγματεύσεις για τις βάσεις και οι εκλογές

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ της «Νέας Δημοκρατίας» επείγεται, περισσότερο από τους Αμερικανούς, για την υπογραφή της νέας ελληνοαμερικανικής συμφωνίας για τις βάσεις. Και επείγεται, όπως σημειώνει ο διευθυντής της «Μεσημβρινής», πρώην υφυπουργός Προεδρίας κ. Π. Λαμπρίας, λόγω εκλογών, οι οποίες θα γίνουν όχι τον Οκτώβριο-Νοέμβριο, όπως υποστηρίζει η κυβέρνηση, αλλά «τέλη Μαΐου ή αρχές Ιουνίου»...

Ο ΧΡΟΝΟΣ διενέργειας των εκλογών, είτε πυροδοτεί την πιθανολόγησή-του η αντιπολίτευση, είτε όχι, αποτελεί ένα από τα προφιλέστερα θέματα του ημερησίου Τύπου. Ιδιαίτερα όταν λείπουν τα μεγάλα αισθαντικά οκτάσηλα. Ωστόσο, λέγεται ότι ο πλέον άτεγκτος στην εφαρμογή μιας «γραμμής» που ζητεί από την κυβέρνηση Ράλλη να εξαντλήσει ολόκληρη την τετραετία, δεν είναι τόσο ο σημερινός πρόεδρος της «Νέας Δημοκρατίας», όσο ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Καραμανλής. Η συλλογιστική-του είναι απλή: Αν γίνουν εκλογές την άνοιξη — φέρεται να υποστηρίζει — θα πληγεί η ιδέα της Ευρώπης, εφόσον με την κυβερνητική απροετοίμασία για την ένταξη επικρατεί στην αγορά χάος, με ανατιμήσεις, αποκρύψεις, απογοητεύσεις, με τους χοντρέμπορους να εκμεταλλεύονται την κατάσταση και την αντιπολίτευση να φορτώνει τα πάντα — ακόμη και τις χιονοπτώσεις... — στην ΕΟΚ! Χρειάζεται, συνεπώς, λέει, κάποια μικρή περίοδος προσαρμογής, για να εθισθούν οι ενδιαφερόμενοι, παραγωγοί, έμποροι, βιομήχανοι, στη νέα κοινοτική πραγματικότητα. Άλλωστε, ανάλογα προβλήματα — υπενθυμίζει — αντιμετώπισαν και η Ιταλία και η Βρετανία και η Ιρλανδία, την επομένη της εισδοχής-τους στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Σε περίπτωση σοβιετικής «αδελφικής βοήθειας»

ΤΗ «ΓΡΑΜΜΗ» αυτή του προέδρου της Δημοκρατίας, δε φαίνεται, ωστόσο, ν' αποδέχονται όλα τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου. Ήδη η «Καθημερινή» έγραψε, την περασμένη Κυριακή, πως μέσα στους κόλπους της «Ν.Δ.» «τείνουν να διαμορφωθούν» δύο τάσεις, όσον αφορά το χρόνο των εκλογών, και πως ορισμένοι υπουργοί εισηγούνται εκλογές την άνοιξη, «στηρίζοντας την επιχειρηματολογία-τους όχι τόσο στην ετοιμότητα της «Ν.Δ.», όσο στην παρεμπόδιση μιας καλύτερης προετοιμασίας από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ».

ΠΑΡ' ΟΛΑ αυτά, υπάρχει ένα σημείο, όπου οι δύο αυτές τάσεις ταυτίζονται απόλυτα: είναι το ενδεχόμενο σοβιετικής «αδελφικής βοήθειας» στην Πολωνία, προκειμένου η ηγεσία του πολωνικού κόμματος να εξουδετερώσει τους λογής Βαλέσα και τα άλλα «αντισοσιαλιστικά στοιχεία» της χώρας που, με πρόσχημα την αυτοτέλεια του συνδικαλιστικού κινήματος ή το πενήντημο, απεργάζονται την «αντεπαναστατική» ανομία... Σε μια τέτοια περίπτωση, λένε εν χορώ Ράλλης, Αβέρωφ, Μητσοτάκης, Παπακωνσταντίνου, Στεφανόπουλος, κλπ, οι εκλογές θα πρέπει να προκηρυχτούν αμέσως, αφού «τη νύμφη (διάβαζε τη σοβιετική επέμβαση) θα την πληρώσει αδρότατα όχι μόνο το ΚΚΕ, αλλά και το ΠΑΣΟΚ»!

ΠΟΛΥ ΠΕΡΑΝ, όμως, από την περίπτωση αυτή, γεγονός παραμένει πως η κυβέρνηση θα ήθελε να προχωρήσει σε εκλογές με «τακτοποιημένα» ορισμένα κεφαλαιώδη θέματα, όπως είναι η συμφωνία για τις βάσεις, η ρύθμιση των προβλημάτων επιχειρησιακού ελέγχου στο Αιγαίο, η ομαλοποίηση των ελληνοαμερικανικών και ελληνοτουρκικών σχέσεων και, αν είναι δυνατόν, ακόμη και το Κυπριακό.

ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ αυτούς τους λόγους, ήλθαν στην Αθήνα, από το αρχηγείο της Νεάπολης, οκταμελής ομάδα Αμερικανών αξιωματικών, από την Ουάσιγκτον — μέσω Σιγκαπούρης, Καΐρου και Τελ Αβίβ — Ιόμελής ομάδα της Βουλής των Αντιπροσώπων, από την Ουάσιγκτον, επίσης τετραμελής αντιπροσωπεία του Πενταγώνου και του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, και, τέλος, από τη Λευκωσία, ο πρόεδρος Κυπριατών, μαζί με τον υπουργό-του κ. Ρολάνδη. Αναμένεται, ακόμη, να έλθει, από τις Βρυξέλες, ο «αρχιτέκτων» της επανόδου-μας στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ, στρατηγός πέντε αστέρων Ρότζερς, ενώ, αν θα πιστέψουμε την

του Γιάννη Ιωάννου

κυριακάτικη «Ακρόπολη», δεν αποκλείεται ακόμη και επίσκεψη Ράλλη στην Ουάσιγκτον!

Η καλλιέργεια ενός «κλίματος»

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ, η κυβέρνηση, και ιδιαίτερα το υπουργείο Εξωτερικών, κάνει το παν, για την καλλιέργεια του «κατάλληλου κλίματος», τόσο προς την κατεύθυνση της Άγκυρας, όσο και προς την Ουάσιγκτον. Από την πλευρά αυτή, έχει ιδιαίτερη σημασία να παρακολουθήσει κανείς τον ειρμό, το λεκτικό, την επιχειρηματολογία, επιφανών στελεχών του υπουργείου Εξωτερικών, που, με σημείο αναφοράς την Άγκυρα, δεν παραλείπουν να σημειώσουν τη «σωφροσύνη» των Τούρκων στρατηγών που, αν μη τι άλλο, πέτυχαν να «σπρικνίσουν τη βία και την αναρχία!» Φυσικά, στον Έλληνα συνομιλητή-τους (δημοσιογράφο ή βουλευτή) οι διπλωμάτες αυτοί δε θα παραλείψουν να σημειώσουν πως «εύχονται την ταχεία επάνοδο της Τουρκίας στους ελεύθερους δημοκρατικούς θεσμούς», αλλά και να υπενθυμίσουν πως η επάνοδος της Ελλάδας στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ, επιτεύχθηκε όχι επί Ετσεβίτ ή Ντεμιρέλ, αλλά — φευ! — επί σημερινού στρατιωτικού καθεστώτος. Το επιμύθιο συνάγεται μόνο-του: Με τους Τούρκους στρατηγούς «μπορούμε να τα βρούμε, χωρίς, φυσικά, οποιεσδήποτε ανεπίτρεπτες εθνικές παραχωρήσεις»...

ΑΝΑΛΟΓΗ γλώσσα χρησιμοποιούν και όταν αναφέρονται στη σημερινή κυβέρνηση του Ρόναλντ Ρήγκαν: Αποδείχθηκε — υποστηρίζουν... — ότι η νέα αμερικανική κυβέρνηση δεν είναι τόσο αντιπολιτευόμενου αμερικανικού Τύπου. Η ομιλία του Ρήγκαν, επί τη αναλήψει των καθηκόντων-του, ήταν, κατά κοινή παραδοχή, νηφάλια και μετριοπαθής... Όσο για τον Χέιγκ, το νέο υπουργό Εξωτερικών, παρά το παρελθόν-του (Σημ. «ΑΝΤ1»: ο Χέιγκ είχε ανάμιξη και στο σκάνδαλο Γουότεργκεϊτ στα σχέδια για την ανατροπή του Αλιέντε, στη Χιλή...), δεν είναι ο άνθρωπος που αρέσκειται, όπως τον κατηγορούν, «να βάζει σφήνες στο κλουβί της πολιτικής αρκούδας». Επιθυμεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις — μια από αυτές είναι και το πάθος-του για μόνη αμερικανική υπεροπλία — καλές σχέσεις τόσο με τη Σοβιετική Ένωση, όσο και με την Κίνα.

ΤΟ ΕΠΙΜΥΘΙΟ, όπως και με την αναφορά στους Τούρκους στρατηγούς, συνάγεται επίσης μόνο-του: Με το Χέιγκ υπουργό Εξωτερι-

κών, μπορούμε επίσης, να τα βρούμε, «χωρίς απαράδεκτες, φυσικά, εθνικές υποχωρήσεις»...

Η ασάφεια κάποιων ορίων...

ΑΠΟΔΕΙΧΤΗΚΕ, ωστόσο, ότι οι καλές προθέσεις και η καλλιέργεια κάποιου «κλίματος» δεν είναι στοιχεία επαρκή. Οι Αμερικανοί είναι στις διαπραγματεύσεις-τους, άνθρωποι άτεγκτοι και καθόλου ευεπίφοροι σε θέματα που θέτουν υπό αμφισβήτηση την ηγεμονία-τους στην περιοχή ή τη συμπαραστάση-τους προς τη «σύμμαχο Τουρκία» που συνορεύει με τη Σοβιετική Ένωση και διαθέτει τον ισχυρότερο χερσαίο στρατό του ΝΑΤΟ Ευρώπης.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ: Οι οκτώ αξιωματικοί του ΝΑΤΟ, να επιστρέψουν στη Νεάπολη — όπως παραδέχεται και ο φιλοκυβερνητικός Τύπος — «άπρακτοι», εφόσον επέμεναν στην άποψη-τους, ότι πρέπει πρώτα να ιδρυθεί το (νατοϊκό) στρατηγείο της Λάρισσας και ύστερα να προσδιορισθούν τα όρια επιχειρησιακής ευθύνης του Έλληνα διοικητή στον εναέριο χώρο του Αιγαίου... Όπως είναι γνωστό, την ασάφεια αυτή σε ό,τι αφορά τα όρια επιχειρησιακής ευθύνης στο Αιγαίο, σε συνάρτηση με τη συμφωνία επανόδου της χώρας στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ, είχε καταγγείλει σύσσωμη η δημοκρατική αντιπολίτευση στη Βουλή, υπογραμμίζοντας ότι η απουσία ορίων θα επέτρεπε στην τουρκική αεροπορία να παραβιάζει συνεχώς τον ελληνικό εναέριο χώρο. Και οι «οκτώ» του ΝΑΤΟ, επιβεβαίωσαν ότι προτιμούν την «ασάφεια ορίων» — τόσο βολική, άλλωστε, για την Άγκυρα — από το σαφή προσδιορισμό της επιχειρησιακής — ελληνικής και τουρκικής — ευθύνης...

ΤΩΡΑ, η ελληνική πλευρά περιμένει να «λύσει» το θέμα ο ίδιος ο Ρότζερς που αναμένεται εδώ στις 10 Φεβρουαρίου, για... «εθιμοτυπική επίσκεψη», όπως επιμένει ο επί των διαψεύσεων υπουργός, κ. Αθ. Τσαλδάρης!

... και μερικές εφήμερες εμπλοκές

ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ του ενδιαφέροντος της ελληνικής πλευράς, παραμένει, ωστόσο, η συμφωνία για τις βάσεις. Εδώ και δεκαπέντε μέρες περίπου, ο υπουργός Εξωτερικών κ. Μητσοτάκης, επέμενε ότι δεν υπάρχουν «ανυπέρβλητα εμπόδια», ότι οι διαπραγματεύσεις θα εξελι-

χθούν ομαλά και ότι, το αργότερο μέχρι τέλη Μαρτίου, θα πανηγυρίσουμε την «ευτυχή κατάληξη» των διαπραγματεύσεων, η οποία θα κυρώσει τη νέα ελληνοαμερικανική φιλία και συνεργασία — αυτήν που εγκαινίασε ο αλήστου μνήμης πρόεδρος Τρούμαν, μέσα στην αντάρα του εμφυλίου πολέμου.

Φαίνεται, όμως, ότι και στο θέμα των βάσεων, σημειώνεται, όπως επισημαίνει η «Καθημερινή», *εμπλοκή*. Οι Αμερικανοί αρνούνται πάντοτε να κοινοποιήσουν στην ελληνική πλευρά το περιεχόμενο ορισμένων απόρρητων πρωτόκολλων της αμερικανοτουρκικής «αμυντικής» συμφωνίας, όπως αρνούνται να δεσμευθούν για τη διατήρηση της ισορροπίας δυνάμεων στο Αιγαίο.

- Η ΕΜΠΛΟΚΗ, όμως, επεκτείνεται και μεταξύ των ενδιαφερομένων μελών του ελληνικού υπουργικού συμβουλίου. Έτσι ο υπουργός Εθνικής Αμύνης κ. Αβέρωφ που, επί πρωθυπουργίας Κ. Καραμανλή, διαβεβαίωνε τους Αμερικανούς πως «*οτιδήποτε και να συμβεί, ακόμη και αν βρούμε από το ΝΑΤΟ, σεις θα διατηρήσετε τις βάσεις-σας*», διαδίδει, τώρα, πως «*ο μόνος ενδοτικός είναι ο Μητσοτάκης*» και πως ο ίδιος «*παραμένει αδιάλλακτος*», τόσο στη διατήρηση της αναλογίας «επτά προς δέκα», όσο και στην «ελληνικοποίηση» των βάσεων. Από την πλευρά-του ο υπουργός Εξωτερικών κ. Μητσοτάκης, επιμένει ότι το «ελληνικό αντισχέδιο» (στο αμερικανικό σχέδιο, είναι έργο, κυρίως, του δικού-του υπουργείου και ότι, ενώ δεν τον χωρίζει τίποτε με τον κ. Αβέρωφ, «*διότι δεν υπάρχουν διαφορές μεταξύ των δύο υπουργείων*», δε δέχεται «μαθήματα αντιστάσεως» από κανένα! Όσο για τον ίδιο τον πρωθυπουργό κ. Ράλλη, φρόντισε, κατά τη συνομιλία που είχε με τους 16 Αμερικανούς βουλευτές, να διαμνησθεί στην Ουάσινγκτον πως, χωρίς τη διατήρηση της ισορροπίας δυνάμεων στο Αιγαίο, θα είναι εξαιρετικά δυσχερές η σύναψη οποιασδήποτε συμφωνίας για τις εδώ αμερικανικές βάσεις.

Η ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ των εμπλοκών αυτών, γίνεται, ασφαλώς, χωρίς ψευδαισθήσεις, ως προς την «ευτυχή κατάληξη»-τους. Υπάρχει, αλλωστε, και η εμπειρία γύρω από την επανένταξη στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ, που πραγματοποιήθηκε σε μια στιγμή που η κυβέρνηση έλεγε, πως ήταν έτοιμη να πει στους Αμερικανούς «να τα μαζέψουν», να μαζέψουν, δηλαδή, και τις σημαίες-τους, και τις βάσεις-τους, και τα σιδηρικά-τους... Συνεπώς, πιστεύουμε πως η όποια εμπλοκή είναι απλά εφήμερη. Η κυβέρνηση, άλλωστε, αυτό το είπαμε ήδη, ε π ε ι γ ε τ α ι. Οι εκλογές πλησιάζουν. Και θα είναι, για τη «Νέα Δημοκρατία» εκλογές εξαιρετικά δύσκολες...

ANTHΝΩΡ

Ημερομηνίες

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Τετάρτη 14

- Ο στρατηγός και υπουργός Εξωτερικών, στην κυβέρνηση Ρήγκαν, Αλ. Χέι γκν, δήλωσε ότι είναι αντίθετος με την παροχή ισόρροπης (7 προς 10) στρατιωτικής βοήθειας προς την Ελλάδα και την Τουρκία.

- Η ανταπεργία του εργοδότη είναι νόμιμη και έναντι των εργαζομένων που δε συμμετέχουν στο συνδικάτο που κήρυξε την απεργία. Η «διασταλτική» αυτή ερμηνεία αντλεί την ισχύ-της από απόφαση της ολομέλειας του Αρείου Πάγου.

Πέμπτη 15

- Οι «Ερυθρές Ταξιαρχίες» απελευθέρωσαν το δικαστή Τζιοβάνι Ντ' Ούρσο.

- Ενώ κλιμακώνονται οι απεργιακές κινητοποιήσεις στην Πολωνία, ο Γ.Γ. του Κ.Κ. Πολωνίας Στανισλάβ Κάνια, δήλωσε ότι «δεν υπάρχει χώρος για δύο κέντρα εξουσίας στη χώρα».

- Στο κοινό ελληνοκυπριακό ανακοινωθέν, που εκδόθηκε μετά τη λήξη των συνομιλιών του κ. Κυπριανού με τους πολιτικούς ηγέτες, υπογραμμίζεται η αντίθεση προς τα τετελεσμένα γεγονότα και η ανάγκη επικοδομητικών προτάσεων από την τουρκοκυπριακή πλευρά.

Παρασκευή 16

- Την άμεση διάλυση της Βουλής και την κήρυξη εκλογών ζητήσε ο Α. Παπανδρέου γιατί «οι κυβερνήσεις

της Ν.Δ. έχουν αποδειχτεί ανίκανες να χειριστούν τα εθνικά θέματα χωρίς ζημιές για το Έθνος».

- Με... αντίτιμο 4 δις δολάρια αποφασίστηκε η απελευθέρωση των Αμερικανών ομήρων της Περσίας.

- Η επίκληση κάποιου «εσωτερικού» ή «εξωτερικού» κινδύνου απέτρεψε πάντα το ιδεολογικό άλλοθι στα καθεστώτα «εκτάκτου ανάγκης». Ο... κίνδυνος οδηγεί στην ανάγκη της «πολεμικής ετοιμότητας»: αυτήν κήρυξε κι ο αρχηγός της τουρκικής χούντας στρατηγός Εβρέν.

Σάββατο 17

- Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, η αύξηση του τιμολογίου το 1980, έφτασε στα 26,2%.

- Τίτλος στην «πρώτη» της «Καθημερινής» (Κυριακή 18.1.1981): «Εξυγίανση... της πολιτικής-μας ζωής υπαγορεύει η Κοινότητα». Κι ωστόσο, η επιλογή «ένταξη στην Κοινότητα» συνοδεύτηκε από μια φιλολογία περί «ευρωστίας», «υγείας» και δε συμμαζεύεται, που πολλοί νομίσανε ότι εμείς θα «εξυγιανώμε».

Δευτέρα 19

- Περί κρεάτων εισαγωγής ΕΟΚ το σενάριο των πρώτων ημερών της ένταξης: λένε ότι είναι ακατάλληλα, ότι επιβαρύνονται με διάφορα... «καπέλα», ότι οι εισαγωγείς αποκερδίζουν μυθώδη ποσά κλπ. κλπ. Ως τώρα, μιλούσαμε γενικώς επί των γενικών του ειδικού (προβλήματος) της

ένταξης: τώρα φαίνεται περνάμε στη φάση της «στρατηγικής» αντιμετώπισης...

- Το Εφετείο Αθηνών κήρυξε παράνομη και καταχρηστική την απεργία της ΟΛΜΕ.

Τρίτη 20

- Οι ηγέτες της «Αλληλεγγύης» ψήφισαν απόφαση να πειστεί η πολωνική κυβέρνηση να εφαρμόσει το «πενθήμερο». Αντίθετα ο Λεχ Βαλέσα εννοούσε κάποιο συμβιβασμό με την κυβέρνηση στο ζήτημα αυτό.

- Ορκίστηκε νέος πρόεδρος των ΗΠΑ ο πρώην ηθοποιός Ρόναλντ Ρήγκαν.

- Η «αντιθρησκευτική προπαγάνδα» απέκτησε «κατ' έγκληση» την τοπολογία-της: φαρμακοποιός απ' την Αθήνα με αίτησή-του στο υπουργείο Παιδείας υποστηρίζει ότι στα τζιν παντόφια μάρκας JESUS (Ιησούς), το σήμα είναι κολλημένο στα οπίσθια του φέροντος, έτσι που να... Περιμένουμε την απόφαση της Εισαγγελίας.

Παρασκευή 23

- Ο κ. Μητσοτάκης δήλωσε ότι η ελληνική κυβέρνηση θα ζητήσει να ενημερωθεί για τα μυστικά πρωτόκολλα της αμερικανο-τουρκικής συμφωνίας «καθ' ο ποσοστό-την ενδιαφέρει». Τι σημαίνει άραγε η ποσοστιαία ενημέρωση; Και ποιος καθορίζει τα ποσοστά;

Κυριακή 25

- Ποιος μιλάει για «στροφή προς την αυτοδιαχείριση» στην Κίνα; Ποιος μιλάει για «αυτοδιάθεση των πολιτών»; Και μέσα από ποιες διαδικασίες; Μήπως με τη θανατική καταδίκη της «χήρας», που την παρουσιάζουν σα «δικαιη απόφαση του λαού»;

Δευτέρα 26

- Στο έκτακτο Συνέδριο του Εργατικού Κόμματος της Αγγλίας επικράτησαν οι θέσεις της αριστερής πτέρυγας. Οι «δεξιοί» συγκρότησαν το «Συμβούλιο για τη Σοσιαλδημοκρατία» και προχωρούν στην ίδρυση Κόμματος «μετριοπαθών».

- Οι φοιτητές στην Πολωνία διεκδικούν πλήρη ανεξαρτησία του Πανεπιστημίου. Το αίτημα προέρχεται από 2.000 φοιτητές που κατέλαβαν το Πανεπιστήμιο του Λοτζ.

Τρίτη 27

- Σε δήλωσή-του στη Στοκχόλμη, όπου είχε διήμερες συνομιλίες με τον Σουηδό πρωθυπουργό για τη διευκρίνιση της εμπορικής συνεργασίας των δύο χωρών, ο κ. Γ. Ράλλης δήλωσε ότι το πραξικόπημα στην Τουρκία δεν επηρέασε τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και ότι ελπίζει σε μια σύντομη αποκατάσταση της δημοκρατίας στη γείτονα.

ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΠΡΑΞΗ

Σπάνια μια δήλωση αποχώρησης από κοινοβουλευτικό πολιτικό ρόλο προκάλεσε τόσο ενδιαφέρον, όσο αυτή του κ. Ηλίου. Και, νομίζουμε, ότι σπάνια, υπήρξε μια τόσο γενικευμένη συναίνεση αναγνώρισης, αν όχι της πολιτικής, τότε του ήθους του πολιτικού προσώπου.

Πράγματι, ο Ηλίας Ηλιού, αν μη τι άλλο, κατέγραψε

στην πενήντάχρονη παρουσία-του το ήθος ενός αγωνιστή της Αριστεράς, που αντιλήφθηκε τις ιδέες-του σαν ένα νέο πολιτισμό, δηλαδή τον μετέφρασε σε στάση ζωής. Έτσι, ακόμα και τα λάθη-του, όποια του προσάπτονται ή και ο ίδιος τα αντιμετωπίζει σε τέτοια, καταγράφονται σε σημεία μιας δύσκολης πορείας, όπου η τιμιότητα της πρόθεσης, η ανεξαρτησία των κριτηρίων, η διαρκής κριτική και αυτοκριτική ετοιμότητα, αποβαίνουν σε τελευταία ανάλυση, ακόμα και αυτά κερδοφόρα.

Με την ενέργειά-του αυτή ο Ηλίας Ηλιού δικαιώνει την προσωνυμία-του του «Νέστορα» των πολιτικών δυνάμεων της Αριστεράς. Αποσύρεται απλά από την πρώτη γραμμή της μάχης, αλλά όχι από τον πόλεμο.

Με δυο λόγια πιστεύουμε πως ο Ηλίας Ηλιού έστω και εκτός Κοινοβουλίου θα εξακολουθεί να αποτελεί ένα πρόσωπο ευρύτερης αναφοράς.

Με λίγα λόγια εμείς δεν αποχαιρετούμε τον Ηλία Ηλιού. Τον χαιρετούμε στο νέο-του ρόλο.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΣΕ ΚΛΕΙΣΤΟ ΚΥΚΛΟ

Οι πρόσφατες προαγωγές και τοποθετήσεις στο υπουργείο Εξωτερικών καθιερώνουν την παντοδυναμία της διπλωματικής ακροδεξιάς. Δεν τους κλονίζουν οι διαδοχικές αποκαλύψεις, όπως εκείνη για τους φυγόστρατους γιούς-τους που εξαπατούν το κράτος παριστάνοντας τους ομογενείς (ΑΝΤΙ ΤΧ. 132) ή οι αποδείξεις για το χουντικό-τους παρελθόν (δες και ΑΝΤΙ ΤΧ. 129 για το νέο γενικό γραμματέα του υπουργείου κ. Ρούσσο) καθώς και άφθονα τεκμηριωμένα δημοσιεύματα των εφημερίδων της αντιπολίτευσης.

Εμφανέστατα δεν τους έθιξε, έστω και ελάχιστα επίσης, ούτε η κεντροδεξιά διεισδυση που υποτίθεται ότι επιχείρησε για λόγους προσωπικής ενίσχυσης ο κ. Μητσοτάκης από τότε που ανέλαβε το υπουργείο.

Γεροντοκρατία επικρατεί στην κορυφή της πυραμίδας. Το Μάρτη συμπληρώνει 35ετία ο κ. Βύρων Θεοδωρόπουλος και είναι, ήδη, συνταξιούχος ο κ. Αλεξανδράκης... Κι αντί να πάνε σπιτάκι-τους κηρύσσονται αναντικατάστατοι και τοποθετούνται σε νέες ιδρυόμενες ad hoc θέσεις: «Γενικός Επόπτης Υποθέσεων ΕΟΚ» ο πρώτος και Περιοδών Πρέσβης ο δεύτερος. Τι να πει κανείς και για τον κ. Γεωργάκη, τον κοσμικό αυτόν πρωταθλητή του «φαρ νιέντε» που άγνωστο γιατί, δεν έχει πάψει, όσο περνάνε τα χρόνια, να συσσωρεύει διαφορους, κενούς περιεχομένου, τίτλους. Έτσι ο κ. Γεωργάκης, αφού μας συνέδεσε με τις Αραβικές Χώρες αναλαμβάνει Διευθυντής Μορφωτικών Υποθέσεων επί παγκοσμίου βάσεως, λες και αυξήθηκαν οι «μορφωτικές υποθέσεις» της στοιχειώδους διπλωματίας-μας.

Αλλά δεν είναι μόνον αυτοί. Με το Βελισσαρόπουλο Γενικό Διευθυντή Υποθέσεων ΕΟΚ, το Λαγάκο στο Λονδίνο, τον Τζούνη στην Ουάσινγκτον, τον Καλογερά στη Βόνη, το Σωσίδη στη Μαδρίτη (θέση που αποκτά ιδιαίτερη σημασία με το νέο ρόλο της Ισπανίας στο ΝΑΤΟ και εν όψει της σύνδεσης της χώρας αυτής με την ΕΟΚ), το ακροδεξιό κατεστημένο ολοκληρώνει ασφυκτικά το κύκλωμα. Και ο χουντικός Ρούσσο (ο «φασίστας» κατά τον Σπινέλλι) σαν Γενικός Γραμματέας θα μπορεί άνετα να κατευθύνει, χωρίς τριγμούς και ακριτομύθιες, την αναπαραγωγή της ηγεσίας του διπλωματικού σώματος «κατ' εικόνα και ομοίωσιν» του σημερινού και χωρίς κύρους στο εξωτερικό και ανίκανου κατεστημένου των μηδισάντων στη δικτατορία. Όλα αυτά, βέβαια, δε γίνονται μόνο απ' τη σκοπιά της αυτοπροστασίας μιας κάστας. Έχει και ευρύτερες προοπτικές και εξυτηρητήσεις η διατήρηση αυτού του κατεστημένου. Έτσι λοιπόν, ο χουντικός κ. Ρούσσο μαζί με τον άλλο θιασώτη της «επαναστάσεως» Πετρουνάκο είναι από τους κύριους «διαπραγματευτές» της νέας συμφωνίας για τις βάσεις με τους Αμερικανούς συμμάχους-μας. Κι αυτά συμβαίνουν την ώρα που συνωθούνται σε χαμηλότερες βαθμίδες της ιεραρχίας, σε επιλεγμένα μέτριες έως κακές επαγγελματικές προοπτικές, άξια μορφωμένα και αφοσιωμένα στο δημοκρατικό πολίτευμα στελέχη...

«ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΕΙΤΑΙ ΠΡΙΜΑ - ΠΡΙΜΑ»

Γράψαμε στο προηγούμενο τεύχος για τις απολύσεις που πραγματοποιεί η ΚΑΤΡΑΝΤΖΟΣ, έχοντας, βέβαια, δεχτεί το κρατικό δάνειο, που είχε σα βασική αιτιολογία-του τη διατήρηση της απασχόλησης των εργαζομένων στα μεγάλα καταστήματα που κάηκαν τον περασμένο μήνα.

Μαθαίνουμε τώρα, ότι και το MINION, το κατάστημα του λαού που διοικείται από την πατρική και πολυδιαφημισμένη μορφή του αυτοδημιούργητου κ. Γεωργάκη άρχισε να απολύει υπαλλήλους που είχε προσλάβει με εξάμηνη σύμβαση.

Αφού πέρασαν τη μπόρα του καθαρίσματος των ερειπίων, δουλεύοντας μέσα στο κρύο, πολλές φορές σε επικίνδυνες ή ανθυγιεινές συνθήκες, χωρίς, βέβαια, να εισπράττουν τα αντίστοιχα επιδόματα, κι' αφού περάσει από πάνω-τους η μπόρα των εκπτώσεων, όλοι σχεδόν οι υπάλληλοι που έχουν βραχυχρόνιες συμβάσεις θα βρεθούν στο δρόμο. Γιατί το MINION «ανασυγκροτείται τρίμα - τρίμα» όπως μας λέει κάθε βράδυ η τηλεόραση. Και επωφελείται, έχοντας βέβαια τσεπώσει τα κρατικά δάνεια για να μειώσει το προσωπικό-του. Για να εκσυγχρονίσει ίσως — όπως επιτάσσει η ΕΟΚ.

ΤΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ

Οι γενικές πολιτικές αναφορές και η επίκληση ενός ιδεολογικού χώρου αν και είναι απαραίτητες, δεν είναι αρκετές αναφορές για να καθιερωθεί ένας φορέας σαν εκφραστής του λαϊκού κινήματος. Χρειάζεται και η συγκεκριμένη παρουσία στην καρδιά των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν καθημερινά οι εργαζόμενοι. Τα ζητήματα αυτά, σ' ότι αφορά την πολιτική πρακτική, δεν είναι με κανέναν τρόπο υποδεέστερα. Και θεωρητικές γενικεύσεις επιτρέπουν που πλουτίζουν τη φυσιογνωμία του φορέα που τα χειρίζεται και εκλογικά είναι αποδοτικά, γιατί δημιουργούν ευκαιρίες πολιτικοποίησης τμημάτων του πληθυσμού που πρόσκεινται παραδοσιακά στη Δεξιά.

Ο νους-μας πάει στο συγκοινωνιακό. Δεν ξέρουμε αν υπάρχει άλλος τομέας, όπου να είναι με τόσο ξεκάθαρο τρόπο εμφανής η εμπεδωμένη πια συνείδηση, ότι οι διαδοχικές κυβερνήσεις της Ν.Δ., πέρα από την αναμφισβήτητη εμμονή-τους στον παραδοσιακό συντηρητισμό της ελληνικής Δεξιάς, έδειξαν και μια πρω-

τοφανή ανικανότητα στο χειρισμό θεμάτων με τεχνικό μάλλον χαρακτήρα.

Ποια ταξική επιλογή εμπόδισε άραγε τη Ν.Δ. να προωθήσει την αρχή εκτέλεσης των έργων για την κατασκευή του μετρό, που είναι η μόνη δυνατή βάση λύσης του συγκοινωνιακού χάους της πρωτεύουσας; Ποια γενικότερη κοσμοθεωρία εμπόδισε την προοδευτική εφαρμογή της απαγόρευσης κυκλοφορίας των Ι.Χ. στο κορεσμένο κέντρο της πόλης; Ποιοι θεσμικοί λόγοι δεν την άφησαν να νοικοκυρέψει επιτέλους τους αποχαλινωμένους ταξιτζήδες και να βάλει χέρι στη ζούγκλα της παράνομης στάθμευσης; Ποια πολιτική συγκυρία επιβάλλει το καθημερινό μαρτύριο των πεζών που έχουν πια γίνει οι παρίες της ασφάλτου;

Επειδή ήθελε να μη δυσανεστήσει καμιά εγωστρεφή μικροομάδα του πληθυσμού, η Δεξιά δημιούργησε τις προϋποθέσεις για να συγκεντρώσει τη γενική αγανάκτηση και κατακραυγή. Που παραμένει, όμως, διάχυτη και συχνά εκφράζεται με μια ηλίθια επιθετικότητα όλων εναντίον όλων. Κι αυτό μας ξαναφέρει στην αρχική-μας σκέψη. Οι φορείς που επικαλούνται το λαϊκό κίνημα δεν είναι δυνατό να απουσιάζουν από ένα τέτοιο μέτωπο κοινωνικής διαφοροποίησης. Θα έπρεπε να έχουν επεξεργαστεί ένα λεπτομερές πρόγραμμα τολμηρών μεταρρυθμίσεων για το συγκοινωνιακό της πρωτεύουσας. Και θα έπρεπε να παρεμβαίνουν συστηματικά στους χώρους, όπου καταταλαιπωρούνται οι μεταφερόμενοι, για να πολιτικοποιήσουν την αγανάκτησή-τους. Κάνοντας συζητητικά «πηγαδάκια» και μοιράζοντας προκηρύξεις στις αφετηρίες των λεωφορείων για παράδειγμα.

Και κάτι τέτοιο δε θα 'ταν πρόωρο. Γιατί υπάρχουν, ήδη, και συγκροτούνται — όπως μας πληροφορούν — αυθόρμητες ομάδες πολιτών που θέλουν να αντισταθούν στην πίεση που τους ασκεί καθημερινά το συγκοινωνιακό. Η αυτονομία θάλλει στο χώρο που αφήνει ακάλυπτο το πολιτικό δεδομένο.

Οι «μπίζνες» του Ταμιά της ΓΣΕΕ

Ο Γραμματέας Οικονομικού (Ταμίας) της ΓΣΕΕ στο περιθώριο της συνδικαλιστικής-του δράσης αναπτύσσει από καιρό τώρα, μια διόλου περιθωριακή επιχειρηματική δραστηριότητα. Το ανώτατο αυτό στελέχος της ανώτατης συνδικαλιστικής οργάνωσης της χώρας, είναι ο κύριος μέτοχος και ο μοναδικός διαχειριστής της Εταιρίας ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΙΖΩΝ ΕΠΕ, που ιδρύθηκε το 1970 με αρχικό κεφάλαιο 200.000 δραχμών και διατηρεί γραφεία στην οδό Ξενοφώντος 15Α.

Η ίδια τουριστική και ασφαλιστική εταιρία του φέρει επιπλέον συνδικαλιστή διακινούσε, τουλάχιστο μέχρι πρόσφατα, ένα σημαντικό αριθμό από τα πολυάριθμα αεροπορικά εισιτήρια που εκδίδονταν από τη ΓΣΕΕ για τα ταξίδια συνδικαλιστικών στελεχών ή άλλων προσώπων που συνεργάζονται με αυτή.

Όπως αναφέρει το δημοσιογραφικό όργανο της ΠΑΣΚΕ «ΑΓΩΝΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΟΥΠΑΛΛΗΛΩΝ» (φύλλο Δεκεμβρίου 1980) που αποκάλυψε με τεκμηριωμένα στοιχεία την όλη

υπόθεση, οι «επιχειρηματικοί ορίζοντες» του Ταμιά της ΓΣΕΕ έρχονται σε πλήρη αντίθεση με το νόμο 330/76, με σχετικές καταστατικές διατάξεις συνδικαλιστικών οργανώσεων, και πάνω απ' όλα συγκρούονται κατάφωρα με τη συνδικαλιστι-

κή δεοντολογία. Την ευρύτερα αποδεκτή δεοντολογία, που δεν επιτρέπει σε συνδικαλιστικά στελέχη (και πολύ περισσότερο, μάλιστα, σε Ταμίες ανώτερων οργανώσεων, που διακινούν δεκάδες εκατομμυρίων δραχμών το χρόνο), να διατηρούν ταυτόχρονα και την ιδιότητα του επιχειρηματία ή του εργοδότη.

Σημειώνεται εδώ, ότι στο άρθρο 3 (παράγραφος 12) του καταστατικού της ΓΣΕΕ του 1974 ορίζεται ότι: «... αποκλείονται οι ασκούντες συγχρόνως και κερδοσκοπικών ή εργοδοτικών επάγγελμα». Επί πλέον το άρθρο 15 του Εργατικού Κέντρου της Αθήνας, όπου ο Ταμίας της ΓΣΕΕ κατείχε για ένα διάστημα μετά τη μεταπολίτευση τη θέση του ταμιά, ορίζει ότι: «... Εκπίπτουν του αξιώματος και διαγράφονται αυτοδικαίως του μητρώου των αντιπροσώπων... εκείνοι οι οποίοι απώλεσαν την ιδιότητα του μέλους, το οποίον εκπροσωπούν, διότι έγιναν εργοδότη ή ετράπησαν εις άλλον επάγγελμα...» (παρόμοια διάταξη υπάρχει και σε καταστατικά άλλων οργανώσεων.

Τέλος ο νόμος 330 (άρθρο 4) ορίζει ότι «Δεν επιτρέπεται να μετέχουν εις εν και το αυτό επαγγελματικών σωματείον μισθωτοί και εργοδότη ή μισθωτοί και ανεξάρτητοι επαγγελματίαι».

Η ΓΣΕΕ, απ' ό,τι είναι γνωστό, αποτελεί αμιγώς επαγγελματικό σωματείο μισθωτών (δηλ. εργατών και υπαλλήλων). Εκείνο που δεν είναι γνωστό είναι το πώς συμβιβάζεται η ιδιότητα του εργοδότη ή του ανεξάρτητου επαγγελματία, που αποδεδειγμένα κατέχει ο Ταμίας της ΓΣΕΕ, μ' αυτήν του υψηλά ιστάμενου στελέχους της Συνομοσπονδίας. Προφανώς κάτι το πολύ σάπιο υπάρχει στο βασίλειο της Συνομοσπονδίας αυτής. Που ήταν, βέβαια, γνωστό ότι ακολουθούσε μια πολιτική ταξικής συνεργασίας με το κεφάλαιο και καλλιεργούσε μια σχέση υποταγής προς τις κυβερνήσεις της Δεξιάς.

Οι εργατοπατέρες, όμως, αποφάσισαν να εγκαταλείψουν και τις τελευταίες αναστολές. Και να μεταβληθούν οι ίδιοι σε εργοδότες. Καλές εργασίες!

Με πραγματική έκπληξη διαβάσαμε την είδηση που αναδημοσιεύουμε, στο «ΡΙΖΟΣΠΆΣΤΗ» της Κυριακής, 11 Ιανουαρίου. Δηλώνουμε, προκαταρκτικά, πως δε γνωρίζουμε το περιεχόμενο του μηνύσμου που οργάνωσε ο Δήμος Πειραιά και θέλουμε να πιστεύουμε, πως δεν ταυτίζεται με το πλαίσιο που εμφανίζει ο «ΡΙΖΟΣΠΆΣΤΗΣ».

Η αυτόνοδη αλήθεια, βέβαια, είναι πως ο Πειραιάς, βασικό λιμάνι ανεφοδιασμού των γερμανικών δυνάμεων κατοχής, βομβαρδίστηκε σαν πολεμικός στόχος προτεραιότητας, το Γενάρη του '44, τη στιγμή ακριβώς, δηλαδή, που ο Β' παγκόσμιος πόλεμος θρυσκόταν στο κρισιμότερο σημείο-του και αχνόφεγγε μετά το Στάλινγκραντ η προοπτική της νίκης. Στο βομβαρδισμό υπήρξαν και πολλοί Έλληνες νεκροί, που πρέπει, όμως, να θεωρηθούν θύματα του αντίφασιστικού αγώνα, όπως ακριβώς το ένοιωσαν από εκείνες τις στιγμές όλος ο ελληνικός λαός. Αντίθετα, για «βαρβαρότητα» των Εγγλέζων, μίλησαν τότε υποκριτικά, οι γερμανικές αρχές κατοχής...

**ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΓΙΑ ΤΑ
ΘΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ
ΒΑΝΔΑΛΙΣΜΩΝ
ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ**

Σήμερα, στις 12 το μεσημέρι, στο Δημοτικό Νεκροταφείο Πειραιά «Ανάσταση», θα γίνει άρχιερατικό μνημόσυνο, που οργανώσε ο Δήμος Πειραιά, για να τιμήσει τα θύματα του βομβαρδισμού της πόλης, από «συμμαχικά» αεροπλάνα, το Γενάρη του 1944.

Η προεκλογική εκστρατεία των υποψηφίων βουλευτών — κοινώς το ψάρεμα ψήφων — έχει από καιρό «εκμοντερνιστεί» για τα ελληνικά δεδομένα: στις παλιές «τσιφλικάδικες» συνήθειες των κομματαρχών, (κουμπιριές, βαφτιστήρια, ρουσφέτια και τα παραπλήσια), έχουν προστεθεί οι μέθοδοι του σύγχρονου μάρκετινγκ και της διαφήμισης.

(Πarenθητικά πρέπει να σημειωθεί, ότι στη διαφήμιση συγκεκριμένα — έτσι λέει το σχετικό εγχειρίδιο — υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ αυτού που διαφημίζει, (του υποκειμένου), και εκείνου που διαφημίζεται, (του αντικειμένου). Το κύρος, η δημοτικότητα, η ακτινοβολία, η ποιότητα τέλος πάντων, του υποκειμένου μεταφέρεται στο αντικείμενο — αλλά και ανάποδα. Κι ακόμα κάτι: το ίδιο ισχύει και για τη... δυσφήμιση).

Το φαινόμενο της περασμένης εβδομάδας, όπου «κοινοβουλευτικοί άνδρες» — κατά την τρέχουσα ορολογία — εν ενεργεία ή φιλοδοξούντες προς αυτή την κατεύθυνση μετατρέπονται σε διαφημιστές, βάζει σε σκέψεις: απ' τη μια μεριά «ΝΤΡΑΦΚΣΤΟΡ» και από την άλλη Γ. Ράλλης, Α. Κανελλόπουλος, Τ. Παπαγεωργόπουλος (βουλευτής του ΠΑΣΟΚ), Π. Βαρδινογιάννης (Ν.Δ.), ο επανερχόμενος στον κοινοβουλευτικό στίβο Ν. Αναγνωστόπουλος και έπεται συνέχεια...

Φαίνεται πως μέχρι τις εκλογές, αλλά και μετά, θα δούμε πολλά τα μάτια-μας — είτε το κοινοβούλιο θα «εμπλουτιστεί» με ορισμένους ακόμα διαφημιστές, είτε οι άνεργοι «κοινοβουλευτικοί άνδρες» θα ακολουθήσουν το επάγγελμα και εκτός Βουλής...

Πάντως «Αιδώς Αργείοι»! Έστω κι αν πρόκειται μόνο για τα προσχήματα.

Τα μεταλλικά πεννητάρικα κοπής 1980, που κυκλοφορούν παράλληλα με τό χαρτονόμισμα, είναι απολύτως εντάξει και θα συνεχίσουν να κυκλοφορούν κανονικά. Δεν περιέχουν ούτε σταγόνα ασημι και δεν έχουν καμιά άλλη αξία απ' όση γράφουν επάνω-τους, δηλαδή 50 δρχ.

Ξαφνικά, χωρίς να το περιμένει κανείς, δημιουργήθηκε γύρω απ' τα κέρματα αυτά τεράστιος θόρυβος. Κυκλοφόρησαν το Δεκέμβριο και σχεδόν ένα μήνα μετά, ενώ έπρεπε να έχουν μπει κανονικά στις συναλλαγές, έχουν κυριολεκτικά εξαφανιστεί. Η αιτία είναι οι διάφορες διαδόσεις που κυκλοφόρησαν και που έκαναν πολλούς να τα κρατήσουν περιμένοντας ένα εύκολο και γρήγορο κέρδος. Έτσι τα κέρματα μαζεύτηκαν σε χέρια ιδιωτών και δε μπήκαν στην αγορά.

Συγκεκριμένα η κατάσταση αυτή δημιουργήθηκε γιατί:

διέθετε σε περιορισμένες ποσότητες (10 ανά άτομο) δημιουργώντας την εντύπωση ότι υπάρχει σπάνια.

2. Το υπουργείο Οικονομικών, παρ' όλες τις υποδείξεις του Νομισματοκοπείου του Χολαργού, αδιαφόρησε και δεν ενημέρωσε υπεύθυνα το κοινό για να διαφυστούν οι λαθεμένες εντυπώσεις που δημιουργήθηκαν από την κακή διάθεση των πρώτων ημερών.

3. ο φόβος του πληθωρισμού και η αναζήτηση αποθεματικών αξιών, δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για διάδοση της φημολογίας.

Οι φίλμες έλεγαν ότι το πενηντάριο περιέχει ασήμι και έχει μεγαλύτηρη αξία, ότι είναι κακέκτυπο και θα αποσυρθεί, οπότε όσα κυκλοφόρησαν αμέσως θα αποκτούσαν πλλσάσια αξία και τέλος, ότι δε θα κυκλοφορήσει κανονικά, αλλά θα σταματήσει με την πρώτη κοπή, οπότε θα είχε μεγάλη συλλεκτική αξία. Όλα αυτά δημιούργησαν πυρετό αναζήτησης των κερμάτων, που παράλληλα προκάλεσε τη δημιουργία μούρης αγοράς και

τα πενήντάρικά έφτασαν να πουλιώνται υπερτιμημένα!!!
αντί 55, 58 δραχμές. Υπολογίζεται ότι διατέθηκαν μ' αυτό τον τρόπο περίπου 500.000 κέρματα, με συνολικό παράνομο κέρδος γύρω στα 3,5 εκατ. Είναι πιθανό μια μικρή ομάδα κερδοσκόπων να κέρδισε το μεγαλύτερο ποσοστό απ' τα 3,5 εκατ. Όμως, αυτό δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Αυτό που είναι ξεχωριστά ανησυχητικό, είναι η ευκολία με την οποία δημιουργήθηκε μαύρη αγορά, γύρω απ' το εθνικό νόμισμα. Εδώ δεν έχουμε ούτε κράτα, ούτε τυριά, ούτε ΕΟΚ. Έχουμε ένα μεταλλικό κέρμα. Το γεγονός φανερώνει σημεία πανικού.

Το υπουργείο Οικονομικών, υπεύθυνο για τα κέρματα, έδειξε έγκλημα μητρότητας και αδράνεια μπροστά στα γεγονότα. Έπρεπε να αντιδράσει αμέσως από την τρίτη κιόλας μέρα κυκλοφορίας με ανακοινώσεις στον Τύπο και στα κρατικά μέσα ενημέρωσης. Η στάση-τού ήταν ακατανόητη.

Ο άτυχος υπάλληλος της Τράπεζας που με την ιδιοτρο-

πία-του, προκάλεσε τις φήμες, δεν έχει καμιά ουσιαστική ευθύνη. Πώς να πιστέψουμε ότι ένας υπάλληλος πίσω από κάποιο «γκισέ» Τράπεζας, μπορεί να δημιουργήσει τέτοιοιον πανικό. Μόνο η σιωπή των κρατικών υπηρεσιών, προκάλεσε τη βεβαιότητα ότι «κάτι κρύβεται».

Αφού δημιουργήθηκε ο πανικός, θα γίνει προσπάθεια να ομαλοποιηθεί η κυκλοφορία του κέρματος. Ο Χολαργός συνεχίζει να κόβει κανονικά το κέρμα σε ποσότητα 100.000 την ημέρα. Όμως, για όσους έπεσαν θύματα αυτής της ιστορίας πρέπει να πούμε ότι, αν δε διώχουν όλα τα κέρματα που έχουν στα χέρια-τους, μακροπρόθεσμα, δε θα 'ναι χαμένοι. Το πενήνταρόκο κόπηκε σε 3.000.000 κομμάτια και τα ακυκλοφόρητα κόπης 1980, σε λίγα χρόνια θα 'χουν υπερτιμηθεί αρκετά στη συλλεκτική αγορά.

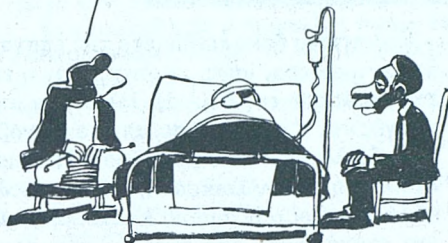
Αντίθετα, αν παραμείνουν εκτός κυκλοφορίας, όλα όσα βρίσκονται αποθεματοποιημένα, η συλλεκτική-τους αξία θα 'ναι ασημαντη.

ΚΥΡΑ ΚΑΤΙΝΑ...
ΠΟΙΟ ΕΙΝ'ΑΥΤΟ
ΤΟ ΜΑΥΡΟΤΣΟΥΚΑΛΟ;

ΜΟΧΑΜΕΤ

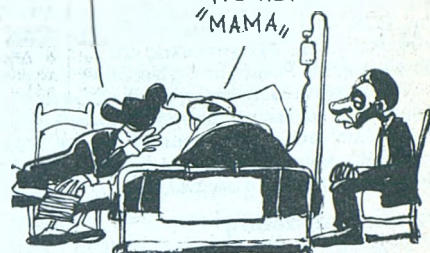

ΑΑΑ...
ΤΟΝ
ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟ!

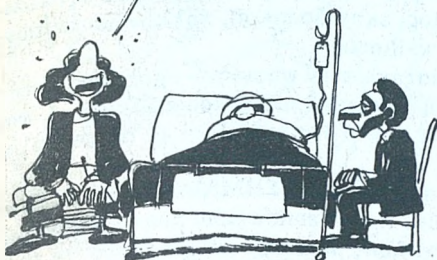

ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ
ΣΕ ΛΕΕΙ
"ΜΑΜΑ";;;

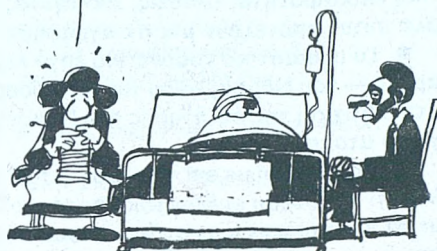
ΧΙΧΙΧΙ
ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ
ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΤΙΣ ΛΕΝΕ
"ΜΑΜΑ"

ΠΑΝΑΓΙΤΣΑ
ΜΟΥ...
ΚΑΙ ΓΩ ΚΟΛΑΣΤΗΚΑ!

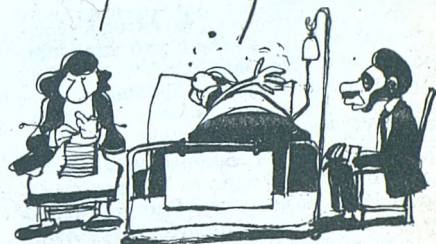

ΧΙΧΙΧΙ

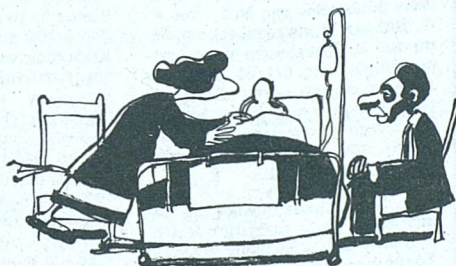
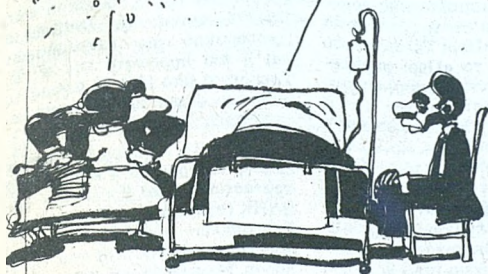
ΛΕΝΕ
ΠΟΣ ΕΙΣΑΣΤΕ
ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ

ΟΧΙ
ΚΑΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΙ
ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ
ΜΑΣΤΟΡΙΣΑ
ΚΙ ΑΥΤΟΣ
ΠΑΡΑΓΥΙΟΣ

ΓΙ ΑΥΤΟ
ΣΕ ΕΛΕΙΡΕ

ΚΑΛΕ
ΔΕ Μ'ΕΛΕΙΡΕ
ΑΥΤΟΣ
ΕΚΕΙΝΟΙ ΗΤΑΝΕ
ΤΟΥ ΕΚΤΟΥ
ΣΤΟΛΟΥ

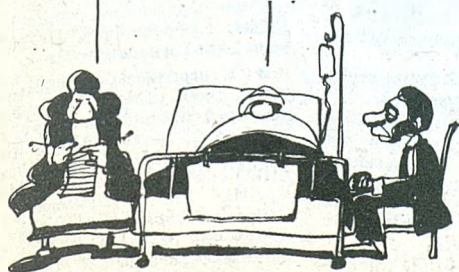
ΟΙ ΣΚΥΛΑΡΑΡΕΣ

ΟΠΟΥ ΝΑ ΜΕ
ΡΟΤΗΣΕΙΣ
ΠΟΝΟ

ΚΥΡΑ
ΚΑΤΙΝΑ;

ΕΕΕ;

ΠΟΣ
ΕΜΠΛΕΞΕΣ
ΕΣΥ
Μ'ΑΥΤΟΥΣ
ΚΑΙ ΣΕ ΔΕΙΡΑΝΕ;

ΗΘΕΛΑ
ΝΑ ΔΟΣΩ
ΑΥΤΑ ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ
ΣΤΟΥΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ ΟΜΗΡΟΥΣ

Οι «τροπολογίες» — «τσόντες» υποβαθμίζουν το νομοθετικό έργο!

«Βλαχο-Σούσουρο» για τη θανατική ποινή

Εντύπωση δημιούργησε η σπουδή — και το «Βλαχο-Σούσουρο» — δύο νεοφώτιστων Ευρωβουλευτών της Ν.Δ. να προτείνουν την επαναφορά της θανατικής ποινής στις χώρες της ΕΟΚ «για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας»... (Κ. Βλαχόπουλος και Ε. Σουσουργιάννης οι... αμοχαρείς Νεοδημοκράτες). Ίσως έτσι είναι ευνόητη και ευεξήγητη η απόρριψη από τον κ. Σταμάτη τροπολογίας του «τελευταίου των... ουμανιστών» κ. Κουτσοχέρα, που πρότεινε την κατάργηση της θανατικής ποινής στην Ελλάδα...

Από... παράδοση

Στην επέτειο της άλωσης της Τρίπολης οι φαντάροι του Κέντρου Εκπαίδευσης που συμμετείχαν (όχι βέβαια οικειοθελώς), στις σχετικές εκδηλώσεις, υποχρεώθηκαν να τραγουδήσουν — και πάλι — σωβινιστικά «ασμάτια» («Μεγάλη Ελλάδα», «Βόρειος Ήπειρος», «Αἰμιος» κλπ.), για να... κρατήσουν το βηματισμό-τους!

Στη σχετική καταγγελία απάντησε «ευλύγιστα» ο κ. Ροδίου:

— «Ναι, τα τραγούδια είναι εκτός Κανονισμού, αλλά είναι, ας πούμε, από παράδοση γνωστά στους στρατιώτες...»

Το θέμα είναι τι ν ο ς παράδοση!

Περίεργη πρόταση

Στα πλαίσια των «εκδηλώσεων συμπαθείας» του ΠΑΣΟΚ προς τα Σώματα Ασφαλείας, («είναι κι αυτά παιδιά μη προνομιούχων Ελλήνων»), περιλαμβανόταν σε σχετική, με τα συνδικαλιστικά-τους προβλήματα, Επερώτηση, ή περίεργη — τουλάχιστον — πρόταση, να εκπληρώνουν οι φοιτητές τις στρατιωτικές-τους υποχρεώσεις κατά τη διάρκεια των σπουδών-τους, υπηρετώντας στην Αστυνομία ή τη Χωροφυλακή του τόπου των Πανεπιστημίων που φοιτούν!

Περιλαμβάνεται αυτό στο Πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ; Και οι ίδιοι οι φοιτητές τι λένε;

«Πιπεράτοι» διάλογοι

Η επιδότηση των καλλιεργητών της κόκκινης πιπεριάς ήταν το θέμα Ερώτησης των βουλευτών Δ. Παπαδημητρίου και Γ. Πέτσου, που συζητήθηκε με παριστάμενο — λόγω επώνυμου; — τον υφυπουργό Γεωργίας κ. Χρυσόστομο (!)... Καραπιτέρη (!!).

— Δ. Παπαδημητρίου: «Η κόκκινη πιπεριά έχει σαν προϊόν μια μοναδικότητα, γιατί από αυτήν παράγεται το φημισμένο και εύγευστο κόκκινο πιπέρι...».

— Α. Μπουρνιάς (Προεδρεύων): «Πολύ καλύτερο, όμως!».

— Γ. Πέτσος: «Κύριε Πρόεδρε, σκόπιμο θα ήταν να πληροφορηθεί το Σώμα ότι το κόκκινο πιπέρι δεν είναι μόνο καυτό. Υπάρχει και γλυκό κόκκινο πιπέρι... και αυτό είναι υγιεινό...».

«Το ερυθρό πιπέρι είναι αντιθρομβωτικό, αγγειοδιασταλτικό, αυξάνει την κορτιζόνη και την ορμόνη των επινεφριδίων, ήτοι ως γνωστόν επιδρά στην ικανότητα... Τα αντίθετα προκαλεί το μαύρο πιπέρι».

Με στόχο, λοιπόν, την «μείωση της καταναλώσεως του μαύρου πιπεριού, υπέρ της ελληνικής οικονομίας, υπέρ των αγροτών που παράγουν κόκκινο πιπέρι», κλείνει ο κ. Πέτσος:

«Ερωτάται γιατί η Ελληνίδα νοικοκυρά να μη χρησιμοποιεί το ελληνικό αυτό προϊόν;»

Στο πρώτο δεκαπενθήμερο της επαναλειτουργίας της Βουλής μετά τις γιορτές, το σημαντικότερο, ίσως, γεγονός ήταν η επισημοποίηση «ιδια δηλώσει» της πρόθεσης του προέδρου της ΕΔΑ Η. Ηλιού, να μην ξαναθέσει υποψηφιότητα στις επόμενες εκλογές και ν' αποχωρήσει από το κοινοβουλευτικό προσκήνιο. Κατά τα άλλα, ο γνωστός διάλογος — τον επικαλέστηκε σε μιαν άλλη ευκαιρία ο Στ. Παπαθεμελής — του Καλλικλή με τον Σωκράτη, «Αεί τα αυτά λέγεις, ω Σώκρατες» — «Ου μόνον τα αυτά, αλλά και περί των αυτών, Καλλικλή», δίνει λίγο πολύ την εικόνα της σχεδόν μονότονης επανάληψης από πλευράς περιεχομένου, αλλά και από πλευράς μεθοδολογίας, των εργασιών του Κοινοβουλίου.

● Περιορισμένη η αριθμητική συμμετοχή των βουλευτών, «μάγκωμα» στους κυβερνητικούς — η ψυχολογία του «χαμένου» ορατή, αέρας υπεροχής και πολλές φορές έπαρσης στους βουλευτές της αξιωματικής αντιπολίτευσης, παράξ κατάθεσης «ειδικευμένων» για τοπικά προβλήματα Ερωτήσεων του ΚΚΕ — ο στόχος του 17%, και το κυνήγι της δημοσιότητας με καταθέσεις Ερωτήσεων κλπ. σχετικά με την πολιτική επικαιρότητα, (Βάσεις, Εκλογικός Νόμος, εκπαιδευτικοί), πολλών βουλευτών, όλα αυτά, αποτελούν μια σκιαγράφηση του κλίματος.

● Το ουσιαστικό νομοθετικό έργο περιορίστηκε στην ψήφιση — ομόφωνα επί της αρχής — του Νομοσχεδίου για την προσωρινή κράτηση (πρώην προφυλάκιση...), και στη συνέχιση της συζήτησης του Νομοσχεδίου για τα «αποκλίνοντα εκ του φυσιολογικού άτομα».

Χωρίς να μπούμε επί της ουσίας των Νομοσχεδίων ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ κάτι άλλο: την πρόσθεση κυβερνητικών «τροπολογιών» την τελευταία ώρα, που είναι άσχετες με το περιεχόμενο των συζητούμενων Νομοσχεδίων, με στόχο να «μπαλωθούν» τρύπες και να αντιμετωπισθούν «εκκρεμότητες» ποικίλης προέλευσης!

Το φαινόμενο δεν είναι καινούριο, είναι, όμως, ενδεικτικό... Οι κυβερνητικές «τροπολογίες»-«τσόντες» υποβαθμίζουν το νομοθετικό έργο της Βουλής και προσβάλλουν — αν μη τι άλλο — τη νοημοσύνη του πολίτη.

12/1/81 — 23/1/81

● Ορκωμοσία στις 12/1/81 δύο νέων βουλευτών της Ν.Δ.: του κ. Δ. Βαλαλά (Επικρατείας) στη θέση του κ. Κοντογεώργη που παραιτήθηκε στις 6/1/81 μετά την τοποθέτησή-του στην Επιτροπή της ΕΟΚ, και του κ. Θ. Μπάλα (Καρδίτσας) στη θέση του κ. Η. Ζιώγα, που σκοτώθηκε σε δυστύχημα στις 22/12/80.

● Ψηφίστηκαν συνολικά 5 Νομοσχέδια, χωρίς συζήτηση και ομόφωνα, που κυρώνουν Διεθνείς Συμβάσεις: στις 12.1.81 τη Δ.Σ. για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς (Παρίσι — 23/11/72) και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς (Λονδίνο — 6/5/69). Στις 15/1/81 τη Δ.Σ. Εργασίας αριθ. 23 «περί παλιντοπίσεως ναυτικών» και την Δ.Σ. «περί ιατρικής εξετάσεως των ναυτικών». Στις 19/1/81 το πρόσθετο Πρωτόκολλο στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση δικαστικής συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων (Στρασβούργο — 17/3/78).

● Κατατέθηκε στις 20/1/81 το νομοσχέδιο «περί δαφωρισμού του Σώματος Αξιωματικών Αδελφών Νοσοκόμων». Επίσης ανακοινώθηκε στις 13/1/81 αναδρομικά η κατάθεση άλλων 6 νομοσχεδίων: για την προσαρμογή της τελω-

νειακής και δασμολογικής νομοθεσίας με το Δίκαιο της ΕΟΚ (από 24/12/80), το «Περί Τελωνειακού Κώδικος» και το «Περί φορολογίας καταναλώσεως καπνοβιομηχανικών προϊόντων» (από 27/12/80). Τα άλλα 3 κυρώνουν Διεθνείς Συμβάσεις — Αρ. 77 και 78 του 1946(!) και 124 του 1965 — που ρυθμίζουν τα των ιατρικών εξετάσεων που χρειάζονται για την απασχόληση ανηλίκων στη βιομηχανία, σε μη βιομηχανικές εργασίες και σε ορυχεία (από 9/1/81).

● Τα Νομοσχέδια που εκκρεμούν είναι συνολικά 107 — αρμοδιότητας των υπουργείων: Βιομηχανίας 1, Γεωργίας 6, Δημοσίων Έργων 2, Δημοσίας Τάξεως 4, Δικαιοσύνης 10, Αμύνης 4, Παιδείας 3, Ναυτιλίας 4, Εμπορίου 1, Εξωτερικών 13, Εργασίας 9, Εσωτερικών 2, Κοινωνικών Υπηρεσιών 10, Οικονομικών 19, Πολιτισμού 4, Προεδρίας 7, Συγκοινωνιών 5 και Συντονισμού 3.

Από αυτά τα 22 έχουν σταλεί στο Εθνικό Τυπογραφείο.

● Συζητήθηκε στις 21/1/80 η πρόταση νόμου βουλευτών του ΠΑΣΟΚ για την ίδρυση ειδικού λογαριασμού δανειοδότησης ναυτικής κατοικίας στα πλαίσια του ΝΑΤ. Η απόφαση αναβλήθηκε για την επόμενη Πέμπτη.

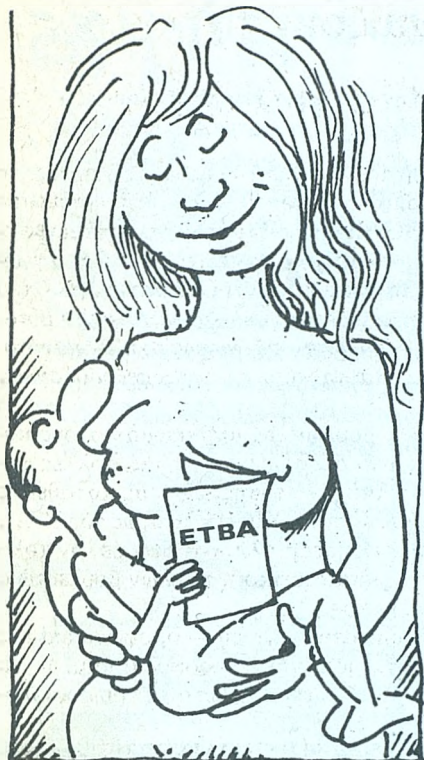
● Εκκρεμούν για συζήτηση 46 προτάσεις νόμων συνολικά — η...

αρχαιότερη του Α. Κύρκου από 24/1/78 αφορά τα Συμβούλια Προσωπικού των επιχειρήσεων και η πιο πρόσφατη της κ. Β. Τσουδερού από 13/1/81 αφορά το δικαίωμα ψήφου των Ελλήνων μεταναστών.

● Στις 13/1/81 ανακοινώθηκε επίσης αναδρομικά η κατάθεση 2 προτάσεων νόμων βουλευτών της ΕΔΗΚ (σχετικά με τις προαγωγές Ειρηνοδικών — από 20/12/80) και βουλευτών του ΠΑΣΟΚ (για την ίδρυση Πανεπιστημίου στην Κέρκυρα — από 22/12/80).

● Οι επερωτήσεις που συζητήθηκαν τις μέρες που ασκείται αποκλειστικά Κοινοβουλευτικός Έλεγχος, (κάθε Τρίτη και Παρασκευή), ήταν συνολικά 8 — του ΠΑΣΟΚ 5 και από 1 του ΚΚΕ, ΚΚΕ εσ. ΚΑΙ Ε.Π — αρμοδιότητας των υπουργείων: Δημοσίας Τάξεως 1, Εργασίας 4, Πολιτισμού 2 και Συγκοινωνιών 1.

● Οι επερωτήσεις που συζητήθηκαν (κάθε μέρα επί μια ώρα στην αρχή της συνεδρίασης), ήταν συνολικά 28 — 13 ΠΑΣΟΚ, 10 ΚΚΕ, 2 ΚΚΕ εσ., 1 ΕΔΗΚ, 1 ΚΟΔΗΣΟ και 1 από κοινού ΠΑΣΟΚ / ΕΔΗΚ / ΚΚΕ εσ. Σημειώνουμε επίσης ότι αναβλήθηκαν 22 Ερωτήσεις, είτε με κοινή συμφωνία των ενδιαφερομένων είτε λόγω απουσίας των βουλευτών.

και ... ο Σπέντσας

Όταν ο Σύλλογος υπαλλήλων της ΕΤΒΑ έκοψε την πρωτοχρονιάτικη-του πίτα ο Διοικητής κ. Σπέντσας, τακτικός πια πελάτης-μας, μοίρασε σε δώρο μια μαγνητοφωνημένη κασέτα, σε χίλια περίπου αντίτυπα. Ακούγεται στην αρχή η φωνή κάποιου που λέει:

«Από τη λαϊκή γιορτή που οργάνωσε η Κοινότητα Νέας Βύσσης, με την ευκαιρία του πρώτου Συνεδρίου Περιφερειακής Αναπτυξέως, συμβολή της ΕΤΒΑ στην Ε' περιοχή, που οργανώθηκε στο Διδυμότειχο στις 4 και 5 Ιουλίου 1980».

Κι ακολουθεί το μνημειώδες άσμα, σε ρυθμό καλαματιανού — στο θριαμβικό στυλ πάνω κάτω της γνωστής Γερακίνας — του οποίου τους στίχους παραθέτουμε:

«ΕΤΒΑ εσύ που στοργικά
τη γη-μας αγκαλιάζεις
και με κριτήρια λογικά
τα χρήματα μοιράζεις

Και η Επώδός:

«Έχεις θερμή την αγκαλιά,
ζεστό είναι το φιλι-σου,
χίλιες ευχές, πολλά φιλιά
εις τον Διοικητή-σου» (δισ)
«Εσύ που έδωσες ζωή
εδώ στην άλλη άκρη
και το κορμί παίρνει πνοή
που στάλαζε το δάκρυ»

«Έχεις θερμή την αγκαλιά κ.ο.κ.»

«Σαν μάνα μας αγκάλιασες
και το βυζί μας δίνεις,
μας χάιδεψες, μας φίλησες,
μες' την καρδιά θα μείνεις».

«Έχεις θερμή την αγκαλιά κ.ο.κ.»(δισ)

«ΕΤΒΑ εσύ που έδωσες
ζωή σ' αυτή τη γή
εσύ που μας εβούλωσες
την πιο τρανή πληγή»

«Έχεις θερμή την αγκαλιά...» (δισ)

Έτσι λοιπόν... Δίνουν «πολλά φιλιά εις τον Διοικητή-σου» οι ελεούμενοι κι εσύ «έχεις θερμή την αγκαλιά» και «το βυζί μας δίνεις». Ω! ΕΤΒΑ, άπειρα τα κάλλη και τα ελέη-σου!

Τέτοια άδει και χορεύει λοιπόν ο κ. Σπέντσας και γι' αυτό, μάλλον, δε βρήκε τον καιρό να απαντήσει στις σοβαρότατες καταγγελίες που δημοσιεύτηκαν στα δυο προηγούμενα τεύχη του ΑΝΤΙ (167 και 168).

Μετακινήθηκε, βέβαια, στις 14 Ιανουαρίου στην Πάτρα με μεγάλη κουστωδία (τους υποδιοικητές και όλους τους διευθυντές) για να εντυπωσιάσει και να μας κάνει να ξεχάσουμε ορισμένα στοιχειώδη. Ότι π.χ. ο Τριανταφύλλης θεώρησε το διαβατήριό-του στις 9.12.1980, δηλαδή την ίδια ημέρα που δήλωνε στον επιθεωρητή ότι «ξέχασε τα κλειδιά του ταμείου στο σπίτι-του» ενώ ο Σπέντσας χρειαζόταν 48 ολόκληρες ώρες για να στείλει το Νομικό Σύμβουλο και το Διευθυντή Επιθεώρησης. Ήθελε, βλέπετε, να «αιφνιδιάσει» τον απόδημο πια και πολυεκατομμυριούχο εις βάρος του Δημοσίου, Τριανταφύλλη, που ασφαλώς «κάπου στο κόσμο» θα τραγουδάει και θα ξανατραγουδάει τον ύμνο του Διοικητή-του Σπέντσα. Προπαντός το ρεφρέν:

«Σαν μάνα μας αγκάλιασες
και το βυζί μας δίνεις
μας χάιδεψες, μας φίλησες
μες' τη καρδιά θα μείνεις».

Δεν έχει μείνει τίποτα όρθιο, λοιπόν, σ' αυτόν τον τόπο; Τί χρειάζεται, τέλος πάντων, η δικαιοσύνη για να αρχίσει τις απαιτούμενες έρευνες και η εποπτεύουσα αρχή για να τιμωρήσει τις άθλιες αυτές φαιδρότητες;

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ....

ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΕΛΙΑΔΑ

ΣΤΗΝ ΚΕΦΟΠΟΛΗ ΑΔΙΝΑ

ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΜΑΓΑΖΙ
ΠΟΥ ΠΟΛΛΑ ΣΤΕΡΕΟ-
ΦΙΓΗΝΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

ΑΝΙΧΤΕ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ
ΚΑΙ ΠΟΥ ΠΑΡ' ΟΛΟ ΠΟΥ ΠΟΛΙΟΡΚΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΗΣ ΚΡΑΤΗΣΕ ΚΛΕΙΣΤΗ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ.....

...ώστε να εξαγορευθήτε να εξυπηρετήταίς τα ίδια βονέπια και φιλική διάθεση όπως και παλιά

ΕΝΑΣ ΦΥΣΙΚΟΣ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΚΑΙ
ΕΝΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΧΩΟΣ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ
ΕΙΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΧΕΙΡΕΤΕ
ΜΑΖΙ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ STEREO ΚΑΙ ΤΑ
ΛΕΦΤΑ ΕΙΣ ΝΑ ΠΙΑΘΟΥΝ ΤΟ ΠΟ

STUDIO HI FI ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76
ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ 3602697 - 3627858

ΟΛΑ ΟΣΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ STEREO ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΣΑΣ ΤΑ ΕΛΕΓΕ -

Η κάθαρση της Ραδιοφωνίας – Τηλεόρασης και η διανόησή-μας

Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ. Παπανδρέου διατύπωσε με την απόλυτη καθαρότητα συνθήματος το αίτημα της εξυγίανσης του δικτύου της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης. Είναι ένα αίτημα που το θέτει από μόνη-της, ώριμη και επιτακτική η ανάγκη του εκδημοκρατισμού και που το θέτει επίσης με την ίδια επιτακτικότητα η κατακόρυφη πτώση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων του εθνικού δικτύου. Είναι έτσι ένα αίτημα που χωρίς να χρειάζονται συμφωνίες, «συμμαχίες»-του και πρωτόκολλα μπορεί να ενώσει όλα τα δημοκρατικά κόμματα σε αγώνα κοινόν: Το δίκτυο των κυριοτάτων αυτών μέσων μαζικής ενημέρωσης να πάψει να είναι κομματικό και να γίνει εθνικό. Η κυβέρνηση-μας όχι μόνο το θεωρεί και το χρησιμοποιεί σα να είταν δικό-της για να δημαγωγεί και για να παρουσιάζει τα θλιβερά-μας πράγματα όπως θέλει αυτή, να τα καλύπτει, να τα παρασιωπά ή να διαστρέφει την αλήθεια-τους, αλλά και για να προκαλεί το δημοκρατικό αίσθημα του λαού.

Μέσα στην πρόκληση αυτή παλιά δημοκρατική-μου έμμονη ευαισθησία θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την ύπαρξη της ΥΕΝΕΔ. Το δεύτερο από τα δύο «κανάλια» που έχει η χώρα-μας ανήκει στις «ένοπλες δυνάμεις», δηλαδή στη στρατιωτική ηγεσία. Και όταν ξέρουμε ότι αυτό δε γίνεται σε καμιά απολύτως χώρα, μπορούμε πάντοτε να αναρωτιόμαστε ποιος είναι ο λόγος που η Ελλάδα έξι χρόνια ύστερα από την πτώση της στρατιωτικής δικτατορίας αφήνει ακόμα το δεύτερο εθνικό-της «κανάλι» στα χέρια της στρατιωτικής ηγεσίας. Είμαστε, λοιπόν, μια χώρα στρατοκρατούμενη;

Όσο λοιπόν δε θα δοθεί μια επαρκής απάντηση γι αυτό, η ύπαρξη της ΥΕΝΕΔ θα μένει ένα ζήτημα όχι μόνο δημοκρατικής, αλλά κυριολεκτικά εθνικής ευαισθησίας.

★

Οσο, όμως, το αίτημα-σύνθημα του κ. Παπανδρέου αναφέρεται κυρίως στο πολιτικό μέρος των εκπομπών, άλλο τόσο η διανόησή-μας, δηλαδή ο πνευματικός και καλλιτεχνικός-μας κόσμος, μπορεί να το ευρύνει σε όλο το πνευματικό-ιδεολογικό-καλλιτεχνικό περιεχόμενό-τους. Είναι μια ώριμη ανάγκη για το λαό της χώρας αυτής που τρέφεται κάθε βράδυ με ακουπίδια, αλλά και για την ίδια την ύπαρξη της διανόησής-μας. Αν θέλει να λογαριάζεται στην πρωτοπορία του τόπου, έχει τώρα την ευκαιρία, συμβαδίζοντας ενεργητικά με τις δημοκρατικές πολιτικές δυνάμεις του τόπου, να προσφέρει τις υπηρεσίες-της, που σε ένα τέτοιο θέμα μπορούν να είναι πραγματικά πολύτιμες.

Όσο το πολιτικό περιεχόμενο των εκπομπών του εθνικού δικτύου είναι μια πρόκληση για τη δημοκρατία, άλλο τόσο — και περισσότερο το πνευματικό-ιδεολογικό-καλλιτεχνικό επίπεδο-της είναι πρόκληση για τη διανόησή-μας. Είναι ΝΤΡΟΠΗ γι' αυτήν. Κάθε πολίτης της χώρας αυτής μπορεί κάθε βράδυ να αναρωτιέται: Δεν υπάρχουν επιτέλους άνθρωποι για να αντικαταστήσουν τον κύριο Αργυράκη με τις ελληνοχριστιανικές φλυαρίες-του στα πνευματικά ζητήματα; Δεν υπάρχουν άνθρωποι στην Ελλάδα που να μπορούν και να θέλουν να κινήσουν το ενδιαφέρον των μεγάλων μαζών για τη σκέψη και για την τέχνη ανεβάζοντας με αγάπη και με γνώση την πνευματική στάθμη αυτού του τόπου; Δεν υπάρχουν άνθρωποι που να μπορούν να πουν δυο λόγια χρήσιμα και σωστά πάνω στα θέματα της επιστήμης

και της τεχνικής αντί γι' αυτήν την κυρία Κυπραίου, που ό,τι και να της πουν οι συνομιλητές-της, ό,τι και να της δείξουν οι «διαφάνειες» για σεισμούς ή για καρκίνο, αυτή με το χαμόγελο ανθρώπου που απευθύνεται σε νήπια, θα τις βγάλει οπωσδήποτε στο τέλος τις μυστικιστικές-της κορώνες; Δεν υπάρχουν άνθρωποι για κάποιες ελκυστικές περιγραφές ελληνικών τόπων ή μνημείων; Αφού μερικές μπορούν να είναι τόσο καλές δίπλα στη βαριά ηλιθιότητα των άλλων σημαίνει πως υπάρχουν. Δεν βρίσκονται άνθρωποι κατάλληλοι με παιδεία και με γούστο να επιλέξουν τα μουσικά-καλλιτεχνικά «διαλείμματα»; Και δε υπάρχουν άνθρωποι σ' αυτόν τον τόπο που να μπορούν να συμβάλουν στην επιλογή των ταινιών που προβάλλονται, των ελληνικών και των ξένων; Πρέπει οι Έλληνες — σχεδόν κάθε βράδυ — να πληροφορούνται την ψυχική ευγένεια των ανθρώπινων κτηνών της αμερικάνικης αστυνομίας;

★

Μέσα στο αίτημα-σύνθημα του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης για την εξυγίανση του εθνικού δικτύου της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης υπάρχει ένα σημείο -πρόταση ουσιαστικού εκδημοκρατισμού: τα συνεργεία των συντακτών των πολιτικών ειδήσεων να καταρτισθούν από πρόσωπα της κοινής, όλων των κομμάτων, εμπιστοσύνης.

Το ίδιο, νομίζει η ταπεινότητά-μου, μπορούσε να προτείνει και να αξιώσει η διανόησή-μας, ο πνευματικός και καλλιτεχνικός-μας κόσμος για το άλλο περιεχόμενο των εκπομπών: Την υπεύθυνη συμμετοχή ανθρώπων πραγματικά δικών-της από όλες τις τάσεις, όλα τα σωματεία-της, από όλες τις περισσότερες ή λιγότερο οργανωμένες δυνάμεις-της στη διαμόρφωση των προγραμμάτων. Στη θέση, δηλαδή, της σημερινής κατάστασης να προτείνει και να απαιτήσει την ΕΘΝΙΚΗ συμμετοχή στη διαμόρφωση και το περιεχόμενο των εκπομπών καταγγέλλοντας τη σημερινή κατάσταση, απέχοντας απ' αυτήν και αναλαβαίνοντας την ευθύνη να ανεβάσει αυτή το πνευματικό-καλλιτεχνικό επίπεδο των εκπομπών, που το έριξε τόσο χαμηλά η βλακεία της «κουλτούρας της Δεξιάς».

Η αποφασιστική-της συμμετοχή στον κοινόν αγώνα των δημοκρατικών δυνάμεων για την εξυγίανση και τον εκδημοκρατισμό του δικτύου της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης θα ήταν για τη διανόησή-μας η ευκαιρία μιας καθαρά εθνικής-ιδεολογικής παρουσίας-της μέσα στην ελληνική κοινωνία. Ζήτημα, δηλαδή, δικής-της ύπαρξης, όπως το είπαμε στην αρχή, αφού καμιά διανόηση δεν υπήρξε ποτέ και δε μπορεί να υπάρξει έξω από τις ανάγκες της κοινωνίας-της.

Θα είταν, όμως, ζήτημα ύπαρξης γι αυτήν και για έναν ακόμα λόγο που δεν πρέπει πια να διστάσουμε να τον πούμε: Μέσα σε μια κατάσταση σαν τη σημερινή, όπου όλοι είμαστε δημοκράτες και προοδευτικοί και σοσιαλιστές και υπερσοσιαλιστές, όλοι μπορούμε να ξεγλυστράμε και να κρυβόμαστε, να συμφωνούμε με τα κακά και να εισπράττουμε και τα ωραία-μας ωφελήματα υπηρετώντας-τα. Η αποφασιστική, λοιπόν, εναντίωση, προσωπική, υπεύθυνη και έμπρακτη στο σημερινό κακό, θα είχε το σωτήριο — για τη ίδια τη διανόηση, αποτέλεσμα να ξεχωρίσει τα πρόβατα από τα ερίφια: ποίος δουλεύει τω Κυρίω και ποίος τω Μαμωνά...

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ

του Γιάννη Ιωάννου

ΕΚΛΟΓΕΣ '81

Ανησυχίες για τις ευθύνες

του Σπύρου Λιναρδάτου

στους μεγάλους

ΕΧΕΙ γίνει πολύ μεγάλη κατάχρηση στην πολιτική-μας φιλολογία των όρων «κρίσιμη κατάσταση», «αποφασιστικές εξελίξεις», «κρίσιμη καμπή» και τα παρόμοια. Γι αυτό χρειάζεται να είμαστε εξαιρετικά επιφυλακτικοί σε τέτοιους χαρακτηρισμούς και προβλέψεις. Οπωσδήποτε, όμως, κανένας δε μπορεί να αρνηθεί, ότι κατέχεται από κάποια ανησυχία για το τί θα «φέρει» ιδιαίτερα στη χώρα-μας, το 1981. Και αυτό, όχι μόνο γιατί η διεθνής κατάσταση έχει γίνει εξαιρετικά περίπλοκη και επικίνδυνη με μία σαφή υποχώρηση του κλίματος της ύφεσης και με νέες εστίες συγκρούσεων. Αλλά και γιατί η οικονομική κρίση επιδεινώνεται, η ανεργία αυξάνεται, ο πληθωρισμός καλπάζει και η κατευθυνόμενη από άγνωστα κέντρα διεθνής τρομοκρατία α-

πλώνεται, πλήττοντας ολοένα περισσότερο και την Ελλάδα.

ΓΙΑ τη χώρα-μας το 1981 δεν είναι μόνο ο πρώτος και γι αυτό κρίσιμος χρόνος που διανύουμε ως «πλήρες μέλος» της ΕΟΚ, στην οποία, όπως, ήδη, αποδείχτηκε, μπήκαμε από πολλές απόψεις απροετοίμαστοι. Δεν είναι μόνο χρόνος στον οποίο θα ενταθούν οι πιέσεις των «συμμάχων» και η κυβερνητική σπουδή να κλείσουν βασικά θέματα της εξωτερικής-μας πολιτικής (επιχειρησιακός έλεγχος του Αιγαίου, Κυπριακό, βάσεις). Είναι κυρίως χρόνος εκλογών, που, από πολλές απόψεις, θα είναι αποφασιστικές για τις μελλοντικές εξελίξεις και για την ίδια την επιβίωση του δημοκρατικού-μας πολιτεύματος.

και αγωνία για την τύχη

στους μικρούς

ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ των εκλογών του Νοεμβρίου 1977, άσχετα από τις αιτίες και τους παράγοντες που το προκάθορισαν, επενεργεί από τότε και ως αιτία των σημερινών κομματικών συσχετισμών και διαμορφώσεων. Όσα ακολούθησαν (πολυδιάσπαση του Κέντρου, διάλυση της εφημερης «Συμμαχίας», αυτοδιάλυση, ημιδιάλυση, ή συρρίκνωση ορισμένων από τους μικρούς κομματικούς σχηματισμούς της Αριστεράς, αποσύνθεση στο χώρο της άκρας Δεξιάς, της «Εθνικής Παράταξης», κ.ά.), ενίσχυσαν την τάση, που υποδήλωσε το εκλογικό αποτέλεσμα του 1977, για συγκέντρωση των πολιτικών δυνάμεων σε τρεις, κυρίως, πόλους: τη «Νέα Δημοκρατία», το ΠΑΣΟΚ που διεκδικεί πια με βάσιμες ελπίδες την εξουσία, και το ΚΚΕ.

ΔΕΝ πρόκειται να προχωρήσουμε εδώ σε προφητείες για το αποτέλεσμα των εκλογών του 1981. Το ρεύμα που σημειώνεται υπέρ του ΠΑΣΟΚ σε ολόκληρη τη χώρα ομολογείται από κάθε πλευρά. Είτε, λοιπόν, το ΠΑΣΟΚ μόνο-του, ή με άλλα μικρά κόμματα του Κέντρου αποκτήσει την πλειοψηφία στη νέα Βουλή, είτε η «Νέα Δημοκρατία» κατορθώσει να αναστρέψει την τελευταία — πράγμα απίθανο εξαιτίας κυρίως της οικονομικής κρίσης — στιγμή του ρεύμα και σχηματίσει πάλι αυτοδύναμη κυβέρνηση, είτε (ακόμα χειρότερα) προκύψει αποτέλεσμα που θα οδηγήσει σε ισοδυναμία και θα επιβάλει νέα εκλογική αναμέτρηση (αφού γενικότερα πιστεύεται ότι είναι δύσκολη μία κυβερνητική σύμπραξη των δύο μεγάλων κομμάτων), οι ερχόμενες εκλογές και οι βδομάδες γύρω από την ημερομηνία της εκλογικής αναμέτρησης θα είναι κρίσιμες. Και οι ευθύνες του Προέδρου της Δημο-

κρατίας για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που θα προκύψουν από το εκλογικό αποτέλεσμα, αυξημένες.

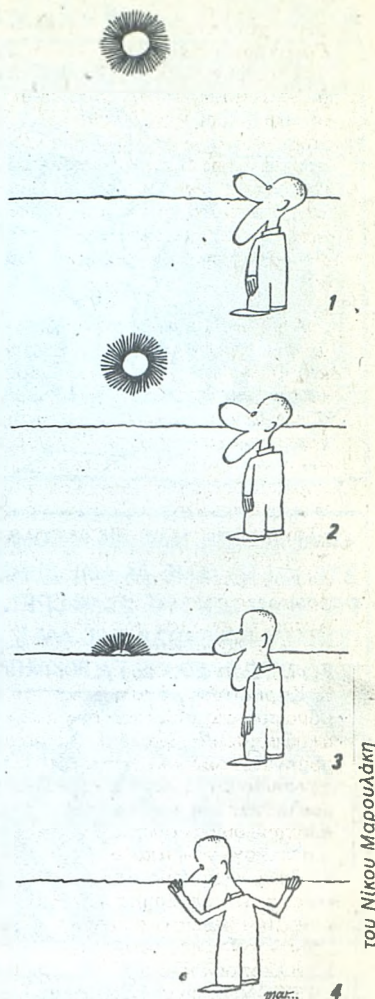
ΧΩΡΙΣ να παραγνωρίζουμε ότι πολλά έχουν αλλάξει και στις ελληνικές και στις διεθνείς συνθήκες, δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι ο κίνδυνος να χάσει η Δεξιά την εξουσία ή να κλονιστεί η κυριαρχία-της, αποτέλεσε, τουλάχιστον ύστερα από τον Εμφύλιο Πόλεμο, τον κύριο λόγο ή πρόσχημα για την κινητοποίηση των δυνάμεων της ανωμαλίας, εσωτερικών και εξωτερικών.

ΔΕ νομίζω πως ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, ούτε οι θριαμβολογίες της Ν.Δ. ότι, με την ένταξη-μας στην ΕΟΚ κατοχυρώνεται το δημοκρατικό-μας πολιτεύμα, αλλά ούτε και οι διακηρύξεις ορισμένων κομμάτων της Αντιπολίτευσης, ότι δεν έχει καμία επίδραση το γεγονός ότι γίναμε «πλήρες μέλος» της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στο μέλλον της Δημοκρατίας στη χώρα-μας. Η αλήθεια βρίσκεται μάλλον στη μέση και έχει ομολογηθεί, σε στιγμές νηφαλιότερης διατύπωσης των απόψεών-τους, από όλες σχεδόν τις πλευρές: η ένταξη στη δημοκρατική Ευρώπη ενισχύει τις δημοκρατικές κοινοβουλευτικές δυνάμεις στην Ελλάδα, αλλά φυσικά δε λύνει το πρόβλημα της επιβίωσης, της ενίσχυσης και του πραγματικού περιεχομένου της Δημοκρατίας στη χώρα-μας. Αυτό είναι πρόβλημα δικό-μας, θέμα βασικά εσωτερικών συσχετισμών και χειρισμών. Εξάλλου και η πλούσια και πικρή εμπειρία-μας έχει διδάξει, ότι οι αντιδημοκρατικές δυνάμεις έχουν και τρόπους να εξουθενώσουν τη Δημοκρατία, διατηρώντας, όμως, και τους τύπους του κοινοβουλευτικού πολιτεύ-

ματος. Και, σε μία τέτοια περίπτωση, η ΕΟΚ θα «νίψει τας χείρας»-της.

Η ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ των κινδύνων αυτών δεν είναι θεωρητική. Είναι φανερό, ότι, όσο πλησιάζουμε στις εκλογές, οι δυνάμεις που αποβλέπουν στην αποσταθεροποίηση θα κινούνται και πιο δραστήρια. Υπάρχουν, ήδη, πληροφορίες, ότι φιλοβασιλικοί παράγοντες προσπαθούν να προκαλέσουν αναταραχή σε καίριους τομείς του κρατικού μηχανισμού για να προετοιμάσουν την επιστροφή του Κωνσταντίνου, την οποία, με περισσή θρασύτητα, και όχι ασφαλώς τυχαία, «προφήτewe» σε άρθρο-της η εφημερίδα του θεωρητικού της δικτατορίας για το 1981. Δεν είναι τυχαία και η επισήμανση, με ιδιαίτερη έμφαση από τον πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου κ. Ε. Κουλουμπή (άρθρο στο «Βήμα» 4 Ιανουαρίου), ότι πίσω από την κρίση στα ΑΕΙ κρύβονται και «οι νοσταλγοί της δικτατορίας και οι αποσταθεροποιητές της Δημοκρατίας». Εξάλλου, έχει, ήδη, επισημανθεί η εκστρατεία, άλλοτε κατευθυνόμενη από κέντρα ανωμαλίας και άλλοτε δεκαρολογική, αλλά γι αυτό όχι λιγότερο υποπτη και επιζήμια, για φθορά ολόκληρου του πολιτικού κόσμου, που αντικειμενικά οδηγεί στην προετοιμασία του εδάφους —ιδεολογικά και πολιτικά — για μία νέα εκτροπή.

ΑΥΤΕΣ οι διαπιστώσεις που σίγουρα γίνονται και από τις ηγεσίες των κομμάτων, θα πρέπει να οδηγήσουν, όχι στην παράλυση της πολιτικής και της κομματικής δραστηριότητας, αλλά αντίθετα στην ενδυνάμωση των κομματικών μηχανισμών και την ενίσχυση της ετοιμότητάς-τους και της επαφής-τους με τις λαϊκές οργανώσεις. Ταυτόχρονα, ό-

μως, προκύπτει, ότι τα κοινοβουλευτικά και δημοκρατικά κόμματα, από τη μία πρέπει να αποφεύγουν, κατά το δυνατό, λάθη και παραλείψεις που μπορεί να τα εκμεταλλεύονται οι νοσταλγοί της δικτατορίας ή της βασιλείας και από την άλλη, ακόμα και μέσα στην αναπόφευκτη οξύτητα του προεκλογικού αγώνα, οφείλουν να διατηρήσουν ένα ελάχιστο αλληλεγγύης και επαφής ανάμεσά τους για να είναι έτοιμα να προστατεύσουν την ομαλότητα και το δημοκρατικό πολίτευμα.

ΑΝ ΕΙΝΑΙ σχεδόν βέβαιο, ότι η κυβέρνηση με την πλειοψηφία που διαθέτει στη Βουλή και με την ανοχή της αξιωματικής αντιπολίτευσης, θα διατηρήσει το σημερινό εκλογικό σύστημα (με μερικές, ίσως, ασημένιες τροποποιήσεις ως προς τον αριθμό των υποψηφίων, σε ορισμένες περιφέρειες, δεν υπάρχει καμία βεβαιότητα για το χρόνο των εκλογών. Ο πρωθυπουργός κ. Γ. Ράλλης προτιμά οι εκλογές να γίνουν το φθινόπωρο, όσο το δυνατό «πιο κοντά στις συνταγματικές προθεσμίες», χωρίς, όμως, και να αποκλείει την προσφυγή στις κάλπες τα τέλη της άνοιξης. Αυτός, όμως, που «δε βλέπει» αυτή τη φορά για ποιο λόγο πρέπει να διαλυθεί πρόωρα η Βουλή, είναι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ. Καραμανλής. Και η γνώμη του βέβαια, όχι μόνο τυπικά, αλλά και ουσιαστικά θα παίξει αποφασιστικό ρόλο στον καθορισμό της ημερομηνίας των εκλογών. Στο μεταξύ ο κ. πρωθυπουργός δέχεται τις πιέσεις υπουργών βουλευτών και παραγόντων της Ν.Δ. που υποστηρίζουν αντίθετες απόψεις για το χρόνο των εκλογών — από την επισπευσή-τους και τη διενέργειά-τους ακόμα και πριν από το Πάσχα με επιχείρημα την επιδιωκόμενη οικονομική κατάσταση (Αβέρωφ. κ.ά.) ως την εξάντληση της τετραετίας (Μητσοτάκης, Κανελλόπουλος κ.ά.).

ΓΕΓΟΝΟΣ είναι πάντως, ότι και η Ν.Δ. έχει αρχίσει, ήδη, την προεκλογική-της εκστρατεία, είτε με «παροχές» και κακόγοστη προπαγάνδα για την ΕΟΚ, είτε με περιοδείες στελεχών-της στις επαρχίες. Και αυτή η προεκλογική ατμόσφαιρα που δημιουργεί η ίδια η κυβέρνηση ίσως οδηγήσει, από τα πράγματα, στο να επισπευσθεί η διάλυση της Βουλής.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ το ρεύμα υπέρ του ΠΑΣΟΚ, η Ν.Δ. επιχειρεί να συγκροτήσει στους συνδυασμούς-της ευρύτατο «εθνικό» και «αντιμαρξιστικό» μέτωπο. Εκτός από τον κ. Σπ. Θεοτόκη και όλους τους βουλευτές της Ε.Π. που θα περιληφθούν, όπως φαίνεται, τώρα στους συνδυασμούς της Ν.Δ. η ηγεσία του κυβερνητικού κόμματος έχει, όπως λέγεται, υποσχεθεί εξέχουσα θέση στους υποψηφίους της Επικρατείας και στον κ. Στεφ. Στεφανόπουλο, ενώ διαπραγματεύεται και με μερικούς γνωστούς «συνομιλητές» της δικτατορίας. Αντιλαμβανόμενη, όμως, ότι αυτή η διέγερση προς την άκρα Δεξιά μπορεί να της κοστίσει την απώλεια ψήφων που έχει πιθανό κερδίσει από το Κέντρο, η ηγεσία της Ν.Δ. αναζητά νέους «διευρυνσίες» και από τον κεντρώο χώρο, χωρίς όμως, ως τη στιγμή τουλάχιστο, το εγχείρημα να συναντά επιτυχία.

Η ΗΓΕΣΙΑ της Ν.Δ. πιστεύει, ότι, με τη διέγερση προς την άκρα Δεξιά, από τη μία θα κερδίσει το μεγαλύτερο μέρος του 7% που ψήφισε στις προηγούμενες εκλογές η Ε.Π. και θα «απομονώσει» δεξιότερά-της μόνο τον κ. Σπ. Μαρκεζίνη και τους φίλους-του και από την άλλη θα προσφέρει υπηρέσια στη Δημοκρατία, επαναφέροντας στους κόλπους-της τα «απολωλότα πρόβατα» που ελπιότακταν προς τη φιλοχουντική παράταξη.

● ΣΤΗΝ πραγματικότητα, όμως, θα πρέπει να αναρωτηθεί κανείς, τι συνέπειες θα έχει στην πολιτική ζωή το γεγονός ότι στο κόμμα που ίδρυσε ο κ. Καραμανλής το 1974, αρχίζει να μεγαλώνει το ειδικό βάρος ακροδεξιών στοιχείων, είτε αυτά βρίσκονταν, ήδη, στους κόλπους-της, είτε προσχώρησαν τώρα — όπως ο κ. Αποστολάκος. Και τι είδους «ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό» θα εφαρμόσει στο μέλλον ο κ. Γ. Ράλλης, που, αυτή τη στιγμή, η θέση-του στο κόμμα-του είναι ασφαλώς ενισχυμένη με ακροδεξιούς, φανατικούς βασιλικούς και συνομιλητές της χούντας, να πολλαπλασιάζονται μέσα στη Ν.Δ.

(Ο κ. Σπ. Μαρκεζίνης, πάντως, φαίνεται να πιστεύει ότι η προσθήκη ηγετών της άκρας Δεξιάς στη Ν.Δ. δε θα σώσει τη σημερινή κυβέρνηση από τον εκλογικό καταποντισμό, δεδομένου ότι ο κόσμος «θα ψηφίσει αρνητικά», δηλαδή κατά της κυβερνητικής πολιτικής. Έτσι ελπίζει ότι ένα μέρος αυτών των αρνητικών ψήφων προερχόμενων κυρίως από τη «μεσοία τάξη» θα στραφούν και στο «Κόμμα των Προοδευτικών», που από τα πράγματα θα μείνει μόνο-του στην άκρα Δεξιά της πολιτικής σκακιέρας).

Θα ενοποιηθεί το Κέντρο;

Η Ν.Δ. ποντάρει, βέβαια, και στην πολυδιάσπαση του Κέντρου, πιστεύοντας ότι όσοι από τον κεντρώο χώρο δε θέλουν να ψηφίσουν ΠΑΣΟΚ, κατ' ανάγκη θα ενισχύσουν τους δικούς-της συνδυασμούς. Ασφαλώς υπάρχει ένας αριθμός αναποφάσιτων ψηφοφόρων τόσο ανάμεσα στη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ, όσο και ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ, όχι ίσως τόσο μεγάλος όσος δείχνουν τα διάφορα «γκάλοπ» (γιατί εκεί παρεμβαίνει και η άρνηση των ερωτώμενων να απαντήσουν), αλλά οπωσδήποτε σοβαρός. Πολλοί πιστεύουν, ότι και αυτοί οι αναποφάσιμοι θα επιλέξουν τελικά ανάμεσα στα τρία κόμματα και κυρίως τα δύο που διεκδικούν την εξουσία. Και αυτό φαίνεται το πιθανότερο.

Αν το Κέντρο παρουσιαζόταν, έστω και ύστερα από όσα έγιναν, ενωμένο είναι πιθανό να διεκδικούσε κάποιο σοβαρό ποσοστό του εκλογικού σώματος. Αλλά οι προσπάθειες για ενοποίηση που έχουν γίνει ως τώρα δεν έχουν κανένα άλλο αποτέλεσμα, από το να επιβεβαιώσουν την πολυδιάσπαση. Ο κ. Γ. Μαύρος διακηρύσσει, σε πρόσφατη συνέντευξή-του («Το Βήμα», 18 Ιανουαρίου), ότι το Κέντρο «είναι σε θέση στρατηγική» και ότι «θα συμβάλει στην κατοχύρωση της πολιτικής ομαλότητας στη χώρα». Δεν έχει, όμως, δείξει ακόμα ούτε στους στενότερους συνεργάτες-του με ποιον τρόπο θα παίξει τον ρόλο αυτό το Κέντρο. Η «Παράταξη Κέντρου» που ίδρυσε, δεν έκανε ακόμα ούτε τα πρώτα οργανωτικά-της βήματα. (Αναμένεται, ότι, αυτές τις μέρες, θα ανακοινώσει τη συγκρότηση επιτροπών στην Αθήνα). Είναι γνωστό, ότι ο κ. Γ. Μαύρος αποκλείει οποιαδήποτε συζήτηση για σύμπραξη-του με τη Ν.Δ. και αυτό το επιβεβαιώνει και με τη συνεχώς οξύτερη κριτική που κάνει της κυβερνητικής πολιτικής. Είναι γνωστό εξάλλου, ότι έχει συχνές επαφές με τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου. Οι συνομιλίες-τους, ίσως, έχουν καταλήξει σε κάποια γενική συμφωνία για μετεκλογική κυβερνητική σύμπραξη, αν η Αντιπολίτευση πάρει την πλειοψηφία. Το πρώτο πρόβλημα, όμως, παραμένει με ποιον τρόπο θα δώσει το Κέντρο τη μάχη-του στις εκλογές για να επιβεβαιώσει και κοινοβουλευτικά την παρουσία-του στην πολιτική

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ
αφραξε
διαβαξε
διαδιδε
την **ΑΥΓΗ**
τη δική 68
φωνή

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ 4

1981

Ευρώπη αλλά... (Μ. Teodori). Από τον πολιτή στην περιφέρεια, από τις περιφέρειες στην Ευρώπη (L. Caccolini). Αυτή η τρομερή λέξη: ολοκληρωτισμός (Κ. Καστοριάδης). Ποιοι είναι οι «έχθροι του λαού» (G. Nebbia). Εγκώμιο στην πολιτική (J.-D. Bredin). Η άπειλη της πανούκλας (H. Bili). Ανάμεσα στο κόμμα και στο κίνημα: συζήτηση με γαλλίδες σοσιαλιστριες. Η αυγή της απελευθέρωσης δημοφιλών (E. Franccone). Τι μήνυμα λείπει για να είμαστε εύτυχοι (M. Bosquet). Έναντι στην Ευρώπη του χρήματος, της ανεργίας και της καταστολής. Γαλλία: ποιά μέλλον για την ένωση της Αριστεράς (P. Rosanvalon). Η Αριστερά σε κρίση (A. Touraine). Ο ριζοσπαστικός χώρος (B. Lalonde). Δεξιά - Αριστερά: ένα πρόβλημα που χρειάζεται επανακαθορισμό (A. Panebianco). Κεφαιώδεις έπιτογές για την Αριστερά (J. Fabre). Ένα τραίνο για τον άφοπλισμό: Ανατολής-Δύσης (J. Fabre). Ειρήνη, μη-βίαση όμυνα, τρομοκρασία (J. Gallung). Μιλίταρισμός, αντι-μιλιταρισμός, μη-βία (J. Fabre). Οικολογικό κίνημα και αριστερά (A. Scutellari). Οικολογισμός και αριστερισμός (D. Cohn Bendit). Οι πυρηνικοί και η δημοκρατία (J. Lambert). Καταστροφική ανάπτυξη και παραγωγική υπανάπτυξη (A. Gorz). Ψηφοφορίες, κόμματα και κοινοβούλιο (P. V. Dastoli). Δημοκρατία στην Ευρώπη: χοντροκοπιά και περιφρόνηση (J. Lambert).

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 17 Τηλ. 36.39.980

το καθημερινό θρίλερ

ΔΙΟΝΥΣΗ ΓΡΗΓΟΡΑΤΟΥ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΑ
ΤΟ ΔΡΑΚΟ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ

ΚΕΔΡΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΥΤΟΠΙΑ

Αντρέ Μπρετόν Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

Λέον Τρότσκι ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Ερνέστ Μαντέλ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Ερνέστ Μαντέλ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΑΛΤΟΥΣΕΡ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΛΛΕΝΣΤΕΙΝ

Ο. Σεμιόνοβα, Β. Χέυνες ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ

Ντένις Άλτμαν ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ: ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Νικηταρά 8-10, 1ος όροφος
ΑΘΗΝΑ τηλ. 36.38.696

Κυκλοφόρησε

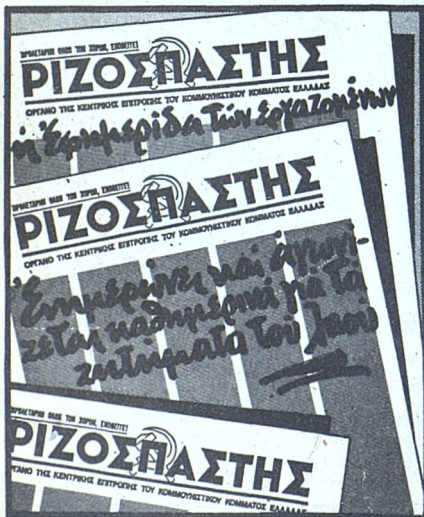
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ MONTHLY REVIEW

Π. Σουήζυ — Χ. Μάγκντοφ: Τό μάθημα της Πολωνίας

Τζ. Γκάρλεθ: η μαοϊκή οικονομική ανάπτυξη

Τζ. Πέτρας: Οι συνιστώσες της σοσιαλιστικής επανάστασης — 2ο

Ντ. Σέλμπαρντ: Κράτος και ιδεολογία στην Ίνδια
Συνδρομές — Έμβασματα: Α. Ριζά, Ζωοδ. Πη-
γής 16, Αθήνα Τ.Τ. 145.

ζωή. Και σ' αυτό το ερώτημα δεν απαντά πει-
στικά ακόμα κανένας από τους ηγέτες-του.

ΤΟ ΚΟΔΗΣΟ ανέλαβε και συνεχίζει την
πρωτοβουλία-του για τη συσπείρωση των
κεντρικών δυνάμεων. Η επιτροπή που σύστη-
σε — από τους βουλευτές κ.κ. Βιργινία Τσου-
δερού, και Κ. Αλαβάνο και τον γενικό
γραμματέα-του κ. Χρ. Κουρούκλη — εργάζε-
ται εντατικά. Αλλά, προς το παρόν τουλάχι-
στον, η προσπάθειά-του δεν αποδίδει καρ-
πούς. Ο πρόεδρος-του κ. Ι. Πεσματζόγλου πι-
στεύει ότι και σε περίπτωση που αποτύχουν
οι «εκ των άνω» προσπάθειες για συσπείρω-
ση, ο κεντρικός κόσμος θα συσπειρωθεί στο
ΚΟΔΗΣΟ που θα κατέβει αυτοδύναμο στις εκ-
λογές. Την αισιοδοξία-του, όμως, δε φαίνε-
ται να τη συμμερίζονται πολλοί από τους
συνεργάτες-του. Και δεν είναι τυχαίο, ότι βα-
σικά στελέχη του ΚΟΔΗΣΟ, όπως ο πρώην
υπουργός κ. Γ. Μυλωνάς, οι πρώην βουλευ-
τές κ.κ. Στ. Χασαπιδής, Τ. Μήνης, Π. Αμ-
πατζής κ.α. αρνήθηκαν να αναλάβουν και
πάλι υπεύθυνες θέσεις στο κόμμα, υποστηρί-
ζοντας μάλιστα διαφορετικές θέσεις για τη
στρατηγική ενός κόμματος της κεντρο-
αριστεράς.

Ο κ. Ι. ΖΙΓΔΗΣ, που παρουσιάζεται ότι έ-
χει ενθαρρυνθεί από το πρόσφατο συνέδριο
του κόμματός-του, επαναλαμβάνει ότι η Ε-
ΔΗΚ θα βγει από τις εκλογές ρυθμιστής της
κατάστασης. Στη πραγματικότητα, όμως,
και μέσα στο κόμμα του αναρωτιούνται αν η
ΕΔΗΚ θα επιβιώσει κοινοβουλευτικά.

Προετοιμασίες για την εξουσία

ΤΟ ΠΑΣΟΚ προετοιμάζεται εντατικά για
τον εκλογικό αγώνα, για την αναμέτρηση
που ο κ. Α. Παπανδρέου τη θεωρεί αποφασι-
στική για το μέλλον της Ελλάδας. Προετοι-
μάει το κυβερνητικό πρόγραμμά-του, που
είναι πιθανό να το δώσει στη δημοσιότητα
μέσα στο Φλεβάρη (αποτελείται από 150 πε-
ρίπου σελίδες). Και ολοκληρώνει τους κατα-
λόγους των υποψηφίων-του σε ολόκληρη τη
χώρα. Προσφορές για προσχωρήσεις υπά-
ρχουν πολλές. Αλλά ο κ. Α. Παπανδρέου δεν
έχει την πρόθεση να δεχτεί ως υποψηφίους
πολλούς από τους πρόθυμους να προσχωρή-
σουν.

ΣΤΙΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ-ΤΟΥ τονίζει ιδιαίτε-
ρα, ότι οι ριζικές αλλαγές που θα επιδιώξει το
ΠΑΣΟΚ ως κυβέρνηση, θα γίνουν, όταν θα
είναι ώριμη η κατάσταση, ειρηνικά και με τη
λαϊκή συναίνεση. Και υπογραμμίζει τις δυ-
σκολίες που θα συναντήσει μια κυβέρνηση
του ΠΑΣΟΚ εξαιτίας του οικονομικού αδιε-
ξόδου που έχει δημιουργήσει η πολιτική των
κυβερνήσεων της Δεξιάς. Το ΠΑΣΟΚ εντί-
νει την αντιπολιτευση-του τόσο στα οικονο-
μικά, όσο και, ιδιαίτερα, στα εθνικά θέματα
(βάσεις, πυρηνικά όπλα κ.α.) και θέτει τις
προϋποθέσεις για μια τιμία, με ίσους όρους εκ-
λογική αναμέτρηση (τηλεόραση κλπ.). Αλ-
λά, όπως φάνηκε και στις συζητήσεις στη
Βουλή, ο κ. Α. Παπανδρέου ενδιαφέρεται να
κρατηθεί ο εκλογικός αγώνας σε πολιτισμέ-
νο και υψηλό επίπεδο.

● ΕΙΝΑΙ αναμφισβήτητο, ότι, αν το ήπιο
πολιτικό κλίμα που διακηρύσσει συνεχώς
ο πρωθυπουργός κ. Γ. Ράλλης, θα πρέπει
να επιδιώκεται από όλες τις κοινοβουλευ-
τικές πολιτικές δυνάμεις για να ματαιω-
θούν τα σχέδια των δυνάμεων της αναμα-
λίας, αυτή τη στιγμή, για πολλούς λόγους,
περισσότερο από κάθε άλλο κόμμα συμφέ-
ρει το ΠΑΣΟΚ. Ανάμεσα σε άλλα, γιατί το
ήπιο κλίμα αποτρέπει τις φοβίες και άλ-
λους ανασταλτικούς παράγοντες για τη
μετακίνηση συντηρητικών ψηφοφόρων
προς τα αριστερότερα. Εξάλλου, ήδη είναι

φανερό, ότι, τουλάχιστον ορισμένοι παρά-
γοντες της Ν.Δ., επιχειρούν να ανακόψουν
την πορεία του ΠΑΣΟΚ προς την εκλογική
νίκη με την καλλιέργεια ατμόσφαιρας κιν-
δύνων από τη «μαρξιστική λαίλαπα»...

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ με την τακτική των στα-
διακών και ώριμων αλλαγών στο εσωτερικό,
ο κ. Α. Παπανδρέου φροντίζει να ενισχύσει
και τους δεσμούς-του με τη Δυτική Ευρώπη.
Παρόλο, ότι οι διακηρύξεις του Κινήματος
για την αντίθεση στην ένταξη της χώρας-μας
στην ΕΟΚ δε μεταβάλλονται, πρακτικά το
ΠΑΣΟΚ μετέχει, ήδη, σε όλα τα όργανα της
Κοινότητας, συνεργαζόμενο με τη σοσιαλι-
στική ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
και πραγματοποιεί, ήδη, εποικοδομητικές
παρεμβάσεις στα θέματα που ενδιαφέρουν
την Ελλάδα, αλλά και στα προβλήματα των
Ευρωπαίων εργαζομένων, του διεθνούς αφο-
πλισμού και της Ειρήνης. Πέρα, πάντως, και
από την ΕΟΚ, προσωπικά ο κ. Α. Παπανδρέ-
ου ενισχύει τους δεσμούς-του με τις ευρωπαϊ-
κές κυβερνήσεις και τα κυριότερα κόμματα
της αντιπολιτευσης σε κάθε ευρωπαϊκή χώ-
ρα. Στη διάρκεια του ταξιδιού-του στο Λον-
δίνο λ.χ. έβαλε τις βάσεις για τη συνέχιση
της ομαλής συνεργασίας των δύο κυβερνήσε-
ων, όταν το ΠΑΣΟΚ έρθει στην εξουσία, ενώ
ταυτόχρονα εξασφάλισε τη μονιμότερη συ-
νεργασία με τους Εργατικούς.

Η ΤΑΚΤΙΚΗ που ακολουθεί ο πρόεδρος
του ΠΑΣΟΚ δεν εφαρμόζεται, βέβαια, χωρίς
κάποιες δυσκολίες και εμπόδια μέσα στο ι-
διο το Κίνημα. Αρκετές οργανώσεις και μερι-
κά στελέχη διαπαιδαγωγμένα με μεθόδους
κραυγαλέας αντιπρλητευτικής συνθηματολο-
γίας είναι δύσκολο να προσαρμοστούν στην
πολιτική ενός ηγέτη και ενός κόμματος που
χτυπά τη πόρτα της εξουσίας μέσα σε εξαιρε-
τικά δύσκολες και λεπτές συνθήκες, διεθνείς
και εσωτερικές. Η νοοτροπία αυτή, καθώς
και ένας εγγενής «σεχταρισμός» στελεχών
και οργανώσεων είναι από τις βασικές αιτίες
που εμπόδισαν, ως τη στιγμή, το ΠΑΣΟΚ να
απλώσει την οργανωμένη παρουσία-του αντι-
στοιχα με την επιρροή-του και να προχωρή-
σει στην εφαρμογή όλων των δημοκρατικών
διαδικασιών που προβλέπει το καταστατικό-
του. Οπωσδήποτε, αυτή τη στιγμή, όλα υπο-
τάσσονται στην ανάγκη του αγώνα για την εκ-
λογική νίκη.

ΣΟΒΑΡΟΤΕΡΑ διλήμματα και προβλήμα-
τα αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή η κομμουνι-
στική Αριστερά. Το ΚΚΕ ελπίζει, βέβαια, ότι
θα βγει ενισχυμένο από τις εκλογές και προ-
παγανδίζει, μάλιστα, ως εκλογικό στόχο το
17% των ψήφων για τη συμμετοχή-του στη β'
κατανομή. Η ηγεσία-του δεν πιστεύει ότι εί-
ναι εφικτός ο στόχος αυτός (έχει ειδοποιηθεί
«αδελφά» κόμματα ότι θα πιάσει 13%), αλλά
οπωσδήποτε, για να αυξήσει τις εκλογικές
δυνατότητές-του, προσπαθεί να συγκεντρώ-
σει στους συνδυασμούς-του και εκπροσώ-
πους και άλλων τάσεων και ομάδων της Αρι-
στεράς ώστε, με τα δικά-του πάντα εμβλή-
ματα, να παρουσιάσει στις εκλογές «αριστε-
ρό μέτωπο». Ήδη έχει υποβάλει προτάσεις
στην ΕΔΑ, σε πρώην στελέχη της «Σοσιαλι-
στικής Πορείας» και σε «ανεξάρτητους» αρι-
στερούς. (Παραχωρεί 3 θέσεις στην ΕΔΑ, 3
στην «Κίνηση Ενιαίας Αριστεράς» — που έ-
χει δημιουργήσει με επικεφαλής το Μίκη Θε-
οδωράκη — και από 2 σε άλλες ομάδες).

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ, όμως, προπαγάνδα τόσο
του ΚΚΕ όσο και του ΚΚΕα. πάσχουν από
αντιφάσεις και έλλειψη πειστικότητας. Και
τα δύο βάζουν ως βασικό εκλογικό-τους στό-
χο την απομάκρυνση της Δεξιάς από την εξ-
ουσία και την αλλαγή. Ταυτόχρονα, όμως,
και τα δύο ΚΚΕ, καθένα για τον εαυτό-του,
ζητά την ενίσχυση-του «στη Βουλή και στο

λαό». Και τα δύο αντιμετωπίζουν, ιδιαίτερα στις περιφέρειες, όπου δεν έχουν βάσιμες ελπίδες να βγάλουν βουλευτή, ερωτήματα και προβλήματα, όχι μόνον οπαδών και μελών-τους, αλλά ακόμα και στελεχών-τους, τουλάχιστον κατώτερων και μεσαίων, που συζητούν την περίπτωση να ενισχυθεί τοπικά εκείνο το κόμμα της Αντιπολίτευσης που παρουσιάζει περισσότερες δυνατότητες να κερδίσει έδρες αφαιρώντας-τες από τη Δεξιά.

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ για παλαιά διλήμματα της Αριστεράς που ξανάρχονται τώρα στην επιφάνεια. Και τα δύο ΚΚΕ αρνούνται αυτά τα διλήμματα, αν και αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο, μέρος των ψηφοφόρων-τους να διαρρεύσει προς το ΠΑΣΟΚ. Αν κάτι τέτοιο, όπως δεν αποκλείεται συμβεί σε μεγάλη έκταση, θα σημαίνει, πως ακριβώς, όπως είχε γίνει και το 1963, ένα μέρος των οπαδών της Αριστεράς, έδωσε και πάλι μεγαλύτερη σημασία σε εκείνο που οι ίδιες οι ηγεσίες-τους διακηρύσσουν ως πρώτο στόχο — «να φύγει η Δεξιά» — παρά στην εκλογική ενίσχυση των ιδίων των κομμάτων-τους. Για να αποκρούσουν αυτούς τους προβληματισμούς και τα δύο ΚΚΕ προβάλλουν μία συλλογιστική και προωθούν εντατικές διαφωτιστικές καμπάνιες, που δεν απαντούν, όμως, στο απλό ερώτημα του οπαδού-τους: «αν η Δεξιά είναι και σήμερα τόσο φοβερή και πρέπει οπωσδήποτε να την απομακρύνουμε από την εξουσία, γιατί να μην κάνουμε και κομματικές θυσίες;»

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ που δίνει το ΚΚΕ σ' αυτή την προβληματική είναι, ότι αλλαγή χωρίς «το κόμμα της εργατικής τάξης» δε γίνεται. Και, αν το ΠΑΣΟΚ επιμένει να μη δέχεται την «ενότητα των αντιμπεριαλιστικών δυνάμεων», σημαίνει ότι υποχωρεί «στις πιέσεις της άρχουσας τάξης» στα σχέδια για δικομματικό σύστημα και εναλλαγή των δύο μεγάλων κομμάτων στην εξουσία. Και αφήνει να εννοηθεί — χωρίς και να το λέει καθαρά — ότι ήταν λάθος και ο «ελιγμός» της ΕΔΑ το 1964, όταν «παραχώρησε» στην Ένωση Κέντρου μερικές «άγονες» εκλογικές περιφέρειες. Έχει μάλιστα η ηγεσία του ΚΚΕ ειδοποιήσει το ΠΑΣΟΚ ότι, αν στις εκλογές αυτές έλθει πρώτο κόμμα χωρίς αυτοδύναμη πλειοψηφία και δε θελήσει να στηριχτεί στους κομμουνιστές βουλευτές, δε θα πρέπει να περιμένει ότι, προκαλώντας νέα εκλογική αναμέτρηση, θα έχει την υποστήριξη της «συνεπούς Αριστεράς» κατά το προηγούμενο του 1964.

ΤΟ ΚΚΕ εσωτ. πάλι διακηρύσσει ότι «για την πραγματοποίηση της δημοκρατικής αλλαγής στον τόπο-μας είναι αναγκαία η συγκρότηση μιας κυβέρνησης πλατιάς δημοκρατικής συνεργασίας γύρω από ένα κοινό πρόγραμμα δημοκρατικής διεξόδου» και ότι «ο δεύτερος στόχος της εκλογικής μάχης, μετά το στόχο να φύγει η Δεξιά, είναι η ενίσχυση του ΚΚΕ εσ. στη Βουλή και στο Λαό, σοβαρό βήμα για την αλλαγή φυσιογνωμίας του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος, αναγκαία προϋπόθεση για έναν πιο αποφασιστικό ρόλο των Ελλήνων κομμουνιστών». (Πολιτική απόφαση της 5ης Τακτικής Συνόδου της Κ.Ε. του ΚΚΕ εσωτερικού).

ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ, δηλαδή, ο «δευτερος στόχος» μεταβάλλεται σε πρώτο. Ταυτόχρονα το ΚΚΕ εσ. «Πρωωθεί τη μάχη για την καθιέρωση της απλής αναλογικής». (Την απλή αναλογική θεωρούν ως βασική προϋπόθεση για τίμιες εκλογές και για να αποτραπεί η πόλωση και ο πρόεδρος του ΚΟΔΗΣΟ κ. Ι. Πεσματζόγλου, που προβάλλει από πέρσι τη γνωστή «δέσμη προτάσεων», ● αρχηγός της «Παρατάξεως Κέντρου» κ. Γ. Μαύρος, ο αρχηγός της ΕΔΗΚ κ. Ζιγδής, ο Πρόεδρος της ΕΔΑ κ. Ηλιού, κ.ά.).

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, το ΚΚΕ εσ. αντιμετωπίζει και σοβαρές διαφωνίες στους κόλπους-του για την πολιτική-του γραμμή. Και δεν είναι δύσκολο να πληροφορηθεί κανείς για τις διαφωνίες αυτές, δεδομένου ότι το ΚΚΕ εσ. έχει εγκαينάσει από καιρό τον ανοιχτό δημοκρατικό διάλογο από τα έντυπά-του (βλέπε τελευταία τεύχη του περιοδικού «Κομμουνιστική θεωρία και πολιτική». Τώρα πάντως, για πρώτη φορά, επικρίνεται έχτονα από μέλη της Κεντρικής Επιτροπής και άλλα στελέχη ο γραμματέας του κόμματος κ. Μπ. Δρακόπουλος, ότι με την πλειοψηφία του Εκτελεστικού Γραφείου έχει εγκαταλείψει την καθορισμένη από τα συνέδρια γραμμή του ΚΚΕ εσ. και έχει πραγματοποιήσει «στροφή προς τα αριστερότερα» (στάση στην Πορεία για το Πολυτεχνείο, καταλήψεις στα ΑΕΙ κλπ.), συρόμενος από μερίδα της νεολαίας και με φανερό σκοπό να «υπερκεράσει» από τα αριστερά το ΚΚΕ και την αριστερή αντιπολίτευση μέσα στο κόμμα-του, καθώς και να εξασφαλίσει την εκλογική υποστήριξη του ΚΚΕ εσωτ. από τους ποικιλώνυμους «αριστεριστές». Η συζήτηση βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η ΤΡΟΠΗ που έχουν πάρει τα γενικότερα πολιτικά πράγματα και ειδικότερα τα κομματικά της Αριστεράς οδήγησαν έναν από τους ηγέτες-της τον πρόεδρο της ΕΔΑ κ. Ηλία Ηλιού, που για τρεις τουλάχιστον δεκαετίες ξεχώρισε στην πολιτική ζωή με τους αγώνες-του για τις δημοκρατικές ελευθερίες, να οριστικοποιήσει και να ανακοινώσει την απόφαση-του να μην πολιτευτεί πια. Έτσι, περιορίζονται ακόμα περισσότερο οι πιθανότητες της ΕΔΑ να έχει κοινοβουλευτική εκπροσώπηση στη νέα Βουλή, που θα προέλθει από τις εκλογές του 1981. Η ΕΔΑ, από τις εκλογές ήδη του 1977, αντιμετώπιζε πρόβλημα επιβίωσης, ενώ οι διαφωνίες στους κόλπους-της για τη γραμμή που θα έπρεπε να ακολουθήσει δεν είχαν χάσει την οξύτητά-τους, ούτε ύστερα από την αποχώρηση το 1978 από όλα τα όργανα μεγάλου μέρους στελεχών-της. Στην τελευταία σύνοδο της Διοικούσας Επιτροπής (17-18 Ιανουαρίου), η πλειοψηφία των μελών-της τάχθηκε υπέρ της εκλογικής υποστήριξης του ΠΑΣΟΚ, με το αιτιολογικό ότι πρέπει να γίνει το καθετί για να «φύγει η Δεξιά». Ορισμένοι από τους υποστηρικτές της άποψης αυτής είχαν να ψηφιστεί παντού το ΠΑΣΟΚ, άλλοι ζητήσαν να υποστηριχτεί στη β' Αθηνών το ΚΚΕ εσωτ. και άλλοι να κατεβάσει δικό-της συνδυασμό η ΕΔΑ στην α' Αθηνών. Ελάχιστοι ζήτησαν να συζητηθεί η πρόταση του ΚΚΕ για εκλογική συνεργασία και μόνο πέντε, ανάμεσα στους οποίους και ο πρόεδρος της ΕΔΑ κ. Ηλιού υποστήριξαν να γίνει σε ολόκληρη τη χώρα σύμπραξη με το ΚΚΕ εσωτ. Πάντως, και πάλι η Διοικούσα δεν κατέληξε σε οριστικές αποφάσεις...

Η ΕΚΛΟΓΙΚΗ αναμέτρηση του 1981 θα κρίνει ασφαλώς και την τύχη των μικρών κομμάτων που επιβιώνουν ακόμα στη Βουλή. Φαίνεται πως και αν ακόμα καθιερωνόταν η απλή αναλογική — πράγμα που τώρα μάλλον αποκλείεται — η πόλωση στο εκλογικό σώμα δε θα ήταν εύκολο να μειωθεί. Γιατί, αν σήμερα δεν είναι τόσο οξύ όσο στις προηγούμενες δεκαετίες το θέμα της πολιτικής δημοκρατίας, η οικονομική κρίση ιδιαίτερα, αλλά και η κατάσταση της ασυναρτησίας, της γραφειοκρατίας, της αντιλαϊκής νοστορπίας, του απανθρωπισμού, της διαφθοράς σε πολλούς τομείς του κρατικού μηχανισμού και γενικότερα της δημόσιας ζωής έχουν πείσει πλατύτατες μάζες, ότι η χώρα πρέπει να απαλλαγεί από τις κυβερνήσεις της Δεξιάς. Και αυτή η πεποίθηση δημιουργεί το ρεύμα που ευνοεί το ΠΑΣΟΚ. □

Κυκλοφορεί

Ζάν Πιαζέ

ψυχολογία και
έπιστημολογία

Ζάν Πιαζέ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ

3ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 22

ΤΗΛ. 5234.790

ΑΓΩΝΑΣ

13

γιά τήν κομμουνιστική
άνανέωση

Κεντρική έκδοση τής Ε.ΚΟ.Ν. Ρή-
γας Φεραϊός

(Β' Πανελλαδική)

Νεόμηνος - Δεκέμηνος 1980

■ Διάλογος γιά τά γεγονότα τοῦ
φετινοῦ Νοέμηνος

■ Ὁ Ζ. Λαμπικά κι ὁ Γ. Κονοπνικῷ
μιλοῦν στόν Ἀγώνα

■ Γιά τό Ἰράν

■ Γιά τό νόμο πλαίσιο - Τό φοιτητι-
κό κίνημα - Τίς καταλήψεις στό
ΕΜΠ

■ Γιά τό σχέδιο νόμου «περί
ὑγείας» καί τήν ἱατρική περίθαλ-
ψη στόν καπιταλισμό

■ Γιά τοὺς ἐμπρησμούς τῶν κατα-
στημάτων

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΙΚΗΣ
ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣΕκλογικές
τακτικές
και
πραγματικά
δεδομένα

του Ηλία Καρρά

Οι επικείμενες εκλογές θεωρούνται απ' όλα τα κόμματα, ως οι κρίσιμότερες της μεταπολιτευτικής περιόδου. Παρ' όλο που δεν έχει ακόμα προσδιοριστεί ο χρόνος διεξαγωγής-τους, οι εκλογές — ήδη από την εποχή μετάβασης του Καραμανλή στην προεδρία τον περασμένο Μάιο — αποτελούν το κεντρικό θέμα ενασχόλησης των κομμάτων και τον κύριο, αν όχι αποκλειστικό, άξονα της πολιτικής-τους.

Η κρίσιμότητα των εκλογών καθορίζεται από το γεγονός ότι, για πρώτη φορά από το 1974, πιθανολογείται ή αναμένεται πώς θα τερματιστεί η αποκλειστική διακυβέρνηση της χώρας από τη Ν.Δ.

Η προοπτική αυτή παραπέμπει αυ-

τόματα σε μια σειρά θεμάτων, που συνθέτουν το ουσιαστικό αντικείμενο των εκλογών:

- το περιεχόμενο της επαγγελλομένης («μεγάλης» ή «πραγματικής») αλλαγής.

- η πιθανότητα και οι προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση των όρων λειτουργίας ενός, ουσιαστικά, διακομματικού συστήματος με εναλλαγή στην κυβέρνηση των δύο μεγάλων κομμάτων της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ.

- η ανεκτικότητα ορισμένων μεριδών του σημερινού πλέγματος εξουσίας σε περίπτωση μη διακυβέρνησης της χώρας από τη Ν.Δ. και η ισχύς που εν δυνάμει, διαθέτουν οι μερίδες αυτές.

Τέλος, η προοπτική μιας εκλογικής ήττας της Ν.Δ. ενδέχεται να προσδώσει καθοριστική σημασία στη διάσταση μεταξύ λαϊκών προσδοκιών και κομματικών στόχων — ιδιαίτερα εάν υπάρξει μια πιθανή αυτονομηση των πρώτων από τους δεύτερους.

Οπότε, σ' αυτήν την περίπτωση, θα αναδοχτεί σε κεντρικό πολιτικό θέμα, η αποτελεσματικότητα μιας, ενδεχόμενης, κατασταλτικής λειτουργίας των κομματικών μηχανισμών, και γενικότερα, οι δυνατότητες του πολιτικού συστήματος και του συστήματος διακυβέρνησης να λειτουργήσουν διαμεσολαβητικά, και κυρίως χειραγωγικά, ως προς τις κοινωνικές αντιθέσεις.

Την κρίσιμότητα των εκλογών επαυξάνει επίσης η αβεβαιότητα που επικρατεί για το τελικό αποτέλεσμα-τους. Αβεβαιότητα, όχι μόνο ως προς τα ακριβή ποσοστά των κομμάτων (πράγμα φυσιολογικό), αλλά κυρίως ως προς τις συνέπειες του εκλογικού αποτελέσματος στη διαμόρφωση κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας — γεγονός αρκετά σπάνιο για εκλογική αναμέτρηση.

Οι σημαντικές μετατοπίσεις που πιθανολογείται ότι έχουν πραγματοποιηθεί, στο εκλογικό σώμα, από το 1977 έως σήμερα, η προσθήκη ενός μεγάλου αριθμού νέων ψηφοφόρων, το γεγονός ότι δεν έχει προσδιοριστεί ο χρόνος διεξαγωγής των εκλογών, δεν έχει διευκρινιστεί αν θα υπάρξουν αλλαγές (και ποιες) στο εκλογικό σύστημα και δεν έχουν διαμορφωθεί οριστικά οι πολιτικοί σχηματισμοί που θα συμμετάσχουν και τέ-

λος η έλλειψη (ή τουλάχιστον η μη δημοσίευση μέχρι σήμερα) συστηματικών και αξιόπιστων σφυγμομετρήσεων, επιτείνουν την αβεβαιότητα που επικρατεί ως προς το αναμενόμενο αποτέλεσμα και λειτουργούν απαγορευτικά για τη διατύπωση οποιωνδήποτε προβλέψεων.

Γι αυτό και το άρθρο που ακολουθεί περιορίζεται σε μια συνοπτική καταγραφή και ανάλυση των εκλογικών δεδομένων (κυρίως όπως αυτά προκύπτουν από τα αποτελέσματα προηγούμενων εκλογών), χωρίς καμιά φιλοδοξία διατύπωσης προβλέψεων. Εξετάζονται τα πλαίσια μέσα στα οποία είναι ενδεχόμενο να κυμανθούν οι εκλογικές προοπτικές των μικρών κομμάτων και διατυπώνονται ορισμένες σκέψεις για τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες, ώστε να προκύψει αυτοδύναμη κοινοβουλευτική πλειοψηφία για τη Ν.Δ. ή το ΠΑΣΟΚ. Τα

διάφορα ενδεχόμενα, αντιμετωπίζονται σαν υποθέσεις εργασίας, που μπορεί να επαληθευτούν, μπορεί, όμως, κάλλιστα και να διαψευστούν. Απλώς — και αυτός είναι το κύριο αντικείμενο του άρθρου — η διερεύνησή-τους φωτίζει ορισμένες όψεις της εκλογικής τακτικής που έχουν χαράξει τα διάφορα κόμματα και δείχνει ποιοι είναι οι όροι για την πραγματοποίηση των εκλογικών στόχων που έχουν διατυπώσει. Στόχοι που, τελείως επιγραμματικά και σχηματικά, συνοψίζονται για τη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ στην απόκτηση αυτοδύναμης κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, για το ΚΚΕ στην εισοδό-του στη Β' κατανομή, για το ΚΚΕ εσ. στην διατήρηση κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης και για τα κόμματα του Κέντρου στην επιδίωξη-τους να διαδραματίσουν μετεκλογικά ρυθμιστικό ρόλο στη Βουλή.

1. Ο χώρος του παραδοσιακού Κέντρου

Η ήττα που γνώρισε η ΕΔΗΚ στις εκλογές του Νοεμβρίου 1977 και η κρίση που επακολούθησε, με την πολυδιάσπαση του κόμματος και την προσχώρηση ενός σημαντικού αριθμού πολιτευτών-του στη Ν.Δ. και στο ΠΑΣΟΚ, σημαδεύουν, κατά πάσα πιθανότητα, την οριστική διάλυση ενός πολιτικού χώρου που εμφανιζόταν, μέχρι πρόσφατα, ως ο αυθεντικός κληρονόμος και συνεχιστής του Κόμματος Φιλελευθέρων, και της προδικτατορικής Ένωσης Κέντρου.

Βέβαια, με τη διαπίστωση αυτή, κάθε άλλο παρά συμφωνούν οι ηγέτες των κομμάτων του Κέντρου, που ισχυρίζονται ότι, παρά τη διπλή «διεύρυνση» προς τη ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ, οι ψηφοφόροι παραμένουν αμετακίνητοι και πιστοί στο χώρο του Κέντρου. Όμως, κι αν ακόμα ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα η υπόθεση αυτή, οι εκλογικές προοπτικές των τεσσάρων κομμάτων — ΕΔΗΚ, ΚΟΔΗΣΟ, Παράταξη Κέντρου και Αγροτικό Κόμμα — που διεκδικούν σήμερα την εκπροσώπηση του παραδοσιακού Κέντρου, είναι ιδιαίτερα περιορισμένες.

Πράγματι, από τις 16 έδρες που κέρδισε συνολικά η ΕΔΗΚ στις εκλογές της 20.11.77, τις 7(στην Α' Πειραιώς, στην Αιτωλοακαρνανία, στη Λάρισα, στα Χανιά και τη δεύτερη έδρα στην Α' Αθηνών και στο Ηράκλειο) τις κέρδισε με ελάχιστη διαφορά ψήφων, ενώ άλλες 5 (στα Τρίκαλα, στην Α' Θεσσαλονίκης, στα Δωδεκάνησα, στο Λασιθί και την δεύτερη έδρα στη Β' Αθηνών) τις κέρδισε με σχετικά μικρή διαφορά ψήφων: εάν η ΕΔΗΚ αντί για 11,95% είχε συγκεντρώσει συνολικά 11% — με την υπόθεση, φυσικά, ότι η πτώση θα ήταν αναλογικά η ίδια σ' όλες τις περιφέρειες — δε θα εξέλεγε παρά μόνο 9 βουλευτές. Και, με την ίδια πάντα υπόθεση, εάν είχε συγκεντρώσει 9% δε θα εξέλεγε παρά μόνο 4 (από 1 στην Α' Αθηνών, στη Β' Αθηνών, στην Ηλεία και στο Ηράκλειο).

Επιπλέον η διπλή «διεύρυνση», προς τη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ, υπήρξε τόσο εκτεταμένη, που είναι πρακτικά αδύνατο να μην έχει σημαντικές επιπτώσεις για τα κόμματα του Κέντρου. Από τους 16 βουλευτές που εκλέχτηκαν με την ΕΔΗΚ, 7 έχουν προσχωρήσει ή πρόσκεινται στη Ν.Δ. (Μπίρης, Παπαπολίτης Νικ., Χούτας Στ., Καναλλόπουλος Αθαν., Καρδάρας Δ., Παπαχρήστος Αθαν., Σεργάκης Ιωάν.) και ένας στο ΠΑΣΟΚ, (Παπαθεμελής Στ.), ενώ αντιστοιχία ήταν η έκταση που προσέλαβε η διπλή «διεύρυνση» και στο υπόλοιπο βασικό στελεχικό δυναμικό των κομμάτων του Κέντρου.

Είναι χαρακτηριστικό ότι μέσω της διεύρυνσης τα κόμματα του Κέντρου έχασαν την κοινοβουλευτική-τους εκπροσώπηση σ' όλες τις περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας — εκτός από την Αθήνα και είναι εξαιρετικά αμφίβολο, αν θα μπορέσουν να την ξανακερδίσουν. Ακόμα κι αν υποθεθεί ότι τα τέσσερα κόμματα του Κέντρου αποκαταστήσουν, τουλάχιστον εκλογικά, την ενότητά-τους, και διατηρήσουν το σύνολο σχεδόν της ε-

κλογικής βάσης της ΕΔΗΚ το 1977 — χάνοντας μόνο τους μισούς από τους ψηφοφόρους των διευρυνθέντων — οι πιθανότητες κοινοβουλευτικής-τους εκπροσώπησης περιορίζονται σε τέσσερεις μόνο εκλογικές περιφέρειες (Α' και Β' Αθηνών, Ηράκλειο, Δωδεκάνησα).

Επομένως, τα δεδομένα αυτά της εκλογικής πραγματικότητας σε συνδυασμό: πρώτον με την αποσκίρτηση των κυριότερων και ισχυρότερων πολιτευτών που στήριζαν την εκλογική-τους δύναμη σε, από καιρό, δομημένες σχέσεις πελατείας και δεύτερον με την ψυχολογία της «χαμένης ψήφου», είναι λογικό να λειτουργήσουν μεγεθυντικά καικαταλυτικά, και στο πλαίσιο μάλιστα της γενικότερης κρίσης των κομμάτων του Κέντρου.

2. Οι εκλογές προοπτικές του ΚΚΕ εσ.

Στο χώρο της παραδοσιακής Αριστεράς, οι εκλογές του 1977 αποτέλεσαν ένα σταθμό καθοριστικής σημασίας, γιατί μ' αυτές επισφραγίστηκε η επικράτηση του ΚΚΕ, που δεν ήταν δεδομένη τον πρώτο καιρό μετά τη μεταπολίτευση. Ο συσχετισμός δυνάμεων που προέκυψε από τις εκλογές του 1977, μπορεί να θεωρηθεί ότι έθεσε ένα τέρμα στη διαμάχη, που είχε αρχίσει με τη διάσπαση του 1968, για την κομματική εκπροσώπηση της κομμουνιστικής Αριστεράς, ή τουλάχιστον ότι μετέτρεψε ριζικά το αντικείμενό-της. Και όλες οι ενδείξεις δείχνουν ότι αυτός ο συσχετισμός δυνάμεων παραμένει αναλλοίωτος, εάν δεν έχει επιδεινωθεί ακόμα περισσότερο σε βάρος του ΚΚΕ εσ. Γεγονός που βαρύνει καθοριστικά στη διαμόρφωση των εκλογικών επιδιώξεών-του, οι οποίες ουσιαστικά περιορίζονται σήμερα στη διατήρηση της κοινοβουλευτικής-του εκπροσώπησης' στοιχείο απαραίτητο για την εν γένει πολιτική-του παρουσία.

Το ΚΚΕ εσ. πιστεύει ότι την κοινοβουλευτική-του εκπροσώπηση μπορεί να εξασφαλίσει, με μια σχετικά επιτυχή εμφάνιση, στις δύο εκλογικές περιφέρειες της Αθήνας (την Α' και Β'), όπου και η Συμμαχία εξέλεξε τους δύο μοναδικούς βουλευτές-της. Σε όλες τις άλλες περιφέρειες οι ελπίδες-του για εκλογική βουλευτή, με βάση τα αποτελέσματα που πέτυχε η Συμμαχία, είναι πρακτικά ανύπαρκτες.

Στην Α' Αθηνών η Συμμαχία, το 1977, συγκέντρωσε 24.507 ψήφους (ή 6,0%), ενώ το εκλογικό μέτρο ήταν 17.759 ψήφοι (ή 4,35%). Όμως ο Μπ. Δρακόπουλος, γραμματέας του ΚΚΕ εσ. και πρωτοδοτούμενος υποψήφιος του κόμματός-του, συγκέντρωσε μόνο 12.600 σταυρούς προτίμησης (ή 3,08%). Συνολικά οι πέντε υποψήφιοι του ΚΚΕ εσ. που συμμετείχαν στο συνδυασμό της Συμμαχίας, συγκέντρωσαν 19.485 σταυρούς προτίμησης, που, λόγω της δισταυρίας, αντιστοιχούν περίπου σε 10.000 εκλογείς. Με βάση τα δεδομένα αυτά η κατάκτηση μίας έδρας στην Α' Αθηνών, εμφανίζεται ιδιαίτερα δυσχερής. Όμως το ΚΚΕ εσ. ελπίζει ότι θα προσεταιριστεί ένα μεγάλο τμήμα από τους υπόλοιπους ψηφοφόρους της Συμμαχίας και παράλληλα έχει πραγματοποιήσει μια εκτεταμένη κινητοποίηση των οπαδών-του για τη μεταφορά των εκλογικών-τους δικαιωμάτων από την επαρχία στην Αθήνα. Μια σχετικά ενθαρρυντική ένδειξη για το ΚΚΕεσ. είναι ότι στις δημοτικές εκλογές οι υποψήφιοί-του, στο συνδυασμό του Δ. Μπέη, συγκέντρωσαν περίπου 17.000 σταυρούς προτίμησης, δηλαδή προσέγγισαν το εκλογικό μέτρο, το οποίο όμως, με την προσθήκη των νέων ψηφοφόρων, ενδέχεται στις επόμενες εκλογές να πλησιάσει τις 20.000 ψήφους.

Ευνοϊκότερη για το ΚΚΕεσ. παρουσιάζεται η κατάσταση στη Β' Αθηνών όπου η Συμμαχία το 1977 συγκέντρωσε 26.558 ψήφους (ή 5,19%) και το εκλογικό μέτρο ήταν 17.636

ψήφοι (ή 3,45%). Ο-Α. Κύρκος συγκέντρωσε 17.675 σταυρούς προτιμήσεως — δηλαδή σχεδόν ακριβώς το εκλογικό μέτρο — και οι έντεκα υποψήφιοι του ΚΚΕ εσ. συγκέντρωσαν συνολικά 30.561 σταυρούς που αντιπροσωπεύουν, οπωσδήποτε, πάνω από 15.000 εκλογείς. Πάντως και στη Β' Αθηνών, η μάχη για το ΚΚΕ εσ. θα είναι ιδιαίτερα δύσκολη, γιατί δε διαθέτει κανένα περιθώριο ασφαλείας.

Το ΚΚΕ εσ. παράλληλα με τον κύριο στόχο-του, που είναι η διατήρηση κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, προβάλλει ως δεύτερο στόχο, την καταγραφή της επιρροής-του σε εθνικό επίπεδο, γι' αυτό και έχει αποφασίσει να παρουσιάσει υποψήφιους σε όλες τις εκλογικές περιφέρειες.

Με τον τρόπο αυτό το ΚΚΕ εσ. επιδιώκει να προσφέρει μια διέξοδο στους οπαδούς-του, αποφεύγοντας να τους θέσει — και να τεθεί επομένως και το ίδιο — μπροστά στο δίλημμα «ΚΚΕ ή ΠΑΣΟΚ». Και επίσης ελπίζει ότι, συγκεντρώνοντας ορισμένους ψήφους στην επαρχία, θα μπορέσει να διατηρήσει το συσχετισμό δυνάμεων με το ΚΚΕ σε, όσο γίνεται, λιγότερο δυσμενή επίπεδα. Όμως, η αποτελεσματικότητα αυτής της μεθόδευσης, τουλάχιστον ως προς το δεύτερο σκέλος, είναι εξαιρετικά αμφίβολη. Γιατί μόνο οι πραγματικά πιστοί οπαδοί-του θα μπορέσουν να αντισταθούν, μέσα στο έντονα πολωμένο κλίμα των εκλογών, στην ψυχολογία της «χαμένης ψήφου».

3. Οι εκλογικές προοπτικές του ΚΚΕ

Τελειώς διαφορετικές απ' αυτές του ΚΚΕ εσ. είναι οι εκλογικές επιδιώξεις του ΚΚΕ — τόσο στην ουσία και στην εμβέλεια των στόχων που έχει θέσει, όσο και στη μεθόδευση για την υλοποίησή-τους. Κι αυτό γιατί σήμερα το ΚΚΕ δεν έχει πλέον ανάγκη να αποδείξει και να κατοχυρώσει τη θέση-του ως κύριου κομματικού φορέα της κομμουνιστικής Αριστεράς.

Φυσικά το ΚΚΕ προσδοκά ότι, ύστερα από τις επόμενες εκλογές, το ΚΚΕ εσ. θα βρεθεί χωρίς κοινοβουλευτική εκπροσώπηση. Και είναι προφανές ότι θα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να του αποσπάσει έστω και έναν περιορισμένο αριθμό ψήφων, η έλλειψη των οποίων μπορεί να αποδειχθεί καθοριστική για το ΚΚΕ εσ. Είναι επομένως λογικό να αναμένεται ότι το ΚΚΕ θα επιδιώξει να εξασφαλίσει, ιδιαίτερα στην Αθήνα, τη συνεργασία προσωπικοτήτων που να εκφράζουν έναν ευρύτερο αριστερό χώρο. Γιατί επιπλέον πιστεύει ότι οι συνεργασίες αυτές μπορεί να του προσφέρουν και ένα πολύ ευρύτερο πολιτικό όφελος: να ενισχύσουν, δηλαδή, την εικόνα που θέλει να εμπεδώσει, ότι αποτελεί, ουσιαστικά, το μοναδικό κομματικό φορέα της αριστεράς. Ο κύριος εκλογικός στόχος, τον οποίο έχει σήμερα θέσει το ΚΚΕ, συμπυκνώνεται στο σύνθημα της εισόδου-του στη Β' κατανομή, δηλαδή στη συγκέντρωση του 17% των ψήφων. Το ΚΚΕ θεωρεί ότι μόνο μ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η ήττα της Ν.Δ. — με την έννοια της μη απόκτησης αυτοδύναμης πλειοψηφίας — και ότι μοναδική εγγύηση «για να ανοίξει ο δρόμος της αλλαγής» είναι η ανάδειξη από τις εκλογές ενός ισχυρού (σε ψήφους και έδρες) ΚΚΕ.

Ποια είναι, όμως, τα δεδομένα που επιτρέπουν στο ΚΚΕ τη διατύπωση ενός στόχου, που εκ πρώτης όψεως φίνεται μεγελεπιβολός, δεδομένου ότι προϋποθέτει το διπλασιασμό σχεδόν της εκλογικής-του δύναμης (από 9,36% σε 17%);

Πρώτα απ' όλα το ΚΚΕ πιστεύει ότι η πραγματοποίηση ενός μίνιμουμ στόχου, που θα ήταν η εξασφάλιση των προϋποθέσεων ώστε να αναγνωριστεί ως κόμμα στη Βουλή (10% των ψήφων ή 15 έδρες) πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Στις προηγούμενες εκλογές, το ΚΚΕ βρέθηκε πολύ κοντά στην πραγματοποίηση αυτού του στόχου και όσον αφορά το συνολικό ποσοστό (του έλλειψαν λιγότεροι από 33 χιλιάδες ψήφοι) και όσον αφορά τον αριθμό των εδρών, (γιατί θα μπορούσε, με μια σχετικά μικρή διαφορά ψήφων, να είχε κερδί-

σει τέσσερεις επιπλέον έδρες στην περιοχή της πρωτεύουσας — από μια στις Α' και Β' Αθηνών και Α' και Β' Πειραιώς). Επομένως είναι λογικό να θεωρεί ως μίνιμουμ σημείο εκκίνησης το 10% και τις 15 έδρες.

Δεύτερον το ΚΚΕ εμφανιζόμενο σήμερα ως, ουσιαστικά, μοναδικός φορέας της κομμουνιστικής Αριστεράς, διεκδικεί το σύνολο σχεδόν της εκλογικής επιρροής που διέθετε, πριν από τη δικτατορία η ΕΔΑ, και που κυμαινόταν μεταξύ 13%-15%, την περίοδο 1963-64. Βέβαια, η επανακατάκτηση αυτών των ψηφοφόρων παρουσιάζει μεγάλες δυσχέρειες, γιατί η απόμακρυνση από την Αριστερά ενός τμήματος του κατά παράδοση εκλογικού-της σώματος, που διαπιστώθηκε στις δύο μεταδικτατορικές εκλογές, αντανakλά βαθύτερες κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες και δεν οφείλεται μόνο σε συγκυριακούς λόγους ή στις, οπωσδήποτε αρνητικές επιπτώσεις της διάσπασης.

Πάντως η επανακατάκτηση αυτών των ψηφοφόρων δεν παύει να αποτελεί σταθερή και μόνιμη επιδίωξη του ΚΚΕ. Το στόχο αυτό υπηρετούν, πρωταρχικά, οι συνεχώς επαναλαμβανόμενες, προτάσεις για συσπείρωση των «εαμογενών» δυνάμεων. Η ουσιαστική αποτυχία της ΚΕΑ, φανερώνει, βέβαια, τις πολλαπλές δυσχέρειες που συναντά το ΚΚΕ σ' αυτή-του την προσπάθεια. Όμως τα αποτελέσματα των δημοτικών εκλογών του 1978, σε πολλούς περιφερειακούς δήμους της Αθήνας και του Πειραιά, καθώς και σε ορισμένες επαρχιακές πόλεις, αποτελούν σαφέστατα ευνοϊκές για το ΚΚΕ, ενδείξεις.

Υπάρχουν, φυσικά, πολλές και δικαιολογημένες επιφυλάξεις για τη χρησιμοποίηση των δημοτικών εκλογών ως τεκμήριου της εκλογικής δύναμης ενός κόμματος, ιδιαίτερα της Αριστεράς. Πρέπει, όμως, να σημειωθεί, έστω και ενδεικτικά, ότι η άνοδος που παρουσίασε το ΚΚΕ στο Δήμο Αθηναίων — όπου η πολιτική τοποθέτηση λειτουργεί ως βασικό κριτήριο της ψήφου και όπου το ΚΚΕ αντιμετώπισε συνασπισμένα όλα τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης — αντιστοιχεί σε μια αύξηση της δύναμης του σε εθνικό επίπεδο, στο 13%.

Εάν το ΚΚΕ κατορθώσει να συγκεντρώσει ένα ποσοστό της τάξεως του 13%, (παρουσιάσει δηλαδή μια αύξηση της δύναμης-του κατά 40% περίπου), μπορεί βάσιμα να ελπίζει ότι θα ξεπεράσει, σε αριθμό βουλευτών, τις 20 έδρες (6 στη Β' Αθηνών, 3 στην Α' Αθηνών, 2 στην Β' Πειραιώς και στην Α' Θεσσαλονίκης και από 1 στην Α' Πειραιώς, στη Β' Θεσσαλονίκης, στη Λάρισα, στη Μαγνησία, στην Καρδίτσα, στα Τρίκαλα, στη Λέσβο στην Αχαΐα και στην Αιτωλοακαρνανία).

Εάν η δύναμή-του ξεπεράσει το όριο αυτό και προσεγγίσει το 15% τα κέρδη σε έδρες θα είναι σχετικά περιορισμένες (2 έως 3), αλλά εάν πλησιάσει το 17% μπορεί να ελπίζει, ότι θα προσεγγίσει (ή και θα φτάσει) τις 30 έδρες. Εάν τέλος το ΚΚΕ πετύχει το στόχο-του και συμμετάσχει στη Β' κατανομή, θα έχει ένα συμπληρωματικό κέρδος σε έδρες περίπου 8 βουλευτών (5 από τη Β' κατανομή — 2 έως 3 στην εφετειακή Αθήνας και από 1 στις εφετειακές Θεσσαλονίκης, Θεσσαλίας, και πιθανόν, Αιγαίου — 1 από τη Γ' κατανομή και 2 βουλευτές Επικρατείας).

Οι προηγούμενες παρατηρήσεις παραπέμπουν σε μian εξαιρετικά σημαντική διάσταση του στόχου που έχει θέσει το ΚΚΕ — 17%. Στόχος που πιθανόν εκ πρώτης όψεως, φαίνεται «τεχνικός», αλλά στην πραγματικότητα συμπυκνώνει, με άριστο τρόπο, ορισμένες άμεσες και βασικές επιλογές-του σχετικά με τις επικείμενες εκλογές. Το ΚΚΕ επιδιώκει την πλήρη διαφοροποίησή-του από το ΠΑΣΟΚ και δε θέλει, με κανένα τρόπο, να βρεθεί σε θέση αντίστοιχη μ' αυτήν στην οποία βρέθηκε η ΕΔΑ το 1963-64. Ο στόχος της εισόδου στην Β' κατανομή δεν αφήνει κανένα περιθώριο παρερμηνείας για τη στάση

του ΚΚΕ αυτή και αποκλείει οποιαδήποτε συζήτηση ή και ψήθυρο για πρωτοδοτηση του ΠΑΣΟΚ, αφού κάθε ψήφος θεωρείται πλέον απαραίτητη. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία στις λεγόμενες «άγονες» περιφέρειες, όπου η εκλογική βάση του ΚΚΕ υπάρχει κίνδυνος να παρασυρθεί από την ψυχολογία της «χαμένης ψήφου».

4. Η αναμέτρηση Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ

Για τους οπαδούς του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ. η έκβαση της εκλογικής αναμέτρησης μεταξύ των δύο αυτών κομμάτων συναρτάται άμεσα με το θέμα της εξουσίας και αποτελεί, αναμφισβήτητα, το κύριο αντικείμενο, αλλά και ερωτηματικό, των επικείμενων εκλογών. Γι' αυτό και οι ηγεσίες των δύο κομμάτων διαβεβαιώνουν, σχεδόν καθημερινά, όχι μόνο ότι έχουν εξασφαλισμένη την πρώτη θέση, αλλά και ότι θα συγκεντρώσουν την απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Είναι τελειώς αδύνατο και έξω από την πραγματικότητα να επιχειρηθεί, από τώρα, μια απάντηση σ' αυτό το ερώτημα. Ο συσχετισμός δυνάμεων μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. θα αποτελέσει την τελική συνισταμένη διαφόρων επιμέρους εκλογικών ρευμάτων, από τη μορφή και την έκταση των οποίων θα εξαρτηθεί και το τελικό αποτέλεσμα. Τα κυριότερα από τα ρεύματα αυτά αφορούν τη συμπεριφορά των ψηφοφόρων του Κέντρου, τις εκλογικές προοπτικές της ακροδεξιάς και τη διαρροή από τη Ν.Δ. προς το ΠΑΣΟΚ. Χωρίς φυσικά να αποκλείεται να διαμορφωθούν τελικά και άλλα ρεύματα (π.χ. μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση) τα οποία αμφίβολα θα επηρεάσουν το εκλογικό αποτέλεσμα.

4.1. Η διεκδίκηση της κληρονομιάς του κεντρώου χώρου

Τόσο η Ν.Δ. όσο και το ΠΑΣΟΚ προβλέπουν στους ψηφοφόρους του παραδοσιακού Κέντρου και τους διεκδικούν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Γιατί πιστεύουν ότι, στην πλειοψηφία τους είναι έτοιμοι να αποδεσμευτούν, εάν δεν έχουν, ήδη, αποδεσμευτεί.

Η Ν.Δ. στηρίζει τις ελπίδες-της, αφ' ενός στις πολυάριθμες προσχωρήσεις πολιτευτών της ΕΔΗΚ — οι πολιτευτές αυτοί είχαν συγκεντρώσει στις εκλογές του 1977, σε σταυρούς προτίμησης, περίπου το 2% του συνόλου των ψήφων — και αφ' ετέρου στο γεγονός ότι μια σημαντική διαρροή ψηφοφόρων από την ΕΔΗΚ προς τη Ν.Δ. διαπιστώθηκε και στις προηγούμενες εκλογές:

Πράγματι, μια λεπτομερής ανάλυση των εκλογικών αποτελεσμάτων οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι η διαρροή των ψη-

*φοφόρων της ΕΔΗΚ, μεταξύ 1974 και 1977, προς τα δεξιά (Ν.Δ. και Νεοφιλελεύθεροι) και προς τα αριστερά (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, Συμμαχία) ήταν περίπου της ίδιας τάξης.**

Οι προσδοκίες του ΠΑΣΟΚ βασίζονται στην υπόθεση ότι, όσοι ψήφισαν την ΕΔΗΚ το 1977, θέλησαν, στη μεγάλη-τους πλειοψηφία, να εκφράσουν μια ρητά αντιδεξιά επιλογή. Ότι δηλαδή η «διεύρυνση» σε επίπεδο πολιτευτών ακολούθησε τη διαρροή της εκλογικής βάσης της ΕΔΗΚ προς τη Ν.Δ., που παρατηρήθηκε στις εκλογές του 1977. Ελπίζει, επομένως, το ΠΑΣΟΚ ότι ο συμπληρωματικός αντίκτυπος της διεύρυνσης θα είναι αρκετά περιορισμένος και ότι το ίδιο θα μπορέσει να κερδίσει το μεγαλύτερο μέρος των, πριν από τρία χρόνια, ψηφοφόρων της ΕΔΗΚ. Την ελπίδα-του αυτή στηρίζει και στο γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται σήμερα ως μοναδικός ουσιαστικά διαχειριστής της πολιτικής κληρονομιάς της Ένωσης Κέντρου — εικόνα που θα ενισχυθεί σημαντικά εάν πραγματοποιηθούν και ορισμένες πολυσυζητούμενες συνεργασίες

4.2. Η απορρόφηση της Εθνικής Παράταξης από τη Ν.Δ.

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των εκλογών του 1977 ήταν η εμφάνιση, για πρώτη φορά, τουλάχιστον από το 1951, ενός ακροδεξιού κόμματος, με σχετικά σημαντική απήχηση.

Η δύναμη που συγκέντρωσε η Ε.Π. έπαιξε καθοριστικό ρόλο για την πτώση που εμφάνισε η Ν.Δ. και είχε άμεσες επιπτώσεις στη μείωση της εκλογικής-της δύναμης.

Πράγματι, εάν στις εκλογές του 1977 η Ε.Π. είχε περιοριστεί στο 2% — με την υπόθεση ότι η μείωση της Ε.Π. θα ήταν, αναλογικά, η ίδια σε όλες τις εκλογικές περιφέρειες — και οι υπόλοιποι ψηφοφόροι-της είχαν απορροφηθεί (ή συγκρατηθεί.) από τη Ν.Δ., η τελευταία θα είχε εκλέξει 15 επιπλέον βουλευτές. Οι βουλευτές αυτοί θα είχαν αφαιρεθεί όχι μόνο από την Ε.Π., που εξέλεξε 5, αλλά βασικά, από το ΠΑΣΟΚ, το οποίο λόγω της μείωσης των εδρών που θα απέμεναν στη Β' κατανομή, θα εξέλεγε 10 βουλευτές λιγότερο.

Η προηγούμενη παρατήρηση προσφέρει την εκλογική διάσταση, στην πολιτική επιλογή της διεύρυνσης της Ν.Δ. προς τη φιλοχουντική Δεξιά. Η εκλογική αυτή αναγκαιότητα είναι μάλιστα σήμερα ακόμα εντονότερη, γιατί στις επόμενες εκλογές αυτό που διακυβεύεται για τη Ν.Δ. δεν είναι απλώς η απόκτηση ή η απώλεια ενός περιορισμένου αριθμού εδρών, αλλά η θέση του πρώτου κόμματος (οπότε έχει ανάγκη από όλες τις ψήφους που μπορεί να κερδίσει) και η διαμόρφωση κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Δηλαδή με δεδομένη την άνοδο του ΠΑΣΟΚ, η συμπίεση των οπαδών της Ε.Π. και της Ν.Δ., δεν καθορίζεται μόνον από την ψυχολογία της «χαμένης ψή-

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΖΩΛΟΧΩ ΔΗΓΗΣ 17, 36-39 980

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΑΝΤΙΕΞΕΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ

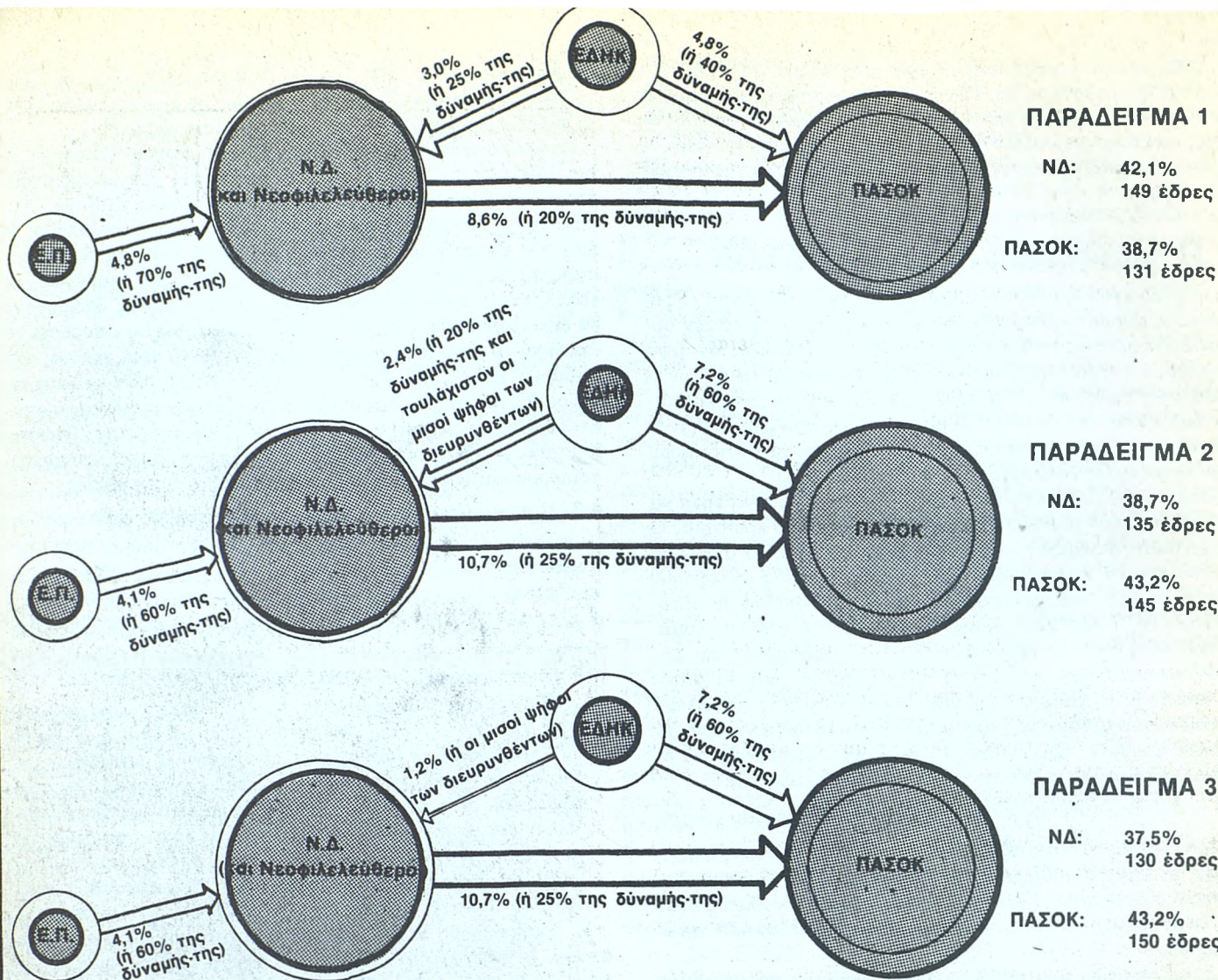
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελεύθερος Τύπος"

ΜΑΜΟΥΘ COMIX

№ 2 ΓΕΝΝΗΣΗ 80

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΖΕΛΛΗΣ!

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

Οι υποθέσεις και παραδοχές με βάση τις οποίες κατασκευάστηκαν τα παραπάνω παραδείγματα είναι οι εξής:

1. Οι μετατοπίσεις που αναφέρονται θεωρούνται πάντα ως συνιστάμενη δύο τελείως ξεχωριστών φαινομένων:

α. των πραγματικών μετατοπίσεων, δηλαδή των ψηφοφόρων που άλλαξαν κομματική επιλογή από τη μια εκλογική αναμέτρηση στην άλλη

β. των μεταβολών που οφείλονται στην ένταξη νέων εκλογικών ηλικιών στο εκλογικό σώμα, μεταξύ των δύο εκλογών.

Είναι προφανές το εξαιρετικό ενδιαφέρον που θα είχε ο διαχωρισμός και η ξεχωριστή μελέτη των δύο φαινομένων, αλλά κάτι τέτοιο είναι ιδιαίτερα ριψοκίνδυνο, δεδομένου ότι δεν υπάρχει δημοσιευμένη μέχρι σήμερα καμιά αξιόπιστη σφυγμομέτρηση για να εκτιμηθεί, με σχετική ακρίβεια, η συμπεριφορά, σε εθνική κλίμακα, των νέων ψηφοφόρων.

2. Και τα τρία παραδείγματα που εξετάζονται, αφορούν την περίπτωση της έντονα πολωμένης αναμέτρησης, όπου Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ θα συγκεντρώσουν αθροιστικά, περίπου το 80%, ενώ η κοινοβουλευτική εκπροσώπηση των υπόλοιπων κομμάτων θα περιοριστεί σε 20 περίπου έδρες από την Α' κατανομή. Αυτό, εκτός των άλλων, σημαίνει ότι όλα τα παραδείγματα βασίζονται στην υπόθεση, πως η εκλογική δύναμη της κομμουνιστικής Αριστεράς θα κυμανθεί από 12%-14%.

3. Για κάθε παράδειγμα ο υπολογισμός του αριθμού των εδρών της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ έγινε, περιφέρεια προς περιφέρεια, με βάση την υπόθεση ότι οι μετατοπίσεις θα είναι αναλογικά ακριβώς οι ίδιες σ' όλες τις περιφέρειες. Δηλαδή, π.χ. για το παράδειγμα 2, θεωρήθηκε ότι σε κάθε περιφέρεια η Ν.Δ. θα συγκεντρώνει το 75% των ψηφοφόρων της και του κόμματος Νεοφιλελεύθερων το 1977, το 60% των ψηφοφόρων της Ε.Π. και το 20% των ψηφοφόρων της Ε.Δ.Η.Κ. (και τουλάχιστον τους μισούς από τους ψηφοφόρους των διευρυνθέντων), ενώ το ΠΑΣΟΚ θα συγκεντρώνει αντίστοιχα, το σύνολο των ψηφοφόρων-του το 1977, το 25% των ψηφοφόρων της Ν.Δ. (και του Κόμματος Νεοφι-

λελεύθερων) και το 60% των ψηφοφόρων της Ε.Δ.Η.Κ.

Βέβαια, οι διαφορές που παρατηρούνται ανάλογα με την περιφέρεια, είναι ορισμένες φορές σημαντικές. Όμως η υπόθεση της ομοιογένειας που χρησιμοποιείται — δηλαδή της ίδιας ακριβώς συμπεριφοράς όλων των περιφερειών — είναι η μόνη κατάλληλη για μια συνολική προσέγγιση, χωρίς μεγάλες αποκλίσεις από την πραγματικότητα. Ουσιαστικά ισοδυναμεί με την υπόθεση ότι οι διαφορές που παρατηρούνται, από περιφέρεια σε περιφέρεια, αλληλοαναιρούνται.

4. Οι μετατοπίσεις που εξετάζονται κάθε άλλο παρά καλύπτουν όλο το φάσμα των πιθανών μετατοπίσεων ανάμεσα στα διάφορα κόμματα. Ορισμένες μετατοπίσεις δεν αναφέρονται καθόλου, είτε γιατί οι ενδεχόμενες επιπτώσεις-τους θεωρήθηκαν αμελητέες (π.χ. μετατόπιση από Ε.Π. προς ΠΑΣΟΚ) είτε γιατί αναιρούνται από το ακριβώς αντίστροφο ρεύμα (π.χ. μετατόπιση από ΠΑΣΟΚ προς Ν.Δ.). Επίσης δεν εξετάζονται καθόλου οι ενδεχόμενες μετατοπίσεις από και προς την κομμουνιστική Αριστερά. Η απλοποίηση αυτή οφείλεται σε δύο εγγενείς δυσχέρειες για τη μελέτη αυτών των μετατοπίσεων:

α. η άνοδος της εκλογικής δύναμης ενός κόμματος λόγω προσθήκης νέων ψηφοφόρων αντιστοιχεί με μια «μετατόπιση» από όλα τα άλλα κόμματα προς αυτό, οι επιπτώσεις της οποίας είναι, όμως, πολύ δύσκολο να προσδιοριστούν με ακρίβεια.

β. εάν το ΚΚΕ κατορθώσει να αυξήσει την εκλογική-του δύναμη είναι πολύ πιθανό ότι η αύξηση αυτή δε θα είναι ομοιόμορφη σ' όλη τη χώρα, αλλά θα συναρτάται άμεσα με την επιρροή της προδικτατορικής Ε.Δ.Α. Και αντίστροφα εάν διαμορφωθεί ένα ρεύμα από την κομμουνιστική Αριστερά προς το ΠΑΣΟΚ συναρτόμενο με την ψυχολογία της «χαμένης ψήφου», είναι ενδεχόμενο να προσλάβει τελείως διαφορετική έκταση ανάλογα με την εκλογική περιφέρεια. Γι αυτό και στις δύο περιπτώσεις, είναι ιδιαίτερα δύσκολο να προσδιοριστούν οι συγκεκριμένες επιπτώσεις στην κοινοβουλευτική εκπροσώπηση της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ.

φου», αλλά και από την ψυχολογία της «χανόμενης εξουσίας».

Η απορρόφηση της Εθνικής Παράταξης δεν παρουσιάζει για τη Ν.Δ. ιδιαίτερες δυσκολίες. Έχει μάλιστα, ως ένα βαθμό ήδη πραγματοποιηθεί με την προσχώρηση ή συνεργασία των 3 από τους 5 βουλευτές που εξέλεξε η Ε.Π., με την παρουσίαση και υποστήριξη από τη Ν.Δ., σε πολλές περιπτώσεις χουντικών δημάρχων και προέδρων κοινοτήτων και γενικότερα με την ενσωμάτωση πλήθους χουντικών ή φιλοχουντικών στοιχείων σε επίπεδο στελεχών και λαϊκής βάσης. Η διαδικασία αυτή διευκολύνεται και από το γεγονός ότι η τομή μεταξύ φιλοχουντικής και αντιχουντικής Δεξιάς, δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα διαφοροποίησης, που προσδιορίζει τη συγκρότηση και συνοχή χωριστών τμημάτων του εκλογικού σώματος. Και στον περιορισμένο βαθμό που η τομή αυτή λειτουργεί διαφοροποιητικά, δεν ταυτίζεται, κατά κανένα τρόπο, με τις κομματικές επιλογές της Ε.Π. και της Ν.Δ. Αντίθετα, περνάει βαθιά μέσα στο εσωτερικό της Ν.Δ., όπως φάνηκε εναργέστατα στις δημοτικές εκλογές, ιδιαίτερα όπου υπήρξε αντιπαράθεση δύο δεξιών υποψηφίων, ενός χουντικού και ενός αντιχουντικού.

Τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Ν.Δ. θα επιδώσει, με βάσιμες ελπίδες και θα το κατορθώσει, να απορροφήσει το μεγαλύτερο μέρος των ψηφοφόρων της Ε.Π., περιορίζοντας το ακροδεξιό κόμμα που θα εμφανιστεί στις επόμενες εκλογές (είτε ονομάζεται Ε.Π., είτε Κ.Π., είτε ο,τιδήποτε άλλο) σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ώστε να μην της είναι εκλογικά επιβλαβές και ταυτόχρονα η ύπαρξη-του να της προσφέρει το απαραίτητο αντιχουντικό άλλοθι.

4.3. Η διαρροή από τη Ν.Δ. προς ΠΑΣΟΚ

Η, ενδεχόμενα μαζική, διαρροή ψηφοφόρων από τη Ν.Δ. προς το ΠΑΣΟΚ, είναι το τρίτο σημαντικό στοιχείο που θα επηρεάσει άμεσα την έκβαση της εκλογικής αναμέτρησης μεταξύ των δύο κομμάτων.

Σημαντική μετατόπιση ψήφων, από τη Ν.Δ. προς το ΠΑΣΟΚ, είχε παρατηρηθεί επίσης και στις προηγούμενες εκλογές. Από ποσοτική, μάλιστα, άποψη η μεταστροφή αυτή — της τάξεως του 8%-9%, δηλαδή περίπου ένας στους τρεις απ' αυτούς που ψήφισαν ΠΑΣΟΚ — ήταν αισθητά ανώτερη από οποιαδήποτε μετατόπιση ψήφων μεταξύ των κομμάτων της αντιπολίτευσης.

Η εμφάνιση ενός αντίστοιχου ρεύματος στις επόμενες εκλογές και κυρίως η έκταση που θα προσλάβει, θα αποτελέσει το καθοριστικό στοιχείο που θα κρίνει το τελικό εκλογικό αποτέλεσμα. Τα τρία παραδείγματα, που παρατίθενται, αποσκοπούν στο να δώσουν, τελειώς ενδεικτικά μια εικόνα για τις συνέπειες που αναμένεται ότι θα έχει το ρεύμα αυτό, ανάλογα με την τάξη μεγέθους-του, στη διαμόρφωση του συσχετισμού δυνάμεων στη Βουλή.

Τα παραδείγματα αυτά δεν αποτελούν, κατά κανένα τρόπο, προβλέψεις. Η επιλογή και η κατασκευή-τους εμπεριέχει μια σειρά απλοποιήσεις και αυθαίρετες παραδοχές, γιατί έγινε με τελειώς διαφορετικό στόχο: τη διερεύνηση ορισμένων όρων και προϋποθέσεων, κάτω από τις οποίες είναι δυνατή για τη Ν.Δ. ή το ΠΑΣΟΚ η απόκτηση αυτοδύναμης πλειοψηφίας.

Τα τρία παραδείγματα δεν αφορούν εξάλλου παρά μία μόνο από τις πολυάριθμες εκδοχές του εκλογικού αποτελέσματος: την περίπτωση της έντονα πολωμένης αναμέτρησης, όπου τα δύο μεγάλα κόμματα θα συγκεντρώσουν, αθροιστικά, περίπου το 80% των ψήφων. Και είναι προφανές ότι ούτε σ' αυτήν την περίπτωση καλύπτουν όλες τις ενδεχόμενες παραλλαγές: π.χ. απουσιάζουν τελειώς οι πιθανές μετατοπίσεις μεταξύ της κομμουνιστικής Αριστεράς και των άλλων κομμάτων. Οι σημειώσεις που συνοδεύουν τα παραδείγματα επεξηγούν αναλυτικά τις παραδοχές με βάση τις οποίες κατασκευάστηκαν και διευ-

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

αντικειμενο

σταχυ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

αντικειμενο

Δημητρίου Ιθύνει 30 Θεσσαλονίκη

καλβος

ΓΙΩΡΓΗΣ ΖΑΡΚΟΣ ΟΛΑ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ

Δεν είναι και σπουδαίο πράγμα ο θάνατος (1928)

•
η τρελα σε όλα τα στάδια (1932)

•
Ζωντανα πτωματα (1934)

•
Βιτριολι (1936)

•
Η μεγάλη στρατεια (1945)

•
Ενα αθωο μυθιστορημα (1945)

•
Ομαδα συμβίωσης εξοριστων (1946)

•
Διηγηματα (1927-1948)

•
Συνωμοσια — σελιδες χρονικου (1951)

•
Τα σκατα (1953)

•
Λιβελοι, κλπ.

«Δεν θελω, αν τυχον αφησω κατι που θα κανει αργότερα κανενα να ασχοληθει με το εργο μου, να με βρει κακομοιρη, ζηταιο καρτερικο... που οταν ετρωγα ενα χαστουκι στο ενα μαγουλο, γυριζα κι απ' τ' αλλο». Γ.Ζ.

Εκδοσεις ΚΑΛΒΟΣ — Αναξαγορα 1 — Αθηνα (112)

Τηλ. 52.46.241

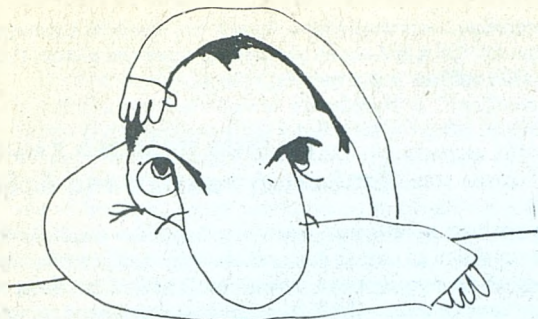
**ΙΣΤΟΡΙΑ
ΚΙΝ/ΦΟΥ
& ΤΑΕΙΚΗ
ΠΑΛΗ** **GUY
HENNEBELLE**

**Ι / ΧΟΛΛΥΟΥΔΙΑΝΟΣ
ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ**

*ζοιζώνουν - νέος αμερικανικός κιν/φος -
αντεργκραουντ - αγωνιστικός κιν/φος*

ΠΡΟΒΕΤΤΙΩΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

ΠΑΣΟΚ και εξουσία — και η Αριστερά;

των Χρύσανθου Λαζαρίδη και Κ.Β. Δημητρίου

Το μεγαλύτερο μέρος αυτού του άρθρου καταγίνεται να αποδείξει πως το κυρίαρχο σήμερα όραμα της επίσημης Αριστεράς, η Αλλαγή που θα φέρει το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση, δεν οδηγεί πουθενά αλλού, παρά στη σταθεροποίηση της δεξιάς εξουσίας, στην ακόμα μεγαλύτερη περιθωριοποίηση της Αριστεράς και της προοπτικής του σοσιαλισμού, στη συγκάλυψη τέλος των πραγματικών κοινωνικών αντιθέσεων και της δυναμικής-τους.

Είναι φυσικό, λοιπόν, να απευθυνόμαστε σ' αυτούς που συνειδητοποιούν σήμερα την κρίση της Αριστεράς σ' αυτούς που απελευθερώνονται και εγκλωβίζονται ταυτόχρονα σ' αυτή την κρίση, σε όσους

συνάμα αντιστέκονται.

Απελευθερώνονται, γιατί έμαθαν να δισπιστούν σε νόθες πολιτικές διεξόδους, στα καταρρακωμένα πρότυπα — διεθνή και εγχώρια, ιστορικά και μυθικά — της Αριστεράς. Εγκλωβίζονται συγχρόνως γιατί καταλαβαίνουν ότι η κρίση της Αριστεράς είναι και δική-τους κρίση, ότι βρίσκονται στην καρδιά-της και υφίστανται αυτοί πρώτοι τις συνέπειές-της: την περιθωριοποίηση, τον πολιτικό παροπλισμό, τον ιδεολογικό ευνουχισμό, την ιδιότυπη. Όμως, σε πείσμα όλων αντιστέκονται: επιμένουν να είναι αριστεροί και να δρουν σαν τέτοιοι σήμερα.

Απευθυνόμαστε σ' αυτούς που η

στράτευση-τους δεν εξατμίστηκε όταν πέρασε η «μόδα» της πολιτικής, σ' αυτούς που η σκέψη-τους δε στομάθηκε από τον κομματικό λόγο, σ' εκείνους που η διαθεσιμότητά-τους στάθηκε ισχυρότερη από τις υστεροβουλίες κομματικής ανέλιξης και κοινωνικής ανόδου. Απευθυνόμαστε δηλαδή σ' εκείνους που δώσαν τον καλύτερο εαυτό-τους στα αριστερά κόμματα και τις οργανώσεις, όπου εντάχθηκαν πριν και μετά το '74 και τιμωρήθηκαν στη συνέχεια, γιατί τους έλειπε η πολιτική ευπιστία και η ιστορική αμνησία, ενώ τους περίσσευε η κοινωνική ευαισθησία και η πολιτική συνέπεια.

Από το Σοσιαλισμό στις 18 (Νοέμβρη 1974) στην Αλλαγή (; 1981)

Μπήκαμε, λοιπόν, στη χρονιά της Αλλαγής. Τα πρωτοχρονιάτικα μηνύματα της αντιπολίτευσης το προεξοφλούν. Το επιβεβαιώνουν οι ανησυχίες της κυβέρνησης, η ευφορία του ΠΑΣΟΚ, η αγωνία του ΚΚΕ να φθάσει τη δεύτερη κατανομή. Το οσφραίνονται οι ξένες κυβερνήσεις και τα κόμματα της Δ. Ευρώπης που ανακαλύπτουν το ανερχόμενο ΠΑΣΟΚ και σπεύδουν να πυκνώσουν τις σχέσεις-τους μαζί-του. Και το πιο περίεργο: το ΠΑΣΟΚ που υμνούσε το σοσιαλισμό του Μπάθ και αποκαθιστούσε προνομιακές σχέσεις με το καθεστώς του Καντάφι, ανακάλυψε ξαφνικά πώς «το μέλλον του σοσιαλισμού είναι στην Ευρώπη». Το ΠΑΣΟΚ που μέχρι το 1976 κατηγορούσε το Ιταλικό Κ.Κ. για σοσιαλδημοκρατικές παρεκκλίσεις προσέγγισε τους σοσιαλιστές του Μπ. Κράζι. Το ΠΑΣΟΚ που αποστρεφόταν τη Σοσιαλιστική Διεθνή εναγλλιότανε τους Μ. Σοάρες και Φ. Γκοντζάλες, εκλεκτούς του Βίλι Μπραντ στη Ν. Ευρώπη. Πράγματι, λοιπόν, έχουμε να κάνουμε με σοβαρή Αλλαγή.

Και τι Αλλαγή! Άς σκεφτούμε μονάχα τι θα συνέβαινε πριν τρία χρόνια, αν η αστυνομία χτυπούσε εν ψυχρώ προκαλώντας δυο νεκρούς και μεγάλο αριθμό τραυματιών. Μπορούμε εύλογα να υποθέσουμε ότι το ΠΑΣΟΚ θα κατάγγελε την «κυβέρνηση των δολοφόνων», θα αναζητούσε στα υπουργικά έδρανα τους ηθικούς αυτουργούς, θα υπεραμύνετο του δικαιώματος του λαού να διαδηλώνει. Θα εξαντλούσε, με άλλα λόγια, όλες τις βαθμίδες της φραστικής αδιαλλαξίας και πολεμικής και θα δικαίωνε σίγουρα την πάλη ποτέ καραμανλική αποτροπή: «Το ΠΑΣΟΚ είναι η Αριστερά της Αριστεράς».

Μήπως η υπόθεση αυτή είναι άδικη ή παρακινδυνευμένη; Κάθε άλλο. Άς θυμηθούμε μόνο τα επεισόδια, τον Απρίλη του '75, τον Ιούλη του ίδιου χρόνου, το Μάη του '76. Μήπως και τότε δεν υπήρξαν «προβοκάτορες»; Μήπως και τότε δε συνέβησαν «έκτροπα» στο κέντρο της πόλης; Όσοι έχουμε το ελάττωμα να μην ξεχνάμε εύκολα, ξέρουμε βέβαια πως κι αυτά και άλλα παρόμοια συνέβησαν και «καταγγέθηκαν» από τα κόμματα και τον Τύπο. Όμως το ΠΑΣΟΚ έστρεψε τό-

ΠΑΣΟΚ Β' περίοδος: κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης

Από τη στιγμή αυτή ο ριζοσπαστισμός του ΠΑΣΟΚ ατονεί. Η τακτική-του έχει αλλάξει ριζικά, αλλά παραμένει εξίσου ευφυής. Έχοντας ήδη καταγραφεί σαν κόμμα της Αριστεράς, επωφελείται από την κοινωνική κρίση κερδίζοντας ευρύτερα στρώματα ψηφοφόρων. Με δυο λόγια επιδιώκει να διατηρήσει τις δυνάμεις-του σε αριστερούς ψηφοφόρους, κερδίζοντας ταυτόχρονα το μεγαλύτερο δυνατό κομμάτι από την «πίτα» του Κέντρου.

Στα αριστερά-του δεν αντιμετωπίζει σοβαρό αντίπαλο. Η ανανέωση έχει συντριβεί. Το ΚΚΕ — μόνος εναπομεινάντας διεκδικητής αριστερών ψήφων από το ΠΑΣΟΚ — βυθίζεται καθημερινά σε μεγαλύτερη ανυποληψία, εξαιτίας της ανοιχτής κρίσης στις χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και των επιθετικών επεμβάσεων της ΕΣΣΔ τύπου Αφγανιστάν, για να μην αναφερθούμε στην κατασταλτική πια επέμβαση-του στα σημεία αιχμής των λαϊκών αγώνων. Αλλά η πιο σημαντική εξασφάλιση από τα αριστερά είναι η λογική της χαμένης ψήφου και μάλιστα στην πιο ακραία-της μορφή. Πράγματι, σε συνθήκες όπου το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται σαν «ισοδύναμο άλογο» με τη Δεξιά, όποια ψήφος δεν πάει σ' αυτό, λειτουργεί «αντικειμενικά» υπέρ της Ν.Δ. Κανείς πραγματικός φόβος, λοιπόν, για διαρροές προς τα αριστερά.

Ούτε από τα δεξιά, όμως, υπήρχε φόβος αρχικά. Το πείραμα της «δυσέτησης» φάνηκε προς στιγμήν θνησιγενές. Στο κόμμα της Ν.Δ. εμφανίστηκαν να κερδίζουν έδαφος οι δεξιές τάσεις, γεγονός που εγ-

ΠΑΣΟΚ Α' περίοδος: κόμμα αριστερού ριζοσπαστισμού

Το ΠΑΣΟΚ εμφανίστηκε στην πολιτική σκηνή με την επιδίωξη να καταγραφεί σαν το κόμμα του αριστερού ριζοσπαστισμού. Την περίο-

κατέλειπε το χώρο του Κέντρου στον κ. Α. Παπανδρέου και μάλιστα αμαχητί. Η, φερόμενη ως βέβαιη, πρωθυπουργοποίηση του Αβέρωφ έδειχνε πως η Ν.Δ. προσανατολιζόταν σε δεξιά αναδίπλωση. Έτσι το ΠΑΣΟΚ, παρά την αλλαγή-του σε σχέση με την προηγούμενη φάση, δεν είχε ανάγκη από μια θεαματική δεξιά στροφή. Η εγκατάλειψη του αριστερού ριζοσπαστισμού-του, η μεταμόρφωσή-του σε κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης έγινε κατ' αρχήν αθόρυβα.

ΠΑΣΟΚ Γ' περίοδος: κόμμα κυβερνητικών ευθυνών

Το ΠΑΣΟΚ, όμως, λογάριαζε χωρίς τον «ξενοδόχο». Η εκλογή του κ. Γ. Ράλλη σαν νέου αρχηγού έδειξε, ότι η Ν.Δ. είναι αποφασισμένη να δώσει τη μάχη-της στο χώρο του Κέντρου. Και πρέπει να ομολογήσουμε ότι πρόκειται για κίνηση εξίσου ευφυή από την πλευρά της Δεξιάς. Πράγματι η Ν.Δ. δε φαίνεται να κινδυνεύει από τον ακροδεξιό χώρο. Η Εθνική Παράταξη είναι πλέον ανύπαρκτη. Άλλωστε μπρός στον κίνδυνο του ανερχόμενου ΠΑΣΟΚ οι ακροδεξιοί δεν έχουν άλλη επιλογή από το να ενισχύσουν το μείζον συντηρητικό κόμμα. Κι αυτοί με τη σειρά-τους καταλαβαίνουν, πως όποια ψήφος δεν πάει στη Ν.Δ. περιοδοτεί τελικά το ΠΑΣΟΚ. Το ήπιο πολιτικό κλίμα επιτρέπει έτσι στη Ν.Δ. να διεκδικήσει κεντρώους ψήφους, χωρίς ουσιαστικούς φόβους δεξιών διαρροών.

Έξαφνα το ΠΑΣΟΚ συνειδητοποίησε, ότι υπάρχει σοβαρός αντίπαλος στο χώρο του Κέντρου. Αναγκάστηκε, λοιπόν, να κάνει πιο σαφή τη μετατόπισή-του προς τα δεξιά: οργανώνει τις επαφές-του με ευρωπαίους σοσιαλιστές, εξαγγέλλει ένα σαφές ηπιότερο οικονομικό πρόγραμμα (δες σχέδιο επιτροπής Λάζαρη), ανοίγει σχέσεις με τη Θάτσερ, προσχωρεί στη σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, δηλώνει απεριφραστα ότι δεν προτίθεται να αμφισβητήσει ουσιαστικά τις βασικές δεσμεύσεις, που θα του κληροδοτήσει η Ν.Δ. Ακόμα δίνει από το Βήμα της Βουλής οδηγίες για την αποτελεσματικότερη καταστολή των λαϊκών διαδηλώσεων, ζητάει έμμεσα την ποινικοποίηση

της πολιτικής ζωής, αποδέχεται το δρόμο του αστικού εκσυγχρονισμού που έχει ανοίξει η Ν.Δ. στην εκπαίδευση και όπου αλλού. Γίνεται έτσι το ΠΑΣΟΚ κόμμα κυβερνητικής ευθύνης.

Το ήπιο πολιτικό κλίμα – Επιθετική τακτική της Δεξιάς

Αντίθετα προς τις προβλέψεις, λοιπόν, η Δεξιά δεν αναδιπλώθηκε. Η πολιτική του ήπιου κλίματος που επέλεξε ήταν πράξη επιθετική. Δε φιλοδοξεί κύρια να ανακόψει το ρεύμα του ΠΑΣΟΚ' στοχεύει πολύ μακρύτερα: εξαναγκάζει το ΠΑΣΟΚ σε διακηρυγμένη στροφή, υποθηκεύει τις εναλλακτικές-του λύσεις, το εγκλωβίζει σε μια στρατηγική που μακροχρόνια εξυπηρετεί τη Δεξιά. Και μάλιστα ανεξάρτητα από οποιοδήποτε εκλογικό αποτέλεσμα. Για άλλη μια φορά λοιπόν, την ώρα που η Αριστερά αδυνατεί να δει πέρα από εκλογικά ποσοστά και καταγίνεται αποκλειστικά με την ψηφοθηρία, η Δεξιά μας αποδείχνει πως ξέρει να βλέπει μακρύτερα. Και νά γιατί:

Φθορά και Χαρismaticός Ηγέτης

Η Ν.Δ. έχει πια καταγραφεί σα σύγχρονο ευρωπαϊκό κόμμα. Πραγματοποίησε εκσυγχρονιστικές τομές. Είναι φορέας του «ευρωπαϊκού ιδεώδους», που κανείς σήμερα δεν προτίθεται να αμφισβητήσει ουσιαστικά. Η Ν.Δ. απέφυγε τον πειρασμό της δεξιάς αναδίπλωσης. Γνωρίζει ότι μπορεί να χάσει τις εκλογές. Και αποδέχεται αυτό το ενδεχόμενο γιατί ακόμα και αν το ΠΑΣΟΚ σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση, (πράγμα εξαιρετικά απίθανο κατά την εκτίμησή-μας), το πλαίσιο διακυβέρνησης θα είναι δεδομένο, αντίθετο με τις στρατηγικές διακυρήξεις και τις προεκλογικές υποσχέσεις-του. Δεδομένη, λοιπόν, και η φθορά-του. Φθορά και διαρροή απ' όλες τις πλευρές: τα όποια τολμηρά-του μέτρα θα τρομοκρατούν τους συντηρητικούς ψηφοφόρους που μόλις έπεισε. Οι όποιες συνθηκολογήσεις-του θα αποκαρδιώνουν όσους είχαν επενδύσει στο ΠΑΣΟΚ το όραμα της κοινωνικής αλ-

ΝΤΟΡΙΣ ΛΕΣΙΝΓΚ

Τό χρυσό σημειωματάριο. Τό σημαντικότερο μυθιστόρημα της ύποψης για τό Νόμπελ άγγλίδας συγγραφέως.

ΡΟΣΑΝΑ ΡΟΣΑΝΤΑ

Γυναίκες και πολιτική. 'Ο διάλογος μιάς διανοούμενης - πού είναι ταυτόχρονα και πολιτικό πρόσωπο - μέ τίς φεμινίστριες.

ΒΙΤΟΡΙΝΙ

Σικελικοί διάλογοι. Ένα φιλοσοφικό μυθιστόρημα πού ψάχνει στίς ρίζες, στή μάνα-γῆ, φυσικά και μεταφορικά. Δρχ. 250

ΜΕΛΒΙΛΛ

Μπάρτλεμπε, ό γραφιάς. Τέσσερα κλασικά διηγήματα σέ μετάφραση Μένη Κουμανταρέα. Δρχ. 150

ΦΩΚΝΕΡ

'Αβεσσαλώμ, 'Αβεσσαλώμ! Ποιητική έκφραση, κοινωνικές τομές, μυθιστορηματική πλοκή. Δρχ. 400

ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΑΦΙΣΣΕΣ ΑΠ' ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Τετράρχωμα άλμπουμ. Δρχ. 250

ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

'Ομόνοια 1980. 'Η κίνηση της θρυλικής πλατείας και τά βαθύτερα κινητρά της. Μέ 65 φωτογραφίες τού 'Αντρέα Μπέλια. Δρχ. 200

«ΠΟΥΤΑΝΑ»

Μιά γυναικεία μοίρα ή ή άθλιότητα νά 'σαι γυναίκα. Έντεκα συγκλονιστικές μαρτυρίες πού κατέγραψε αυτούσιες ή Τασία Χατζή. Δρχ. 250

ΜΠΟΥΚΟΦΣΚΙ

'Ερωτικές ιστορίες καθημερινής τρέλας. Ένας συγγραφέας άνεπανόρθωτα έρωτικός, άκόρεστα ζωτικός, τρυφερός, κυνικός, χωρίς κοινωνικά άλλοθι και εύπρεπεις. 2η έκδοση σέ δυό μήνες. Δρχ. 270

ΚΟΥΝΤΕΡΑ

'Η ζωή είναι άλλοι - Τό βάλες τού άποχαιρετισμού. Δύο νέωτερα μυθιστορήματα τού μεγάλου τσέχου συγγραφέα πού όλοκληρώνουν τήν τριλογία πού άνοιξε μέ τό 'Αστείο. Δρχ. 330, 260

ΣΑΝΤΟΣ

'Η εποχή της σιωπής. Σέξ, καριέρα, δικαίωση, ειρωνεία, επιθετικότητα και στοχασμός. Δρχ. 280

ΑΛΙΚΗ Χ.

'Η 'Αλίκη στή χώρα τού LSD. Τό ήμερολόγιο ενός δεκαπεντάχρονου κοριτσιού πού παίρνει ναρκωτικά. Δρχ. 180

ΓΚΟΥΤΜΑΝ

Στή μέση τού κρεβατιού. «Έπρεπε νά μιλήσουμε και σιωπήσαμε. Σκοτώσαμε τούς έαυτούς μας». Δρχ. 200

ΠΑΒΕΖΕ

'Ενα ώραίο καλοκαίρι - 'Ο σύντροφος - Τό φεγγάρι και οι φωτίες. Γιά κείνους πού αγαπούν τή χαμηλόφωνη ποιητική αφήγηση. Δρχ. 120, 180, 180

ΦΙΤΖΕΡΑΛΝΤ

Τό πλουσιόπαιδο. 'Η τρέλα της δεκαετίας τού '20, ή τζάζ, τό ποτό, ή κατάρνηση των συμβάσεων. Μεταφράζει ό Μένης Κουμανταρέας. Δρχ. 120

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΡΜΙ ΤΗΣ

'Ομάδα Γυναϊκών Δανίας. Ένα έγκυρο πληροφοριακό βιβλίο-όδηγός. Δρχ. 260

ΑΡΑΓΚΟΝ

Οί καμπάνες της Βασιλείας. Κοινωνικοί άγώνες, ίντριγκες, έρωτες. Δρχ. 270

ΓΟΥΝΤΥ ΑΛΛΕΝ

Χωρίς φτερά. Ένα βιβλίο μέ πολύ χιούμορ.

ΒΙΡΤΖΙΝΙΑ ΓΟΥΛΦ

'Ενα δικό σου δωμάτιο. Τρία δοκίμια γιά τή γυναικεία λογοτεχνία. Δρχ. 170

ΜΑΝΟΥΣΑΚΑΣ

'Ο φυγόδικος. 'Η αφήγηση ενός σύγχρονου Μακρυγιάννη. Δρχ. 380

ΠΑΖΟΛΙΝΙ

Τά παιδιά της ζωής. 'Η χωρίς διάεοδο ζωή άδέσποτων εφήβων στίς άθλιες συνοικίες των μεγαλουπόλεων. Δρχ. 270

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Σόλωνος 116 - Τηλ. 36.19.724

λαγής. Οι διαψεύσεις των προεκλογικών υποσχέσεων θα εντείνουν τη σύγχυση και θα αυξάνουν τη φθορά-του.

Πολλοί, βέβαια, ισχυρίζονται ότι ο κ. Α. Παπανδρέου θα βρει ξανά τον τρόπο να συμβιβάσει τα ασυμβίβαστα. Οι κυβερνητικές ευθύνες ωστόσο είναι παιχνίδι πολύ πιο δύσκολο — και επικίνδυνο — από την αντιπολιτευτική δημαγωγία. Πολύ περισσότερο μάλιστα, όταν η κοινωνική κρίση εντείνεται, ο διεθνής ορίζοντας σκοτεινιάζει και ο καθένας καλείται να πει τα πράγματα με το όνομά-τους. Δυστυχώς για την Αριστερά — και ευτυχώς για τη Δεξιά — το ΠΑΣΟΚ κινδυνεύει να κυβερνήσει σε εποχές που οι αντιθέσεις δε λύνονται με αρχηγικούς χειρισμούς οσοδήποτε επιδέξιους. Δυστυχώς για όλους εμάς τους αριστερούς η Δεξιά είναι εκείνη που έπαψε να επαναπαύεται στις μυθικές ιδιότητες του Χαρismaticού Ηγέτη.

Διαχείριση και συνδιαχείριση της εξουσίας

Η Ν.Δ. ξέρει, λοιπόν, πού ποντάρει. Ποντάρει στις αντιφάσεις μπροστά στις οποίες θα βρεθεί το ΠΑΣΟΚ. Ποντάρει στη φθορά-του. Ξέρει πως αυτή κύρια θα ωφεληθεί από τη φθορά του ΠΑΣΟΚ, για όσον καιρό τουλάχιστον δεν θα υπάρχει έγκυρος φορέας της Αριστεράς. Γνωρίζει, λοιπόν, ότι οι μέρες του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία θά 'ναι μετρημένες, εκτός και αν το ΠΑΣΟΚ δεχτεί να *συνδιαχειριστεί την εξουσία μαζί-της*.

Ούτως ή άλλως λοιπόν, όπως είναι διαμορφωμένο το πολιτικό σκηνικό σήμερα, η Δεξιά παραμένει ο κύριος διαχειριστής και εγγυητής της εξουσίας, ακόμα και σε περίπτωση καθαρής νίκης του ΠΑΣΟΚ. Πολύ περισσότερο με οποιοδήποτε άλλο εκλογικό αποτέλεσμα. Το συμπέρασμα αυτό ισχύει — το τονίζουμε — *οποιαδήποτε* και αν είναι η έκβαση της εκλογικής μάχης, *οποιοδήποτε* μετεκλογικό σενάριο και αν ακολουθηθεί. Γιατί οι βασικές επιλογές της Δεξιάς έχουν, ήδη, περάσει. Γιατί οι εγγυητικοί-της μηχανισμοί έχουν αποκατασταθεί (Σύνταγμα, Προεδρία, ΕΟΚ, ΝΑΤΟ). Γιατί οι εφεδρείες-της παραμένουν ανέπαφες (και με υψηλό βαθμό ετοιμότητας, όπως αποδείχτηκε πρόσφατα). Γιατί η παθητικότητα του λαϊκού παράγοντα και ο συντηρητισμός του εκλογικού σώματος — παθητικότητα και συντηρητισμός που και τα ίδια τα κόμματα της αντιπολίτευσης πριμοδοτούν — αποτελούν τον καλύτερο εγγυητή, πως δεν θα παραβιαστούν οι κανόνες του παιχνιδιού. Και τέλος γιατί — είναι καιρός να το ομολογήσουμε — οι διενείς εξελίξεις λειτουργούν υπέρ-της.

Το Αίτημα μιας άλλης Αριστεράς

Γνωρίζουμε ασφαλώς ότι τέτοιες κασσανδρικές διαπιστώσεις ηχούν παράφωνα στη χαρωπή προεκλογική συγχορδία των αριστερών κομμάτων. Η αντίστροφη μέτρηση για τις εκλογές έχει προ πολλού αρχίσει. Και όσο διαρκεί, τέτοιες φωνές θά 'ναι ιδιόρρυθμες και μοναχικές. Μόνο που η ιστορία δεν τελειώνει την ημέρα των εκλογών και κανείς «υπεύθυνος» δε μας λέει τι θα γίνει μετά. Κι αυτό από μόνο-του προεξοφλεί τις απογοητεύσεις, τη σύγχυση και τα κενά — κενά εκπροσώπησης, προοπτικής και διεξόδου για τα στρώματα που πλήττει η κοινωνική κρίση — που θα προκύψουν τότε. Τότε που προεκλογική ευφορία δε θα υπάρχει πια για να τα συγκαλύψει. Γιατί όποιος σπέρνει ανέμους θερίζει θύελλες.

Και όσοι σήμερα αβασάνιστα καταδικάζουν τον απολιτικό εξτρεμισμό που υπάρχει μέσα στη νεολαία, πρέπει να ξέρουν ότι κάποια αντίστοιχα πολιτικά κενά, κάποιες παρόμοιες απογοητεύσεις και συγχύσεις τον δημιούργησαν και τον τροφοδοτούν. Όσοι προμοδότησαν το ριζοσπαστισμό το 74, όσοι δημαγόγησαν για να κερδίσουν επιρροή στη νεολαία, όσοι πλάσαραν ένα όραμα αλλαγής νόθο και παγιδευτικό αυτοί εισπράτουν σήμερα τα επίχειρα του πολιτικαντισμού-τους. Ας μην αναζητούν, λοιπόν, «προβοκάτορες» για να αποκρύψουν τις δικές-τους ευθύνες.

Η απαγοήτευση είναι άκριτη και η σύγχυση τυφλή. Αυτοί που σήμερα προσφεύγουν στην προσωπική εξέγερση και στην ειδωλολατρεία της ρήξης, είναι οι ίδιοι που προχτές πίστεψαν άκριτα και με φανατισμό στα κόμματα της Αριστεράς. Αυτοί που σήμερα ιδιωτεύουν ή αποστρέφονται την πολιτική, δεν είναι πολλός καιρός που εξαντλήθηκαν στην εργασιοθεραπεία των αριστερών κομμάτων. Αλλά και οι άλλοι που αρκούνται να ψηφίζουν «κριτικά» όποιο κόμμα τους εκβιάσει πιο αποτελεσματικά, όπως κι αυτοί που κλείνονται αυτόρεσκα μέσα στο δικό-τους κόσμο, είναι κι αυτοί προϊόντα κάποιου τέτοιου αδιέξοδου. Ο διάλογος που δε γίνεται, η ενότητα που δεν υπάρχει, το ίδιο αδιέξοδο μαρτυρούν. Κι αν εμείς επανερχόμαστε στο ίδιο θέμα, είναι γιατί έ-

χουμε ζήσει από κοντά τα φαινόμενα αυτά και σκεφτόμαστε με δέος το τι θα επακολουθήσει την επομένη των εκλογών, όταν τα κενά θα διευρυνθούν, κι αργότερα ακόμα, όταν η σύγχυση θα γενικευτεί και η απογοήτευση θα γίνει ενδημική.

Με δέος; Όχι μόνο. Γιατί όταν η κρίση έρχεται στην επιφάνεια, όταν οι μύθοι καταρρέουν και οι ψευδαισθήσεις διαλύονται, τότε δυνάμουν και οι τάσεις για το ξεπέρασμα της κρίσης. Όχι βέβαια αυτόματα, αλλά εφ' όσον απορρίψουμε και μεις τους *δικούς-μας* μύθους και τις *δικές-μας* ιδεοληψίες. Εφ' όσον σπάσουμε τα στεγανά που μας χωρίζουν, εφ' όσον ξεπεράσουμε την απομόνωση του μαζικού-μας χώρου, των προσωπικών-μας επαφών, της αυτάρεσκης ιδιώτευσής-μας.

Ποιοι εμείς; Εμείς που συνειδητοποιούμε σήμερα την κρίση της Αριστεράς και όσοι συνειδητοποιήσουν τα αδιέξοδά-της μετεκλογικά. Η φαλκιδευμένη προοπτική που επαγγέλεται το ΠΑΣΟΚ κραυγάζει σήμερα το αίτημα μιας άλλης Αριστεράς. Ο απολογισμός, η εξάρτηση, ο συντηρητισμός του ΚΚΕ κραυγάζουν το αίτημα μιας άλλης Αριστεράς. Η μιζέρια όσων προσπαθούν να λαθροβιώσουν ανάμεσα στους εκλογικούς οδοστρωτήρες κραυγάζει το ίδιο αίτημα. Το ίδιο οι δίκες του Πεκίνου, οι εισβολές στην Ινδοκίνα και το Αφγανιστάν, το ίδιο όσα έγιναν, γίνονται ή πρόκειται να συμβούν στην Πολωνία. Το ίδιο και οι προσπάθειές-μας που απέτυχαν, οι συνεργασίες-μας που ναυάγησαν, οι μαζικές κινητοποιήσεις που βάλτωσαν ή εκθυλίστηκαν, οι μάχες που χάθηκαν ή δε δόθηκαν.

Το αίτημα μιας άλλης Αριστεράς θα δεσπόσει μετά τις εκλογές. Μένει σ' εμάς να το διαχειριστούμε.

Που σημαίνει:

- Να το φέρουμε στο προσκήνιο.
- Να μετατρέψουμε τις επί μέρους εμπειρίες σε συνολική *πολιτική* κριτική.
- Να κάνουμε την κριτική-μας *έγκυρη*.
- Να συγκροτήσουμε τις αποσπασματικές δυνάμεις και δυναμικές.
- Να καταγράψουμε κεντρικά την κρίση της Αριστεράς, τις κριτικές και τις αμφιβολίες-μας.

Ας μην κατηγορηθούμε για την ασάφεια της «πλατφόρμας»-μας. Γιατί όσοι απελευθερώθηκαν από τις παρωπίδες του όποιου κομματικού πατριωτισμού για να ξαναβρεθούν στην καρδιά της κρίσης Αριστεράς, αυτοί που μολαταύτα αντιστέκονται, ξέρουν πρώτα πρώτα τούτο: να δυσπιστούν στις έτοιμες συνταγές και να εμπιστευτούν μόνο τις δικές-τους δυνάμεις.

Κι αν ρωτηθούμε από πού περιμένουμε σωτηρία, απαντάμε: Una salus victis: Nullam sperare salutem.

νηπιαγωγείο
το αστεράκι

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δασή μέσα στο τοιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης γιά τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε γιά τό παρ' ό σας.

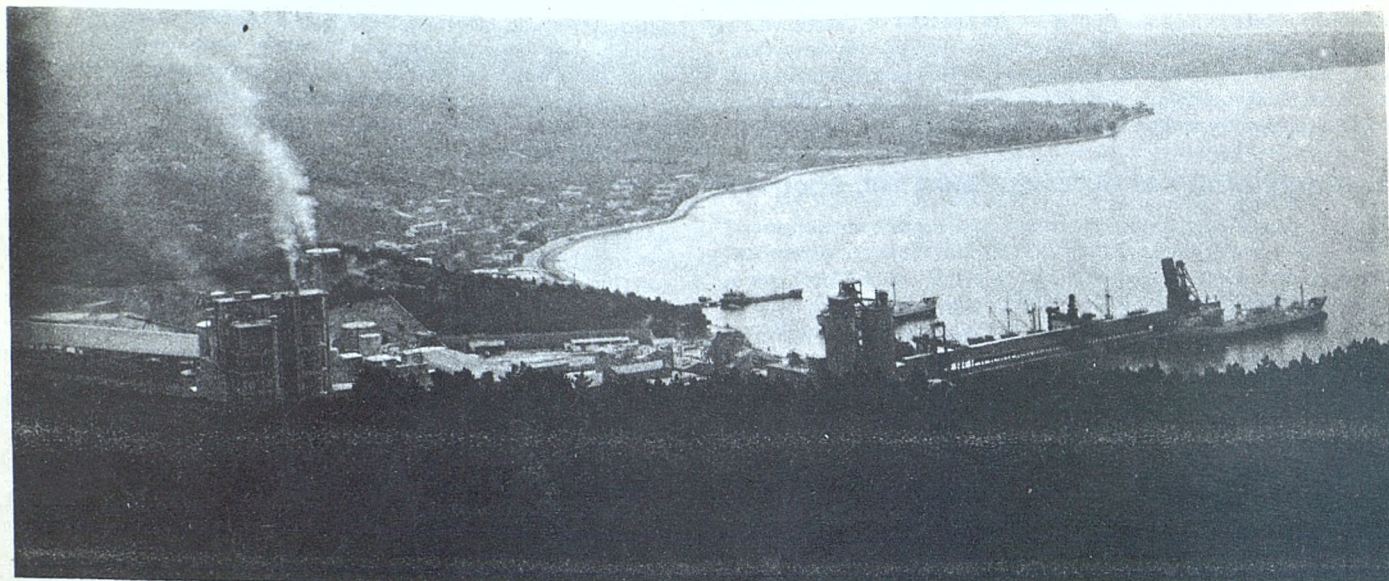
Γκόλφω Π. Εύθυμίου
Βαλσαμώνος 4 και Άσκληπιού τηλ. 6447830 – 3635419.

Πληροφορίες – έγγραφές:
Καθημερινά 9-1 π.μ. και 6-8 μ.μ.

Το παραμύθι και η Χωροταξία

περίπτωση: ΒΟΛΟΣ

της Ο. Φαράκλα

Η «προστασία» του Παγασητικού και η «συγκέντρωση» των νέων βιομηχανικών μονάδων σε ζώνες και το τι έγινε και τι δεν έγινε σχετικά τους τελευταίους μήνες του '80

1. Αφαιρέθηκε, με νόμο, από τη Δημοτική Επιχείρηση Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Μείζονος Βόλου η αρμοδιότητα για τη διοίκηση, εκμετάλλευση και λειτουργία των αποχετευτικών έργων της Βιομηχανικής Περιοχής της ΕΤΒΑ, παρά την αντίθετη δέσμευση που είχε αναλάβει απέναντι στο Δήμαρχο ο υφυπουργός Συντονισμού κ. Ζουφλιάς. Προστατεύεται δηλαδή ο Παγασητικός από τα οικιακά λύματα, ενώ αφήνεται η «προστασία» του, από τα βιομηχανικά, στον πατριωτισμό της ΕΤΒΑ, που από το 1975 που λειτουργεί η βιομηχανική της περιοχή, δεν έχει κάνει τίποτε σχετικό.

Επιπλέον από τη Διεύθυνση και τους μελετητές των ΚΕΠΑ Λαρίσης - Βόλου σε γενομένη σύσκεψη προτάθηκαν εναλλακτικές θέσεις που θεωρήθηκαν από την ΕΛΕΒΜΕ ως μη ικανοποιητικές (!).

(Απάντηση του υφυπουργού Δημοσίων Έργων κ. Στ. Μάνου, σε επερώτηση βουλευτών του ΠΑΣΟΚ).

5. Οι επιχειρηματικοί κύκλοι επανέρχονται με νέα αίσθηση για χορήγηση άδειας εγκαταστάσεως διαλυτηρίου πλοίων (!) στον Αλμυρό, παρά τις κινητοποιήσεις των κατοίκων, που, σε προηγούμενη φάση, ανέτρεψαν την εγκατάσταση μιας τέτοιας μονάδας.

6. Δόθηκε άδεια εγκαταστάσεως, από τη Δ/ση Βιομηχανίας της νομαρχίας Μαγνησίας, για αποθήκες υγρών καυσίμων, στην παραλία της Αγριάς, κοντά στο τσιμεντάδικο, μέσα σε οικισμένη περιοχή.

7. Άρχισαν οι εργασίες για την κατασκευή βιομηχανίας ετοιμού ακυροδέματος μέσα στην κατοικημένη περιοχή του οικισμού Κρόκιο, αποτέλεσμα της οποίας ήταν, εκτός από τις λαϊκές κινητοποιήσεις, να προκληθεί παραιτήση του προέδρου και του Κοινοτικού Συμβουλίου, σε ένδειξη διαμαρτυρίας.

ΑΓΑΝΑΚΤΗΣΗ ΣΤΟ ΚΡΟΚΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΠΑΡΑΛΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΛΩΝ

Εργασίες κατασκευής βιομηχανίας ετοιμού ακυροδέματος στην περιοχή Κρόκιο. Η φωτογραφία δείχνει την κατασκευή της βιομηχανίας, με την παρουσία των εργαζομένων και των μηχανημάτων.

8. Υπάρχουν πληροφορίες ότι αυτές τις μέρες αρχίζουν εργασίες για την εγκατάσταση βιομηχανίας χάρτου στο Στεφανοβίκιο, τα ιδιαίτερα επιβλαβή λύματα της οποίας θα διοχετεύονται αναγκαστικά στον Παγασητικό.

ΜΕ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΟΙ ΟΙΚΙΣΤΕΣ ΣΤΟ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚΙΟ

Ν' άνακλινει η άδεια
δεξαμενών καυσίμων

Βασίστηκε σε άστοχες κι' εσφαλμένες πληροφορίες
«Δέν θά επιτρέψουμε νά γίνει ή ζωή μας κόλαση»

Στη φωτογραφία δεξιά οι κάτοικοι του Κρόκιου διαμαρτυρούνται για την εγκατάσταση βιομηχανίας ετοιμού ακυροδέματος στην περιοχή τους.

ΣΕ ΕΚΔΕΙΞΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΧΩΡΙΣ
ΠΑΡΑΙΤΗΘΗΚΕ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΟΥ ΚΡΟΚΙΟΥ, ΜΕ ΕΠΙΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΩΝ

Το Κοινοτικό Συμβούλιο του Κρόκιου, με την παρουσία των ακτινολόγων, αποφάσισε να παραιτηθεί από την προτεινόμενη εγκατάσταση βιομηχανίας ετοιμού ακυροδέματος στην περιοχή τους.

Η απόφαση αυτή, που λήφθηκε με την παρουσία των ακτινολόγων, αποτελεί μια σημαντική νίκη για τους κατοίκους του Κρόκιου, οι οποίοι έχουν αγωνιστεί για την προστασία της περιοχής τους.

ΣΤΗΝ ΕΤΒΑ Η ΥΔΡΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ...

Πρωτοφανής ή υπαναχώρηση
υπουργών βέ βύρος του Βόλου

ΣΥΝΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΕ ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

2. Εγκύκλιος του υπουργείου Βιομηχανίας παρατείνει, για έξι ή δώδεκα μήνες, την άδεια λειτουργίας των βιομηχανιών, που δεν έχουν εφοδιαστεί με άδεια διαθέσεως των υγρών αποβλήτων, μολονότι η τελευταία είναι υποχρεωτική, από μια πενταετία τώρα, για τη χορήγηση άδειας εγκαταστάσεως ή επεκτάσεως της μονάδας (!).

3. Ο αποστραγγιστικός αγωγός της Κάρλας εξακολουθεί να διοχετεύει στον Παγασητικό, ανεξέλεγκτα, βιομηχανικά απόβλητα και φυτοφάρμακα, που προέρχονται από την απόπλυση των γεωργικών εδαφών.

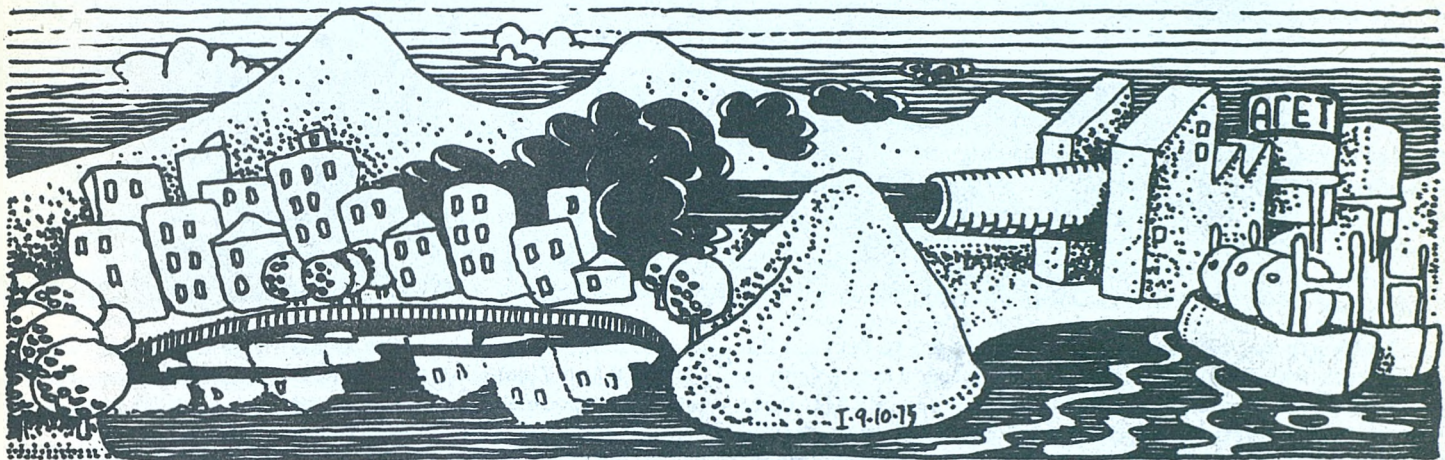
4. Δόθηκε η άδεια εγκαταστάσεως της βιομηχανίας σιδηροχρωμίου στην παραλία Αλμυρού. Η αρνητική απάντηση της Γενικής Διευθύνσεως Οικισμού του ΥΧΟΠ «αίρεται καθ' όσον η αρμόδια Υπηρεσία Χωροταξίας και Περιβάλλοντος του υπουργείου Συντονισμού και η ΕΛΕΒΜΕ, δηλώνουν σε στοιχεία που κατέθεσαν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα ρυπάνσεως του περιβάλλοντος ούτε πρόβλημα αποβλήτων από τη λειτουργία αυτής της βιομηχανίας, επίσης για την προστασία του περιβάλλοντος η ΕΛΕΒΜΕ αυτοδεσμεύεται να εφαρμόσει τις πιο αυστηρές προδιαγραφές.

Ο αγωγός της Κάρλας
φέρει στον Παγασητικό
ανεξέλεγκτα απόβλητα

ΥΠΟΤΙΣΤΗΡΙΖΕ ΤΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

Σε αυτήν πόλη της Τυρραίας, όπου η βιομηχανία της Κάρλας λειτουργεί, ο αγωγός της Κάρλας διοχετεύει βιομηχανικά απόβλητα και φυτοφάρμακα στον Παγασητικό.

η Χωροταξία των συντριπτικών συμφερόντων

Μια φορά κι έναν καιρό η εκσυγχρονιστική τάση της Δεξιάς..., ή μάλλον το Φλεβάρη του 1979 ο κ. Στέφανος Μάνος, τότε υφυπουργός Δημοσίων Έργων και στη συνέχεια υπουργός Χωροταξίας, ο πρώτος, πήγε στο Βόλο και σε μεγάλη σύσκεψη με το νομάρχη, τις δημοτικές αρχές και τους βουλευτές του νομού, τους εκπροσώπους των λεγόμενων παραγωγικών τάξεων και των κοινωνικών φορέων, φοβήρισε: «προ-

σέξτε, ό,τι αποφασίσετε όλοι εσείς, από δω και πέρα, για τον τρόπο που θα ελεγχθεί η ανάπτυξη της περιοχής-σας, ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ να γίνει πραγματικότητα». Ανέθεσε δε, σε γνωστό μελετητικό γραφείο να αναλάβει το συντονισμό, το συγκερασμό — στο βαθμό που αυτό θα ήταν δυνατό — και τον έλεγχο των απόψεων που θα διατυπωνόντουσαν, ώστε να προκύψει ένα Σχέδιο χρήσεων του χώρου, αποδεκτό απ' όλους, με στό-

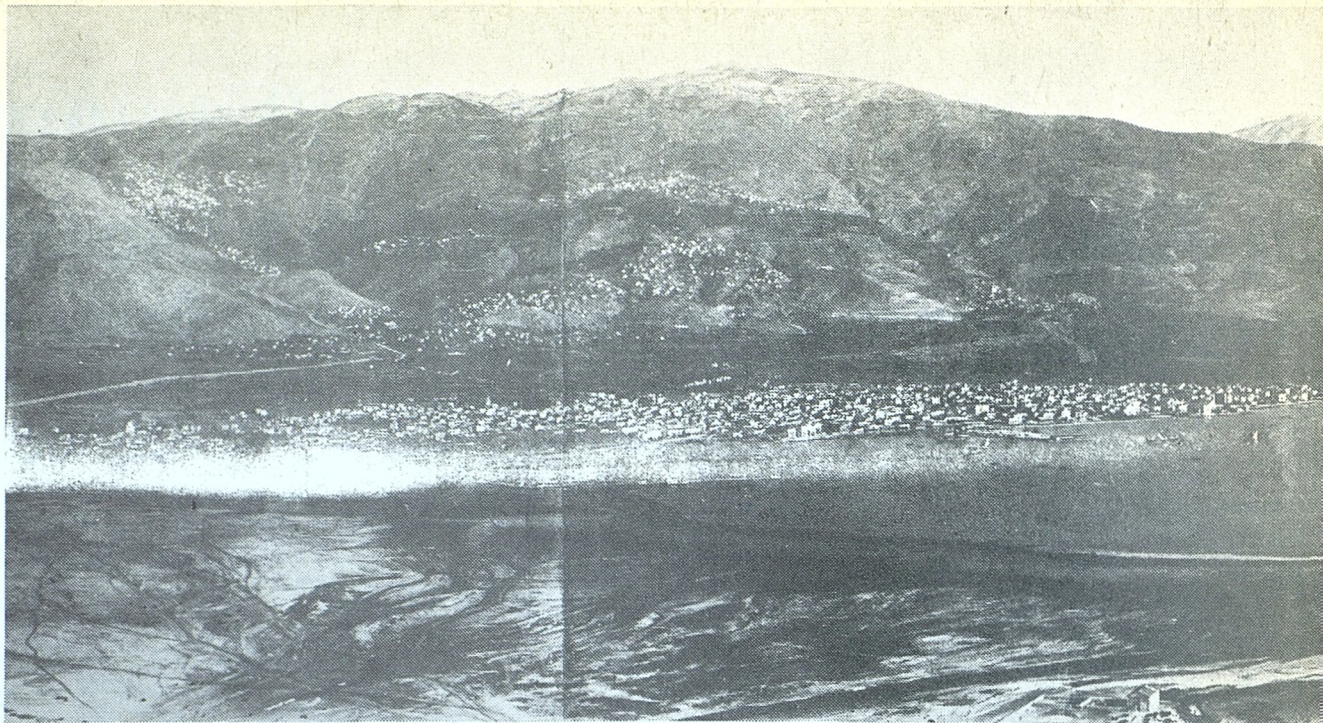
χο να προωθηθεί στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (ΕΣΧΠ) και να γίνει Διάταγμα του Κράτους.

Μη ξεχνάμε ότι ο Βόλος είχε επιλεγεί — μαζί με τη Λάρισα — ως μια από τις έξι «αντίπαλες» πόλεις της Αθήνας και υπήρχαν βάσιμες ελπίδες να χρηματοδοτηθούν τα έργα και οι ενέργειες, που θα προέβλεπε το Σχέδιο, από το περιώνυμο Περιφερειακό Ταμείο της ΕΟΚ.

Το πρώτο σκέλος του εγχειρήματος ολοκληρώθηκε ένα χρόνο αργότερα, με τη διατύπωση ενός Σχεδίου που αποτέλεσε αντικείμενο ομόφωνων αποφάσεων, στα συμβούλια διαφόρων φορέων, που εκπροσωπούν άμεσα τάξεις με συγκρουόμενα συμφέροντα, αλλά και στο επίπεδο πολιτικών-τους εκφραστών — τοπική αυτοδιοίκηση, τεχνικό επιμελητήριο, επαγγελματικοί σύλλογοι, κ.ά. Στην επίπονη διαδικασία, το βάρος της οποίας έφερε ο Δήμος Βόλου, δε διαφάνηκε έντονη πρόθεση υποκλοπής ομοφωνιών, όσο περιεργο κι αν φαίνεται, παρά περισσότερο διάθεση σοβαρότητας και περισκεψης, ακόμη και από την πλευρά αυτών που θα έπρεπε να υποστούν άμεσες — πλην όμως βραχυπρόθεσμες — θυσίες, των τοπικών βιομηχάνων. Είναι, βλέπεις, ντόπιοι.

Φάνηκε ότι σε τοπικό επίπεδο τα κοινά αγαθά βιώνονται απ' όλες τις τάξεις σαν τέτοια και είναι χαρακτηριστικό ότι η πρώτη βιομηχανική περιοχή, που έγινε από την ΕΤΒΑ στα δυτικά της πόλης, υπήρξε κατά μεγάλο ποσοστό αποδέκτης βιομηχανικών μονάδων που ήταν εγκατεστημένες μέσα στην πόλη και μετεγκαταστάθηκαν εκεί. Άλλωστε η ομάδα αυτή ενταγμένη στην κοινωνία της πόλης και άρα υπόλογη απέναντί-της, είναι υποχρεωμένη να προβαίνει σε συναλλαγές και κάποιες υποχωρήσεις, ώστε να είναι ανεκτή. Οι υποχωρήσεις στη συγκεκριμένη περίπτωση αφορούσαν:

- στην ανάγκη για διαφύλαξη και προστασία του εύθραυστου υποδοχέα, που είναι ο Παγασητικός κόλπος και επομένως στη συμφωνία να μη δημιουργούνται βιομηχανικές περιοχές θαλασσίου μετώπου, καθώς και να ασκείται έλεγχος στη λειτουργία των βιομηχανικών μονάδων, ώστε να παράγονται τελικά απόβλητα ανώδυνα για τον υποδοχέα, πράγμα που μπορεί να γίνει μόνο με τη συγκέντρωση των βιομηχανιών σε περιορισμένους από πριν χώρους.
- στη σύμμετρη ανάπτυξη της πόλης και του λιμανιού, ώστε να αποφευχθεί ο γιγαντισμός του τελευταίου, που θα ήταν σε βάρος της λειτουργίας της πόλης και
- στη σταδιακή μεταφορά από τη σημερινή-τους θέση, των ιδιαίτερα οχλουσών βιομηχανιών. Η πλέον οχλουσα είναι η γνωστή μονάδα παραγωγής τσιμέντων για... τη Μέση Ανατολή και τσιμεντόσκονης για τους Βολιώτες, στα πρόβουνα του Πηλίου που καταβροχθίζεται για να μετατραπεί σε γκρίζο χρυσό, η ΑΓΕΤ-Ηρακλής/Όλυμπος (βλ. σχετικά «Αντί» τχ.33 της 29.11.75), που το 1975 είχε πάρει άδεια διπλασιασμού των εγκαταστάσεών-της, σ' αυτή τη θέση, μέσα στην πόλη, προκειμένου να αποτραπεί η εγκατάστασή-της στη χερσόνησο των Μεθάνων, στην ευρύτερη περιοχή της οποίας γνωστός δικτάτορας του Τύπου έχει την εξοχική-του κατοικία.

ΒΟΛΟΣ.
Φωτογραφία από
τις αρχές
του αιώνα

Το Μάρτη του 1980 άρχισαν οι ενέργειες για το δεύτερο και κανονικά τελευταίο σκέλος του εγχειρήματος: η ενημέρωση — πληροφόρηση των υπουργών που μετέχουν στο ΕΣΧΠ, ώστε να γίνουν οι σχετικές παρατηρήσεις και να εξασφαλιστεί η συναίνεσή-τους στο Σχέδιο, που είχε προκύψει μετά τις προηγούμενες εξαντλητικές διαδικασίες. Μετά από νέες πολύμηνες διαδικασίες, κατά τη διάρκεια των οποίων φάνηκε ότι το Σχέδιο στις γενικές-του αρχές — δηλαδή στα συνεκτικά-του στοιχεία — ήταν και εδώ αποδεκτό, προσδιορίστηκε, για τις 12 Οκτωβρίου 1980, η συνεδρία του ΕΣΧΠ, αφού είχε προηγηθεί η σύνταξη Σχεδίου Αποφάσεως, από το ΥΧΟΠ, τη γραμματεία του Εθνικού Συμβουλίου και τους μελετητές, το οποίο είχε τεθεί στη διάθεση των υπουργών ένα μήνα πριν.

Πέρσι με την κυβερνητική μεταβολή του Μαΐου, που είχε στο μεταξύ μεσολαβήσει, ο κ. Στ. Μάνος ήταν πλέον υπουργός Βιομηχανίας και στη θέση-του, στο υπουργείο Χωροταξίας, είχε τοποθετηθεί ο κ. Πλυτάς, που, εκ των πραγμάτων, ήταν ο εισηγητής - υπουργός του θέματος. Έως αργά το απόγευμα, την παραμονή της συνεδρίας, οι υπηρεσιακοί παράγοντες έκαναν τις τελευταίες... γραμματικές διορθώσεις στο Σχέδιο Αποφάσεως.

Ωστόσο το Σχέδιο που παρουσιάστηκε την επόμενη μέρα στο Εθνικό Συμβούλιο ήταν εντελώς αλλοιωμένο και τίποτα πια δεν προσδιόριζε την ήδη αμφίβολη — αποτέλεσμα αμοιβαίων υποχωρήσεων — συνεκτικότητά-του:

- γινόταν αποδεκτή η εγκατάσταση μεγάλης μονάδας παραγωγής σιδηροχρωμίου, της υπό τον έλεγχο, κρατικής Τράπεζας... επιχείρησας, της ΕΛΕΒΜΕ (αξίζει να υπενθυμιστούν τα έργα και οι μέρες-της στο Μεσολόγγι), με απαιτήσεις λιμενικών εγκαταστάσεων στην παραλία Αλμυρού), ενώ παράλληλα νομιμοποιούνταν η βιομηχανική χρήση της Χαλυβουργίας, που είναι ήδη εγκατεστημένη εκεί.

- δε γινόταν αποδεκτή η πρόταση του Σχεδίου για τον περιορισμό της ανάπτυξης του λιμανιού του Βόλου σε συγκεκριμένη χερσαία περιοχή και αντί αυτού προτείνονταν ο τελικός καθορισμός των υπόλοιπων χρήσεων γύρω από το λιμάνι, να γίνει μετά τη... μελέτη αναπτύξεως του λιμανιού — σαν και ένα λιμάνι να μην έχει πεπερασμένα όρια από μόνο-του, που καθορίζονται από τις υπόλοιπες λειτουργίες της πόλης και

- είχε αφαιρεθεί η φράση για τη σταδιακή απομάκρυνση των ιδιαιτέρων οχλουσών βιομηχανιών και παράλληλα, στο

Παραδείγματα μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, από τη λειτουργία των ήδη εγκατεστημένων βιομηχανιών, που είναι οχλούσες

ΑΓΕΤ

Στα τέλη του 1979 δόθηκε και νέα άδεια για επέκταση των εγκαταστάσεων της ΑΓΕΤ, ενώ την ίδια στιγμή, στο Βόλο, γίνονταν συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας για την όχληση που προκαλεί στο περιβάλλον και ιδιαίτερα για το θέμα της τσιμεντοσκονής. Αντιδρώντας σχετικά ο υφυπουργός Βιομηχανίας κ. Πρωτοπαπαδάκης, απέστειλε εγκύκλιο στην αρμόδια Διεύθυνση της Νομαρχίας, που κοινοποιήθηκε στο Δήμο Βόλου στις 11.12.79, με την οποία έδινε εντολή να ελέγχονται τα φίλτρα της βιομηχανίας μια φορά τη βδομάδα, σε τακτή μέρα και ώρα, με την παρουσία της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου.

Όμως, στις 10.3.80, ο υφυπουργός ακύρωσε την εντολή, όσον αφορά στο σκέλος της συνεργασίας με το Δήμο, υποστηρίζοντας ότι, όπως προέκυψε, τα ηλεκτροστατικά φίλτρα εργάζονται κανονικά (!) και ζητήσε να αραιώσει ο έλεγχος και να γίνεται, από τη Νομαρχία, μόνο μια φορά το μήνα (!).

Σχετικά δε με τη συμβατική υποχρέωση προς το Κράτος, που είχε αναλάβει η ΑΓΕΤ από το 1975, για την αποκατάσταση του τοπίου στις περιοχές των λατομείων, δεν έχει γίνει ακόμη τίποτε, παρά μόνο μελέτες

τις οποίες η Επιχείρηση υποβάλλει στην Υπηρεσία Μεταλλείων και οι οποίες κρίνονται ανεπαρκείς (!).

ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ για άερονόματα οί διαμαρτυρίες

Από πολλά χρόνια, που λειτουργεί η μονάδα αυτή, εκπέμπει καθημερινά μεγάλες ποσότητες τοξικών αερολυμάτων, που εγκυμονούν κινδύνους για την υγεία των κατοίκων της περιοχής Βελεστίνου, Άγιου Γιώργη Φερρών, Ριζόμυλου και Στεφανοβικείου.

Μετά από πρόσφατες συγκεντρώσεις και έντονες διαμαρτυρίες των κατοίκων και των Δημοτικών Αρχών της περιοχής κινήθηκαν κάποιες διαδικασίες για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Έτσι το υπουργείο Βιομηχανίας σε έγγραφό-του, απάντηση σε σχετική επερώτηση στη Βουλή, επισημαίνει ότι η διεύθυνση του εργοστασίου συγκεντρώνει προσφορές για αξιολόγηση και τοποθέτηση φίλτρων — δεν είχε δηλαδή εφοδιαστεί με τίποτα σχετικό έως τώρα (!) — που μπορεί (!) να τοποθετηθούν μετά ένα οκτάμηνο περίπου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Οι «ανεύθυνοι» και τα συντριπτικά συμφέροντα

Κι έτσι άρχισε το τρίτο και ίσως όχι τελευταίο σκέλος του εγχειρήματος. Οι τοπικοί φορείς, πάντοτε με πρωτοβουλία του Δήμου Βόλου, οργάνωσαν ενημερωτικές συγκεντρώσεις, κατήγγειλαν τις... μοναδικές ενέργειες των υπουργών με ομόφωνες αποφάσεις Δημοτικών Συμβουλίων όλου του Νομού και συμβουλίων τοπικών συλλόγων και επαγγελματικών οργανώσεων, ανεξάρτητα από την κομματική-τους τοποθέτηση, με την ανεπιφύλακτη συμφωνία και των συμβούλων της κυβερνητικής παράταξης. Όμως αυτή τη φορά οι καταγγελίες έγιναν μόνον από τους πολιτικούς εκφραστές των κοινωνικών ομάδων και όχι από τους εκφραστές των λεγόμενων παραγωγικών τάξεων.

Έτσι στη βασιλεία της δεύτερης μεταπολιτευτικής κυβέρνησης, που συνέδεσε την τύχη της Χώρας και του ελληνικού λαού με την ΕΟΚ και τα προγράμματά-της, τίποτε, που να προδίδει

εκσυγχρονιστική διάθεση, από μέρους της Δεξιάς, δεν «ΚΙΝ-ΔΥΝΕΥΕΙ», να γίνει πραγματικότητα. Οι υπουργοί-της φέρονται ως να μην είναι υπόλογοι απέναντι στο λαό-της, αλλά στα συμφέροντα των συντριπτικών - ανώνυμων (κρατικών και μη) βιομηχανών. Και για να μη νομισθεί ότι πρόκειται για μανούβρες της παλααιοκομματικής Δεξιάς, η οποία αντιπαράθεται σε κάποια σύγχρονη τάση-της, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως λέγεται, ο συντονιστής της «συνωμοσίας» — αφού πρόκειται για ενέργειες που κρατήθηκαν μυστικές — είναι γνωστός δικηγόρος, ειδικός σύμβουλος της ΑΓΕΤ για το θέμα αυτό του Βόλου... (κατά σύμπτωση και προσωπικός δικηγόρος του πρωθυπουργού), πάλαι ποτέ γνωστός για τις αντιστασιακές του δάφνες και νυν διευθυνθείς μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της «Νέας Δημοκρατίας».

Αντιδράσεις «αναρμοδίων» στις τροποποιήσεις που επέφερε το ΕΖΧΠ

1. Με ομόφωνες αποφάσεις τα Δημοτικά Συμβούλια και των τριών Δήμων του Ν. Μαγνησίας κατάγγειλαν τον τρόπο και την ουσία των τροποποιήσεων. Δημόσια δήλωση συμπαράταξης με τις παραπάνω καταγγελίες έκαναν οι πρόεδροι της Κοινότητας Αγριάς, Άλλης Μεριάς και Διμηνίου. Παρόμοια δήλωση έγινε από τους προέδρους του Συνδικάτου Οικοδόμων Βόλου, του Ινστιτούτου καταναλωτών Βόλου και των συνταξιούχων του ΤΕΒΕ Βόλου.

2. Στις τροποποιήσεις αντιτάχθηκαν με γραπτές ανακοινώσεις το Τεχνικό Επιμελητήριο - Τμήμα Ν. Μαγνησίας και ο Δικηγορικός Σύλλογος Βόλου.

3. Εγινε σχετική επερώτηση του ΠΑΣΟΚ στη Βουλή: «Ακόμη ερωτάται ο κ. υπουργός και παρακαλείται να δώσει εξηγήσεις για την σκοπιμότητα των τριών βασικών αλλαγών που έγιναν πρόσφατα στο ρυθμιστικό της περιοχής Βόλου.

Ιδιαίτερα για το θέμα του χαρακτηρισμού της περιοχής Τσιμέντων μέχρι Αγριάς σαν βιομηχανικής παρακαλείται ο κ. υπουργός να πληρο-

ύσσει την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου

Και η Νέα Ίωνία έναντι των αλλαγών στο Ρ. Σχέδιο

Διαμαρτυρία για το χαρακτηρισμό ως βιομηχανικής της περιοχής από τη Γορίτσα μέχρι την Αγριά

Η προχθεσινή σύσκεψη στο Δημαρχείο Βόλου

Αντιτίθεται οριστικά στην επι-
γρομήση, δι' τη υποσημειωμένη
ροταξία, τροποποίηση του ήδη
εγκριθέντος ρυθμιστικού σχεδίου
Βόλου, το Δημοτικό

Όπως βλέπετε, όλες αυτές οι
παρατηρήσεις που γίνονται, αδι-
στα πίσω από την πλάτη της Γο-
ρίτσα Αυτοδιοίκησης, μας προ-
δραματοποιούν.

αυτά 8.000.000 δραχ. από εκεί
των εξόδων.
— Απόφαση λογαριασμού ά-
τάν κ. Δημάρχου του έκτελεσθ-
σθέντα, με επιστολή να!

φορήσει τη Βουλή αν συμφώνησε ο ίδιος με την παραπάνω σημαντική αλλαγή, να διαψεύσει δε παράλληλα επίμονες πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες για την τροποποίηση αυτή φέρεται να έχει ενεργήσει εκπροσωπώντας το ενδιαφερόμενο βιομηχανικό συγκρότημα γνωστός δικηγόρος μέλος της διοικούσας επιτροπής της Νέας Δημοκρατίας». (Από την ανακοίνωση της Ν.Ε. του ΠΑΣΟΚ/ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΒΟΛΟΥ/23.12.80.

4. Σχετικά σχολιάζει τοπική εφημερίδα:

«Ειδικότερα, ενώ η χωροταξική μελέτη προέβλεπε την περιοχή στην είσοδο της Αγριάς σαν τμήμα «γενικών χρήσεων» με τουριστικό, περισσότερο, χαρακτήρα το συμβούλιο τη μεταβάλλει σε βιομηχανική. Ενώ το

ρυθμιστικό σχέδιο χαρακτήρισε την παραλία Αλμυρού σαν τόπο τουριστικό, το συμβούλιο την επιθυμεί βιομηχανική. Τρίτη «διόρθωση»: Προτείνεται το συμβούλιο την επέκταση της χερσαίας ζώνης του λιμένος μέχρι και του Πεδίου Άρεως. Στηρίζεται προφανώς σε μια παλιά μελέτη Δοξιάδη, που είχε συνταχθεί όταν η περιοχή του Πεδίου Άρεως ήταν ακάλυπτη, ενώ σήμερα καλύπτεται από δεκάδες βιοτεχνιών, πράγμα που ίσως αγνοούν τα μέλη του συμβουλίου. Και τέταρτον, το συμβούλιο επιβάλλει τη δημιουργία οικιστικής περιοχής, μεταξύ Διμηνίου και οδού Βόλου-Λαρίσης, με συνέπεια πολύ σύντομα να υπάρξει άμεση σύνδεση του πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου με τη βιομηχανική περιοχή. Το περίεργο, όμως, είναι ότι το συμβούλιο αποφάσισε όλα αυτά, σπουδ-ητήτι με τους ενδιαφερόμενους, δηλαδή με τους ανθρώπους που κατοικούν και θα κατοικήσουν στον τόπο αυτό... ».

«Θεσσαλία Βόλου», 18.11.80

Δε σέβεστε την υγεία-μας

Μια όψη των «αντιβιομηχανικών» κύκλων που πυκνώνει τις γραμμές των «ανησυχούντων παραγόντων» μαζί με τους Δήμους και τους τοπικούς φορείς, που, κατά τους βιομηχάνους, είναι... αναρμοδίοι.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

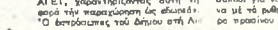
«Είναι σ' όλους-μας γνωστό, ότι καθημερινά ο αέρας που αναπνέουμε γεμίζει όλο και περισσότερο από καυσάε-ρια, αναθυμιάσεις εργοστασίων, τσι-μεντόσκονη κλπ., ενώ ταυτόχρονα ο Παγασητικός νεκρώνεται απ' τ' από-βλητα των εργοστασίων. Κι όλα αυτά κυρίως λόγω μιας βιομηχανικής ανά-πτυξης που δε σέβεται σε τίποτα την υ-γεία των Βολιωτών ή τη διατήρηση της φυσικής ομορφιάς της πόλης-μας και του Πηλίου. Ταυτόχρονα κοντά στις ή-δη υπάρχουσες βιομηχανίες σχεδιάζε-ται να στηθούν κι άλλες, που θα κά-νουν οξύτερο το πρόβλημα, όπως: ερ-γοστάσιο αχυροκουτταρίνης στο Στεφα-νοβίκειο ή πιθανόν το πυρηνικό εργο-στάσιο στην περιοχή Αλμυρού. Και αν-τι αυτές οι βιομηχανίες να πάρουν τα στοιχειώδη μέτρα για την προστασία-μας απ' την καθημερινή-μας δηλητη-ρίαση, καταφεύγουν σε «κοινωνικές προσφορές» (π.χ. εκδρομές, δώρα, υ-ποτροφίες, κατασκηνώσεις, παιδικές

χαρές) και τις διαφημίζουν για να κλει-σουν τα στόματα-μας. Η κυβέρνηση, πάλι, μας καλεί απ' την τηλεόραση να σώσουμε το περιβάλλον, ξεχνώντας ό-τι η ίδια, δίνει άδειες στους βιομηχα-νους για να το καταστρέφουν.

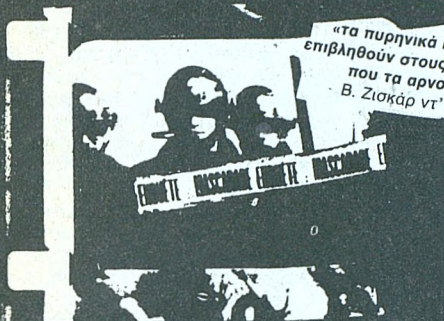
Γι' αυτό μαζευτήκαμε μια ομάδα συμ-πολιτών που καθημερινά εισπνέουμε τη βρώμα των εργοστασίων και θυγό-μαστε άμεσα, με σκοπό να δημιουργή-σουμε μια κίνηση για την αντιμετώπιση της ρύπανσης στην περιοχή-μας.

Επειδή το πρόβλημα δεν είναι μόνο δικό-μας, πιστεύουμε ότι στην αντι-μετώπισή-του πρέπει να συμβάλουμε όλοι, έχοντας υπ' όψη-μας ότι κάθε α-διαφορία και αδράνεια για το πρόβλημα αυτό, θα μας οδηγήσει μια μέρα στο να γίνει ο Βόλος-μας μια νέα Ελευσίνα, με το Πήλιο γεμάτο τρύπες απ' τα λατο-μεία και τις καμινάδες να μας ζώνουν από παντού.

«Πρωτοβουλία για την αντιμετώπι-ση της ρύπανσης στην περιοχή-μας»

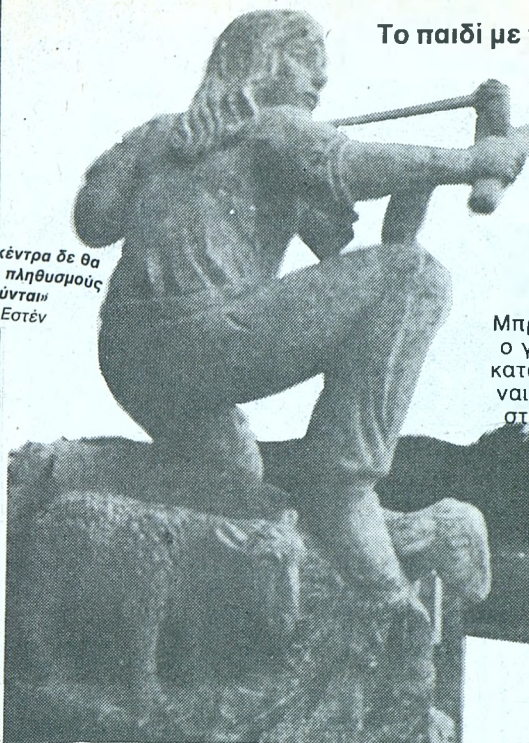

ΦΑΚΕΛΛΟΣ ΠΛΟΓΚΟΦ

«Τα πυρηνικά κέντρα δε θα
επιβληθούν στους πληθυσμούς
που τα αρνούνται»
Β. Ζισκάρ ντ' Εστέν

έξι χρόνια
αντίστασης
και αγώνων

Το παιδί με τη σφενδόνα, σύμβολο ενός λαού

Φτιαγμένο από γρανίτη «το παιδί με τη σφενδόνα», έργο του γλύπτη του Τρογκόρ Robert Vaillant, αναπαριστά ένα παιδί που κρατά μια σφενδόνα, γονατισμένο, σε θέση άμυνας. Στις δυο πλευρές-του «φωλιάζουν» δυο πρόβατα. Αυτό το άγαλμα θα βρει τη θέση-του στο Πλογκόφ. Μπροστά στη στάνη; Μπροστά στο δημαρχείο... «Αυτό εδώ», λέει ο γλύπτης, «είναι αποτέλεσμα της έξαλλης κατάστασης, που βρισκόμουν. Όταν ένας είναι κερατωμένος βρίσκεται σε έξαλλη κατάσταση, κι είναι φυσιολογικό. Μπορεί, όμως, να βρει μίαν άλλη γυναίκα. Αντιθέτως, όταν κάποιος σας στερεί την ελευθερία-σας... Το άγαλμα άρχισε να το δουλεύω εδώ και δυο μήνες, πάνω σ' αυτό το κομμάτι του γρανίτη. Ζούσαμε ήρεμα. Τώρα κάθε πρωί όταν σηκώνομαι, με κυριεύει ένας φόβος για την πυρηνική ενέργεια, για τα λήμματα που βρίσκονται πάνω στο γαλλικό έδαφος. Δε θέλω να με πυροβολήσει κανείς σαν ένα λαγό...».

ΑΝΤΙΠΥΡΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

του Βησσαρίωνα Σταύρακα

Το 1974 είναι η χρονιά που ξεσπάει η ενεργειακή κρίση. Το πετρέλαιο γίνεται πολυδάπανο. Οι κυβερνήσεις του Δυτικού κόσμου αρχίζουν ν' αναζητούν νέες μορφές ενέργειας για να υποκαταστήσουν το μαύρο χρυσό. Η Γαλλία θέλοντας να πετύχει την ενεργειακή-της ανεξαρτησία από τις άλλες χώρες, αποφασίζει, «χωρίς περίσκεψη» να θυσιάσει τη ζωή των γενιών που θα έρθουν. Έτσι λίγο αργότερα, το 1976, η EDF (η γαλλική ΔΕΗ) υπεύθυνη για ένα ευρύτατο πυρηνικό πρόγραμμα ανέφερε ότι

Αυτή η τοποθεσία του Πλογκόφ ήταν σημαδι προνομίου για την EDF. Προβλέποντας αυτό οι κάτοικοι-του βρέθηκαν από τις πρώτες ώρες σ' ετοιμότητα. Η δημοτική αρχή έκανε συμβούλιο και απαγόρευσε — ομόφωνα — την εγκατάσταση πυρηνικού σταθμού στην περιοχή. Σήκωσαν, ήδη, τα πρώτα οδοφράγματα. Δημιουργείται η «Επιτροπή Άμυνας Ενάντια στο Πυρηνικό Κέντρο». Πρόεδρος της Επιτροπής, η Ζαν Μαρί Κερλόκ'χ, δήμαρχος του Πλογκόφ. Αντιπρόεδρος ο Κλε Κερλόκ'χ, ψαράς. Γίνεται ενημέρωση του πληθυσμού για την κατάσταση. Οι κάτοικοι παίρνουν μέρος στις συγκεντρώσεις της επιτροπής που γίνονται την πρώτη Τρίτη κάθε μήνα.

Οι πρώτες κινητοποιήσεις των κατοίκων αρχίζουν πολύ νωρίς. Άντρες, γυναίκες και παιδιά διαδηλώνουν το Σεπτέμβριο του 1978, μπροστά από την τοπική νομαρχία, δείχνοντας έτσι την αντίθεσή-τους στην εγκατάσταση του πυρηνικού κέντρου στην περιοχή-τους. Δεν αρκούνται, όμως, σε διαδηλώσεις. Περνούν και στη δράση.

Ιδρύουν, το φθινόπωρο του 1978, έναν αγροτικό συνεταιρισμό, την GFA (Groupe-ment Foncier Agricole). Σ' αυτή συμμετέχουν χιλιάδες άτομα με μερίδια των εκατό γαλλικών φράγκων. Στόχος του συνεταιρισμού είναι ν' αγοράσει από τους κατοίκους της περιοχής το μέρος που προορίζεται να γί-

νει το πυρηνικό εργοστάσιο. Πράγματι, αγοράζονται 17 εκτάρια και νοικιάζονται άλλα 50. Στις 3 Φλεβάρη, οι ευρηματικοί κάτοικοι του Πλογκόφ δημιουργούν στην περιοχή-τους μια στάνη. Στα «εγκαίνια» συμμετέχουν πάνω από 20.000 άτομα. Φτάνουν τα πρώτα

Πλογκόφ: μια μικρή πόλη περίπου σαν τις άλλες.

σκοπεύει να εγκαταστήσει στη Βρετάνη έναν πυρηνικό σταθμό. Βέβαια, η Βρετάνη δεν είναι ούτε βιομηχανική περιοχή, ούτε εμπορικό κέντρο. Αλλά η EDF δε δίσταζε. Οι υπεύθυνοί-της συγκεντρώθηκαν, αποφάσισαν, το ανακοίνωσαν: η εγκατάσταση του πυρηνικού σταθμού θα γινόταν στο Πλογκόφ, ένα μικρό παράλιο χωριό της Βρετάνης — στη βορειοδυτική Γαλλία. Όμως οι κάτοικοι του χωριού — ψαράδες και ναυτικοί οι περισσότεροι — έβγαζαν αρκετό ψάρι στον Ατλαντικό.

Φωτογραφίες του JEAN MICHEL HUET

17 πρόβατα με το βοσκό Αλέν Πιερ Κοντέτ. Το συμβόλαιο που έχει υπογράψει με το συνεταιρισμό ισχύει μέχρι το 1987. Οι υπεύθυνοι της GFA μηνώνονται από το νομάρχη επειδή τάχα δημιούργησαν τη στάνη χωρίς άδεια. Το δικαστήριο τους καταδικάζει σε 400 γαλλικά φράγκα πρόστιμο. Δεν ορίζει, όμως, προθεσμία ν' απομακρύνουν τη στάνη.

Η έρευνα

Αρχές του 1980 η EDF ανακοινώνει ότι θα γίνει στην περιοχή της Βρετάνης «Έρευνα Δημόσιας Ωφέλειας» από ειδικό συνεργείο. Οι δήμαρχοι των χωριών Πλογκόφ, Πριμελέν, Γκουλιέν και Κλεντέν αντιδρούν. Αρνούνται να τοιχοκολλήσουν τις σχετικές ανακοινώσεις. Δηλώνουν ότι τα δημαρχεία-τους θα παραμείνουν κλειστά, όσο θα διαρκεί η έρευνα. Η νομαρχία του Φινιστέρ στέλνει τότε «παράρτηματα δημαρχείων» που στενάζονται μέσα σε τροχόσπιτα.

Στις 30 Γενάρη το Πλογκόφ είναι «επί ποδός πολέμου». Παντού συνθήματα. Στις 3 τ' απόγευμα ο δήμαρχος και το δημοτικό συμβούλιο καίνε τα έγγραφα της EDF μπροστά στον κόσμο που έχει μαζευτεί. Στις 6 σηκώνουν τα πρώτα οδοφράγματα. Οι τέσσερις δρόμοι - εισοδοί στο χωριό, έχουν μπλοκαριστεί. Φρουρούνται από τους ψαράδες. Μπροστά σ' ένα οδοφράγμα, κατάχαμα στην άσφαλτο, απλώνουν τη γαλλική σημαία...

Από τη νύχτα των οδοφραγμάτων.

Στις 4 το πρωί, φτάνει η πομπή: το συνεργείο της έρευνας, τα τροχόσπιτα, οι χωροφύλακες. Οι κάτοικοι ρίχνουν τις πρώτες βόμβες μολότοφ. Τα οδοφράγματα καίγονται. Οι χωροφύλακες απαντούν με δακρυγόνα. Έξω από τέσσερις ώρες η εξουσία μπαίνει στο Πλογκόφ. Στήνουν τα τροχόσπιτα κοντά στην εκκλησία του χωριού. Την ίδια μέρα όλα τα καταστήματα της περιοχής του Σιζέν κλείνουν. Οργανώνονται οι πρώτες διαδηλώσεις συμπαράστασης σε γειτονικές πόλεις...

Στα τέσσερα χωριά που έχουν τοποθετηθεί «παράρτηματα δημαρχείων» οι προστριβές με τους κατοίκους είναι συνεχείς. Καθημερινά ξετυλιγεται το ίδιο σενάριο: το πρωί οι γυναίκες ενοχλούν τους «ξένους», προσπαθούν να τους σκίσουν τα έγγραφα, τους κοροϊδεύουν. Στις 5 τ' απόγευμα, χωροφύλακες και συνεργείο φεύγουν από το χωριό. Διανυκτερεύουν λίγο πιο κάτω. Έχουν στήσει ένα πρόχειρο στρατόπεδο. Τέτοια ώρα αρχίζει ο πόλεμος: ένα σύννεφο από μολότοφ, ξύλα, πέτρες, πέφτει πάνω στους χωροφύλακες. Αμύνονται με δακρυγόνα. Φεύγουν κυνηγημένοι... Τη νύχτα η αντίσταση συνεχίζεται. Παίρνει άλλη μορφή. Οι κάτοικοι σκάβουν τάφους και κουβαλούν μπάζα, λάστιχα, σκουπίδια στο χώρο της εγκατάστασης του «δημαρχείου - παραρτήματος», στο πάρκινγκ της χωροφυλακής. Την άλλη μέρα οι χωροφύλακες με τα χέρια και φτυάρια προσπαθούν να πετάξουν τα σκουπίδια, τα μπάζα.

Μέσα σ' αυτόν τον κλεφτοπόλεμο, οι αντίπαλοι καθημερινά ενισχύονται. Οι χωροφύλακες αυξάνονται. Τα CRS (κάτι σαν τα ελληνικά ΜΑΤ) έρχονται συχνά σε βοήθεια. Από την άλλη μεριά, οι κάτοικοι τοποθετούν στο δημαρχείο έναν πειρατικό σταθμό, προσφορά της Ομοσπονδίας Ελεύθερης Ραδιοφωνίας της Γαλλίας. Δημιουργούν μια ομάδα ενημέρωσης που «οργώνει» τη Βρετάνη και προπαγανδίζει - ενημερώνει για τον αγώνα του Πλογκόφ. Οργανώνονται διαδηλώσεις στα γειτονικά χωριά. Η πιο ουσιαστική, όμως, βοήθεια έρχεται από τους ψαράδες της γειτονικής επαρχίας Μπικουντέν, που από τις αρχές του Μάρτη οργανώνουν εντυπωσιακές διαδηλώσεις στο Σεν Γκενολές, την ώρα που μια ομάδα χωροφυλάκων επιστρέφει από το Πλογκόφ. Διανυκτέρευσε λίγο πιο κάτω, σε μια κατασκήνωση της περιοχής.

Η νύχτα των οδοφραγμάτων...

Η μάχη άρχισε στις 29 Φλεβάρη. Τότε σημειώθηκαν τα πιο σοβαρά επεισόδια. Ενώ 400 άτομα ήταν συγκεντρωμένα στο χώρο του κινητού «δημαρχείου» ένα κοκτέιλ μολότοφ δίνει την αφορμή στους χωροφύλακες να

επιτεθούν αιφνιδιαστικά στον κόσμο. Τους βοηθά άλλο ένα απόσπασμα που είχε έλθει από το Τρεπασέ. Γίνεται μακελειό. Τα CRS χτυπούν με τα ρόπαλά-τους, πνίγουν την περριοχή στα δακρυγόνα. Ένα ελικόπτερο που πετάει σύρριζα στο έδαφος προκαλεί πανικό. Τραυματίζονται πολλοί. Γίνονται δεκάδες συλλήψεις. Το Πλογκόφ αποκλείεται και πάλι. Τρεις ώρες μετά τα επεισόδια, το Πλογκόφ είναι απομονωμένο από τα υπόλοιπα χωριά της Βρετάνης. Στήνονται νέα οδοφράγματα. Οι κάτοικοι του Πλογκόφ προσπαθούν ν' ανατινάξουν μια γέφυρα. Αποτυγχάνουν... Στις 5 το πρωί φτάνει η πομπή. Οι κάτοικοι τους υποδέχονται με πέτρες, ξύλα, αυτοσχέδιες βόμβες. Βάζουν φωτιά στα οδοφράγματα. Δεκάδες χωροφύλακες, αλεξιπτωτιστές, CRS, μαζί με πυροσβεστικά οχήματα και μπουλντόζες χρειάζονται τρεις ώρες να μπουν στο χωριό. Κι όταν φτάνουν στο χώρο της εγκατάστασης του δημαρχείου, οι κάτοικοι του Πλογκόφ έχουν αδειάσει 25 φορτηγά αυτοκίνητα με λογής λογής σκουπίδια.

και η δίκη...

Στις 6 Μάρτη αρχίζει στο Κεμπέκ η δίκη των «9» που είχαν συλληφθεί στα επεισόδια. Έξω από το δικαστήριο βρίσκονται δεκάδες άτομα (ανάμεσά-τους και ο δήμαρχος του Πλογκόφ) και ζητούν ν' αφεθούν ελεύθεροι οι «9». Οι διαδηλωτές συγκροούνται με τα CRS. Η δίκη αναβάλλεται για 10 μέρες. Παράλληλα, τελειώνει στις 14 Μάρτη και η «Έρευνα Δημοσίας Ωφέλειας» στο Πλογκόφ. Οι κάτοικοι γιορτάζουν το γεγονός με μια μεγαλοπρεπή κηδεία... Στο φέρετρο, που είναι γεμάτο ψόφιους αρουραίους, είναι γραμμένα τα ονόματα του νομάρχη, του αναπληρωτή-του και του κυβερνητικού βουλευτή της περιοχής.

Όμως ο αγώνας των κατοίκων του Πλογκόφ συνεχίζεται. Περισσότερα από 50.000 άτομα απ' όλη τη Γαλλία, έρχονται στο Πλογκόφ, εκδηλώνοντας έτσι τη συμπαράστασή τους στον αγώνα των ψαράδων. Στις 17 Μάρτη επαναλαμβάνεται η δίκη. Οι ποινές που επιβάλλονται χαρακτηρίζονται «ποινές κατευνασμού». Από τους «9» ένας απαλλάχτηκε, ένας καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 15 ημερών με αναστολή και 7 σε φυλάκιση ενός μηνός με αναστολή. Με το τέλος της δίκης, όμως, και την αναχώρηση του συνεργείου, δε σταματάει κι η δραστηριότητα των κατοίκων του Πλογκόφ. Ετοιμάζουν τη γιορτή του Πλογκόφ, ένα διήμερο αντιπυρηνικών εκδηλώσεων — που έγινε στις 25-26 Μάη σε μια απέραντη έκταση κοντά στην προκυμαία του Τρεπασέ, και μεταβλήθηκε

σε λαϊκό πανηγύρι, μουσικό φεστιβάλ, φόρουμ συζητήσεων και τέλος, αντιπυρηνική συγκέντρωση. Υπολογίζονται ότι έφτασαν στο «χωριό των ψαράδων» περισσότερα από 100.000 άτομα.

Η λιποταξία

Το Πλογκόφ της εξέγερσης ηρεμεί για λίγο. Η Ζαν-Μαρί Κερλόκ'χ κουρασμένη παραχωρεί τη θέση-της στην πιστή βοηθό-της Αμελί Κερλόκ'χ. Καθένας ξαναπήρε το ρυθμό της ζωής. Οι ψαράδες επέστρεψαν στη θάλασσα, οι γυναίκες στα νοικοκυριά-τους. Σχεδόν τίποτα δεν είχε αλλάξει στο Πλογκόφ...

Από την πλευρά-της, όμως, η EDF δεν εγκατέλειψε το δικό-της «αγώνα». Διέδιδε παντού ότι θα παρουσιάσει έναν καινούριο φάκελλο σχετικά με το θέμα του εργοστασίου. Αυτός θα παραδιδόταν στους υπεύθυνους των διαφόρων οίκων (βιομηχανία, εμπόριο), στους επαγγελματικούς οργανισμούς, στα διαμερίσματα της χώρας. Στις 117 σελίδες του φακέλλου η EDF «πληροφορεί» το κοινό πάνω στα σχέδια των πυρηνικών εργοστασίων και ιδιαίτερα του Πλογκόφ. Παράλληλα η EDF διαμοιράζει 2.500 ενημερωτικά φυλλάδια.

Αρχές του φθινοπώρου κυκλοφορούν φήμες ότι η κυβέρνηση σκοπεύει μια δυναμική ενέργεια στο Πλογκόφ λίγο πριν από τις εκλογές. Αυτές οι φήμες ενισχύονται από έναν παράξενο «χορό» ελικοπτερω κάποιου πραινό, πάνω από το χωριό. Δε γίνεται, όμως, τίποτα. Η κυβέρνηση προτιμάει τώρα τη διπλωματική οδό, παρά τα CRS. Μέσω της EDF υπόσχεται τη δημιουργία έργων υποδομής στη Βρετάνη και, συγκεκριμένα, λιμανιού στο Γκιμπέρ.

Με τον τρόπο αυτό, όμως, η επίμονη, πεισματική, ευρηματική αντίσταση των κατοίκων της περιοχής αποκτάει και τους λιποτάκτες-της. Η πιο θεαματική είναι του κομμουνιστή δημάρχου του Douarnenez, Μισέλ Μαζέ. Μέχρι τότε ήταν αντίθετος στο σχέδιο, αλλά τώρα δελεασμένος από την υπόσχεση κατασκευής λιμανιού στο Γκιμπέρ, αλλάζει «γραμμή πλεύσης». Μιλάει για διαβεβαιώσεις, που έχει πάρει σχετικά με τα μέτρα ασφαλείας του πυρηνικού κέντρου, την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, κλπ.

(Θεωρούμε απαραίτητη, εδώ, μια διευκρίνιση. Η θέση των κομμάτων σχετικά με το θέμα Πλογκόφ, είναι κάπως ιδιόμορφη. Τα κόμματα της κυβερνητικής πλειοψηφίας (UDF, RPR), έχουν ταχθεί υπέρ του σχεδίου. Το Σοσιαλιστικό Κόμμα έχει δηλώσει την αντίθεσή-του στο σχέδιο εγκατάστασης πυρηνικού σταθ-

Αλαίν Πιέρ Κοντέτ, ο βοσκός.

Από τις κινητοποιήσεις των κατοίκων του Πλογκόφ, τις τελευταίες μέρες του 1980.

μού στο Πλογκόφ, αλλά δεν αντιτίθεται γενικά στο πυρηνικό πρόγραμμα της Γαλλίας. Το Κομμουνιστικό Κόμμα στην αρχή είχε δηλώσει ότι διαφωνεί με την εγκατάσταση πυρηνικού σταθμού στο Πλογκόφ λόγω «ιδιαιτέρων κινδύνων». Όμως, το 1978 ο Ζ. Μαρσέ έκανε δηλώσεις στις οποίες δικαιολογούσε τη δημιουργία του σταθμού. Λίγο αργότερα στα επεισόδια η «Ουμανιτέ» όργανο του Κομμουνιστικού Κόμματος, θα γράψει ότι οι «αμφισβητίες του Πλογκόφ» είναι «επαγγελματίες προβοκάτορες που ήρθαν από το Παρίσι...»).

Παρά την εγκατάλειψη των θέσεων από ορισμένους υποστηρικτές-τους οι κάτοικοι του Πλογκόφ δε χάνουν το ηθικό-τους. Τα γεγονότα διαδέχονται το ένα το άλλο, το Δεκέμβριο του 1980. Σημειώνουμε τα σπουδαιότερα:

● Στις 5 Δεκέμβρη οι κάτοικοι του Κλαμάρ, γειτονικής πόλης με το Πλογκόφ, καταλαμβάνουν τα γραφεία της EDF στο Κλαμάρ και στέλνουν σ' όλες τις εφημερίδες φωτοτυπίες ενός ντοκουμέντου με το οποίο υποστηρίζεται από διάφορους υπεύθυνους ότι είναι περιττό το πυρηνικό κέντρο στο Πλογκόφ, αφού μπορεί να εξοικονομηθεί ενέργεια, εάν γίνουν οι σχετικοί περιορισμοί και αρχίσουν να λειτουργούν και οι άλλες μορφές παραγωγής ενέργειας.

● Η πρόεδρος της Επιτροπής Αμελί Κερλόκ'χ δηλώνει ότι οι κάτοικοι του Πλογκόφ δε θα υποχωρήσουν με τίποτα, και υπογραμμίζει ότι όσοι πάρουν μέρος στις συγ-

Αμελί Κερλόκ'χ: η γυναίκα που αντικατέστησε τη Ζαν-Μαρί Κερλόκ'χ στην προεδρία της «Επιτροπής Άμυνας Ενάντια στο Πυρηνικό Κέντρο».

κεντρώσεις στο Γκιμπέρ για την προπαρασκευή του εργοταξίου είναι σα να ξεπουλούν το Πλογκόφ.

● Η Επιτροπή των κατοίκων του Πλογκόφ προκηρύσσει ένα διαγωνισμό ανάμεσα σε αρχιτέκτονες, μηχανικούς κλπ. για τα σχέδια ενός βιοκλιματικού σπιτιού 200 τ.μ. που θα κτιστεί μέχρι το καλοκαίρι.

● Στις 14 Δεκέμβρη το Συμβούλιο του Κράτους επικυρώνει την ίδρυση πυρηνικού σταθμού στο Πλογκόφ.

● Την επόμενη μέρα οι κάτοικοι του ακρωτηρίου του Σιζέν καταλαμβάνουν ένα μεγάλο αριθμό δημαρχείων γύρω στις κοινότητες που περιβάλλουν το Πλογκόφ για να διαμαρτυρηθούν εναντίον εκείνων των δημάρχων που συγκεντρώθηκαν στο Γκιμπέρ για το εργοτάξιο.

● Ο Μαρκ Ντελατρέ, υπεύθυνος για το εργοτάξιο, δηλώνει ότι σύντομα θ' αρχίσουν οι εργασίες για τα προπαρασκευαστικά έργα.

● Ο κομμουνιστής δήμαρχος του Douarnenez υποστηρίζει ότι με το εργοστάσιο η Βρετανία θα αποκτήσει τα απαραίτητα ενεργειακά μέσα για τη βιομηχανική και οικονομική-της ανάπτυξη. Δηλώνει ακόμη, ότι θα ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να μη συμβεί πυρηνικό ατύχημα, παρόμοιο με το Three Mile Island στο Χάρισμπουργκ των ΗΠΑ.

Κατάσταση πολιορκίας

«Εδώ είναι πόλεμος» είχε πει πριν λίγες μέρες σε συναδέλφους ο Αλ.ν Πιερ Κοντέτ. «Οι γυναικές και οι άνδρες», συνέχισε, «είναι σε συνεχή συναγερμό. Έχουμε τα μάτια-μας δεκατέσσερα, γιατί φοβόμαστε επίθεση από στεριά, αλλά και από αέρα. Γι' αυτό σκεφτόμαστε να στήσουμε ένα σύστημα συναγερμού για ν' αποφύγουμε κάθε έκπληξη. Περιμένουμε την τελική επίθεση...».

«Κανένα πυρηνικό εργοστάσιο δε θα επιβληθεί στους πληθυσμούς που δε θα το ήθελαν», είχε δηλώσει το 1974 ο Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν. Αλλά οι τεχνοκράτες δε φαίνεται να έχουν ακολουθήσει τον αρχηγό-τους. Τα CRS έχουν χλευάσει όλες τις θεμελιώδεις ελευθερίες της Γαλλικής Δημοκρατίας: ελευθερία να εκφραστείς, να συγκεντρωθείς. Το πρώτο κτύπημα της αξίνας το 1982 στο Πλογκόφ, θα την χλευάζε ακόμα μια φορά.

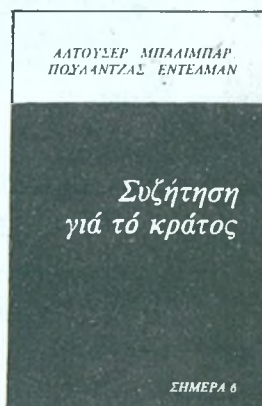
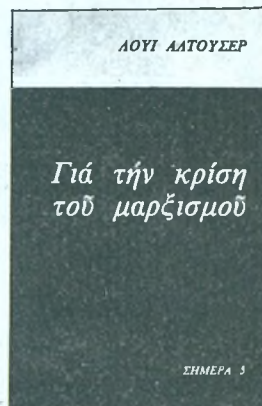
Λοιπόν, οι αστυνομικοί θα ξεμπαρκάρουν. Την πρώτη φορά θα έρθουν ειρηνικά. Στη συνέχεια δε θα ενοχληθούν. Πόσοι αστυνομικοί, όμως, θα χρειασθούν για να προστατέψουν τον αγωγό που θα μεταφέρει το νερό στο πυρηνικό κέντρο; Πόσοι για να προστατέψουν εκατό μέτρα αγωγού;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑΣ

Τιμ. Φιλήμονος 13, τηλ. 64.40.366

Κεντρική διάθεση

Κωλέττη 11, τηλ. 36.04.885

κυκλοφορούν

1. Α. 'Αλτουσέρ, *Τί πρέπει ν' αλλάξει στο κομμουνιστικό κόμμα*
2. Μ. Τζονσόν, *Σοσιαλισμός, δημοκρατία και μονοκομματικό σύστημα*
3. Ντ. Λεκούρ, *Έτεροδοξία ή επανάσταση;*
4. Ν. Γ. Μουσούρου, *Η θεωρία του Λένιν για τό δημοκρατικό συγκεντρωτισμό*
5. Α. 'Αλτουσέρ, *Γιά τήν κρίση του μαρξισμού*
6. Α. 'Αλτουσέρ — Ε. Μπαλιμπάρ — Μπ. Έντελμάν — Ν. Πουλαντζάς, *Συζήτηση για τό κράτος*

κυκλοφορούν στις αρχές του 1981

Μ. Καστέλς, *Πόλη και κοινωνικοί αγώνες*
Ε. Τερέ, *Παραγωγική και μη παραγωγική εργασία*
Μασερέ, Μπαλιμπάρ, *Γιά τή λογοτεχνία*
Μ. Τόρ, Α. 'Αλτουσέρ, *Ψυχανάλυση και ιστορικός όλισμός*
Ν. Μπουχάριν, *Προλεταριακή Έπανάσταση και κουλτούρα*

Επιτέλους!

Ο 3ος τόμος της ιστορίας της μουσικής σε έγχρωμα σχέδια.
Από τον Μάλερ ως τις μέρες-μας.
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΝΟΙΧΤΗ ΓΩΝΙΑ»
ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ 1 τηλ. 417.129
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

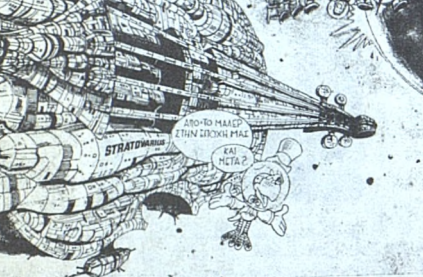
Ιστορία της μουσικής

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΩΣΤΑΣ ΤΑΝΤΕΣ

ΣΕ ΕΓΧΡΩΜΑ ΣΧΕΔΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΟΙΧΤΗ ΓΩΝΙΑ

Τόμος 3

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΑΘΗΝΑ «Εξάντας» ΕΠΕ
τηλ. 36.04.885
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Κέντρο Διάθεσης Βιβλίου
τηλ. 212.610

ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

Ντανις Αλτμαν
ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ
ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΥΤΘΠΙΑ

Νικηταρά 8-10, 1ος όροφος
ΑΘΗΝΑ, τηλ. 36.38.696

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΥΠΩΝ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ

ΗΠΑ: Ο Μαρξισμός στα Πανεπιστήμια

«Τα βάσανά-σας τέλειωσαν. Τα δικά-μου τώρα αρχίζουν». Αυτά τα λόγια είπε ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ, ο 40ος στην ιστορία-τους, όταν έφτασε η είδηση της εκλογής-του, στους ενθουσιασμένους οπαδούς-του. Την αναγγελία, όμως, της νίκης του Ρόναλντ Ρήγκαν, ακολούθησαν — ανάμεσα στα άλλα ξεσπάσματα — και δυναμικές κινητοποιήσεις των φοιτητών στα αμερικανικά Πανεπιστήμια.

Οι νέοι φοιτητές, μέχρι χθές ακινητοποιημένοι, δέχτηκαν έτσι μια νίκη, που για την πλειοψηφία των Αμερικανών πολιτών, πιθανόν να μη σήμαινε τίποτα.

Ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό, από το 48% της αποχής, το αποτελούν νέοι άνθρωποι, σε πολλά αμερικανικά πανεπιστήμια διαδήλωσαν δυναμικά ενάντια στην ιδέα της επικράτησης, στον Λευκό Οίκο, των «γερακιών», ενάντια στην επιστροφή στον ψυχρό πόλεμο και στο «φάντασμα του μακαρθισμού».

Δεν επαναλήφθηκαν, βέβαια, οι ταραχές του Μπέρκλεϋ της δεκαετίας του '60. Οπωσδήποτε, όμως, μια μεγάλη αλλαγή γίνεται σε πολλά από τα περισσότερα γνωστά αμερικανικά πανεπιστήμια. Οι ευρισκόμενοι, άλλοτε, σε θέσεις άμυνας, ριζοσπάστες και προοδευτικοί καθηγητές, κερδίζουν τώρα την γενικότερη αποδοχή, όχι μόνο των φοιτητών-τους, αλλά και μιας μικρής μερίδας της ελίτ του εκπαιδευτικού κατεστημένου των ΗΠΑ.

Για πολλά χρόνια τώρα, ένας ακαδημαϊκός παρίας, ο Μαρξισμός, αρχίζει, σήμερα, να βρίσκει φιλόξενο έδαφος σε πολλά Πανεπιστήμια και Κολέγια των ΗΠΑ. Αντιδρούν, βέβαια, έντονα οι «σκληροί» που με επίμονα φορτικούς διαξιφισμούς προσπαθούν με κάθε δυνατό τρόπο να θέσουν τέρμα σ' αυτή την νέα, χωρίς προηγούμενο, στρατηγική διείσδυση, του Μαρξισμού. Στις κυψέλες αυτές της συμπυκνωμένης σοφίας και γνώσης, που λέγονται Κέντρα ή και Ινστιτούτα Ερευνών, στα αμερικανικά Πανεπιστήμια, η μαρξιστική ανάλυση, έχει γίνει σήμερα ένα αναπόφευκτο εργαλείο της έρευνας. Οι εργασίες για την μετα — βιομηχανική κοινωνία και την ανατροπή που πρόκειται να φέρουν τα νέα ηλεκτρονικά εξαρτήματα στην καινούρια κοινωνία που γεννιέται μέσα από τις οδύνες του σήμερα και τίου θα βασίζεται κατά πολύ στη λεγόμενη τηλεπληροφοριακή (Télématique) αναγκάζουν τους αναλυτές και τους κοινωνικούς ερευνητές των διαφόρων Ινστιτούτων, να εισάγουν το Μαρξισμό σαν μέθοδο ανάλυσης των κοινωνικών φαινομένων και σαν απαραίτητο εργαλείο για σοβαρή εργαστηριακή έρευνα και μελέτη. Πολλοί θα ανα-

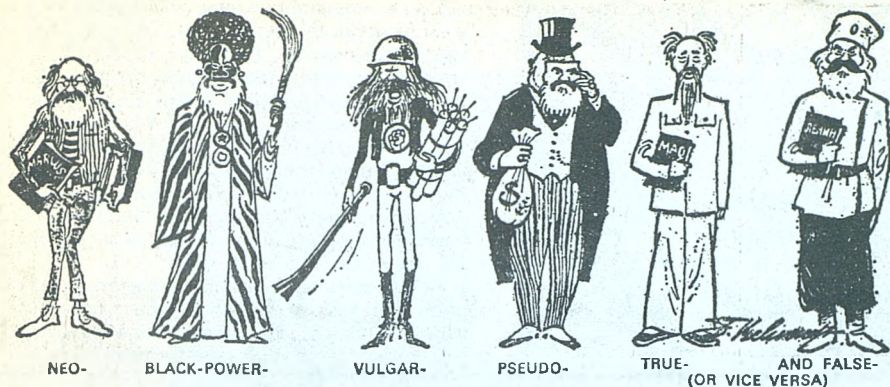
ρωτηθούν: Ο Μαρξισμός στα εργαστήρια; Για όσους έχουν μαρξιστική προέλευση, ο όρος εργαστήριο σημαίνει κατά κάποιον τρόπο και αποστέωση, δηλαδή θάνατο, της μαρξιστικής σκέψης. Σημαίνει Μαρξολογία που θα μπορούσε να ονομαστεί και «Μαρξιανισμός». Και όμως. Και αυτό που γίνεται σήμερα, στα αμερικανικά Πανεπιστήμια, η έξοδος, δηλαδή, από το «γκέτο» του, του μαρξισμού, της μαρξιστικής σκέψης, και η διάδοσή-της σε ολοένα ευρύτερους κύκλους, πέρα από τους καθηγητικούς και φοιτητικούς, είναι οπωσδήποτε νίκη για εκείνους τους λίγους πρωτοπόρους επιστήμονες και ερευνητές, που στις αρχές της δεκαετίας του '60 δειλά δειλά άρχισαν πρώτοι να μιλάνε για Μαρξισμό στην Αμερική. Φοιτητές στη συντριπτική-τους πλειοψηφία, δεν έδειχναν να ενδιαφέρονται για τίποτα περισσότερο από τα να μάθουν καλά το μάθημά-τους, που αύριο θα τους έδινε τη δυνατότητα να εξασκήσουν καλά το επάγγελμα που διάλεξαν.

Στην σημερινή πολύπλοκη κοινωνικο-οικονομική συγκυρία των ΗΠΑ, η θριαμβευτική είσοδος της μαρξιστικής σκέψης γίνεται από την κυρία πόρτα και διαπερνά σαν ηλεκτρικό ρεύμα την σπονδυλική στήλη της αμερικανικής μέσης αστικής τάξης, την ίδια ακριβώς στιγμή που εκλέγεται ένας υπερσυντηρητικός Πρόεδρος.

Οι προφητικές αναλύσεις ενός κατ' εξοχήν αντιμαρξιστή καθηγητή του Δρ. Ζμπγκνίου Μπρζεζινσκι, θεωρητικού της περιβόητης Τριμερούς Επιτροπής και πολιτικού καθοδηγητή της Λέσχης Μπίλντερμπεργκ, για την «τηλεματική κοινωνία» προκαλούν — σαν ιδεολογικό και θεωρητικό αντίβαρο — την πίστη των ριζοσπαστών καθηγητών σ' αυτήν την μέχρι χθες «καταραμένη μαρξιστική θεωρηση».

Έστω και όντας μειοψηφία οι μαρξιστές πανεπιστημιακοί, ιδιαίτερα στα Οικονομικά, στην πολιτική ιστορία, στην κοινωνιολογία, στη στρατηγική ανάλυση των πληροφοριών και στις πολιτικές επιστήμες, έχουν γίνει μία σημαντική παρουσία, συγκριτικά με την δεκαετία του '50, όπου συχνά εξοστρακίζονταν από τα Πανεπιστήμια για τις ριζοσπαστικές τους απόψεις.

«Ο αριθμός των καθηγητών με μαρξιστικές ή με σφοδρά αντι—κατεστημένες απόψεις έχει υπερβολικά πολλαπλασιαστεί από τα μέσα της δεκαετίας του '60, λέει σε συνέντευξή-του στο M.S. World Report News, ο Τζόρνταν Κάρλαντ, αντεπιστέλλον γενικός γραμματέας της Αμερικανικής Ένωσης Πανεπιστη-

νεομαρξιστικός black power χυδαίος ψευδομαρξισμός αληθινός και ψεύτικος (ή αντιστρόφως)

μιακών Καθηγητών. Και συνεχίζει: «Βαθμιαία, κρίνονται οι Πανεπιστημιακοί από τις ικανότητες-τους μάλλον, παρά την πολιτική-τους φιλοσοφία».

Παράλληλα, ο αριθμός των αριστερών ακαδημαϊκών περιοδικών και άλλων σχετικών εντύπων (μπροσούρες, φυλλάδια κλπ.) έχει αυξηθεί στην Αμερική, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, όπου ανθούν και τα περισσότερο γνωστά πανεπιστημιακά συγκροτήματα. Μαρξιστικά βιβλία επίσης, έχουν εκδοθεί από έγκυρες πανεπιστημιακές εκδόσεις. Ο Έλληνας καθηγητής, Νίκος Πουλαντζάς, έρχεται από τους πρώτους σε προτιμήσεις. Βιβλία του (Κράτος και πολιτική εξουσία κ.ά.) διδάσκονται και πωλούνται στις βιβλιο-αγορές των Πανεπιστημίων.

Πολλοί καθηγητές ριζοσπαστικοποιήθηκαν στο τέλος της δεκαετίας του '60 όταν ήταν ακόμη φοιτητές ή ανήκαν στο κατώτερο επιστημονικό διδακτικό προσωπικό, και σήμερα, βέβαια, κατέχουν ηγετικές θέσεις στην ακαδημαϊκή ιεραρχία. Για παράδειγμα, αναφέρουμε τον καθηγητή της Ιστορίας Γιουλνίβ Τζενοβέζε ο οποίος άφησε τις ΗΠΑ ύστερα από επίμονες πιέσεις, το 1967, ύστερα από ένα σχόλιο-του που «καλοσώριζε μια νίκη» των Βιετγκόνγκ στο Βιετνάμ: Σήμερα ο Τζενοβέζε είναι καθηγητής στο Τμήμα της Πολιτικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Ρότσεστερ, καθώς και εκδότης του περιοδικού «Μαρξιστικές Απόψεις». Καθηγητές μαρξιστικών προσανατολισμών ηγούνται της Οργάνωσης των Αμερικανών Ιστορικών, και δύο άλλοι μαρξιστές έχουν υποδειχθεί για υψηλές θέσεις στην πασίγνωστη Αμερικανική Οικονομική Ένωση καθώς και στην Αμερικανική Ένωση Πολιτικής Επιστήμης. Είναι, βέβαια, γεγονός, ότι μερικοί Αμερικανοί μαρξιστές διανοούμενοι συνηγορούν την ανατραπτική δράση «πάσει δυνάμει» ή τη βίαιη επανάσταση και οι περισσότεροι αποστρέφονται το σοβιετικό μοντέλο του Μαρξισμού. (Νέα Αριστερά, τροτσκιστές, κινεζόφιλοι, τριτοκοσμικοί, και άλλα «αριστεριστικά» ρεύματα). Όμως, είναι γεγονός επίσης, πως όλοι πιστεύουν ότι οι απόψεις του Καρλ Μαρξ «του Γερμανού φιλόσοφου του 19ου αιώνα που υποστήριζε την αταξική κοινωνία, είναι βαθμιαία εφαρμόσιμες στη σύγχρονη ζωή» καθώς λένουν, στις μεταξύ-τους συζητήσεις.

«Τα γεγονότα των τελευταίων χρόνων οδήγησαν την ορθόδοξη οικονομική του καπιταλισμού στο ικρίωμα», λέει ο Σάμουελ Μπόουελς, ένας μαρξιστής καθηγητής της οικονομίας στο Πανεπιστήμιο της Μασσαχουσέτης και υποψήφιος πρύτανης της Σχολής. Και προσθέτει: «πιστεύουμε ότι ο Μαρξισμός

προσφέρει έναν καλύτερο τρόπο για να κατανοήσουμε γιατί ο κόσμος είναι σε μια τέτοια οικονομική και κοινωνική αναταραχή».

Το μαρξιστικό κίνημα δεν βρίσκει βέβαια, φιλική υποδοχή σε όλα τα Πανεπιστήμια και συνεχίζει να προκαλεί δυνατές και αξιοσημείωτες αντιδράσεις. Οι μαρξιστές καθηγητές θεωρούνται π.χ. από πολλούς διοικητικούς των Πανεπιστημίων, σαν παράλογοι και φανατικοί. Οι απόψεις-τους συχνά επιχειρείται να ταυτιστούν με το είδος του σοσιαλισμού που έχει δημιουργηθεί στις χώρες του σοβιετικού μπλόκ. Συχνά, επίσης, κριτικάρονται γιατί υπερασπίζονται ένα τύπο κυβέρνησης που έχει αποτύχει και δεν θα φτάσει ποτέ στο είδος της κοινωνίας που προτάθηκε από τον Μαρξ, αρχικά.

Στις αρχές του 1978, ο καθηγητής Μπέρτελ Όλμαν του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης), ένας εξαιρετικός πολιτικός επιστήμονας, υποδείχθηκε για να προεδρεύσει το Τμήμα Διοίκησης και Πολιτικής του Πανεπιστημίου του Μέριλαντ. Άν και ο Όλμαν προκρίθηκε από την Επιτροπή Καθηγητικού Προσωπικού και υπερίσχυσε από άλλους εκατό περίπου υποψηφίους, ο πρόεδρος του Πανεπιστημίου ισχυρίστηκε ότι δεν είχε τα κατάλληλα προσόντα και απέρριψε την τοποθέτηση του Προέδρου του Τμήματος Διοίκησης και Πολιτικής. Ο καθηγητής Όλμαν, τότε, κατέθεσε αγωγή, και δήλωσε ότι η πολιτική του τοποθέτηση που ήταν αντίθετη με την κατεστημένη ιδεολογία ήταν ο πραγματικός λόγος της απόρριψής-του. Σε συνέντευξη στο περιοδικό U.S. News World Report, λέει ότι το πολιτικό-του πιστεύω δεν το κρατάει μυστικό. Και συνεχίζει: «Οι μαθητές μου πρόκειται να ακούσουν σοσιαλιστικές ιδέες από μένα και προσδοκώ να προκληθώ πάνω σ' αυτό». Στην ερώτηση που του υποβάλλεται από το περιοδικό, γιατί δεν παίρνει υπόψη τις διαθέσεις των σπουδαστών-του, ο Όλμαν απαντά: «Νομίζω ότι οι σπουδαστές εκτιμούν να τους λέγονται απόψεις που να προέρχονται από το χώρο, που εγώ ανήκω». Ο καθηγητής Όλμαν πραγματοποιεί και άλλες προσπαθίες στην αγωνία-του να βοηθήσει στην εισαγωγή του Μαρξισμού στα αμερικανικά Πανεπιστήμια. Έχει εκδόσει ένα βιβλίο με τίτλο «Αλλοτρίωση: Η μαρξιστική αντίληψη για τον άνθρωπο στην καπιταλιστική κοινωνία» που χρησιμοποιείται σε περισσότερα από εκατό Πανεπιστήμια των ΗΠΑ και τώρα βρίσκεται στην έκκτη του έκδοσης. Επίσης, έχει επινοήσει ένα καινούριο παιχνίδι που λέγεται «η πάλη των τάξεων», η μαρξιστική εκδοχή του γνωστού καπιταλιστικού παιχνιδιού «Μονόπολι».

Γι' αυτό θα πρέπει να δούμε, με λίγα λόγια, σε τί, ακριβώς, συνίσταται η πολιτική ελευθερίας των συναλλαγών και επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και η χρηματική σταθεροποίηση που έχουν επιβάλλει οι άνθρωποι του Φρίντμαν στη Χιλή. Και σε ποιο βαθμό αυτού του είδους η οικονομική ελευθερία δεν προϋποθέτει ακριβώς την έλλειψη πολιτικών ελευθεριών.

Στη συζήτηση πήραν μέρος και διάφοροι σημαίνοντες Χιλιάνοι, ο Σουλντλ, πρώην Υπουργός Αγροτικής Οικονομίας της κυβέρνησης Αλιέντε. Παραδέχτηκε ότι χάρη στη γενικευμένη αστυνόμευση των εισοδημάτων των εργαζομένων ο πληθωρισμός έπεσε από το 13% περίπου σε 30 ή 40% το χρόνο, ρυθμός που μένει οπωσδήποτε αρκετά υψηλός.

Η φετινή αύξηση του εθνικού εισοδήματος δεν είναι τίποτα άλλο από μια ανάρρωση. Οι «υπερφιλελεύθεροι» οικονομολόγοι της χούντας για να μειώσουν τον πληθωρισμό έβρισαν την εθνική παραγωγή κατά 15% σε σχέση με το 1974. Έτσι, σήμερα, μετά από δέκα χρόνια «χειρουργικής» από τους μαθητές του Φρίντμαν, ο μέσος Χιλιάνος βρίσκεται στην ίδια οικονομική κατάσταση, που βρισκόταν και το 1973, όταν έπεσε ο Αλιέντε.

Αντίθετα τα «Σικάγο Μπούς» ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικά σε μια άλλη επιχείρησή-τους: πόλωσαν ακόμα περισσότερα την κοινωνική ανισότητα. Το εύπορο 20% του πληθυσμού απολαμβάνει τώρα το 51% της καταναλώσεως αντί για 43% το 1970. Η ανεργία ανέβηκε από 3%, τον καιρό του Αλιέντε σε 20% του ενεργού πληθυσμού. Οι δαπάνες κοινωνικής αντίληψης του κράτους μειώθηκαν από 5.200 δρχ. κατά κεφαλή σε 3.600 δρχ., χωρίς να υπολογίσουμε και τον πληθωρισμό.

Τέλος το εξωτερικό χρέος της Χιλής διπλασιάστηκε σε δέκα χρόνια για να φτάσει πέρσι τα 8,5 δισ. δολάρια ενώ ξεπουλιούνται στους Αμερικανούς με σκανδαλώδεις όρους ο ένας μετά τον άλλο όλοι οι πλουτοπαραγωγικοί τομείς της οικονομίας και ιδιαίτερα τα ορυχεία.

Αυτό, λοιπόν, είναι το πραγματικό πρόσωπο της σχολής του Σικάγου. Χέρι με χέρι οικονομολόγοι και βασανιστές οδηγούν ολόκληρους λαούς στην εξαθλίωση για να πλουτίσουν οι κέρδη-τους, μια χούφτα πολυεθνικές των ΗΠΑ. Κι' αυτό γίνεται, με κάθε αντικειμενικότητα βέβαια...

«Σικάγο Μπούς» ενεδρεύουν παντού στον κόσμο. Και στην Αθήνα, θα τους βρει κανείς σε διάφορες τρύπες του κατεστημένου, στο Πανεπιστήμιο ή στα Υπουργεία. Μερικοί αποκαλύφθηκαν κάπως πρόωρα στελεχώνοντας τη δικτατορία. Άλλοι νεότεροι περιμένουν να έρθει η ώρα-τους.

Το παιχνίδι αυτό είναι πολύ δημοφιλές σήμερα, στην Αμερική του '80, σε εκατοντάδες Πανεπιστήμια και Κολέγια, αλλά και στα σχολεία ακόμη.

Μερικοί, βέβαια, ακαδημαϊκοί πιστεύουν και διακηρύσσουν ότι ο Μαρξισμός δεν θα πετύχει ποτέ στις ΗΠΑ τη σεβαστή θέση που κατέχει στα ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια. Ένα εμπόδιο — λένε — είναι ότι οι σημερινοί σπουδαστές είναι περισσότερο προσανατολισμένοι προς το επάγγελμα και λιγότερο ενδιαφέρονται για θεωρητικές σπουδές. Πολλοί καθηγερμένοι καθηγητές είναι επιφυλακτικοί έναντι οποιασδήποτε ιδεολογίας — αριστερής και δεξιάς! — που προκαλεί το σημερινό Status quo. Κάθε αντι-κατεστημένη ιδεολογικο-πολιτική θεώρηση είναι εξαιρετικά επικίνδυνη για το στρατιωτικο-

θιομηχανικό σύμπλεγμα που κυριαρχεί παντού σήμερα στις ΗΠΑ.

«Είναι δύσκολο για οποιονδήποτε καθηγητή να είναι πλήρως αντικειμενικός στην τάξη. Είμαστε όλοι απολογητές του ενός ή του άλλου είδους», παρατηρεί ο Τιοντορ Λόουι, ένας πολιτικός επιστήμονας στο Πανεπιστήμιο του Κόρνελ, που δεν ανήκει στην κατηγορία των «κοινωνιολόγων της ανατροπής». «Σε πολούς που υιοθετούν μια αντίθετη, με τα καθιερωμένα, άποψη λέει ο Λόουι — αντιπαράκειται επίμονα ότι δεν βρίσκονται μέσα στα επισημονικά και επαγγελματικά πρότυπα και κινδυνεύουν έτσι να χάσουν το επάγγελμά τους και προπαντός τα αξιώματά!...».

Ο Μαρξισμός αφήνει την σφραγίδα του σε έναν ολοένα αυξανόμενο αριθμό από πτυχιούχους. Πολλοί, βέβαια, δεν ταυτίζονται με τις ιδέες του Μαρξ περισσότερο από ότι με εκείνες του Μακιαβέλι. Βρίσκουν απλώς ότι η μαρξιστική ανάλυση έχει γίνει ένα αναπόφευκτο εργαλείο της έρευνας.

Μπορεί άραγε η «μαρξιστική εισβολή» στα κέντρα ερευνών να επηρεάσει σοβαρά την κατεστημένη εξουσία; Δύσκολο να απαντήσει κανείς, αν λάβει υπόψη του τη δομή της αμερικάνικης κοινωνίας, όχι όμως και ακατόρθωτο. Η εξουσία, εδώ, έχει δύο έννοιες. Από τη μια μεριά είναι οι αδιάκοπα ρευστές σχέσεις που θετικά ή αρνητικά ρυθμίζουν τους τομείς αρμοδιότητας, διεύθυνσης, επιβολής και επιρροής στο εσωτερικό ενός δοσμένου συστήματος. Εδώ, πιθανόν, η «μαρξιστική παρέμβαση» να πιέσει για καλύτερες, περισσότερο ανθρώπινες και δημοκρατικές λύσεις. Αυτό, όμως, αναφορικά μόνο με τον «μικρόκοσμο» της εξουσίας. Υπάρχει και η άλλη πλευρά. Αυτή είναι η σφαιρική ρύθμιση της κοινωνίας, οι στρατηγικές επιλογές, η αγορά, το πρόγραμμα, οι σχέσεις των τάξεων, οι διεθνείς προσανατολισμοί. Εδώ βρίσκεται η πραγματική υφή της εξουσίας στις ΗΠΑ. Και εδώ είναι αδύνατο, λόγω των αμυντικών μηχανισμών ασφαλείας του αμερικανικού κατεστημένου να γίνει σοβαρή ιδεολογική διείσδυση προς το παρόν. Ακόμα κι αν ένας μαρξιστής καθηγητής κατορθώσει να βρεί την αρχή του «μύτου της Αριάνης», για να διεισδύσει στα κομβικά σημεία των δομικών δεσμών ανάμεσα στις δύο έννοιες της εξουσίας σε στρατηγικό επίπεδο, είναι σίγουρο και μαθηματικά βέβαιο πως δεν θα φτάσει ποτέ μέχρι τον Μινώταυρο της Εξουσίας. Είναι βέβαιο πως θα χαθεί κάπου στη μέση του λαβυρίνθου.

Οι φοιτητές που κινητοποιήθηκαν δυναμικά σε πολλά αμερικανικά Πανεπιστήμια, μετά την αναγγελία της νίκης του Ρόναλντ Ρήγκαν, ίσως να καταλάβουν καλύτερα τη βαθύτερη σημασία αυτής της πολιτικής πρόκλησης, από οποιονδήποτε άλλο μέσο αμερικανό πολίτη. Αυτή, ακριβώς, η αβεβαιότητα θα είναι και η νέα Αμερικανική πρόκληση στο οικοδόμημα της Παιδείας των ΗΠΑ...

ΣΠΥΡΟΣ ΔΕΝΔΡΙΝΟΣ

Ο Μίλτον Φρίντμαν και τα «Σικάγο Μπούς» στη Χιλή

Όταν ο καθηγητής Μίλτον Φρίντμαν πήρε το Νόμπελ της Οικονομίας το 1976, αυτός και οι μαθητές του είχαν συμπληρώσει μια δεκαετία παρέμβασης στην οικονομική πολιτική ενός μεγάλου αριθμού χωρών. Ιδιαίτερα αισθητή ήταν η παρουσία των οικονομολόγων της «μοντέρνας χρηματικής» σχολής του Σικάγου — των «Σικάγο Μπούς», όπως τους ονομάζαν με οικειότητα στους πανεπιστημιακούς και κυβερνητικούς κύκλους των ΗΠΑ, όπου της γης είχαν καταλυθεί οι δημοκρατικές ελευθερίες και είχε εξαπολυθεί κτηνώδης επίθεση εναντίον του βιωτικού επιπέδου των εργαζόμενων.

Αλλά ο «Παρθένωνας» της Σχολής του Σικάγου υπήρξε η υπονόμευση της δημοκρατικής κυβέρνησης του Αλιέντε και μετά το πραξικόπημα η εφαρμογή μιας οικονομικής πολιτικής που οδηγεί ακόμα σήμερα στη Χιλή του Πινοσέτ χιλιάδες άπορους στο θάνατο από υποσιτισμό. Ας δούμε, λοιπόν, σε τι συνίσταται αυτή η παρέμβαση επιστημόνων, που κόπτονται για την «καθαρότητα» και την απολυτική αντικειμενικότητα των θεωριών-τους στη συγκεκριμένη πολιτική σκηνή.

Η ιστορία ξεκινά από μια συμφωνία μεταξύ του Πανεπιστημίου του Σικάγου και του Καθολικού Πανεπιστημίου της Χιλής που επιτρέπει ανάμεσα στο 1956 και στο 1964 στους οικονομολόγους του Σικάγου να διδάξουν στη Χιλή και σε μερικούς χιλιάνους να σπουδάσουν στο Σικάγο. Αυτοί γυρίζοντας στην πατρίδα-τους κατέλαβαν καίριες θέσεις στον κρατικό μηχανισμό ήδη από τον καιρό του Προέδρου Φρέι. Όταν ο Αλιέντε εκλέχτηκε Πρόεδρος, η αριστερή κυβέρνηση έπρεπε να διοικήσει με τον κρατικό μηχανισμό που είχε κληρονομήσει, γιατί δεν μπορούσε μέσα στα πλαίσια της αστικής νομιμότητας που οι σοσιαλιστές και ακόμα πιο πολύ οι κομμουνιστές σεβάστηκαν μέχρι κεραίας, να προβεί σε

αθρόες απολύσεις δημόσιων υπαλλήλων.

Έτσι τα «Σικάγο Μπούς» μπόρεσαν να εκμεταλλευτούν τις στρατηγικές-τους θέσεις για να διαπράξουν πλήθος δολιοφθορές, να κωλυσιεργήσουν συστηματικά, να θέσουν σε κυκλοφορία ψευδείς διαδόσεις, να κλονίσουν την εμπιστοσύνη διεθνών οργανισμών και ξένων κυβερνήσεων και γενικά να συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανατροπή της Λαϊκής Ενότητας και στην κατάλυση της Δημοκρατίας. Πολλοί απ' αυτούς είχαν εξάλλου, όπως αποκάλυψε στο βιβλίο-του «Ημερολόγιο της ΣΙΑ», ο πρώην πράκτορας Φίλιπ Αϊτζί και καθάρα πρακτικές διασυνδέσεις με τις μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ.

Έτσι, κανείς δεν παραξευτέθηκε όταν η ομάδα του Σικάγο ανάλαβε σχεδόν αποκλειστικά την οικονομική πολιτική και διαχείριση της δημόσιας οικονομίας της δικτατορίας του χασάτη Πινοσέτ.

Ο πνευματικός-τους πατέρας τους κάλυψε ιδεολογικά δηλώνοντας:

«... η πιθανότητα να είναι ή να γίνει η χούντα προσωρινή και να αποκατασταθεί η δημοκρατία εξαρτάται καίρια από την ικανότητα του καθεστώτος να θελιώσει την οικονομική κατάσταση και να εξαφανίσει τον πληθωρισμό. Η αποτυχία θα σημαίνει μια σύσφιξη του έλεγχου από αυτήν την κυβέρνηση ή από μια άλλη που θα τη διαδεχόταν. Μόνο η επιτυχία επιτρέπει την φιλελευθεροποίηση, όπως συνέβη, μέχρις ένα ορισμένο μέτρο, στη Βραζιλία... Στο μέτρο που καταφέραμε να δώσουμε καλές οικονομικές συμβουλές νομιζώ ότι συμβάλλουμε στην ενίσχυση των δυνάμεων της ελευθερίας και όχι το αντίθετο».

Όταν ο κ. Φρίντμαν δέχθηκε το Βραβείο Νόμπελ, τέσσερεις άλλοι Αμερικάνοι νομπελίστες, των θετικών επιστημών αυτοί, οι Μπάλτιμορ, Λούρια, Βάλντ και Πάουλινγκ τον κατάγγειλαν σαν τον «... κύριο οικονομικό σύμβουλο και υποστηρικτή της χιλιανής χούντας».

Όταν ο κ. Φρίντμαν έγραψε ένα γράμμα διαμαρτυρίας στους συναδέλφους-του οι Αμερικάνοι Ακαδημαϊκοί απάντησαν ότι «... η οικονομική πολιτική και οι καταπιεστικές πράξεις αποτελούν δυο αεχώριστες πλευρές του καθεστώτος της χιλιανής χούντας». κι ότι επομένως ο ίδιος νους της Σχολής του Σικάγου θα πρέπει να θεωρηθεί εμπνευστής της «θεραπείας» που επιφύλλαξαν οι «γοργίλες» του Πινοσέτ στον άτυχο χιλιανό λαό.

Ο Φρίντμαν τότε απάντησε ότι η οικονομική πολιτική της δικτατορίας έγινε αναγκαία για να λυθούν τα προβλήματα που κληροδότησε η εποχή του Αλιέντε, κι ότι οι πολιτικές συνέπειες της εφαρμογής μιας «επιστημονικής αλήθειας» δεν είναι δυνατό να αφορούν την «πανεπιστημιακή κοινότητα».

Είναι, όμως, πραγματικά «απολιτικοί» και «ψυχροί» τεχνοκράτες οι άνθρωποι του Σικάγου;

περιοδικά δίσκοι
κίαφας 5 (παροδος ακαδημίας)
☎ 360.48.48 360.54.93

για καθε
καλο
βιβλιο

Κάθε Κυριακή

Εξόρμηση
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

κυκλοφόρησε

ΟΡΙΑΝΑ
ΦΑΛΛΑΤΣΙ

Ενας Αντρας

ΕΞΑΝΤΑΣ

ΟΡΙΑΝΑ
ΦΑΛΛΑΤΣΙ

Ενας Αντρας

ΕΞΑΝΤΑΣ

ΕΞΑΝΤΑΣ

Κωλέττη 11 — τηλ. 36.04.885

Υγεία και Αστυνομία

Το Νομοσχέδιο «για την προστασία της Δημόσιας Υγείας» ανήκει, προφανώς, σε μια από τις ευτυχέστερες στιγμές της Νέας Δημοκρατίας, εκεί όπου το κόμμα της Δεξιάς υψώνει περήφανο τα πατροπαράδοτα λάβαρα: έτσι, πατρίς, θρησκεία και οικογένεια, στρέφονται μέσω του Νομοσχεδίου κατά των υπονομευτών-τους, των αφροδισίων νοσημάτων και των φορέων-τους, με λίγα λόγια όσους μπορούν δυνάμει να τα αποκτήσουν, δηλαδή, όλου του πληθυσμού.

Πράγματι το Νομοσχέδιο δεν μεριμνά στην ουσία για τη Δημόσια Υγεία, οπότε θα είχε κοινωνικό χαρακτήρα. Μεριμνά για τη «προστασία»-της, δηλαδή έχει αστυνομικό χαρακτήρα, με λίγα λόγια καταργεί το ίδιο το αντικείμενό-του. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμα και τα χείλη των εισηγητών παραδέχτηκαν ότι παραβιάζεται ευθέως το ιατρικό απόρρητο. Είναι αποκαλυπτικό, ότι δυνάμει κάθε άτομο μπορεί να συλληφθεί, να προηλακισθεί, να υποβληθεί σε ταπεινωτικές ιατρικές εξετάσεις, εφόσον «αποδεδειγμένως» (από ποιον;) «παρενοχλεί το κοινόν» εις «σαρκικήν συνάφειαν» (sic).

Δεν πρόκειται εδώ να αναφερθούμε καν στη φασιστικής έμπνευσης και λογικής έμμεση ποινικοποίηση των σεξουαλικών προτιμήσεων. Το μόνο που θέλουμε να πούμε είναι ότι εκπλησώμαστε, όταν σε ένα τόσο κυνικά αντιδημοκρατικό και εύγλωττο νομοσχέδιο, ακούμε βουλευτή της αξιωματικής αντιπολίτευσης να συμφωνεί «επί της ουσίας», με τη μνημειώδη κοινωνιολογική παρατήρηση: «σεξουαλική απελευθέρωση και συγχρότης διαστροφών, οδηγούν στην αύξηση των αφροδισίων».

Δηλαδή αν καταλάβουμε τον λακωνισμό του εκ Λακωνίας βουλευτού, το συμπέρασμα της λιτής-του διατύπωσης είναι: «όταν η Αστυνομία-μας μειώσει με συστηματική δίωξη τα αφροδίσια, θα μειωθούν οι διαστροφές και θα έχουμε σεξουαλική εγκράτεια»

Και εγκράτεια σκέψης ελπίζουμε...

ΤΟ LACOSTE ΔΕ ΘΑ ΠΕΡΑΣΕΙ

Προς Θεού, ας μη νομιστεί ότι το σχόλιο αυτό έχει οποιαδήποτε σχέση με το πρωθυπουργικό ζεύγος. Η ταχύτητα και η δριμύτητα με την οποία αντιμετωπίστηκε πρόσφατα από τη δικαιοσύνη παρόμοια δημοσιογραφική απόπειρα, θα αρκούσε για να μας πείσει...

Απλώς έτυχε να διαβάσουμε στο διεθνή Τύπο πόσο άσχημα συμπεριφέρονται άλλες αναπτυγμένες χώρες με λιγότερο εύκαμπτη μέση στα Lacoste και άλλα συναφή προϊόντα πολυτελούς κατανάλωσης και κοινωνικής αποβλάκωσης. Και μη φανταστείτε ότι μιλάμε για

καμιά Αιθιοπία ή Καμπότζη που μαζί με τον άτυχο Κηληδόνη έγιναν οι τρεις βασικοί ιδεολογικοί αντίπαλοι του πρωθυπουργού-μας. Αναφερόμαστε στην καπιταλιστικότητα και δεξιότητα Βραζιλία.

Εκεί, λοιπόν, οι κρατικές υπηρεσίες προστασίας των εμπορικών σημάτων, εγκρίνουν προχρονολογημένες αιτήσεις ντόπιων κατασκευαστών που οικειοποιούνται τα διάφορα διεθνή σύμβολα και τις ονομασίες των καταναλωτικών προϊόντων του συρμού. Έτσι δεν επιτρέπονται οι αντίστοιχες εισαγωγές γιατί υπάρχει ήδη ντόπιο Lacoste (με πανομοιότυπο κροκοδειλάκι) και Christoffle και Paco Rabanne do Brazil. Οι πολυεθνικές είναι υποχρεωμένες να κάνουν μακρούς (10 χρόνια το λιγότερο) και πολυέξοδους δικαστικούς

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

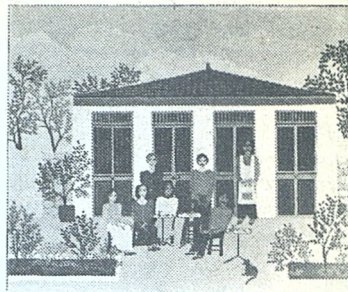
● Η «Πειραματική Σκηνή» της Θεσσαλονίκης, μια ομάδα που δημιουργήθηκε από νέους ηθοποιούς, με την καθοδήγηση του θεατρολόγου Νικηφόρου Παπανδρέου, στο πλαίσιο της Εταιρίας «Τέχνη», άρχισε να παρουσιάζει τέσσερα έργα στο θέατρο «Αυλαία» οι παραστάσεις θα κρατήσουν ως τις 8 Φεβρουαρίου.

Το πρώτο έργο, το «Περιμένοντας τον Γκοντό» του

Σάμουελ Μπέκετ, παρουσιάζεται σε μετάφραση Ελ. Βαρίκα, σκηνοθεσία Ν. Χουρμουζιάδη, σκηνικά και κοστούμια Ιωάννας Μανωλεδάκη-Λαζαρίδη. Θα ακολουθήσουν η «Πόλη» της Λούλας Αναγνωστάκη, σε σκηνοθεσία του Νίκου Χουρμουζιάδη και το «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» του Σαίξπηρ, σε σκηνοθεσία του Κόλιν Χάρις. Παράλληλα θα παίζεται η «Οδύσσεια», θεατρική διασκευή του ομηρικού έπους, μια παράσταση για παιδιά σκηνοθετημένη από τον Κόλιν Χάρις.

● Σπίτια, καφενεία, γάμους, ή φαγοπότια στις εξοχές — ένας χώρος και ένας κόσμος με τέτοιον τρόπο δοσμένα που σου θυμίζουν τις ξεχασμένες απ' το γρήγορο και αγχωτικό ρυθμό

της εποχής-μας, συνήθειες, είναι όσα είδαμε στη φετινή έκθεση της Νίκης Ελευθεριάδη-Βέργου στη γκαλερί «Κρεωνίδης» η έκθεση θα μείνει ανοιχτή μέχρι τις 11 του Φλεβάρη.

Η ζωγράφος χρησιμοποιεί αυτά τα χαρακτηριστικά-της φωτεινά χρώματα — αποχρώσεις του καφέ και του κίτρινου, χρώματα γήινα που δίνουν την ιδιαιτερότητα στα φανταστικά τοπία-της με τις απλές φόρμες.

● «Για μια όσο το δυνατό ευρύτερη ενημέρωση γύρω από τον παρεξηγημένο χώρο του COMIC, για μια θετική αναφορά, για την ποιότητα και τη σημερινή εξέλιξη-του, αλλά και για ψυχαγωγία και ευχαρίστηση φτιάξαμε το MAMOYΘ - COMIC. Περιοδικό, που απευθύνεται σε ενήλικες».

Αυτά γράφουν οι εκδότες του Μαιμούθ, Πάνος Κουτρουλάρης και Γιώργος Τσίτσος. Και οργανώνουν αυτές τις μέρες και μια δημόσια συζήτηση σχετική με το θέμα.

Οι συναντήσεις θα γίνουν στο μπαρ «Εφήμερο», Μεθώνης 58 και Θεμιστοκλέους, στα Εξάρχεια.

● Μια πολύ χαρούμενη και κεφάτη για το παιδί γωνιά άνοιξε από την κ. Αλφέρη και την κ. Σιταρά στην οδό Πατησίων 169, η «Παιχνιδούπολη». Στην παιχνιδούπολη, το παιδί ή και ο ενήλικας αγοραστής μπορεί να διαλέξει το παιχνίδι, με κριτήριο όχι μόνο το φύλο ή την ηλικία, αλλά και την ιδιαιτερότητα των προτιμήσεων-του, την προσωπικότητα, τις ανάγκες-του. Αν λοιπόν ξέρετε

■ η δεν ξέρετε πώς να κερδίσετε
■ μια παρτίδα *Ur*, ή αν θέλετε να
■ κάνετε τον ξυλοπόδαρο,
■ ραντεβού στην Πατησίων 169,
■ Πλ. Αμερικής.

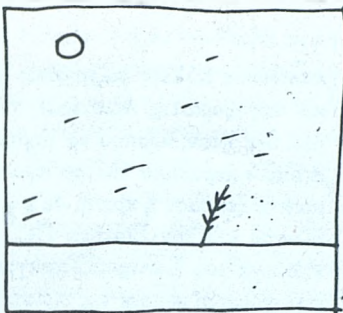
● Στη Σόλωνος 62 έχει
■ τριαχτεί μια όμορφη και άνετη
■ γωνιά για τη συναναστροφή του
■ βιβλιόφιλου κοινού με τις
■ εκδόσεις της παλιάς και
■ καλαίσθητης τυπογραφίας.
■ Πρόκειται για το
■ παλαιοβιβλιοπωλείο της Τζίας
■ Νασιώτου με το
■ χαρακτηριστικό τίτλο «το
■ όχημα». Στο ισόγειο μπορεί

■ κανένας να βρει μια πλούσια
■ συλλογή παλιών και νέων
■ βιβλίων, ενώ στο μεσοπάτωμα
■ εκτίθενται παλιά περιοδικά. Στο
■ υπόγειο παρουσιάζονται παλιές
■ κινηματογραφικές αφίσες,
■ λιθογραφίες, καραγκιόζηδες και

κεραμικά της Μαρίνας
Πατρώνη και της Άννας
Διαμαντοπούλου.

● Στις σελίδες ενός
μαθητικού τετράδιου
αντικρουστά οι στίχοι της
Μυρτώς Μακρή και τα σχέδια

*Κάπου δεν τέλειωσες
μέσα μου γά υπάρχεις
κι όμως παράξενο
δεν άρχισες ποτέ.*

της Άννας Βαφιά. Μία ωραία
ιδέα και μια άρτια εκτέλεση
αυτά τα «Μικρά, Μικρά
Ποιήματα».

ΓΙΑ ΣΥΛΛΕΚΤΕΣ ΚΑΙ ΜΗ- ΤΑ ΝΕΑ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με απόλυτα ελεγμέ-
νες, πληροφορίες θα κυκλοφορή-
σουν καινούρια κατοστάρικα,
πεντακοσάρικα και χιλιάρικα σε
αντικατάσταση αυτών που κυ-
κλοφορούν σήμερα.

Ήδη είναι έτοιμο το κατοστά-
ρικο και θα κυκλοφορήσει στο α-
μέσως προσεχές μέλλον. Το νέο
κατοστάρικο θα έχει το ίδιο περι-
που χρώμα με το σημερινό και θα
έχει παραστάσεις της Προμάχου
Αθηνάς και του κλασικού Κί-
ριου του Πανεπιστημίου (Προπύ-
λαια).

Παράλληλα ολοκληρώνεται η
προετοιμασία του πεντακοσάρι-

κου, που έχει καθυστερήσει κά-
πως για γραφειοκρατικούς λό-
γους και θα κυκλοφορήσει μέσα
στο 1981. Το πεντακοσάρικο θα
έχει παραστάσεις του Αδ. Κοραή
και της Μονής Αρκαδίου Κρή-
της.

Το καινούριο χιλιάρικο θα κυ-
κλοφορήσει το καλοκαίρι του '82
και θα συμπέσει χρονικά με τους
Πανερωπαϊκούς Αγώνες. Αν
και δεν έχει εγκριθεί η μακέτα με
τις οριστικές παραστάσεις, έχει
αποφασιστεί τα θέματά-τους, να
αντληθούν από τους αρχαίους Ο-
λυμπιακούς Αγώνες και την αρ-
χαία Ολυμπία.

Τέλος, πρέπει οριστικά να α-
ποκλειστεί κάθε ιδέα για να τεθεί
σε κυκλοφορία χαρτονόμισμα
των 5.000 δραχμών.

Σπ. Χ.

Ένα «κόμικς» με τον Χίτλερ

Ο «ελληνόφων» νεοφασίστας
Μιχάλης Γιάκουμας εκδίδει πε-
ριοδικό με τον τίτλο «Νέα Δύνα-
μις» και σύμβολο τον μαιάνδρο.
Πρεσβεύει ότι «η εθνικοσοσιαλι-
στική επανάσταση δε γεννιέται
από μια πολιτική δραστηριότη-
τα, αλλά από μια επιθυμία πνευ-
ματικής ξεπεράσεως της
φυλής-μας».

Θα μπορούσαμε να κάνουμε
κι' εμείς μια... ξεπεράση των ιδε-

ων αυτών που είναι εξάλλου ολι-
γον άρτζι - μπουρτζι.

Είναι, όμως, δυνατό να δημο-
σιεύεται νόμιμα, αντισημιτικό
«κόμικς» με ήρωα τον Χίτλερ,
στη δημοκρατική-μας πολιτεία;
Κι αυτός ο νόμος «περί εξάψεως
των πολιτικών παθών» που τον
θυμούνται οι διοκτικές αρχές μό-
λις φτάνει κάποιος στην Αρι-
στερά;

ΛΑΚΗΣ Ο ΤΕΡΠΝΟΣ

Τον λένε Λάκη Ιωαννίδη. Έ-
γινε για πρώτη φορά γνωστός
στο πανελλήνιο ως πυγμάχος.
Είχε αναλάβει να εκφράσει
«συγκεκριμένα» τις απόψεις
της περιβόητης τότε ΕΚΟΦ σε
βάρος της αρτιμέλειας ορισμέ-
νων συμφοιτητών-του.

Αργότερα το λαμπρό αυτό
παιδί πήγε στο εξωτερικό και
εχούντισε αγρίως στους ά-
θλιους παρασυλλόγους που εί-
χαν δημιουργήσει παρακρατι-
κό στη Γαλλία. Μέχρι του ση-
μείου να αγανακτήσει ένας
Έλληνας εργάτης με τις
προκλήσεις-του, μια πασαλιά-
τική βραδιά του 1968 που εξό-
ριστοι και χουντικοί έτρωγαν
στο ίδιο παρισινό εστιατόριο
τη μαγειρίτσα-τους, και να τον
κάνει τ' αλατιού.

Μέχρι που μερικές κακές
γλώσσες είπαν τότε ότι τα περί
πυγμαχίας ήταν σκέτη μπλό-
φα.

Η χούντα, όμως, έπεσε, ο
Λάκης-μας πήρε κάποιο διπλω-
ματάκι και γύρισε στα πατρώα.
Με φιλοδοξίες... Επιστημονι-
κές και πολιτικές. Κι' εδώ που
τα λέμε έχει και κάποιο δίκηο.
Τόσα και τόσα χουντικά τρω-
κτικά θρονιάζουν σε πανεπι-
στημιακές έδρες ή κυκλοφο-
ρούν γύρω από αυτές. Και πολ-
λοί παλιοί Εκοφίτες — που δεν
εχούντισαν, όμως, αυτοί — εί-
ναι σήμερα υπουργοί και βά-
λε.

Γι' αυτό κι ο Λάκης εκδίδει
τις «Νέες Ιδέες»... «επαλη Πολι-
τικού Προβληματισμού και
δράσης». Και τον κοσμεί με
φωτογραφία του κ. Ράλλη και
προαναγγέλλει στις «χιλιάδες
φίλους-του» (sic) συναντήσεις
«σε επίπεδο στελεχών» στην
Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη
που θα εκφράσουν τον «...ιδεο-
λογικό χώρο που εκφράζεται

πολιτικά σήμερα με το Κόμμα
της Νέας Δημοκρατίας...» (Και
χθές με τη χούντα και προχθές
με την ΕΚΟΦ θα προσθέταμε ε-
μείς). Και ρίχνει και μια σπόντα
για συμμετοχή στο «Ελληνικό
Κοινοβούλιο».

Τώρα, γιατί, ασχολούμαστε
με το γλοιώδες αυτό έντυπο
που εκδίδει ένας «μετανοημέ-
νος» χουντικός;

Γιατί πάντα με ενδιαφέρον
ανακαλύπτουμε τέτοιες προ-
σωποποιημένες ομολογίες της
συνέχειας του «ιδεολογικού
χώρου» της ελληνικής Δεξιάς.
Γιατί, με τον ίδιο τίτλο εκδίδον-
ταν και στη διάρκεια της δικτα-
τορίας άλλο «διαφωτιστικό»
έντυπο. Κι ακόμα, γιατί οι τί-
τλοι του έντυπου του Ιωαννίδη
είναι... πράσινοι.

Λέτε να ετοιμάζεται — για
κάθε ενδεχόμενο — να προ-
σεγγίσει και το ΠΑΣΟΚ;

Ο φίλος-μου ο Δεσποτίδης

Για το Μίμη Δεσποτίδη ειπώθηκαν και γράφτηκαν ήδη αρκετά που σκιαγραφούν αυτή τη ρωμαλέα μορφή της μεταπολεμικής προοδευτικής διανόησης. Βέβαια η αποτίμηση του προσώπου, του αγώνα, του έργου και της προσφοράς-του, απαιτεί συστηματικότερη προσπάθεια, ερανισμό και κριτική εμβάθυνση στον άνδρα και στην εποχή. Προσθετικά, λοιπόν, σ' αυτά τα πρώτα θεμέλια, (όπως το θαυμάσιο κυριακάτικο της «ΑΥΓΗΣ» δημοσιεύουμε μια προσωπική μαρτυρία, του Βασίλη Βασιλικού, ένα κείμενο δηλαδή που δεν ψαύει το καθολικό, αλλά καταγράφει πράγματα, όπως τα διαμορφώνει η υφή της προσωπικής σχέσης.

Δεν πιστεύω πως οι θάνατοι αποτελούν την καλύτερη πάντα αφορμή για να μιλήσουμε για την σημασία ενός ανθρώπου. Αυτή την άποψη μας τη μάθαιναν στο σχολείο, με αφορμή τον στίχο του Γιάννη Βλαχογιάννη: «Γιατι κανείς πριν πέσει κάτω, σωστό το μέτρο-του να δείξει δε μπορεί». Ο Βλαχογιάννης μιλάει στο ποιημά-του για ένα δρυ. Από μικρός, λοιπόν, από παιδί, είχα αντιστάσεις στη νεκρολογία σα μέθοδο εκτίμησης ενός ανθρώπου. Πάντα έλεγα πως το μέτρο του δρυ φαίνεται όσο είναι ακόμα κάθετος κι όχι οριζοντιωμένος. Έτσι το σημείωμα αυτό δεν επέχει θέση νεκρολογίας. Για τον Δεσποτίδη έγραφα όταν ήταν εν ζωή. Επώνυμα στο βιβλίο-μου «Τα πορτραίτα», ανώνυμα γι' αυτόν στο «Μετώκησεν εις Άγνωστον Διεύθυνσιν» (Το κομμάτι για τον «Τάρο Νικόλαο τον Α») και στο «Η ζωή-μου όλη» (σελίδες 112-114).

Ωστόσο, πέρα από ό,τι έγραφα προσωπικά γι' αυτόν, η παρουσία-του είναι διαχυμένη μέσα σε όλα-μου τα γραφτά, μετά που τον γνώρισα, στα 1961, στα γραφεία της τότε «Επιθεώρησης Τέχνης». Η συνάντησή-μας εκείνη υπήρξε, όπως λεν για τον έρωτα, κεραυνοβόλος. Του είχα πάει το «Φύλλο», μια νουβέλα που δεν έπαφε να μου μιλάει γι αυτήν μέχρι και την τελευταία φορά που συναντήθηκαμε, επιμένοντας στο αν πρόκειται για τερατογέννηση ή παρθενογέννηση, (ακόμα μέχρι τελευταία την χρησιμοποιούσε σαν κείμενο-βάμμα για να ελέγξει την ευαισθησία του συνομιλητή-του). Και μετά, το '62, λίγο καιρό, με γύρεψε όταν διάβαζε στον «Ταχυδρόμο» το ρεπορτάζ που είχα κάνει για τον σκουπιδότοπο.

Θεωρούσε αυτό το κείμενο πολύ σημαντικό και άσχημα παρουσιασμένο απ' το περιοδικό, τότε. Και με έβαλε στα αχνάρια των πολιτικών κρατουμένων. Μου έδωσε διευθύνσεις των μονάδων-τους, με έσπρωξε να κάνω το ρεπορτάζ γι αυτούς. Για την ακρίβεια, μου υπέβαλλε την ιδέα περισσότερο μ' εκείνο τον τρόπο, τον τόσο λίγο καταπιεστικό, τον δικό-του. Όταν το ρεπορτάζ δημοσιεύτηκε στον «Ταχυδρόμο», προκαλώντας μια σχετική αίσθηση στην κοινή γνώμη για το δράμα των οικογενειών-τους, βρήκα, ένα βράδι, γυρνώντας σπίτι, ένα μικρό χαρτάκι κάτω απ' την πόρτα. «Γεια στα χέρια-σου, Δημήτρης». Αυτό είναι και το μόνο γραφτό-του που έχω. Και δεν νομίζω να υπάρχουν άλλα, πλην εκείνων που είχε γράψει ο ίδιος εφηβος ή αργότερα στις φυλακές, στα χέρια της γυναίκας-του, της Άνθης, που μου τα έδειξε κρυφά απ' τον ίδιο, μια μέρα του '65.

Ήταν την ίδια χρονιά που δημοσιεύτηκε στην «Επιθεώρηση Τέχνης» ένα απόσπασμα απ' το βιβλίο-μου «Οι φωτογραφίες», προ-

καλώντας πολλές συζητήσεις μέσα στους κόλπους της εγχώριας και της εξόριστης Αριστεράς, για το τολμηρό των εκφράσεών-του. Μα δεν ήταν, ώσπου να δημοσιευτεί ένα άλλο κείμενο δικό-μου στο ίδιο περιοδικό «Μέρες του καλοκαιριού του 1965», που πραγματικά ξέσπασε η κρίση, σε επίπεδο Πολιτικού Γραφείου. Εκεί μιλώντας για τον Σωτήρη Πέτρουλα, κάπου ανέφερα την λέξη «η γχώμενα του Σωτήρη», πράγμα που θεωρήθηκε απαράδεκτο από την εξόριστη ηγεσία της Αριστεράς, τους κατοπινούς δογματικούς, τους σημερινούς «εξωτερικούς», δηλαδή τους αιώνια πουριτανούς και συντηρητικούς, σε αντίθεση με τους ανανεωτικούς και προοδευτικούς μέσα στο ίδιο Κόμμα.

Είχα έτσι, με τη μυρωδιά, συλλάβει τη διάσπαση που έγινε τρία χρόνια αργότερα, απ' αυτό το ασημαντο κατά τα άλλα περιστατικό. Πάντως ο Δεσποτίδης δεν μου είπε τότε τίποτα ανοιχτά, σα να εμποδίζονταν από την κομματική πειθαρχία. Μόνο αργότερα, στο Παρίσι, επί χούντας, πολλές φορές που του θυμίζα το περιστατικό και γιατί δεν μου μίλησε από τότε, για την κρίση που σωβούσε στο Κόμμα, πάλι, σε ένα μη μέλος όπως εγώ, ήταν πολύ φειδωλός στις εκμυστηρεύσεις. Ο ρόλος-του του επαγγελματία διαφωτιστή, του επέτρεπε λίγα περιθώρια σε εξομολογήσεις.

Ο Δεσποτίδης ήταν αυτός που με ένα ταλέντο απaráμιλλο τραβούσε προς την Αριστερά, τα προοδευτικά στοιχεία της αστικής τάξης. Ήταν σ' αυτό αξεπέραστος. Αφού και τον Θεοτοκά ακόμα κατάφερε, λίγο πριν πεθάνει, το '66, να τον εκδώσει στο «Θεμέλιο».

Μα η λέξη «κατάφερε» είναι υποτιμητική για έναν άνθρωπο που πίστευε βαθιά στην «ενότητα του εθνικού κορμιού», όπως την αποκαλούσε. Χωρίς να το έχουμε συζητήσει ποτέ ανοιχτά, ήξερα ότι πίστευε πως μετά τον εμφύλιο ένα πλησίασμα ανάμεσα στους προοδευτικούς αστούς και την Αριστερά, ήταν απαραίτητο για την ίδια την Αριστερά περισσότερο και για τους ίδιους τους αστούς σαν άτομα, να μην χαθούν. Ήξερε πως μόνο εμπλουτισμένο θα έβγαινε το κίνημα από την ενίσχυση αυτή των συνοδοιπόρων (η παλιά ορολογία) κι είχε τάξει τον εαυτό-του στο παθιασμένο φάρεμα ανοιχτών μυαλών με την πλευρά του δικίου και της προόδου.

Η προσηλύτιση πολλών διανοουμένων που σήμερα θεωρούνται του χώρου της ανανεωτικής Αριστεράς, είναι αποκλειστικά έργο δικό-του. Γιατι σαν ανοιχτό μυαλό και ευαίσθητος, ζεστός άνθρωπος, με ταλέντο στο να σου ανοίγει παράθυρα στον κόσμο, κατάφερνε να παίρνει μαζί-του, δισταχτικούς και προκατειλημμένους, που είχαν υποστεί χρόνια πλύση εγκεφάλου για κομμουνιστές που σφάζουν με το κονσερβοκούτι. (Η περίπτωση της δικιάς-μου, της πρώτης μετεμφυλιακής γενιάς).

Δεν ήταν μόνος του βέβαια σ' αυτήν την προσπάθεια. Με τον Μανώλη Γλέζο τότε γενικό υπεύθυνο της κουλτούρας, να καθαρίζει με τους αρτηριοσκληρωτικούς πολιτικούς εξόριστους, με την θερμογόνα πένα του Δημήτρη Ραυτόπουλου, με την παρουσία του Μίκη Θεοδωράκη, του Κώστα Κοτζιά και πολλών άλλων, ο Δεσποτίδης ήταν αυτός που έτεινε το χέρι σε μας τους νεότερους κι αφανάτιστους στο να μπορούμε στην διαδικασία της προοδευτικής σκέψης. Πολύ βοήθησαν σ' αυτό οι εκδόσεις του «Θεμέλιου» με τα σχεδόν άπαντα του Λένιν.

Η προβληματολογία της διετίας (1965-1967) περιγράφεται μέσα στη νουβέλα-μου «το Ημερολόγιο του Ζ» όπου ο Δεσποτιδης παίζει ένα απ' τους πιο σημαντικούς ρόλους. Κ' ύστερα, μια μέρα, που μου φέρνει τα αρχεία της υπόθεσης Λαμπράκη, σε τέσσερα τεράστια πολυγραφημένα πακέτα. «Λοιπόν, τώρα στρώσου στη δουλειά», μου λέει. Και στρώθηκα.

Τον περίμενα να γυρίσει απ' το Παρίσι, για να του διαβάσω την πρώτη μορφή, μα γύρισε μετά από μια περιπέτεια, που λίγο έλειψε να του στοιχίσει τη ζωή-του. Κάποιος μες το πλήθος, στο μπουλβάρ Σαιν Ζερμαίν, τον χτύπησε με ένα γκλομπ στο κεφάλι και έπεσε αναίσθητος στο δρόμο. Γλίτωσε ως εκ θαύματος, γιατί το νοσοκομείο που τον μετέφεραν άρον άρον, σαν αγνώστων στοιχείων, βρέθηκε να εφημερεύει ένας Έλληνας γιατρός, ειδικός νευροχειρουργός, και μεγάλο ταλέντο σήμερα στο χώρο των επεμβάσεων στον εγκέφαλο, που ξέροντας ποιος είναι, κυριολεκτικά τον έσωσε από του Χάρου τα δόντια (επρόκειτο για μια περίπτωση δολοφονικής απόπειρας).

Γύρισε μετά στην Αθήνα πολύ σπασμένος. Η υγεία-του, για δεύτερη φορά μετά τα Μακρονήσια, είχε επικίνδυνα κλονιστεί. Δεν ήταν, τόβλεπα, ο παλιός Δημήτρης. Μα σε λίγο πάλι ανέλαβε. Ένα βράδυ πήγα στο «Θεμέλιο» και του διάβασα το «Ένα τρένο σφυρίζει μες τη νύχτα», απ' το «Ζ». Ενθουσιάστηκε. Το βιβλίο γρήγορα βρήκε το δρόμο του τυπογραφείου. Είχε προηγηθεί το «Εκτός των τειχών» που βγήκε πάλι απ' το «Θεμέλιο» με επιμονή και φανατισμό δικό-του.

Η δικτατορία μας βρήκε όλους μια βραδιά στο Παρίσι, εξόριστους. Από και και πέρα αρχίζει μια άλλη ιστορία. Μου λέει, μόλις έρχεται, «η δικτατορία θα αποτελέσει την κολυμπήθρα του Σιλωάμ της αμαρτωλής Δεξιάς, θα βγει αποπλυμένη από τα ανομήματά-της». Κι αρχίζει έναν αγώνα δύσκολο, ενωτικό κατά βάση, στα περιθώρια που σταματά η πολιτική κι αρχίζει η κουλτούρα. Θέλει να επανιδρύσει το «Θεμέλιο» στο εξωτερικό. Βρίσκεται σε αδιάκοπη επαφή με δυτικούς διανοούμενους, πασχίζει μέσα στο χάος της ξενητείας, να ξανασυνπύξει τον εθνικό κορμό, που οι δικτάτορες είχαν τονίσει την οργανική-του σχέση. Μα δεν βρίσκεται απ' τους ομοϊδεάτες-του πάντα πρόθυμη υποστήριξη στα ριζοσπαστικά προγράμματά-τους.

Η πρώτη και τελευταία δική-μας μεγάλη σύγκρουση ήταν όταν έγραφα ένα ποίημα που άρχιζε με το τετράστιχο «Της ΕΠΟΝ μεσήλικες/ του ΕΑΜ γέροι/ χορέψτε τώρα/ στου ΠΑΜ το ρυθμό». Έγινε μπαρούτι. Για τρία χρόνια δεν μου μιλούσε. Γιατί είχα θίξει κάτι γι αυτόν που ήταν ιερό και όσιο. Την ΕΠΟΝ και το ΕΑΜ. Γιατι μέσα σε όλη τη διαλλακτικότητά-του, ήταν βασικά ένας ατσάλινος ιδεολόγος, ακόμα και σταλινικός, όπως μου φαινονταν καμιά φορά. Μα μου μίλησε ότι ως ένα σημείο μόνο επιτρέπονται τα αστεία.

Από τη σούπα της μεταπολίτευσης και μετά, πήρε την κάτω βόλτα. Αιτία στάθηκε το κλίμα, το μεταπολιτευτικό, η αιθαλομίχλη. Μέχρι που, στις πρώτες εκλογές του ΚΚ Εσωτερικού, ούτε καν μέλος της Κεντρικής Επιτροπής δεν τον βγάλαν, γιατί τα νεογέννητα δεν τον γνώριζαν. Φρόντιζε πάντα να κρύβεται πίσω από τους άλλους. Να αποτελεί μοχλό που έβαζε σε κίνηση τη μηχανή κι ο ίδιος να μην φαίνεται καθόλου. Δεν ήταν απ' αυτούς που συζητούνται, γιατί ήταν ένας ανώνυμος αγωνιστής κι ήθελε έτσι να κρατηθεί μέχρι το τέλος.

Τα παιδιά μπορούσαν να τραγουδούν τη «Ρωμιοσύνη», το «Ματχάουζεν», να διαβάζουν το «Ζ» ή την κοινωνιολογία και την ιστορία της Σχολής Σβορώνου και Πουλαντζά. Δεν ξέραν ότι πίσω απ' όλα αυτά κρυβόταν ένας άνθρωπος ο Δεσποτιδης. Ο Θεο-

δωράκης έλεγε γι αυτόν «Μα είναι ασκητής. Πραγματικά καλόγερος». Κ' έτσι ήταν. Φανατικός σαν καλόγερος, κοσμοκαλόγερος, ασυμβίβαστος μέχρι εκεί που δεν παίρνει, έτοιμος κάθε στιγμή να στηθεί στα έξι μέτρα για τις ιδέες-του κι ανοιχτός προς τα νιάτα. Μη κατέχοντας κανένα οφίκιο, δεν φοβόνταν την προώθηση νέων ανθρώπων, δεν είχε τίποτε ο ίδιος να χάσει.

Αντιπαλοί-του δεν ήταν οι ταξικοί εχθροί, αλλά οι ομοϊδεάτες. Ήξερε πως στην ιδέα που υπηρετεί, την αταξική κοινωνία, πρέπει κανείς, σύμφωνα με το ευαγγελικό ρητό να χάσει πρώτα τον εαυτό-του για να βρεθεί. Κι ο ίδιος σαν τον σπόρο της ευαγγελικής ρήσης, είχε εξαφανιστεί σαν πρόσωπο. Έμενε μόνο σαν δύναμη, σαν ενέργεια. Μα οι ομοϊδεάτες-του, χαριέριστες και μη, δεν αντιμετώπιζαν έτσι τα πράγματα. Το πόστο, η σφραγίδα, η γραμμή που θα κατεβάσουν, ήταν γι αυτούς ζητήματα πρωταρχικά. Ο Δεσποτιδης αν και ο πιο άκαμπτος απ' όλους ιδεολογικά, ο πιο σκληρός, βαθύτερα σκληρός ανάμεσά-τους, είχε στην επιφάνειά μια μέθοδο και ένα τρόπο τόσο ελαστικό, που ξεγελούσε τους αδαείς. Κι αυτό ήταν το μεγάλο ταλέντο-του.

Μου έλεγε τα τελευταία χρόνια που συναντιόμασταν αραιά και που (κάθε φορά που ερχόμουν στην Ελλάδα, έναν άνθρωπο ζητούσα να δω, τον Δεσποτιδη, ο μόνος που είχε κάτι καινούργιο να μου πει, να μου εξηγήσει, να μου ανοίξει ένα παράθυρο στη σκέψη) την απογοήτευσή-του απ' το αγροτοπολιτικό κλίμα της πρωτεύουσας, από την έλλειψη οποιασδήποτε σύγκρουσης στον τομέα των ιδεών, των βιβλίων. «Βγαίνουν βιβλία που άλλοτε θα αποτελούσαν έναυσμα διαλόγου σύγκρουσης, και σήμερα δεν συμβαίνει τίποτα, σα να μη βγήκαν. Περνάν όλα στα κουγγιά. Κι είναι τα φεστιβάλ που κατέχουν την πρώτη θέση. Φεστιβαλίζεσθε και μη συλλογίζεσθε είναι το στίγμα της σημερινής κουλτούρας».

Και έβλεπε τα πράγματα με μια προοπτική χρόνου. Ποτέ δεν τάβρισκε τόσο ζοφερά. «Στο Ναδίρ είναι η πνευματική στάθμη του τόπου», μου έλεγε. Κ' έκανε το παν ο ίδιος για να την ξεπεράσουμε αυτή την πτώση, μα ήταν σχεδόν μόνος-του, απομονωμένος ακόμα κι απ' τους συντρόφους-του του εσωτερικού. Γιατι είχαν προκατασκευασμένες θεωρίες. Όταν τον ρώτησα για την γκάφα της Συμμαχίας και γιατί δεν κάναν οι εμπνευστές-της την αυτοκριτική-τους, με κοίταξε καλά καλά, σα να μην περίμενε μια τέτοια αφέλεια από μένα. «Δεν είναι ένας. Είναι πολλοί που θα πρέπει να αυτοκαθαιρεθούν» μου είπε.

Είναι τουλάχιστο αηδιαστικό αυτό που λέγεται στην Αθήνα για το τέλος-του. Ότι έπινε, ότι ήταν, ήθελε σχεδόν, να αυτοκτονήσει. Τό τέλος, ο τρόπος του τέλους της ζωής ενός ανθρώπου, δεν μετρά. Μετρά εκείνο που έταξε και έπραξε στη ζωή-του. Μην αντέχοντας την πνευματική αιθαλομίχλη, μη μπορώντας να αντέξει το βάρος και μιας προσωπικής τραγωδίας, το ιδιωτικό και το δημόσιο ήταν γι αυτόν πάντα συνώνυμα, μέσα στην έρημο του προφήτη-αγωνιστή, αντικατεστημένος, ασυμβίβαστος, ο Δεσποτιδης είναι η καθοριστική μορφή της εικοσαετίας 60-80, που συνέβαλε τα μέγιστα και θα συμβάλει σ' αυτό που λέμε ανανέωση της Αριστεράς. Το κόμμα-του χάνει έναν απ' τους πιο βασικούς συντελεστές-του. Και μαζί με τον θάνατο του Πουλαντζά, ορφανεύει το κίνημα από τα δυο μεγάλα θεωρητικά μυαλά-του.

Χρέος-μας είναι, λοιπόν, να συνεχίσουμε αυτό που εκείνος άρχισε. Και οι νεότεροι είναι καιρός να φάξουν και να μάθουν ποιος ήταν ο άνθρωπος αυτός που δίχως-του δεν θα υπήρχε ελληνική άνοιξη του 65-67, και η σημερινή πτώση του κινήματος του ανανεωτικού οφείλεται στο βαθμό, που άνθρωποι σαν τον Δεσποτιδη δεν είχαν ακόμα μεγαλύτερη δύναμη και ισχύ μέσα στο Κόμμα.

Βασίλης Βασιλικός

KAGEMUSHA Η σκιά του πολεμιστή του Παντελή Καρακάση

Κάποτε μες το θόρυβο των εμπορικών ταινιών, λησμονούμε μια σπουδαία, όμορφη ποιότητα του κινηματογράφου, δηλαδή ότι είναι «*musée imaginaire*», προθήκη του κόσμου, πολύχρωμο ερεθίζον πληροφοριακό καλειδοσκόπιο των πολιτισμών όλων των ηπειρών. Μετά τις παιδαριώδεις προσπάθειες στην Ευρώπη και τις προσηλυτιστικές ασυμμετρίες του Χόλλυγουντ, η συνείδηση για ταινίες, ως έκφραση αυτόχθονης παράδοσης κι εθνικών πολιτισμών, εξύπνησε πάλι. Και σα βλέπεις ταινίες, όπως τον «Μεγαλέξανδρο» ή τον «Καγκεμούσα», τότε κάτι άλλες του είδους «Πόλεμος των αστεριών» ή «Πράχτορας 007» σου γίνονται πιο ανιαρές απ' ό,τι είναι κι η απαίτηση για κινηματογράφο άλλου είδους μεγαλώνει. Η νέα ταινία του Ακίρα Κουροσάβα, είναι μια ξένη, μεθυστική και εξωτική, είναι μια άσκηση αυτοσυγκέντρωσης του δημιουργού-της να νιώσει το Τσεν στη σύγχρονη Ιαπωνία. Ένα δημιούργημα μ' έκδηλες σχέσεις προς τις ταινίες του Τζον Φόρντ, το βασιλικό δράμα του Σαίξπηρ, το κλασικό γιαπωνέζικο θέατρο Νο και το μνημειακό κινηματογράφο του Αϊζενστάιν.

KAGEMUSHA, που θα πει «σωσίας», ή «σκιά του πολεμιστή», είναι ο αχυρένιος άνθρωπος, ένας ασήμαντος κλέφτης. Ένας ξακουστός άρχοντας ο Σίνκεν, της οικογένειας Τακέδα, τον χρησιμοποίησε ως σώσια-του, αναπληρωτή στις αιματηρές μάχες, τέλος του 16ου αιώνα. Η βασιλική ηγεμονία στο Κιότο, είχε εξασθενήσει, από τις έχθρες των δυναστειών, τη μανία για εξουσία των διαφόρων πολεμικών φυλών και βουδιστικών μοναστηριών. Για δεκαετίες οι πόλεμοι περί το Κιότο, μ' όνειρο την κατάληψη-του, δε σταματούσαν. Η ισχύς των φεουδαρχών μεγάλωνε. Ορισμένοι ασπάζτηκαν τη δύναμη των Πορτογάλων εξευρενητών, που εκτός της νέας θρησκείας έφεραν και την πυρίτιδα. Άλλοι παρέμειναν πιστοί του Βουδισμού και της πολεμικής αρετής των Σαμουράι. Η ταινία περιγράφει τον αφανισμό της βουδιστικής οικογένειας των Τακέδα, στην ιστορική σφαγή στο Ναγκαοσίνο, από τις οικογένειες των Νομπουνάγα και Τοκουγάβα, που πολεμούσαν με την πυρίτιδα.

Ο Καγκεμούσα, που ομοιάζει καταπληχτικά με τον αφέντη-του, αρνείται ν' αναλάβει το ρόλο-του. Ο Νομπουκάδο, αδελφός του Σίνκεν, προσβάλλεται από το θράσος του παλιάνθρωπου, που φοβισμένος ομολογεί: «εγώ, μόνο λίγα κέρματα έχω κλέψει στη ζωή-μου, αυτό ήταν όλο. Ένα μικρό ψάρι. Πώς να πάρω το πόστο του Σίνκεν, που αυτός...». Ο Σίνκεν ακούει με ενδιαφέρον βέβαια, αυτός εξόρισε τον πατέρα-του, καταδίκασε το γιό-του. Για την ένωση της χώρας. Που χωρίς αυτή, το αίμα δε θα ξετέλος και τα βουνά των νεκρών, μια μέρα, θα υψώνονταν ως τον ουρανό. Καγκεμούσα και Σίνκεν μένουν εντυπωσιασμένοι από τις καθαρές αποκαλύψεις-τους. Ο Νομπουκάδο αναλαμβάνει να μο-

ρφώσει τον Καγκεμούσα. Η υπηρέσία-του αρχίζει με μια υπόκληση μπρος στη μεγαλοφροσύνη κι επιβλητικότητα του άρχοντά-του. Η εσωτερική εικόνα της ταινίας έχει κιόλας δημιουργηθεί: η σχέση του αντιγράφου με το γνήσιό-του, η σχέση της σκιάς μ' αυτόν που τη ρίχνει.

Το στράτευμα του Σίνκεν βρίσκεται καθ' οδόν προς το Κιότο. Ο Σίνκεν τραυματίζεται από εχθρικό βόλι. Και υποκύπτει. Η εντολή-του προς το πολεμικό-του συμβούλιο είναι να κρατήσουν για τρία χρόνια το θανάτο-του μυστικό. Να παραιτηθούν του ονείρου της κατάκτησης του Κιότο. Και να επιστρέψουν στο πατρικό-τους έδαφος. Ο Καγκεμούσα, που βρίσκεται σε νυχτερινή επιχείρηση κλοπής, ανακαλύπτει το νεκρό αφέντη-του, που, αργότερα, κλεισμένο σ' ένα τεράστιο βάζο, θα τον βυθίσουν στη θάλασσα. Καταλαμβάνεται από φόβο ο Καγκεμούσα. Τώρα, χωρίς Σίνκεν, πώς είναι δυνατόν να υπάρχει η σκιά-του; Αλλά, μετά την επιμονή και την πίεση των αρχηγών του στρατεύματος, παραμένει στο πόστο-του. Η αθλιότητα και η αϊγλή της ζωής-σκιάς αρχίζει.

Σίνκεν, σημαίνει «βουνό». Γιατί στις πολεμικές επιχειρήσεις, κάθεται σαν ήρεμος πόλος, σ' ένα λόφο, και δίνει διαταγές. Ο Καγκεμούσα, όμως, δεν είναι πολεμιστής: έτσι παίζει ευχάριστα με το «εγγονάκι»-του στο παλάτι. Κάποτε, όμως, θα γίνει. Δοκιμάζει τη συνήθεια του «βουνού». Στο πολεμικό συμβούλιο, θα ανακινώσει λακωνικά, προς έκπληξη όλων, πως «ένα βουνό δεν κινείται». Χαϊδευεί το μούσι με την ίδια κίνηση του Σίνκεν. Ο Κατσουγιόρι, γιός-του, αγριεύει από τη συμπεριφορά αυτή του σωσία. Έχοντας τη συμπεριφορά του μετενσαρκωμένου ανθρώπου ο Καγκεμούσα σηκώνεται, αφί-

νοντας το συμβούλιό-του. Και η κάμερα συλλαμβάνει τη σκιά-του, που πέφτει στο τοίχο. Ο πολεμιστής - σκιά έχει γίνει ένας άνθρωπος, που 'χει δικιά-του σκιά. Δυο χρόνια βαστάει το μυστικό-του. Όταν δοκιμάσει να ιππεύσει το άγριο άλογο του Σίνκεν, γκρεμίζεται. Οι παλακίδες του παλατιού, που τον περιποιούνται, αντιλαμβάνονται, πως αυτός δεν είναι ο αληθινός άρχοντας. Του λείπει η μεγάλη ουλή στο στήθος-του. Έτσι θα εκδιωχτεί ως ένας τιποτένιος κατεργάρης. Τον διαδέχεται ο Κατσουγιόρι, που οδηγεί το στράτευμα στο χαμό. Το βουνό κινήθηκε. Η μια μετά την άλλη, οι μονάδες στέλνονται στη σφαγή και υποκύπτουν στα πυρά του εχθρού. Τίποτα από τη βάρβαρη σφαγή δε βλέπουμε. Η ολοκληρωτική ήττα αντανάκλαται στις κινήσεις των κονταριών και στους μορφασμούς της σωματοφυλακής, γύρω από τον Κατσουγιόρι. Πίσω από τους στρατιώτες και τους ιππείς που θερίζονται, εμφανίζεται ο Καγκεμούσα. Αβοήθητος δοκιμάζει να τους σταματήσει. Το τελικό ταμπλώ: ένα αιματηρό πεδίο πτωμάτων. Η κάμερα σε αργή λήψη δείχνει ανθρώπους κι άλογα, να βάζουν τα δυνατό-τους να σηκωθούν, να μη θέλουν να δεχτούν την ήττα. Όμως σωριάζονται, καταρρέουν. Ο αέρας των Τακέδα δε φυσάει πια. Ο κάμπος των Τακέδα θερίζεται από τις ομοβροντίες του εχθρού. Η φωτιά των Τακέδα έσβυσε. Ο Καγκεμούσα, τελευταίος, εξεγείρεται. Μέσ' τα κουρέλια-του, οδηγεί μια κύκνεα επίθεση. Και πέφτει στα πυρά που τον κατατρύχουν. Σέρνεται ως το νερό. Ένας κόκκινος ποταμός από αίμα ρέει δίχως σταματημό. Η ιστορία η ματωμένη. Το οικοδόμημα του Σίνκεν επιπλέει δίπλα στον Καγκεμούσα. Η σκιά ακολουθεί τον κύριο-της στο θάνατο. Παραμένει, όμως, σκιά. Δεν κατορθώνει ν' αγγίξει το λάβαρο, που χάνεται στη δίνη. Δεν υπάρχει κανείς

πια να μπορεί να το βαστάξει.

Οι μεγαλόπρεπες κινήσεις των μονάδων, κι όχι οι βίαιες αποτρόπαιες σκηνές της σφαγής-τους, που δε δείχνονται, εκφράζουν σα μια χορογραφία, τη γιορταστική κορνίζα αυτού που πραγματικά συμβαίνει. Η ιστορία ενός άνδρα, δίχως καταγωγή, που τυχαία ο ίδιος γράφει ιστορία. Κάνει πολιτική, και οδηγεί μια ολόκληρη φυλή στον αφανισμό. Η σχέση του άρχοντα και της σκιάς-του. Αυτή η σχέση που κλυδωνίζεται, ταλαντεύεται μεταξύ ευτραπείας και πάθους.

Οι κάμερες που εδώ είναι τρεις και δουλεύουν μαζί σε ρυθμό στακάτου, κινείται από τον αργό στο βίαιο. Πριν από τη θύελλα, η νηνεμία. Μεταξύ-τους, μια εικόνα μόνο, που λειτουργεί σα χτύπημα μπιλιάρδου. Σα σαιξπηρική φανφάρα. Σκηνές ταραχώδεις, διαδέχονται άλλες βουβές εσωτερικές. Ματιές, μορφασμοί συγκεντρώνουν την ένταση για την επερχόμενη καταστροφή. Μακρινοί διάλογοι θυμίζουν το θέατρο Νο και Καμπούκι. Η αισθητική της ταινίας χαράζεται από μια χρωματική δραματολογία. Ο ζωγράφος Κουροσάβα, σκηνοθετεί με τρία ή τέσσερα χρώματα. Που συχνά τ' απλώνει, εκτυφλωτικά στη λάμψη-τους, έντονα, δίχως ανακάτεμα, χρώματα λαδιού. Το κόκκινο φαίνεται να καίγεται. Το πράσινο φωτίζει αρρωστημένα, το γαλάζιο ατέλειωτο όπως η θάλασσα, ενώνεται στις νυχτερινές σκηνές μ' ένα γυαλιστερό μαύρο. Η μουσική πομπώδης, άσχετη με το θέμα, πιο κοντινή στο Χόλλυγουντ, έχει αποτύχει να εναρμονιστεί στο σύνολο.

Η ταινία θεωρεί τον Σίνκεν σαν αντιπρόσωπο ενός μεγάλου παρελθόντος. Γίνεται έτσι έργο αντιδραστικό. Όπως και τα έργα του Τολστόι, που, όμως, ειδικά είναι όλο πραγματικότητα, παραμένουν επίκαιρα ως τα σήμερα.

Συμβολικές εικόνες. Εξορκί-

σμός του παρελθόντος με εικόνες, όπου ο λαός έχει το ρόλο της σκιάς του αφέντη-του. Μια ταινία ανδρών, που τα κοστούμια τους είναι ένα όνειρο. Χόλλουν, κατασκευασμένο στην Ιαπωνία. Η στάση του Κουροσάβα είναι πεσιμιστική. Προσάπτει στους ανθρώπους μια λαχτάρα για το θάνατο. Που θα τον συναντήσουν τελετουργικά. Μια πένθιμη φιάστα. Όλα, τα φορέματα, οι πανοπλίες, τα όπλα-τους, είναι *όμορφα*. Θέλουν να πεθάνουν στην ομορφιά. Και να ζήσουν σ' έναν υπέροχο παράδεισο, ως ηρώες. Έτσι δραπετεύουν, από ένα άσχημο, δίχως αξία και νόημα να το ζήσεις, παρόν. Ένα εγκώμιο παρακμής και αισθητική του θανάτου. Δεν είναι καθόλου αντιπολεμικό έργο, που προφασίζεται κάποια ηθική. Γι αυτό και είναι συνεπές και ειλικρινές. Ο Κουροσάβα αρνείται πως οι ταινίες του φέρνουν κάποιο μήνυμα. Αγαπάει ν' ασχολείται με το χθες και το σήμερα της χώρας-του. Με την κουλτούρα-της. Να εγκαθιστά παραδοσιακά συστήματα, τελετουργίες και κώδικες συνηθειών. Μετά να διαρρηγνύει την εθμική, ψυχρή, τυπική αυτή κρούστα. Κι από την αντιπαράσταση γεννιέται μια ανθρώπινη διάσταση, ένα νέο ήθος.

Ο «σωσίας»-του, που τον υποδύεται ο σπουδαίος ηθοποιός Τατσούα Νακαντάι, εμφανιζόμενος και στους ρόλους του Σίνκεν και του αδελφού Νομπουκάδο, δε δείχνει μόνο την προσωπική-του διάσταση. Μεταξύ προσώπου και προσώπου, φαινομενικού και υπόστασης, πραγματικότητας και αυταπάτης, γίνεται σκλάβος της δανεισμένης-του ταυτότητας. Ενσωματώνει, όμως, τη φυσική ανθρώπινη ανάγκη για έναν κόσμο απατηλό. Την ειλικρίνεια ενός απλού ανθρώπου, που υπερδευτεία σε ένα χάος μηχανοραφιών, φιλαρέσκειας, εθμοτυπίας. Ο θάνατός-του, αποδεικτικό μιας τόσο ανόητης, και συγκινητικής συνάμα, εντιμότητας χαρίζει την ευγενικότητα στον ηγεμόνα-του, μα και σ' αυτόν τον ίδιο.

Ο Κουροσάβα είναι τελικά θύ-

μα της πολύ καταστρεπτικής κατάστασης του ιαπωνικού κινηματογράφου. Που το τοπίο-του κατακλύζεται με ταινίες αγάπης, σεξ, βίας. Αυτή την εξέλιξη δε μπόρεσαν να την αναχαιτίσουν ούτε ο Οσίμα, ούτε οι Τεράγνα, Κομπογιάσι, Ιταικάβα, Σίντο.

Η επιτυχία στις Κάννες, του δημιούργησε μάλλον πότερους εχθρούς παρά φίλους. Η κυβέρνηση και οι παραγωγοί του αρνούνται κάθε βοήθεια, και του απορρίπτουν κάποια σύγχρονα θέματα που αυτός προτείνει. Έτσι καταφεύγει σε ταινίες κουστουμιών. Εκεί που θα μπορούσε, ατέλειωτα να μιλάει για τη σύγχρονη Ιαπωνία. Μα οι γραφειοκράτες της χώρας-του γνωρίζουν πως να εμποδίσουν κάθε κριτική παραγωγή. Ο 70χρονος Κουροσάβα, ο Τένο (βασιλιάς) όπως τον αποκαλούν στα φιλμ-στούντιο, έχει γυρίσει 27 ταινίες. Στα δέκα τελευταία χρόνια μπόρεσε να φτιάξει μόνο μια, σοβιετικής παραγωγής, το «Ντέρσου Ουζαλά». Οι Ιάπωνες του αρνήθηκαν την οικονομική βοήθεια, και τον ώθησαν στην απόπειρα αυτοκτονίας. Πικραμένος, στο περιθώριο, τον έπεισαν να ξαναμιλήσει οι Φράνσις Κοπόλα και Γιώργος Λούκας, διαθέτοντάς-του τα 7 εκατομμύρια της Φοξ για τη πραγματοποίηση του Καγκεμούσα. Μια ιστορία που μας θυμίζει πολύ τις πικρές περιπέτειες του δικού-μας Θ. Αγγελόπουλου. Ο Κουροσάβα, γόνος παλιάς οικογένειας Σαμουράι, έχει μια σχέση εξάρτησης, αναλυτική και αισθηματική, με το αριστοκρατικό παρελθόν-της: σκηνοθέτησε για μια ακόμη φορά ένα κύκνειο άσμα. Το πεδίο σφαγής είναι η αγωνία, κι η Δευτέρα Παρουσία μιας κοινωνικής κάστας, μιας αιματηρής εποχής. Το πληγωμένο πλάσμα, ως μια βουβή καταγγελία για το παράλογο αιματοκύλισμα των ανθρώπων. Το τέλος της ταινίας πλαταίνει σε μια εικόνα σκοτεινής γοητείας, μ' ένα μέγεθος τραγικού πάθους και πένθους, φρίκης και σαρκασμού. Το απολιναρικό και διονυσιακό στοιχείο ενώθησαν στον Καγκεμούσα.

Συνέντευξη με τον Ακίρα Κουροσάβα

Τριάντα χρόνια ο γιαπωνέζος σκηνοθέτης, ο τιτάνας του Τόκιο κάνει ιστορία κινηματογράφου. Μετά τον τυλίξει η σιωπή. Η ελευθερία στη χώρα-του να κάνουν άλλοι πορνό και βίας ταινίες, έγινε η δική-του σκλαβιά, αναγκάζοντάς-τον να μη μπορεί να μιλήσει. Όσπου δυο θαυμαστές-του, Αμερικάνοι σκηνοθέτες, ο Φράνσις Κοπόλα και ο Τζόρτζ Λούκας, τον έπεισαν να δεχτεί το κεφάλαιο της 20 Σέντσουρι Φοξ, 7 εκατομμύρια δολάρια, και να πραγματοποιήσει την ταινία της χρονιάς, τον ιστορικό-πίνακα, «Kagemusha», που στέκεται δίπλα στο Μεγαλέξανδρο του Αγγελόπουλου, και «Stalker» του Ταρκόφσκι, στο στερέωμα της κινηματογραφικής σοδειάς τούτης της χρονιάς.

Στη συνέντευξη που ακολουθεί, ο Κουροσάβα μιλά για τον «Καγκεμούσα» και για το έργο-του γενικά.

Ο Κουροσάβα στην πρεμιέρα της ταινίας στο Παρίσι.

ΕΡ: Η λέξη «Καγκεμούσα» μας θυμίζει το λυρικό Πίνδαρο στο στίχο-του «Ζωή είναι τ' όνειρο μιας σκιάς». Ίσως αυτό ταίριαζε ως υπότιτλος της ταινίας.

ΑΠ: Την ταινία δεν την έκανα μετά από φιλοσοφικούς ή μεταφυσικούς συλλογισμούς. Η απόφαση πάρθηκε αυθόρμητα και όλα εξελίχθηκαν φυσιολογικά. Όπου οι εμπειρίες της ζωής-μου διοχετεύθηκαν. Δηλαδή είμαι ένας άνθρωπος, που όλα τα πάθη-του τα στεγάζει στη δουλειά-του. Κι επιμένω σ' αυτό που κάνω. Ταυτίζομαι απόλυτα. Αγαπώ ζεστά καλοκαίρια, ψυχρούς χειμώνες, βροχή και χιόνια. Αγαπώ τις ακρότητες γιατί είναι πιο ζωντα-

νές. Είμαι σίγουρος πως όλες οι ταινίες-μου αντανακλούν αυτή-μου τη στάση.

ΕΡ: Όπως πολλές ταινίες-σας κι ο «Καγκεμούσα» παίζεται στον 16ο αιώνα. Είναι μια αυθεντική ιστορία;

ΑΠ: Ο 16ος αιώνας με γοητεύει. Γιατί ήταν ένας αιώνας της φιλοδοξίας και των παλιανθρώπων. Η ταινία βασίζεται σε υποθέσεις που έχουν επιβεβαιωθεί με ιστορικές έρευνες. Στην Ιαπωνία υπήρχαν πολλοί Καγκεμούσα και πολλοί από αυτούς γνώριζαν τον ίδιο το θάνατο.

ΕΡ: Ποια σημασία έχει για σας η έρευνα ή το σενάριο;

ΑΠ: Για μένα το σενάριο είναι το

Κυκλοφορεί το νέο τεύχος
του

Σύγχρονου Κινηματογράφου

Στην πλούσια και ποικίλη ύλη του περιλαμβάνει:

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ:

Εκτεταμένες κριτικές για τις ταινίες του πρόσφατου Θεατιβάλ Θεσσαλονίκης: «Μεγαλέξαντρος», «Μελόδραμα», «Παραγγελιά», «Όμιλη κάτω απ' τον ήλιο», «Γυρολόγος», καθώς και σημειώματα για τις σημαντικότερες ταινίες μικρού μήκους.

ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ:

Αφιέρωμα στο πρωτοποριακό κίνημα των ΦΕΚΣ (Φάμπρικα του Έκκεντρικού Ηθοποιού) που εμφανίστηκε στην Σοβιετική Ένωση τη δεκαετία του '20 με κεντρικό πυρήνα το άριστο σύστημα των Κόζιντσεφ και Τράντομπεργκ «Η Νέα Βαθυλώρα». Στην ενότητα αυτή θα βρεί ο αναγνώστης μία βασική μελέτη της Τζιοίτζι Ραπιζάρντα: «Η Φέκς και η παράδοση της πρωτοπορίας» καθώς ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Γκριγκόρι Κόζιντσεφ «Βαθιά αθόνη» που αναφέρεται στη σύλληψη και πραγμάτωση της «Νέας Βαθυλώρας». Το αφιέρωμα κλείνει με ανταπόκριση από το Θεατιβάλ του Πέζαρο 1980 που είχε σαν θέμα μία αναδρομή στον Σοβιετικό Κινηματογράφο, από τον Βουβό μέχρι τη δεκαετία του '70.

ΖΑΚ ΤΟΥΡΝΕΡ ΡΟΛΑΝ ΜΠΑΡΤ

Atlantis

Τά πιο φινά πουκάμισα,
στis πιο χαμηλές τιμές θά τά βρείτε
στή βιοτεχνία μας.

Ποιότητα καί καλό γούστο.

ΠΑΡΑΣΙΟΥ 41 - 43
ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
Τηλ. 88.39.323

πιο σημαντικό μέρος της όλης δουλειάς στην ταινία. Είναι ο σκελετός-της, η διάρθρωση όπου κτίζονται οι εικόνες. Και η πρώτη σκηνή πάντα η πιο σπουδαία, γιατί μετά με τραβάει η φαντασία-μου.

ΕΡ: Στο «Καγκεμούσα» πλέκονται πολλά θέματα μεταξύ-τους. Είναι το πορτραίτο ενός ισχυρού άνδρα, που θέλει να κρατήσει την επιρροή-του και μετά το θάνατό-του. Ύστερα είναι η αποκάλυψη ενός ολόκληρου «κλαν». Είναι ένα σκληρό μα και μελαγχολικό έργο. Είναι η νοσταλγία ενός ποιητή για το παρελθόν;

ΑΠ: Ίσως. Και μάλιστα εδώ με απασχόλησε όχι μόνο η ανθρωπινή πλευρά της ιστορίας, αλλά και η αισθητική. Οι στρατηλάτες-μου στο «Καγκεμούσα» εκφράζουν κιόλας με την εκλογή των κουστουμιών και των όπλων μια κάποια αντίληψη για την ομορφιά. Αυτή η αντίληψη προϋποθέτει μια απαίτηση για ένα θάνατο που ν' αρμόζει αυτής της ομορφιάς. Τέτοιου είδους αισθητική βρίσκει κανείς μόνο σ' αυτήν την εποχή. Γι αυτό δεν είναι λάθος, πως είμαι νοσταλγικά συνδεδεμένος μ' αυτήν.

ΕΡ: Βλέπετε μια άμεση σχέση του Καγκεμούσα με το παρόν; Γιατί κι εμείς βρισκόμαστε όπως κι οι ήρωες της ταινίας στην καμψη μιας εποχής.

ΑΠ: Κοιτάχτε το παρελθόν. Σπουδάστε την ιστορία. Θα διαπιστώσετε ότι όλα έχουν επαναληφτεί, πως όλα θα επαναληφτούν. Προς μεγάλο κακό της ιστορίας. Κάτω από αυτή την προϋπόθεση υπάρχουν πολλοί παράλληλοι στην ταινία-μου.

ΕΡ: Οι Σαμουράι της οικογένειας Τακέδα «πηγαίνουν στο θάνατο να πηγαίνουν σ' ένα μεγάλο γλέντι». Ντύνονται τελετουργικά σε θρήσκοι αξιωματούχοι. Δεν ήταν μια πρόκληση αυτό για το θάνατο;

ΑΠ: Αυτό γινόταν στον 13ο αιώνα. Αν ένας πολεμοχарος αρχηγός, σκέφτηκε να πεθάνει σε μια μάχη, ντύνονταν με τα καλύτερα ρούχα, ώστε ο θάνατος να είναι ωραίος. Ήτανε βουδιστές που πίστευαν σ' έναν άλλο κόσμο, κι ήταν σίγουροι πως θα' ρχόντουσαν στον Παράδεισο, αν η ζωή-τους εδώ πέρα ήταν γεμάτη αξίες και αξιοθαύμαστη. Ο τρόπος σκέψης-τους για το θάνατο, ήταν μια επιρροή του Τσεν βουδισμού.

ΕΡ: Στην ταινία-σας, η αισθητική απόδοση της σφαγής λειτουργεί επικίνδυνα, αφού ένας πόλεμος επιδρά τόσο ωραία.

ΑΠ: Ο πόλεμος έχει πάντα κάτι ερεθιστικό μέσα-του. Που είναι και το κακό κι ο κίνδυνος στην υπόθεση. Προσπάθησα να κάνω τις σκηνές της σφαγής όσο γίνεται πιο απαίσιας, φοβερές. Πρέπει, όμως, να παραδεχτώ πως στη μαρτυρία-τους εμφανίζονται με μια αυθεντική ομορφιά. Κι είναι κάτι το φοβερό, μα πιστέψτε-με, δίχως τη θέλησή-μου.

ΕΡ: Η ταινία-σας με συνέπεια, είναι μια βαθιά πεσιμιστική ταινία. Αντανακλά τη βασική-σας θέση και στάση σήμερα;

ΑΠ: Η γνώμη-μου για τη ζωή και την κοινωνία-μας άλλαξε τα τελευταία χρόνια. Έγινα πεσιμιστής, μιας και δε βλέπω πουθενά μίαν ελπίδα στη ζωή-μας.

Π.Κ.

Βιβλίο-κριτική

Το ελληνικό βιβλίο μέσα στα δίχτυα του εμπαιγμού της φενάκης και της υποκρισίας

Στην ειδική έκδοση «το ελληνικό βιβλίο» (εφημ. «Το Βήμα», 19.12.80, σ.5) και με βάση ένα δοσμένο, από τη σύνταξη, ερώτημα, επιχειρείται μια ανατομία του όλου προβλήματος του ελληνικού βιβλίου. Ιδού το ερώτημα: «Γιατί, κατά τη γνώμη-σας, η κυκλοφορία των βιβλίων στη χώρα-μας περιορίζεται μόνο μεταξύ περιορισμένων ομάδων κοινού; Σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρώπης, η χώρα-μας υστερεί αισθητά στον τομέα της διάδοσης του βιβλίου. Ποια είναι, κατά τη γνώμη-σας, οι παράγοντες (sic) που συντελούν σ' αυτήν την πραγματικότητα, και τι νομίζετε ότι, στο χώρο-σας, πρέπει να γίνει για να ξεπεραστεί;».

Οι απαντήσεις που δόθηκαν (από 5 συγγραφείς, 4 εκδότες, 2 καθηγητές Πανεπιστημίου και 1 φοιτητή), είτε ακροθιγώς αναφέρονται στο πρόβλημα (επισημαίνοντας την ανάγκη ίδρυσης βιβλιοθηκών, σωστής παιδείας), είτε καταγγέλλουν με δριμύτητα τις γενεσιουργικές αιτίες (που είναι ιστορικές και πολιτικές) και που ανάγονται στην αδυναμία (ή αδιαφορία) των αρμόδιων κρατικών φορέων να αντιληφθούν το θέμα, είτε κινούνται σε επίπεδα αμετανόητου ρομαντισμού (εκκλήσεις για προστασία των εκδοτών και συγγραφέων από το κράτος).

Η πρώτη διαπίστωση είναι, ότι κανένας από όσους ρωτήθηκαν δεν είδε (ή δε θέλησε, ή δε μπόρεσε να δει), το θέμα από όλες-τους τις πλευρές. Και η δεύτερη, ότι όλοι-τους προσκόμισαν μόνο τις προσωπικές-τους εκτιμήσεις, χωρίς καμιά τεκμηρίωση. Μοιραίο ήταν, ύστερα από αυτά, και τα συμπεράσματα του δημοσιογράφου που έκανε την έρευνα, να χαρακτηρίζονται από αφόρητες κοινοτοπίες.

Παρ' όλο που παρακλήθηκα, δυο ή τρεις φορές, να γράψω τη γνώμη-μου για την έρευνα αυτή και έγκαιρα την παράδωσα στον αρμόδιο, η απάντησή-μου δε δημοσιεύτηκε (χωρίς να είναι μεγαλύτερη σε έκταση από τις άλλες), για λόγους γνωστούς μόνο στη σύνταξη της εφημερίδας. Την παραθέτω στη συνέχεια, όχι γιατί πιστεύω ότι είναι η τελευταία λέξη που μπορεί να ειπωθεί γι αυτό το πρόβλημα, αλλά για ν' ακουστεί μια φωνή «ενοχλητική» μέσα στη συμφωνία των κενών λό-

γων. Ο αναγνώστης ας βγάλει τα συμπεράσματά-του:

1. Δεν είναι καθόλου γνώμη-μου ότι η κυκλοφορία των βιβλίων στη χώρα-μας — για σήμερα μιλάμε —, περιορίζεται σε ορισμένες ομάδες κοινού, ένα είδος κλειστού κυκλώματος, όπως διαφαίνεται από τη διατύπωση του ερωτήματός-σας. Ας συλλογιστούμε μόνο τούτο: ότι στο τελευταίο τέταρτο του περασμένου και στο πρώτο του αιώνα-μας, το βιβλίο ήταν είδος πολυτελείας που μόνο η εύρωστη οικονομικά εμποροεπιστητική τάξη το προμηθεύονταν. Κι αυτοί, άλλωστε, δημιούργησαν με τις δωρεές-τους τις σημαντικότερες βιβλιοθήκες-μας. Πέραν αυτού η κυκλοφορία του βιβλίου (εννοώ αγορά - ανάγνωση), όχι μόνο ήταν άθλος στερήσεων για τα ασθενή οικονομικά στρώματα (σπουδαστές - διανοούμενους - μικροαστούς), αλλά συγκέντρωνε και τη γενική κατακραυγή, ώστε αυτοί που διάβαζαν να θεωρούνται λίγο πολύ άνθρωποι παράξενοι, βλαμμένοι. Για τη μεγάλη μάζα των χωρικών - εργατών, ούτε λόγος φυσικά, μια κι αυτές οι ομάδες κολλούσαν στο βαθύ σκοτάδι του αναλφαριθμητισμού, της αμάθειας και της στέρησης. Σήμερα ο κύκλος έχει διευρυνθεί, ίσως όχι στα επιθυμητά όρια, και το βιβλίο έπαψε να είναι «προνόμιο». Ας σκεφθούμε, πάλι, πως στην εικοσαετία 1959-79 το επάγγελμα του εκδότη-βιβλιοπώλη σημείωσε αύξηση 565% (στην Αθήνα υπάρχουν 501 βιβλιοπωλεία, στην υπόλοιπη Ελλάδα 1000, και 450 εκδοτικοί οίκοι. Επί πλέον 310 γραφεία ασχολούνται με την διακίνηση του βιβλίου). Στην ίδια εικοσαετία κυκλοφόρησαν 40 εκατομμύρια αντίτυπα πάσης φύσεως βιβλίων. Στον αριθμό αυτό δεν υπολογίζονται τα σχολικά

P. PYLARINOS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Σας περιμένουμε στο νέο μας κατάστημα, στη Σοφοκλέους 7-9 (άπέναντι από το Χρηματιστήριο) όπου θα λειτουργεί και μεγάλη αίθουσα δημοπρασιών για κάθε είδους συλλεκτικά αντικείμενα, όπως:

**ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ - ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΠΙΝΑΚΕΣ - ΡΟΛΟΓΙΑ - ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ.ά.**

Επίσης η αίθουσα προσφέρεται σε κάθε ενδιαφερόμενο για εκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

● **ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΤΑΙ**

ότι η αίθουσα δημοπρασιών είναι 250 τετρ. μέτρα, με κλιματισμό και ότι κατασκευάστηκε ειδικά για τους αναφερόμενους λόγους.

και βοηθητικά βιβλία όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, καθώς και τα ποικίλα θρησκευτικά, προπαγανδιστικά κ.ά. βιβλία και φυλλάδια που φτάνουν τα 20 εκατομμύρια αντίτυπα¹. Στοιχεία πολιτικής οικονομίας όποιος γνωρίζει, καταλαβαίνει ότι σε αντίθετη περίπτωση (μη απορρόφησης του βιβλίου-εμπορεύματος), όχι μόνο δε θα πλήθαιναν οι επιχειρήσεις παραγωγής και εμπορίας του βιβλίου, αλλά θα έκλειναν.

II. Βέβαια, τόνισα παραπάνω, ότι η κυκλοφορία του βιβλίου δε βρίσκεται, ίσως, στα επιθυμητά επίπεδα. Για τη διερεύνηση του φαινομένου αυτού, θα μπορούσε κανείς να δώσει τις παρακάτω εξηγήσεις:

α. Η υψηλή μέση τιμή του ελληνικού βιβλίου (σε συνάρτηση με τα μικρομεσαία εισοδήματα που αποτελούν σήμερα τον κύριο όγκο των αγοραστών). Ένα μέρος από τη δυσκολία αυτή, εξουδετερώνει το σύστημα των δόσεων που έχει πάρει τρομαχτικές διαστάσεις τα τελευταία χρόνια.

β. Η παιδεία-μας (όχι μόνο η Μέση, αλλά και η Πανεπιστημιακή) που περιορίζεται να παρέχει γνώσεις και διπλώματα κι όχι να καλλιεργεί την έφεση για έρευνα, γνώριμία και προβληματισμό με τα σύγχρονα φιλολογικά, φιλοσοφικά, λογοτεχνικά και ιδεολογικά ρεύματα που εκφράζουν τα βιβλία. Του λόγου το ασφαλές αποδεικνύουν τα «Νεοελληνικά αναγνώσματα» και τα Πανεπιστημιακά εγχειρίδια που βρίσκονται ακόμα στην «μπελ-επόκ» της φιλολογίας και των φιλοσοφικών αναζητήσεων.

γ. Η κακή οργάνωση του συστήματος των βιβλιοθηκών

στη χώρα-μας (έλλειψη ενημέρωσης σε βιβλία και περιοδικά, άθλιες συνθήκες αναγνωστηρίων, ωράριο για συνταξιούχους, ανεπάρκεια προσωπικού και αναπαρέα τεχνολογικού εξοπλισμού, παντελής άγνοια του δανεισμού, κλπ.), συμβάλλει αποφασιστικά στην αποστροφή για το βιβλίο, αφού η ανάγνωση-του στις βιβλιοθήκες-μας είναι μια δοκιμασία που ελάχιστοι την αντέχουν. Και μην ξεχνάμε ότι σ' όλον τον κόσμο η ανάγνωση στις βιβλιοθήκες (λαϊκές και δανειστικές), είναι η διεξόδος για τα ισχνά βαλάντια.

δ. Πέραν αυτών, το και κυριότερο: ο άνθρωπος μαθαίνει ν' αγαπάει το βιβλίο, να διαβάζει, από νέος. Αυτό κατορθώνεται τόσο με τη σωστή παιδεία, όσο και με τις βιβλιοθήκες για τη νεότητα που αφθονούν σ' όλον τον κόσμο, ενώ στη χώρα-μας είναι θεσμός άγνωστος (υπάρχουν 3 ή 4 όλες κι όλες)².

III. Δυστυχώς, δε διαθέτω στατιστικά στοιχεία για τις χώρες της Ευρώπης. Όλες οι επιστημονικές - ερευνητικές βιβλιοθήκες της Αθήνας, καθώς και των ξένων αρμόδιων οργανισμών, στερούνται του statistical yearbook της Unesco (1978-79). Οπωσδήποτε, οι παράγοντες (κατά την ερώτησή-σας) που συντελούν ώστε να ξεπεραστεί το φράγμα της όχι επαρκούς σήμερα κυκλοφορίας του βιβλίου στη χώρα-μας, πιστεύω ότι είναι οι εξής:

α. Συνεταιρισμοί εκδοτικών οίκων (με τη συνένωση των πληθθών μικρών μονάδων), ώστε να ελαττωθεί το κόστος παραγωγής του βιβλίου. Με παράλληλη έκδοση των ιδίων βιβλίων σε φτη-

νές λαϊκές εκδόσεις, όπως συμβαίνει κατά κανόνα στις ευρωπαϊκές χώρες.

β. Συστηματική προσπάθεια στα εκπαιδευτικά προγράμματα ν' αγαπηθεί το βιβλίο (γιατί όχι μόνο τώρα, αλλά και παλιότερα, οι μαθητές, ενίοτε και οι δάσκαλοι, το μισούν. Ποιος δε θυμάται το πανηγύρι της καταστροφής των «επαχθών» βιβλίων μαζί με τον τελευταίο διαγωνισμό).

γ. Την ίδρυση, σε μεγάλη κλίμακα και κατά προτεραιότητα βιβλιοθηκών για παιδιά και νέους που να καλύπτουν όλη τη χώρα.

δ. Η ίδρυση δανειστικών κέντρων σ' όλες τις ελληνικές βιβλιοθήκες και η καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού που διατηρείται σε υψηλά επίπεδα (14% του πληθυσμού άνω των 10 χρόνων)³.

IV. Άφησα τελευταίο την ενίσχυση του κράτους που αποτελεί το δίκαιο μαχαίρι στην υπόθεση του βιβλίου και που την επικαλούνται, εκδότες και συγγραφείς, ως «μάνα εξ ουρανού». Είναι αλήθεια ότι όλα τα προϊόντα της ελληνικής χλωρίδας και πανίδας δέχονται την προστασία και ενίσχυση του κράτους κατά διάφορους τρόπους — πλην των προϊόντων του πνεύματος! Το θέμα της «προστασίας» όμως των βιβλίων δε μοιάζει με τα ακίνδυνα οπωρικά. Να τύχουν προστασίας όλα τα βιβλία που τυπώνονται (με αγορές, επιδοτήσεις, ατελείες κλπ.); Αλλά ένα μέρος των βιβλίων που κυκλοφορούν είναι άθλια, μέτρια ή απλώς ανεχτά, με εντελώς υποκειμενικά κριτήρια. Και ποιος θα κρίνει το καλό από το άχρηστο; (Οι επιτροπές του κράτους, φυσικά). Ένα άλλο μέρος των βιβλίων είναι σαφώς ε-

χθρικά με την κρατική ιδεολογία και κουλτούρα. Θα χωρίσει, λοιπόν, το κράτος (οι επιτροπές-του) σε ομάδες τα βιβλία (και τους εκδότες) και θα επιδοτεί κατά βούλησιν; Φυσικά, κανένας δε θα μπορούσε να έχει την αξίωση (την παράλογη) το κράτος να πριμοδοτεί με ευεργετικά μέτρα βιβλία και συγγραφείς ενοχλητικά για την ύπαρξη των δομών-του, της γραφειοκρατίας-του, του οικονομικού, πολιτικού και εκκλησιαστικού-του κατεστημένου. Όστε ανθρακας ο θησαυρός! Γι αυτό πιστεύω ότι κάθε προστασία θα ήταν και μια λογοκρισία απαράδεκτη. Και μεγαλύτερη ζημιά παρά ωφέλεια θα προκαλούσε. Αναρωτήθηκε ποτέ κανένας ποιοι είναι αυτοί οι 574 τίτλοι (80.490 τόμοι) βιβλίων αξίας 6.680.000 δρχ. που αγόρασε το Υπουργείο Πολιτισμού την τετραετία 1973-76⁴. Και ποιους τίτλους και τόμους αντιπροσωπεύουν τα 36.979.490 δρχ. που δαπάνησε το Υπουργείο Παιδείας για αγορές βιβλίων την τριετία 1977-79⁵; Ιδού απορίες για όσους μέιναν έξω της προστασίας του «νυμφώνος».

1. Τα στοιχεία προέρχονται από έρευνα του εκδότη και συνδικαλιστή Στεφ. Βασιλόπουλου. Βλ. και Σπύρου Κοκκίνη, «Βιβλιοθήκες και βιβλία ή Τα σκοτάδια με αριθμούς», Αθ. 1980, σ.137, κ.ε.

2. Για την αθλιότητα των ελληνικών βιβλιοθηκών, βλ. Σπύρου Κοκκίνη, ό.π., σ.96, 107, 111, 123 κ.ε. και ιδιαίτερα για τις Παιδικές, σ.120 κ.ε.

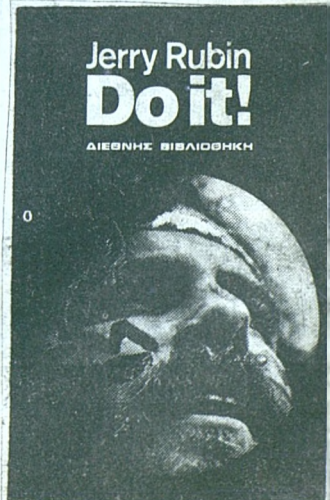
3. Η πληροφορία από την Δ/ση Επιμορφώσεως Ενηλίκων του Υπουργείου Παιδείας.

4. «Πολιτιστικές Στατιστικές», ΕΣΥΕ, Αθ. 1978, σ.17.

5. Η πληροφορία από την υπηρεσία της Μαθητικής Πρόνοιας του Υπουργείου Παιδείας.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΔΕΣΗ: «ΜΑΥΡΟ ΡΟΔΟ» ΔΕΛΦΩΝ 2 (ΚΑΙ ΔΙΔΟΤΟΥ) ΤΗΛ. 3608635

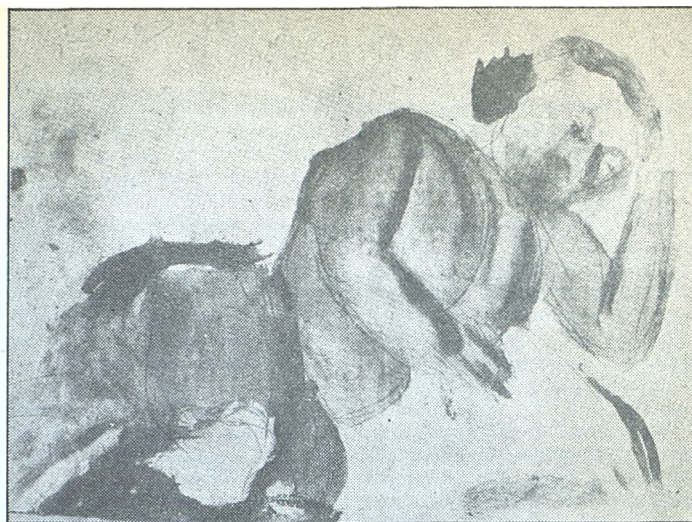

Γ. Μπουζιάνης

Πρόκειται για μια πολύ αξιόλογη έκθεση (λάδια, σχέδια, ακουαρέλες στη Γκαλερί 3). Πολλά από τα εκτιθέμενα έργα παρουσιάζονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα και μας θυμίζουν την εκπληκτική καλλιτεχνική προσωπικότητα αυτού του δημιουργού. Ο Μπουζιάνης (1885 - 1959) περισσότερο αισθανότανε μεσ' από τη ζωγραφική-του, παρά αποθανάτιζε μορφές και σχήματα. Βίωνε μέχρι τα μύχια την προσωπικότητα, την ιδιοσυγκρασία, την υπόσταση της μορφής που τον ενέπνεε, καθώς και το «ειδικό» κλίμα και την ατμόσφαιρα του χώρου και αυτά αποκλειστικά εννοχρήστρωνε και προβάλλε μεσ' από τα έργα-του, έτσι ώστε να πιάνει σε βάθος — καίρια — την υφή του εκάστοτε

ερεθίσματός-του. Τα χρώματά που χρησιμοποιεί, η γραφή, το ίχνος, η πινελιά είναι άμεσες αντανακλάσεις, σφυγμομετρήσεις του πάθους και της ευαισθησίας με την οποία βιώνει το θέμα-του και γι αυτόν, ακριβώς, το λόγο κατορθώνουν σε κάθε περίπτωση να επικοινωνούν έμμεσα, αλλά συνάμα όσο γίνεται πιο αποτελεσματικά μαζί-μας. Υπάρχει ένας αυθεντικός παλμός και μια ορμή στα έργα αυτού του ζωγράφου που αποτελούν τις πιο τρανές αποδείξεις της οντότητάς-του, καθώς και της ικανότητάς-του να μην υποκύπτει σε μόδες, αλλά να είναι πλέρια και αποκλειστικά αυτός.

Τη γυναίκα — ένα από τα ιδιαίτερα προσφιλή σε αυτόν θέματα — την έχει δει ή μάλλον αιχμαλωτίσει στη θεμελιακή-της υπόσταση, εκείνη που δεν εξαρτιέται

από εξωτερικά, πρόσθετα στοιχεία και σκηνοθετημένες καταστάσεις. Το ίδιο «διαπεραστικά» έχει δει στα πορτραίτα που φιλοτέχνησε την ιδιοσυγκρασία του μοντέλου, φιλοτεχνώντας έτσι κάθε φορά ένα ψυχογράφημα της κάθε μορφής. Στα σχέδια και στις μελέτες που βλέπουμε στην τωρινή παρουσίαση, όπως και στα αναρίθμητα άλλα που δημιούργησε ο Μπουζιάνης εξακρι-

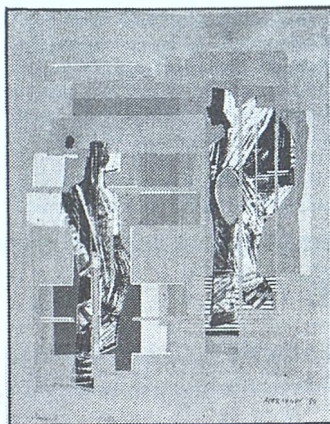
βάνουμε μέσα από τη δεδομένη λιτότητα των μέσων και την ευκινησία των ίχνους έναν ιδιόμορφο και ουσιαστικό «Ρυθμό» που εξασφαλίζει μια έντονη «κινητικότητα» στη μορφή. Πρόκειται για μια έκθεση που αποτελεί χρέος του καθενός-μας να τη δούμε και πάνω απ' όλα των νέων παιδιών, που δεν έχουν ακόμα γνωρίσει το έργο του μεγάλου αυτού καλλιτέχνη.

Γ. Ψυχοπαίδης

Τρεις ενότητες χαρακτηρίζουν το έργο του καλλιτέχνη (Αίθουσα Τέχνης Αθηνών). Στην ενότητα «Το Μάθημα της Ανατομίας» όπως και στις «Σημειώσεις από ένα Σεμινάριο», ο καλλιτέχνης έχει εκφραστεί με έναν τρόπο που θυμίζει πιο έντονα την αμέσως προηγούμενη δουλειά-του, ενώ συνάμα αποτελεί ένα ξανοιγμάτης χάρη σε έναν πιο ευαισθητοποιημένο χειρισμό των επιμέρους εικόνων και της γραφής. Στην ενότητα «Το Γράμμα που δεν έφτασε ποτέ» που αντιπροσωπεύει το τελειώς πρόσφατο έργο-του, ο Ψυχοπαίδης εντυπωσιάζει και εκπλήσσει με τις ικανότητές-του που γνωρίζουν, εδώ, ένα αποκορύφωμα. Πρόκειται για μικρές σε διαστάσεις συνθέσεις που εννοχρησιμοποιούνται μεσ' από ετερόκλητα αναμεταξύ-τους υλικά και αντικείμενα, αποκαλύπτουν σε κάθε περίπτωση και όλες μαζί, ένα ολότελα μεστωμένο ταλέντο και μια έντονα ανεξαρτοποιημένη, υπεύθυνη, καλλιτεχνική προσωπικότητα. Κινούμενος στο κλίμα της εποχής-του ο Ψυχοπαίδης έχει κατορθώσει εδώ, κάτι το πολύ δύσκολο: να πραγματοποιήσει ένα προσωπικό έργο δίχως να

θυσιάζει τίποτα στην τεχνική-του τελειότητα και δίχως να υποβαθμίζει την αντίληψη και τη νοημοσύνη του θεατή.

Μ. Αγγελινού

Πρόκειται για ζωγραφικές συνθέσεις στις οποίες η καλλιτέχνης έχει κατορθώσει να εννοχρηστρώσει γεωμετρικά σχήματα και ανθρώπινες μορφές, δίχως οι μεν να αντικρύζουν αισθητικά τις δε (Σύγχρονη Χαρακτική). Μεσ' από το πρίσμα με το οποίο έχει κατορθώσει να δει τη σύνθεσή-της η δημιουργός έχει αντίθετα κατορθώσει να δώσει ένα ρυθμό και μια κίνηση στο κάθε-της έργο και, παράλληλα να το καταστήσει αν και ανάλογο: αυθόπαρκο και διαφορετικό σε σχέση με το διπλανό-του. Πρόκειται για μια δουλειά που τεκμηριώνει μια ικανότητα στη σύνθεση και μια ευαισθησία στο χρώμα.

Ι. Σπητέρη

Γλυπτά, κατασκευές, περιβάλλοντα είναι η πρόσφατη δουλειά της αξιόλογης γλύπτριας στο

Πολύπλανο, που τεκμηριώνει μια από μέρους-της δυναμική, πολυσιδή, εμπνευσμένη και ευρηματική αντιμετώπιση ανάλογων σε ταυτότητα — αλλά όχι ως προς τη σύνθεση και τη διευθέτησή-τους — λύσεων. Τα ανιόντα, παράλληλα στοιχεία — όπως τα αποκαλεί η Σπητέρη — μέλη των γλυπτών-της που αποτελούν τον πυρήνα της τωρινής-της έκφρασης εννοχρησιμοποιούνται με μια διαφορετική σε κάθε έργο «φορά», ένα συνεχώς διαφοροποιημένο «ρυθμό», προβάλλουν μπροστά στα μάτια-μας ειδικά στο σύνολο των έργων, όπως και στο καθένα ξεχωριστά, σαν ένα μαγικό σε υφή κύτταρο που δίνει παλμό και ζωή σε ολόενα καινούριους και συνάμα ανάλογους σε παράστημα «οργανισμούς». Γλυπτά προβλημένα στο χώρο — σε ξύλο, ατσάλι, σε πλεξιγκλάς — προορισμένα για αρχιτεκτονικές χρήσεις, ή τέλος ενεργοποιημένα σε κατασκευές και περιβάλλοντα, κατέχουν το μυστικό να μας εκπλήσσουν κάθε φορά με την ιδιότητα του πρωτόγνωρου. Συνθεμένα τα «ανιόντα στοιχεία» μεσ' από την ώριμη αίσθηση του υλικού-της και του χώρου που διαθέτει η δημιουργός εννοχρηστρώνονται σε γλυπτά, που παρά την εξ ορισμού-τους ακινησία «κινούνται» μπροστά-μας και κατοικούν στην κυριολεξία το χώρο. Πράγματι, αναπνέουν μαζί-του, τον ενεργοποιούν, εισδύουν σε αυτόν έτσι, ώστε να μην αποτελούν ένα ξένο σώμα, τον ζωντανεύουν και τον χαρακτηρίζουν με περισσότερους από έναν τρόπους. Διευθετημένα σε ανιούσα γραμμή, σε μια περιστροφική κίνηση ή συνυπάρχοντα και αξιοποιημένα μεσ' από τη διαφορετική κάθε φορά υφή του υλικού, πι-

στοποιούν κάθε φορά πάνω απ' όλα ένα έργο αυθεντικό που μαρτυράει μια ουσιαστική ευαισθησία.

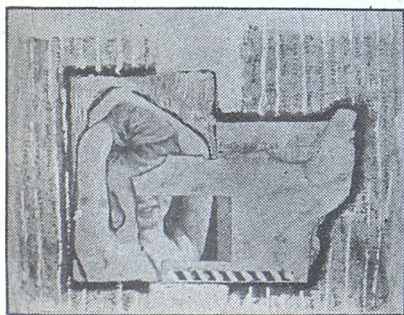
Εκδήλωση της Ομάδας Τέχνης 4

Πρόκειται για μια ομαδική έκθεση Ζωγραφικής - Κατασκευών - Χώρου στην οποία συμμετέχουν οι: Β. Δημητράς, Μ. Κοκκίνου, Β. Κυριάκη, Α. Στασινοπούλου. Η παρουσίαση αυτή είναι η πρώτη στο μόνιμο χώρο (Αγ. Μελετίου 60) που απόκτησε η ομάδα πρόσφατα και τον οποίο αποσκοπεί να ενεργοποιήσει με περισσότερους από έναν τρόπους.

Ο Β. Δημητράς παρουσιάζει έργα από την παλαιότερη καθώς και από την τελειώς πρόσφατη δουλειά-του: συνθέσεις και κατασκευές από πλαστικά και άλλα αντικείμενα και υλικά που τεκμηριώνουν τη συνεχή και με συνέπεια πραγματοποιημένη αναζήτηση του καλλιτέχνη, αναφορικά με τη συνυπαρξη-σύμπραξη σχημάτων και υλικών στο χώρο.

Η Μ. Κοκκίνου μεσ' από τα έργα με τα οποία συμμετέχει, εδώ, πραγματοποιεί μια συνοπτικά εννοημένη αναδρομική παρουσίαση της δουλειάς-της, που μας γνωστοποιεί τις διάφορες φάσεις μεσ' από τις οποίες η δημιουργός καλλιέργησε την αφαίρεση.

Στις κατασκευές της Β. Κυριάκη, εξακριβώνουμε για μια ακόμη φορά, την ευρηματικότητα της στην οποία εννοχρηστρώνει τα ετερόκλητα, ως προς την ταυτότητά-τους, αλλά οργανικά στη σύνθεσή-τους, στο έργο αντικείμενα και υλικά. Τέλος, η Α. Στασινοπούλου, έχει δημιουργήσει ένα χώρο-περιβάλλον, χαρακτηρισμένο από τις προσωπικές λύσεις της καλλιτέχνης.

Ανοίγει η Λυρική...

του Γ. Λεωτσάκου

Δεν κρίνεται φυσικά, από την ευπρέπεια μιας εναρκτήριας παράστασης η νέα διοίκηση ενός λυρικού θεάτρου που, 40 χρόνια μετά την υποσχετική-του έναρξη και 6 μετά την ανάθεση της γεν. διεύθυνσης στο Δ. Χωραφά, κλήθηκε ν' ανασύρει από το βυθό και να ξανακάμει πλεύσιμο ένα ναυάγιο. Γιατί ναυάγιο είναι αυτή τη στιγμή η Λυρική. Την παρακολουθούμε, σαν κριτικοί, τα μισά ακριβώς από τα 40 χρόνια της ιστορίας-της. Και δε βαρεθήκαμε να βροντοφωνάζουμε, συχνά σ' αυτή θρόνοι και κάποτε και άμουσα, τα ίδια «πρέπει», παγκόσμια καταξιωμένα από αιώνες πείρας κι από την κοινή λογική. Ύστερα από τόσα χρόνια και τόσες γεν. διευθύνσεις η Ε.Λ.Σ. παραμένει καλλιτεχνικός οργανισμός δίχως εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, θέατρο με δραματολόγιο αλλ' όχι ρεπερτόριο, αφού ως τώρα στόχος ήταν οι φανταχτερές, σε περιορισμένο αριθμό παραστάσεων και δίχως επαύριο διδασκαλίες «βιτρίνας».

Επί 20 χρόνια που την παρακολουθούμε, δε βρήκε έναν έμπειρο τεχνικά, ευαίσθητο μουσικά και πλατιάς μουσικής παιδείας διευθυντή χορωδίας και ένα μόνιμο ικανό σκηνοθέτη που ν' αναλάβει τη σκηνική αγωγή μονωδών τε και χορωδών — για να μη γίνει καν λόγος για το μπαλλέτο, όπου επίσης απουσιάζουν οι ανάλογοι δάσκαλοι κι εμπνευστές. Έτσι μένουν άλυτα πλήθος προβλήματα ηχητικής ομοιογένειας και ενότητας μουσικού και τραγουδιστικού ύψους των φωνών. Σ' αυτά προσθέστε την έλλειψη προδιαγραφών για την ανανέωση των φωνητικών στελεχών, την προώθηση άξιων νεότερων και τη φυσιολογική αντικατάσταση όσων φθείρονται φυσιολογικά την έλλειψη προγραμματισμού που να στηρίζεται σε ό,τι μπορεί να παρουσιάσει μόνο με το έμφυχο υλικό-της (δίχως να προσφεύγει σε μετακλήσεις, τουλάχιστον πάντα) και που χρονικά να κοιτάζει τουλάχιστον λίγο πιο πέρα από το να βγάλει όπως όπως τη σαιζόν κι ακόμη μύρια όσα προβλήματα, όλο και πιο ακανθώδη με το πέρασμα του χρόνου, που αναφέρονται στους χρόνους, στα ωράρια και στην οργάνωση των δοκιμών και σ' αυτό που στη θεατρική γλώσσα λέγεται «όρντινο». (Δίχως καν να γίνει λόγος για την εξοργιστική αδιαφορία της βασιλείας Χωραφά προς την ελληνική μουσική δημιουργία. Φυσικά, δε μας διαφεύγει η απουσία ελληνικού έργου από τη φετινή «σαιζόν», αλλά δε σπεύδουμε να συμπερασματολογήσουμε).

Αυτά, σαν αναπόφευκτα, μελαγχολικό προανάκρουσμα (η πικρή πείρα-μας δε μας βιάζει να χαρούμε!) στις θετικές, όπως είπαμε, εντυπώσεις-μας από την εναρκτήρια αυτή με το καθηρωμένο «δίδυμο», την «Καβαλερία Ρουσικιάννα» (Ρώμη 1910) του Πιέτρο Μασκάνι (1862-1945) και τους «Παλιάτσους» (Μιλάνο 1892) του Ρουτζέρο Λεονκαβάλλ-

λο (1858-1919), τις αντιπροσωπευτικότερες, ίσως, σελίδες του ιταλικού «βερισμού». Μετά τη βαγκνέρια επανάσταση στο χώρο του λυρικού θεάτρου, που γίνεται αναπόδραστα αισθητή και στην Ιταλία, νιώθουμε τον πειρασμό να δούμε κάποιες ιστορικές, ψυχολογικές και κοινωνιολογικές αναλογίες ανάμεσα σ' αυτό το ξέσπασμα άγριου πάθους του υπανάπτυχτου ιταλικού Νότου που πλημμυρίζει το λυρικό προσκήνιο μ' ένα κύμα λαϊκόφονης μελωδικότητας και στο γερμανικό εξπρεσιονισμό. Μαχαίρια αστράφτουν, δυο γυναίκες όμοια διχασμένες για ζωή πέφτουν νεκρές, η Νέντα στους «Παλιάτσους», η Μαρία στο «Βότσεκ».

Περνούμε, όμως, στην καθαυτό κριτική: για σκηνοθεσία, φυσικά, ούτε λόγος: μετωπικά στησίματα μιας χορωδίας που και στα δύο έργα παίζει ρόλο τόσο ουσιαστικό, όσο και ο χορός αρχαίου δράματος. Με έναυσμα συγκεκριμένες φράσεις της χορωδίας θα μπορούσε κανένας να δώσει όλη την καταπίεση της γυναικας του ιταλικού Νότου, κεντρικό μοτίβο και των δυο δραμάτων. Και, φυσικά, θα μπορούσε ν' αντλήσει μια σκηνοθεσία γεμάτη δυναμισμό και ζωντάνια, παρακολουθώντας και μόνο το αδρότατο ψυχόγραμμα των έργων, που εμπεριέχεται στη μουσική. Αντί γι αυτό, ο Σ. Βαφειάδης άφησε τους ηθοποιούς στον εαυτό-τους και στην όποια ικανότητά-τους για αυτοσχεδιασμό. Απλώς χρηστικά και ευπρεπή τα σκηνικά και τα κοστούμια του Ν. Πετρόπουλου. Κάπως αλλιώς θα έπρεπε να ντύσει το σωματώδη Τουρνίντο (Μαρτίνο Στάμο - Βογιατζή) για να τον δείξει λίγο πιο αδύνατο. Και πούθενά δεν προσπάθησε να χαρακτηρίσει τα πρόσωπα από το ντύσιμό-τους.

Πολλά νέα πρόσωπα (σ' αυτό οφείλονται οι συχνές εκτροχιές από το σωστό τονικό ύψος;)

στην ορχήστρα, υπό τον Βύρωνα Κολάση, που ωστόσο ηχούσε μαλακά, πλαισίωνε αβρά τις φωνές κι έκανε στον ακροατή άμεσα αντιληπτά περιγράμματα μελωδίας, εναλλαγές δραματικής διάθεσης, αρμονίες και ηχοχρώματα — σα λειτουργίες δραματικές και μουσικές. Σωστότερη τονικά, παρ' ό,τι άλλες φορές, η χορωδία (Φ. Παλαμίδης) είχε πολλές ευχάριστες στιγμές. Άλλες ήταν τόσο ενοχλητικά δυνατές, ώστε να δημιουργεί την εντύπωση ότι ήθελε σημασιολογικά σχεδόν να παραγκωνίσει τους πρωταγωνιστές.

Στην «Καβαλερία» ξεχωρίσαμε την υπέροχη, φωτεινή, ομοιογενή σε ματιέρα, ακριβέστατη τονικά, μεστή από μουσικό παλμό και δραματική συγκίνηση φωνή της Μαρίας Κριλοβίτσι (Αντουότσα). Από τους λοιπούς ξεχωρίζουμε κυρίως τον Άλφιο (Θ. Σερμιέ) και τον Τουρνίντο (βλ. ανωτέρω). Ωρή φωνητική παρουσία η Λουκία (Κατερίνα Αποστολάκη). Όσο για τη Λέλα Στάμος (Λόλα), είναι κρίμα ότι δεν τραγουδάει πια: «μπαλλάρει» από την αρχή ως το τέλος. Ανάλογη με της Κριλοβίτσι στάθηκε και η επίδοση του Θάνου Πετράκη (Κάνιο) στους «Παλιάτσους». Στο πλευρό-του η Ιουλία Τρούσα ξεσπέρασε εύκολα κάποια εκφραστική και φωνητική υποτονία

Η πιανίστα Μαρί-Λωρ Μύλλερ

Σ' αντίθεση αρκετά ζωνρή με τη λεπτή, ωχή, μελαγχρινή φιβούρα της Μαρί-Λωρ-Μύλλερ (γ. 1951) από το Στρασβούργο, το ρωμαλέο «τουσέ» κι ο μεστός-της ήχος: σ' ένα παίξιμο τεχνικά άνετο, εύρο εκφραστικά και τόσο ώριμο πνευματικά, ώστε να μη παρασύρεται από τον πειρασμό της «δεξιοτεχνίας» ακόμη και όπου παραμονεύει. Δυστυχώς ακούσαμε μόνο το α' μέρος του ρεσιτάλ-της, επειδή έπρεπε να παρακολουθήσουμε στον Πειραιά τις συναυλίες Καλομοίρη. Αδρός, ρωμαλέος, πιανιστικός 10% παρά κλαβεινιστικός κι όμως, βασικά σωστός σε ύψος, ο Μπαχ-της (Τοκάτα σε ρε μείζ.): δε θυμίζει καθόλου τα πληκτροφία της εποχής-του, για τα οποία γράφτηκε. Η πιανίστα κατέ-

Εθνική Λυρική Σκηνή
 ΤΕΤΑΡΤΗ 14 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ώρα 7 μ.μ.
 ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 16 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ώρα 8.30 μ.μ.

Τζιοακίνο Ροσσίνι
«ΚΟΥΡΕΑΣ ΤΗΣ ΣΕΒΙΛΛΗΣ»
 Διευθύνει Ορχήστρας ΒΥΡΩΝ ΚΟΛΑΣΗΣ
 Ο ΝΙΣΤΟΛΑΕ ΝΕΡΛΕΑ στο ρόλο του Φίγαραο

ΣΑΒΒΑΤΟ 17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ώρα 7 μ.μ.
 ΚΥΡΙΑΚΗ 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ώρα 7 μ.μ.

Τζέρεμι Κέρν
«ΣΟΥ ΜΠΟΥΤ»
 Μισόζιγκλα

Πληροφορίες - Εισιτήρια: Αποδοχίες 88, τηλ. 8618461

Η απαρχαιωμένη νοοτροπία της ΕΛΣ απεικονίζεται και στις «πρωτότυπες» — σε ύψος παρελθόντος αιώνος — ανακρινώσεις και διασημίες...

στην αρχή και κάλυψε σημαντικό μέρος των μουσικών και δραματικών απαιτήσεων του ρόλου της Νέντα. Εξ ίσου ικανοποιητικοί οι Σπ. Αγγελόπουλος (Σύλβιο) ιδίως αυτός) και ο Μάκης Γαβρηλίδης (Πέππο). Ήταν μια από τις σπάνιες φορές που στην Ε.Λ.Σ. είχαμε ομοιογένεια τίμπρων. Από τα οποία ξεχώριζε η κάπως τραχύτερη, φωνητική ματιέρα του Τζων Μοδινού (γεν. διευθυντή της Ε.Λ.Σ.) στο ρόλο του Τόνιο, ερμηνευμένο με τ' αποθέματα μιας πλούσιας πείρας στα λυρικά θέατρα του εξωτερικού. («Ολύμπια», Κυριακή 14.12.1980).

φυγε ακόμη και σε διακριτικότερες «ρομαντικές» ή εμπρεσιονιστικές πιναλίες σ' ελάχιστα σημεία που θεώρησε ότι η γραφή το επέτρεπε. Τη Σπουδή Κοντσέρτου σε ρε μείζ. «Στεναγμός», του Λιστ, με την πασιγνώστη μελωδία, προς έπαινό-της, την είδε περισσότερο μουσικά παρά δεξιοτεχνικά. Το ίδιο και τη ενδιάμεση μουσικά και σπάνια ακουόμενη Μπαλλάντα αρ.2 σε σι ελ. του Λιστ. Αντί να εκτραπεί σε επιδείξεις «μπαρμπούρας» προτίμησε να φωτίσει, όσο μπορούσε καθαρότερα, το έργο. Το πώς χαρακτηρίζει εκφραστικά κι αποσπληνίζει το νόημα-τους με μικροδιακυμάνσεις ρυθμού μια σειρά φθόγων ήταν κάτι που μαρτυρούσε ευστροφία, ωριμότητα και γούστο.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

**Η ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗ
ΠΑΡΑΔΟΣΗ**

από τη σειρά ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΟΚΟΛΗ

Γραβιάς 10-12 τηλ.36.05.520

Βιβλιο-παρουσίαση

ΒΑΣΟΣ Π. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ
Εικόνες κατοχής
Εκδ. «Μετόπη», 1980

Το βιβλίο αυτό είναι συμπύκνωση μιας έρευνας στο φωτογραφικό τμήμα του γερμανικού Ομοσπονδιακού Αρχείου. Οι φωτογραφίες που δημοσιεύονται πάρθηκαν πριν από σαράντα, περίπου, χρόνια — από το 1941 μέχρι το 1944 — και έχουν, για την Ελλάδα, ιδιαίτερη σημασία. Δεν ήταν γνωστό πώς υπήρχαν. Και η αντικειμενική τους αξία έγκειται στο ότι τραβήχτηκαν από τρίτο: τον αντίπαλο, που δε θέλησε τίποτε να παρασιωπήσει. Απόβλεπε στο να διατηρήσει, ωμά εικονισμένη, τη δραματική πραγματικότητα μιας ακτίνας του κύκλου των πολεμικών επιχειρήσεων και των συνεπειών τους. Οι ίδιοι οι φωτογράφοι, αλλά και εκείνοι που τους κατεύθυναν — το χιτλερικό υπουργείο προπαγάνδας — πίστευαν πως ο πόλεμος θα κερδιζόταν από το «χιλιόχρονο Γ' Ράιχ». Δεν είχαν, επομένως, κανένα δισταγμό: αποθανάτιζαν φωτογραφικά τις καταστροφές των πόλεων από τη δική τους αεροπορία, τουφεκισμούς ομήρων, διώξεις Εβραίων και σκηνές όπως η βιβλική καταστροφή της Κανδάνου.

Οι φωτογραφίες αυτές, μαζί με τα φίλμ ντοκιμαντέρ που τραβήξαν στην περίοδο εκείνη τα γερμανικά συνεργεία της «Ούφα» συνθέτουν την πιο ζωντανή εικόνα της τότε υπόδουλης Ελλάδας και φωτίζουν με τρόπο αναντίρρηση μια μεγάλη στιγμή του ελληνισμού.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ
Άφωτες και άφωνες στιγμές
Αθήνα, 1980.

Χαρισμένη στην απέθαντη μνήμη του Κώστα Βάρναλη, η ποιητική αυτή συλλογή εκφράζει το άφωτο και άφωνο αδιέξοδο του καιρού-μας. Τα ποιήματα αυτά εσωκλείουν τα προτερήματα της ζεστής καρδιάς, της αυθόρμητης καλωσύνης και της ειλικρίνειας. Είναι απαλλαγμένα από ύποπτες μεγαλοστομίες και μεστά από λυρική και ανθρώπινη ουσία.

Με καλλιερημένη ευαισθησία και σωστό βλέμμα, η έκφραση του Χρ. Κατσιγιάννη ευστοχεί στην επιδίωξή-της. Σύμφωνα με τη Διδώ Σωτηρίου, «έχει να κάνει κανείς μ' ένα γνήσιο τροβαδούρο, που στέκει στα ντουρουσκία της πατρίδας και γύρω του μαζεύονται και μαγεύονται με το λόγο-του οι άνθρωποι».

Την έκδοση της συλλογής επιμελήθηκε ο ζωγράφος και χαράκτης Γ. Βαρλάμος, που με τις ελλογραφίες-του τη στολίζει πολύ όμορφα.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Δ. ΔΡΑΚΟΝΤΑΕΙΔΗΣ

Προς Οφρύνιο
Εκδ. «Κέδρος», 1980.

Ο συγγραφέας έτυχε μάρτυρας ενός δυστυχήματος, στις αρχές του 1978, πάνω στο δρόμο Θεσσαλονίκης — Καβάλας, στη στροφή για Οφρύνιο: τρεις γυναίκες σκοτώθηκαν, που ήταν επιβάτηδες ενός ιδιωτικού αυτοκινήτου.

Ύστερα από λίγες μέρες, και εντελώς συμπτωματικά, συγκεντρώθηκαν μερικές πληροφορίες για εκείνα τα θύματα. Αυτές τις πληροφορίες ιστορεί ο συγγραφέας, δίχως να επιδιώκει να τις ερμηνεύσει με τον έναν ή τον άλλο τρόπο. Δίνει στα πράγματα μια σειρά, ξένος προς το γεγονός αυτό καθαυτό, θεωρώντας-το όμως σα δεδομένο, που, για να γίνει αποδεκτό, χρειάζεται να ανθρωποποιηθεί. Γι' αυτό εξάλλου τα χαρακτηρίζει «ιστόρημα», έχον-

τας στο νου-του τη βυζαντινή ζωγραφική, όπου σε προκαθορισμένο πλαίσιο ο ζωγράφος περιγράφει και εμφανίζει τη δική του υπόθεση, κάνει τη δική του κατασκευή, χωρίς σχεδόν να τον απασχολεί το πλαίσιο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΟΥΡΗΣ

Δος ημίν σήμερα
Εκδ. «Θεμέλιο», 1980.

Ο Γιάννης Κατσούρης είναι γραμματέας της Ένωσης Λογοτεχνών Κύπρου και έχει συνεργαστεί με το περιοδικό «Κυπριακά Χρονικά» σαν μέλος της συντακτικής-του επιτροπής.

Το «Δος ημίν σήμερα» βραβεύτηκε το 1979 από το Υπουργείο Παιδείας της Κύπρου. Τα έξι δείγματα που περιλαμβάνονται στη συλλογή αυτή, είναι κυρίως εμπνευσμένα από τα συγκλονιστικά γεγονότα του 1974 και απ' όσα δεινά έζησε η μαρτυρική Κύπρος μετά το προδοτικό αντικαριακό πραξικόπημα.

ΚΑΡΛ-ΓΚΟΥΝΑΡ

ΜΑΛΜΚΒΙΣΤ

Πύρινο Κατηγορώ

Μετάφραση: Αγάπη Μπώντου

Εκδ. «Κέδρος», Αθήνα 1980.

Με το ακατάπαυστο ενδιαφέρον-του για τον άνθρωπο πίσω από την πράξη, ο Μάλκβιστ παρουσιάζει σε τούτο το βιβλίο έναν άνθρωπο, που κάποιος οργισμένος όχλος θα τον λίντσαρε, έναν άνθρωπο για τον οποίο φταιμε λίγο πολύ όλοι-μας.

Η συναναστροφή με τον συνάνθρωπο δεν είναι, κατά τον Μάλκβιστ, πάντα αυτονόητη. Μπορεί καμιά φορά μια παρεξήγηση, μια κακοβουλία, να έχει τρομερά αποτελέσματα. Όταν ένας άνθρωπος βρίσκεται μπροστά στις αρχές, τα χάνει και η φωνή-του δεν ακούγεται καθόλου. Κάνει μια άκαρπη προσπάθεια για να γίνει αντιληπτός. Ένας παράταιρος άνθρωπος, ένας διανοητικά σακάτης άνθρωπος, έχει ακόμα λιγοστές δυνατότητες να επικοινωνήσει με τις αρχές ή με τον πλησίον-του. Ένας τέτοιος άνθρωπος ακούει συχνά με προσοχή, χωρίς να καταλαβαίνει τίποτα και, γι' αυτό, σπαίρνει φρόνιμα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΕΞΑΚΗΣ

Ο ερμητής, ο φοιτητής και οι 23 πέρδικες
Αθήνα 1979

Σε έναν πολύ κλειστό κόσμο προσφυγικών εμπειριών και αναπομπών αναφορών είναι δουλεμένη η ποιητική γλώσσα του Γιώργου Αλεξάκη. Η γλώσσα αυτή, παρ' όλο που δεν οριοθετείται από γνωστούς καθιερωμένους κανόνες, υπακούει σε ένα ρυθμό, που απαιτεί, όμως, ακόμα πολύ καιρό και κόπο για να γίνει αισθητός σε ένα ευρύτερο κοινό. Με αυτό εννοούμε πως το αποτέλεσμα της ανάγνωσής δεν πρέπει πάντα να αισθητοποιείται με ενδιάμεσο ορισμένες ιδεολογικές θεωρήσεις. Χαρακτηριστικό δείγμα γραφής του Γ. Αλεξάκη είναι το ποίημα «Θυματόν»: «κόκκινη μοιάζει η νύχτα / στις ξεχασμένες από φεγγαριού φως ακτές / στα ερειπωμένα γιοφύρια / που γράψανε / λάθος ανθρώπινο / και για όλους τους περιφρονημένους αποστάτες / η νύχτα μυρίζει / κάρβουνον».

ΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ

Κνουπ

Μετάφραση: Άννα

Σταματοπούλου-Παραδέλλη

Εκδ. «Καστανιώτη» 1980.

Στο έργο αυτό ο Έσσε δίνει αξία σ' έναν ανθρώπινο τύπο χαμένο εντελώς ή τελείως αλλαγμένο από τη σύγχρονη ζωή: τον αλήτη. Και, περιγράφοντας τη ζωή-του, φέρνει κοντά στο σημερινό άνθρωπο, μέσα από τις λέξεις-του, αρκετή ανεμελιά, αμεριμνησία και αγνότητα — πράγματα που αυτός στερείται ή που μπορεί να ξέχασε πως υπάρχουν. Γραμμένο σε μια γλώσσα ποιητική, σταλάζει σιγά σιγά, με το γύρισμα-της κάθε σελίδας, τη γαλήνη και την ανάπαυση ενός άλλου κόσμου, του κόσμου που βγαίνει από την ψυχή του αλήτη, ενός ανθρώπου χωρίς κακίες και χωρίς συμφέροντα.

Η ψυχή αυτή, ζυωμένη απ' τα κελαρίσματα των ρυακιών, των πουλιών το κελάιδισμα, τους ισκιούς της βαλανιδιάς, το ψιθύρισμα της αύρας, των αστεριών

**Παιδότοπος
παιδικός σταθμός
νηπιαγωγείο**

“Ενας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη

Λ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι Τηλ. 68.32.073

**κυκλοφορεί
ΣΥΜΠΤΩΜΑ**

της ΟΜΑΔΑΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ

- Ιατρική — Ναρκωτικά
- Φοιτητικό κίνημα — Αυτονομία — Φοιτητική γλώσσα
- Κυπριακό πρόβλημα
- Αμφισβήτηση στις χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» (αφιέρωμα)
- Ο.Δ. Γερμανίας - Ζυρίχη 1980
- Ποιήματα των Τσαλ, Κούντσε, Εντσεμπέργκερ
- Συζήτηση με τον Καστοριάδη
- Σκέψεις για την πόλη - Ανταντιστικές αξίες
- Blues — Ρεμπέτικο κ.ά. κλπ. κτλ. κκ.

στα Βιβλιοπωλεία

το φως και του ήλιου τη λάμψη, εκπέμπει μια χάρη γύρω-της, αυτήν που απλόχερα μοίραζε στα παιδιά που συναντούσε, αυτήν που ζητάγε να μοιράσει και στους μεγάλους. Μια χάρη που ο σημερινός κόσμος τη στερείται.

Ας σημειωθεί ότι η απόδοση του πρωτοτύπου στα ελληνικά έγινε με προσοχή και ευσυνειδησία.

ΚΑΙΤΗ ΖΕΥΓΟΥ

Με τον Γιάννη Ζέβγο στο Επαναστατικό Κίνημα

Εκδ: Ωκεανίδα, Αθήνα 1980

Η Καίτη Ζεύγου αφηγείται με ειλικρίνεια και αντικειμενικότητα τα γεγονότα της περιόδου 1925-1947, χρονιά της δολοφονίας του Γιάννη Ζέβγου.

Παλαίμαχη αγωνίστρια του κομμουνιστικού και του γυναικείου κινήματος, μέλος του ΚΚΕ από το 1926, ηγετικό στέλεχος του ΚΚΕ στη Μεταξική δικτατορία, στην κατοχή, στον Εμφύλιο, πιάστηκε και δικάστηκε από Στρατοδικείο τέσσερις φορές σε θάνατο. Μετά την αποφυλάκιση της πέρασε στην ΕΔΑ, και από τη διάσπαση του Ενιαίου ΚΚΕ ως το θάνατό-της στο ΚΚΕ εσωτερικού.

Το βιβλίο-της, καταστάλαγμα της εμπειρίας-της από ανθρώπους και καταστάσεις, αποκτά την αξία σοβαρού ντοκουμέντου. Αναφέρεται κριτικά στη ζωή και τη δράση του Γ. Ζέβγου, στη δική-της και δεκάδες άλλων στελεχών και απλών αγωνιστών που γνώρισε στη μακρόχρονη αγωνιστική-της ζωή, στις φυλακές και στις εξορίες. Γραμμένο με την ευγένεια και την πραότητα που την χαρακτήριζαν σαν άνθρωπο, δε διστάζει να κριτικάρει αυστηρά ορισμένα ηγετικά τότε στελέχη του ΚΚΕ. Από την άλλη αποκαθιστά σπιλομένες αγωνιστικές μορφές. Βιβλίο συμπύκνωσης μιας ζωής τόσο ταυτισμένης με το κομμουνιστικό κίνημα του τόπου-μας, αξίζει να προσεχτεί απ' όλους κι ιδιαίτερα απ' τους νέους.

ΡΟΣΑΝΑ ΡΟΣΑΝΤΑ

Γυναίκες και πολιτική
Μετάφραση: Γιάννα Νικολίτσα
Εκδ: Οδυσσεύς, Αθήνα 1980

Η Ροσάνα Ροσάντα ήταν μέλος της ΚΕ του ΚΚ Ιταλίας και την διέγραψαν από το κόμμα μαζί με την ομάδα του «Μανιφέστου» το 1969. Το βιβλίο αυτό έχει σα θέμα-του μια γυναίκα, που δηλώνει πως είναι φεμινίστρια και που ασχολείται κύρια με την πολιτική. Η γυναίκα αυτή συζητάει με άλλες γυναίκες — φεμινίστριες και αυτές — το θέμα «γυναίκες και πολιτική»: αναλύουν μαζί την αμοιβαία καχυποψία, την αμοιβαία άρνηση, ψηλαφούν το σημείο-αίχμη μεταξύ γυναικείου κινήματος και πολιτικής. Ψάχνουν στις λέξεις και στα περιεχόμενα της πολιτικής, αλλά και στη μεθοδολογία, για να

βρουν τις αιτίες της σύγκρουσης και το πιθανό ξεπέρασμά-της μέσα από μια άλλη κοινή γλώσσα.

ΛΙΛΙΑΚΑΣ ΝΑΚΟΥ

Το χρονικό μιας δημοσιογράφου
Εκδ: Δωρικός, Αθήνα 1980

Γλαφυρή αφήγηση προσωπικών ενθυμημάτων από το μεσοπόλεμο. Στις σελίδες παρελαύνουν διάσπες μορφές της ιστορίας του τόπου και της πολιτικής ζωής του τόπου, σαν τον Δ. Νίτσο και τον Γ. Βουτσινά, στους οποίους αφιερώνεται το βιβλίο και τους Βλάσση Γαβριηλίδη, Ιωάννη Σοφιανόπουλο, Ελευθέριο Βενιζέλο, Πλαστήρα, Γιώργο Βεντήρη.

Μερικές περιπλανήσεις στο Παρίσι, στη Γενεύη και στο Βορρά της Ευρώπης δίνουν την ευκαιρία μιας αρκετά ζωντανής αναπαράστασης του τότε κλίματος της προοδευτικής διανόησης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΟΣ

Μελέτες στη νεοελληνική λογοτεχνία

Εκδ: Γκούτενμπεργκ, Αθήνα 1980

Ο συγγραφέας έχει μεταφράσει κυβερνητικά βιβλία για τη μεταναστευση και εκπαιδευτικά εγχειρίδια. Έργα του έχουν δημοσιευτεί σε περιοδικά της Αυστραλίας και σε ορισμένα λογοτεχνικά περιοδικά της Αθήνας.

Σε αυτό το βιβλίο παρουσιάζονται μελέτες στα εξής λογοτεχνήματα: Α. Σαμαράκη, «Το διαβατήριο», Κ. Ταχτσή, «Το τρίτο στεφάνι», Β. Κορνάρου, «Ερωτόκριτος», Α. Σικελιανού, «Αντίδωρο», Α. Εμπειρίκου, «Ενδοχώρα» κτλ.

ΠΩΛ ΜΠΑΡΑΝ

Η πολιτική οικονομία της σχεδιασμένης οικονομίας
Μετάφραση: Φ. Σοφιανός
Εκδ: «Κάλβος», Αθήνα 1980

Τρία δοκίμια συνθέτουν την ύλη του περιεκτικού αυτού τόμου, που έχει σαν αντικείμενο τον οικονομικό σχεδιασμό τόσο στις αναπτυγμένες και τις υπανάπτυκτες οικονομίες, όσο και στις κοινωνίες που εμφανίζονται μετά την κατάληψη της κρατικής εξουσίας από τα σοσιαλιστικά κινήματα. Γίνεται επίσης ανάλυση των οικονομικών εννοιών της υπερκατανάλωσης και της υποκατανάλωσης και επιχειρείται μια συγκριτική έρευνα των δομικών γνωρισμάτων της οικονομίας της αγοράς και εκείνης που ονομάζουμε σχεδιασμένη οικονομία.

ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΝΑΛΗΣ

Φιλολογικά απομνημονεύματα
Επιμέλεια: Κώστας Γ. Παπαγεωργίου

Εκδ: Κέδρος, Αθήνα 1980

Το βιβλίο αυτό «σχηματίστηκε» από το σύνολο μιας σειράς κειμένων που δημοσιεύθηκαν με τη μορφή επιφυλλίδων στην εφημερίδα «Ανεξάρτητος» από 17 Φεβρουαρίου μέχρι 11 Αυγούστου 1935.

Την αφορμή για ν' αρχίσει να γράφει αυτές τις επιφυλλίδες αποτέλεσε ένα αφιέρωμα που του έγινε από το περιοδικό «Νέοι Πρωτοπόροι», το Φεβρουάριο του 1935 — ορισμένες βιογραφικές πληροφορίες του οποίου θέλησε να συμπληρώσει, και άλλες να διορθώσει. «Όσο σωστές και να είναι οι βιογραφικές πληροφορίες, που δίνουν για μένα οι «Νέοι Πρωτοπόροι», γράφει αρχίζοντας ο Κ. Βάρναλης, «δεν εξαντλούν την ιστορία-μου. Αφήνω, πως μερικές είναι και λαθεμένες. Γι' αυτό αποφάσισα να ιστορήσω μονάχος-μου τα διάφορα περιστατικά της ζωής-μου και μάλιστα της ψυχολογικής και πνευματικής-μου εξέλιξης, όσα θα μπορούσαν να έχουν ενδιαφέρον και για τους αναγνώστες».

ΠΛΟΥΤΗ ΣΕΡΒΑ

Κυπριακό: ευθύνες

Εκδ: Γραμμή, Αθήνα 1980.

Η ολοκληρωμένη αντίληψη του συγγραφέα για τη μεθοδευση του Κυπριακού από όσους το χειρίστηκαν, από τη δημιουργία του ενωτικού κινήματος μέχρι την ανεξαρτησία. Αδέσμευτη πολιτική προσωπικότητα, ο παλιός Γεν. Γραμματέας του ΑΚΕΛ αντιτάχθηκε σθεναρά στη γραμμή Μακαρίου και στις συμφωνίες της Ζυρίχης.

Κυκλοφορεί σε μια κρίσιμη στιγμή, όταν δηλαδή η ελληνοκυπριακή ηγεσία προσανατολίζεται προς αποφάσεις που θα σφραγίσουν ενδεχόμενα το μέλλον του ελληνισμού ολόκληρου για δεκαετίες.

ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ

Οι γονατισμένοι

Εκδ: Κέδρος, Αθήνα 1980

Αναθεωρημένη και συμπληρωμένη η νέα αυτή έκδοση της συλλογής από νουβέλες και διηγήματα του Σπύρου Πλασκοβίτη, περιλαμβάνει τα πιο χαρακτηριστικά, ίσως, της διηγηματογραφίας του συγγραφέα, κείμενα. Έντονα ψυχικά πάθη γονατίζουν τους ήρωες τούτων των διηγημάτων: άνθρωποι φανατικοί στη δική τους αλήθεια, ασυμβίβαστοι με τη μοίρα της ζωής-τους, φασμμένοι κάποτε στα σύννομα της τρέλας, είναι όλοι αυτοί, που χωρίς να πίνουν εξωτερικά πολύ τόπο, αντιστέκονται καθημερινά προσπαθώντας να ξεφύγουν από το σιδερένιο χέρι της αναγκαιότητας. Είτε φέρνουν μέσα-τους το πάθος μιας αγνότητας άπιστης στους σημερινούς καιρούς, τον πόθο για δημιουργία και ομορφιά, την αναζήτηση του Θεού, είτε μάχονται να κρατήσουν στη ζωή για τον εαυτό-τους ένα νεκρό αγαπημένο ή μιαν αξιοπρέπεια ανέφικτη σ' έναν κόσμο προσκυνημένο, το τελικό γονατισμά-τους δε σημαίνει ποτέ μια πτώση: μένει ένα σχήμα περηφάνιας και κάποτε παίρνει τη μορφή προσευχής.

Κυκλοφορούν και οι τρεις τόμοι

ΑΝΤΡΕ ΜΙΟΥΕΤΟΝ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΧΙΟΥΜΟΡ

Εκδόσεις
Μουσική
Εκδόσεις
1980
36 σελίδες
Πρώτη έκδοση
Αθήνα
1980
17 σελίδες
1980
17 σελίδες
1980

ΑΙΓΟΚΕΡΩΣ
Ζωδ. Πηγής 17
Τηλ. 36.18.721

κυκλοφόρησης

νικος δημου

οι ελλήνες

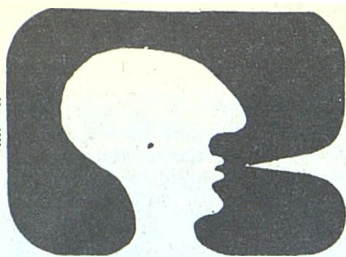

ΤΖΩΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ
ΜΠΟΥΡΜΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

Ζωδ. Πηγής 17
τηλ. 36.39.980

● Το ενδιαφέρον-τους για το ροκ - εν - ρολ δείχνουν αναγνώστες-μας που απευθύνουν επιστολές — μέσω του ANTI — προς το συνεργάτη-μας Θοδωρή Μανίκα.

● Η πρώτη απ' αυτές, από το μαθητή Λυκείου Ζώη Λούβαρη, αναφέρεται στις συναυλίες που δόθηκαν πέρσι στην Ελλάδα

Επί τέλους κάποιος βρέθηκε να τα πει έξω από τα δόντια, να πει τα πράγματα με το όνομά-τους (έστω κι αν μερικά μόλις που θίγονται. Ξέρω ξέρω ο χώρος). Κι εδώ θα ήθελα να πω για το ξεφτιλισμένο κοινό σε δύο οριακές για μένα συναυλίες στην Ελλάδα. Πρώτα του Tom Robinson. Θαυμάστε κοινό. Καρεκλάδες, πουρόγεροι, καθώς πρέπει κόσμος, τζιβανωτοί (εντολή ΑΚΟΕ) αρκετοί, περίπου οι μισοί, οπαδοί των Vanouga Band. Στη συναυλία (!) του Gillan δεν είχαμε τις πρώτες τέσσερις ομάδες, αλλά ένα πλήθος χεντ-μπάγκερς, ένα κατώτατης ποιοτικά στάθμης ακροατήριο. Για μένα ήταν ευτύχια που ο Tom Robinson μάζεψε αυτό το λίγο κόσμο που πήγε να τον ακούσει, κι όχι το συρφετό του Gillan. Τώρα θα ήθελα να εκθέσω ορισμένες απορίες-μου. Το «καλόπιστος» αλλά «προβληματισμένος» για τον Ζήλο δεν το κατάλαβα. Κι αν αυτά που λέτε για το punk - rock τον αφορούν, νομίζω ότι τον αδικείτε, γιατί από τότε που παρακολουθώ τον ΗΧΟ (κοντά τρία χρόνια) η προβολή του punk από τον Ζήλο είναι συνεχής. Όσο για το θάψιμο του punk, αν και σιτς φίλος-του, έχω να πω ότι το Kids are allright (κι ας κουβαλάει ηχογραφήσεις τόσων χρόνων) είναι πολύ καλύτερο από το Give 'em enough 'hope. Γιατι καλά τα συνημάτα αλλά και η μουσική να μην παραμελείται. Και μια απορία άσχετη με το θέμα. Πώς ο Φαληρέας σε κίνητη τη «συζήτηση» για το Rock στην τηλεόραση καταδέχτηκε να καθίσει και να συζητήσει με τον Πετρίδη; (!) και τον Θεοδωράκη; (!!!) Και μια παράκληση. Αν πρόκειται να ακολουθήσουν άλλα άρθρα, κάνετε μια ανάλυση για την «παράξενη αγάπη της ελληνικής νεολαίας» για τους Doors, τον Zappa (αυτό κι αν είναι) και τους Deep Purple. Αν και νομίζω ότι περισσότερο χρειάζεται ψυχολόγος. Α! ναι, παραλίγο να το ξεχάσω. Εσείς που μπορείτε, μάθετε τους Έλληνες κάτι σωστό, μάθετέ-τους να λένε το ιδίωμα rock-η roll όπως και αρχιαιότατο, ό,τι έχω διαβάσει και στον ΗΧΟ. Με πολλή εκτίμηση και για σένα και για το ANTI.

Υ.Γ. Καιρό είχαμε να διαβάσουμε τέτοια άρθρα από αριστερό περιοδικό.

Ζώης Λούβαρης
Ρουμελής 72 - Φιλοπάπου
Αθήνα. Μαθητής Λυκείου

● Ο Θοδωρής Μανίκας απαντά:

1. Δε νομίζω ότι έχετε απόλυτο δίκιο σ' ότι αφορά το κοινό της α' ή β' συναυλίας, με την έννοια ότι το κοινό αυτό διαμορφώνεται από τρίτους (αλλά ισχυρούς) παράγοντες κι έτσι δεν του πρόπουν αυτοί οι βαρείς χαρακτηρισμοί.
2. Όλα όσα γράφω γιά το μουσικό Τύπο αφορούν το διάστημα 1975-77 κυρίως, οπότε και διαμορφώθηκαν οι κυρίαρχες τάσεις της ντόπιας μουσικής δημοσιογραφίας. Σ' αυτή την περίοδο και ο Α.Ζ. (χωρίς πρόθεση μάλλον) δεν τ' άχε και τόσο καλά με το Punk. Μερικά τεύχη του ΗΧΟΥ της εποχής θα σας πείσουν. Κι εδώ κολλάει και το «καλόπιστος αλλά προβληματισμένος»: καλόπιστος μεν, αλλά αναλυτής (τότε) ιδεολογικών υποβάθρων και μηνυμάτων, που πολλές φορές τον εξέτρεψαν από την ουσία.
3. Από το να θεωρούμε το «the Kids are allright» (που μη ξεχνάτε, είναι άλμπουμ - συλλογή) καλύτερο του «Give 'em enough hope» μέχρι να θάβουμε το πανκ, υπάρχει διαφορά. Κι άλλωστε τι θα πει «καλύτερο»;
4. Για τον Φαληρέα μπορείτε να ρωτήσετε τον ίδιο. Αλλά δε βρίσκουν κάτι το ιδιαίτερα επιληψιμο στην όλη παρουσία του Πετρίδη στα πράγματα του ροκ - εν - ρολ εν Ελλάδα.
5. Δε θα έλεγα ότι το θέμα που προτείνετε είναι μέσα στα τωρινά ενδιαφέροντά-μου. Έκαστος εφ' υψώ, ξέρετε.
6. Δε βρίσκω πώς μπορώ να μάθω στους Έλληνες κάτι σωστό, αλλά, όπως και νά 'χει, τον όρο ροκ - εν - ρολ τον χρησιμοποιώ συνέχεια σε περιοδικά και ραδιόφωνο. Από εκεί και μετά ο καθένας διαλέγει.

Ευχαριστώ για τα καλά λόγια
Θ. Μανίκας

● Η δεύτερη επιστολή, κι αυτή από μαθητή Λυκείου, τον Θόδωρο Παναγιώτου, αναφέρει:

Αγαπητό Αντί,

Δε θέλω με τούτη τη γραφή να φανερώσω δικές-μου απόψεις πάνω στη γενικότερη ενότητα της μουσικής που ακούει ο συνεργάτης-σας Θοδωρής Μανίκας της ροκ μουσικής. Το πρόβλημα της αξίας και της διάστα-

σης (της καλλιτεχνικής και της ιδεολογικής — αν έχει — διάστασης) τούτης της μουσικής πιο σωστό φαίνεται να τ' αφήσω — και να τ' αφήσουμε — σ' άλλους που η ματιά-τους στο χώρο της Τέχνης νά 'ναι πιο καθαρή και, βέβαια, δυνατότερη. Αλλού βρίσκεται η ανάγκη της επιστολής: στη διαπίστωση σημαντικών ανακρίβειών στο άρθρο, προσωπικών αυθαιρεσιών και απόψεων, που δε συμβιβάζονται με την καλλιτεχνική ισορροπία του τόπου και τη μουσική διάθεση, των τωρινών και τη χτεσινή, του λαού. Την πραγματικότητα μ' άλλα λόγια.

Το ροκ — ή η ξένη μουσική κουλτούρα, όπως την αποκαλεί ο Θοδωρής Μανίκας — δεν ταιριάζει και ποτέ-του δε θα ταιριάζει στην πλατιά μουσική αισθητική του λαού. Να μη ζητούμε από τους ανθρώπους που μέχρι χτες ακούγανε και σιγοτραγουδούσαν τα ρεμπέτικα, που σήμερα ακούνε και σιγοτραγουδούν κι αυτά και τ' άλλα του Θεοδωράκη, του Μαρκόπουλου... (σύμβολα κάποιας παράδοσης και της δύσκολης ιστορικής πορείας τραγούδια) να μη ζητούμε απ' αυτόν τον τόπο να φτιάξει — κει που κάτι

ΚΑΙ ΤΩΡΑ, ΑΣ ΧΟΡΕΨΟΥΜΕ...

άλλο είναι αναγκαίο — «σχολή ροκ» ή «εθνικό ροκ - εν - ρολ». Ν' ακούσει και να τραγουδήσει το καθρέφτισμα μιας ρηχής ξενόφερτης κουλτούρας, τα είδωλα νέων κάποιος αναμφισβήτητης σχατής παρακμής των πανκ και άλλων «ανανεωτικών» και «επαναστατικών» ομάδων. Κείνων που δεν ξέρουν τι θέλουν, της μουσικής που μοιάζει επαναστατημένη κι ωστόσο δεν έχει κάποια πρόταση, κάποια γνώμη για το πώς, πώς θα φτιάξουμε τον καλύτερο κόσμο του οράματός-της.

Και με ποια ευθύνη ισχυρίζεται ότι «ο κόσμος και βασικά οι νέοι βαρέθηκαν τ' αντάρτικα και «μπουχτήσαν τον Θεοδωράκη»; Γιατι αλίμονο αν τα τραγούδια αυτά — του Θεοδωράκη, τ' αντάρτικα και τα τόσα άλλα που υπονοούνται στις παρακάτω λέξεις του άρθρου — ήταν τραγούδια ευκαιριακά, της μόδας και της εποχής τραγούδια, που τώρα ξεσκεπάστηκαν και παραχώθηκαν σε κάποιο συρτάρι. Κι αλί-

μονο, αν από τον αγώνα και την πάλη του λαού και της νεολαίας (την ιστορική και τη σημερινή) ξεκρεμάσουμε κείνα τα σύμβολα σε «μπουχτισμένα» και ξεπερασμένα και βάλουμε το όνομα κάποιου πλουσιοπάροχα πληρωμένου — ειδωλοποιημένου — τραγουδιστή ή συγκροτήματος.

Λιγοστές είναι οι γραμμές — κι επομένως οι δυνατότητες — μιας καλά θεμελιωμένης κριτικής του απαράδεκτου σε πολλά σημεία άρθρου του άρθρου του Θοδωρή Μανίκα. Παρ' όλα αυτά πιστεύω να τόσσα εκκείνες τις ανακρίβειες που προκάλεσαν όχι μονάχα τις δικές-μου αλλά και πολλών αναγνωστών τις αντιρρήσεις.

Με εκτίμηση
Θόδωρος Παναγιώτου
Μαθητής λυκείου

● Και η απάντηση του Θ. Μανίκα:

Σαφές ότι έχετε παρεξηγήσει πολλά, πάρα πολλά, πράγματα και εξίσου σαφές το ότι φοράτε (μάλλον ακουσίως) παρωπίδες. Συγχωρήστε-μου την ευθύτητα, αλλά θεωρώ πολύ ουτοπική τη δυνατότητα άλλου είδους διάλογου ανάμεσά-μας, μιας και από ό,τι φαίνεται ερχόμαστε (και πηγαίνουμε) από δυο διαφορετικούς κόσμους. Εν πάση περιπτώσει, έχω να σας πω και τα εξής:

1. Για το «εθνικό ροκ - εν - ρολ»: η παρατήρησή-μου για την ανάγκη ύπαρξης μιας τέτοιας «σχολής» αφορά όχι στο κοινό («που τραγουδούσαν ρεμπέτικα» κλπ.)

αλλά στους Έλληνες μουσικούς του ροκ που, έτσι κι αλλιώς, ασχολούνται με το ιδίωμα.

2. Γιατί έχετε κάνει φλάμπουρο το κλισέ «ξενόφερτη κουλτούρα» και το χρησιμοποιείτε αρνητικά για το ροκ - εν - ρολ κι όχι για την όπερα, ας πούμε; Μήπως γιατί η δεύτερη είναι ανώδυνη και λιγότερο επαναστατική (ιδεολογικά, κοινωνικά) απ' ότι το ροκ - εν - ρολ, που το αφορίζετε (ρηχό, παρωκμιακό, χωρίς πρόταση) χωρίς απ' ότι φαίνεται να τ' έχετε ακούσει και πολύ περισσότερο να τ' έχετε χορέψει.

3. Το αν οι νέοι βαρέθηκαν τον Θεοδωράκη και τα αντάρτικα φαίνεται από τις πωλήσεις δίσκων του πρώτου (και των συν αυτώ) και το κλείσιμο όλων σχεδόν των μπουατί κλπ. με «αντάρτικο» (sic) πρόγραμμα.

4. Χαρακτηρίζετε σημεία του άρθρου-μου απαράδεκτα. Κοιτάzte, αν, αντί να μας γράψετε όλα αυτά τα χιλιεπιτομένα αφέλη κλισέ - επιχειρήματα, καθόσασταν ν' ακούσετε λίγο ροκ - εν -

ρολ (και να αντιδράσετε συγκινητικά σ' αυτό) τότε πολλές απορίες-σας (καλοπροαίρετες κατά πως φαίνεται) θα λυνόντουσαν και — ποιος ξέρει — ίσως αλλάζαμε και κώδικα επικοινωνίας προς το παρόν όμως, το τελευταίο δείχνει να 'ναι αδύνατο.

Χαίρετε
Θ. Μανίκας

• Το τρίτο γράμμα, από τη Βιέννη:

Αγαπητό Αντί,

Λίγες σκέψεις πάνω στο μουσικό άρθρο του Θεωρή Μανίκα, (τχ. 166) «Το ροκ-εν-ρολλ στην Ελλάδα».

Αρχίζοντας το άρθρο-του ο αγαπητός κ. Μανίκας, γνωστός από την εκπομπή που παρουσιάζει στο ραδιόφωνο, αναρωτιέται γιατί, παρόλο που εδώ και είκοσι περίπου χρόνια που ακούγεται το ροκ-εν-ρολλ στην Ελλάδα, δεν έχει δώσει το ερέθισμα για τη δημιουργία, αν όχι ενός εθνικού «ροκ-εν-ρολλ», τότε ενός παιγμένου από Έλληνες.

Μα, κ. Μανίκα, ο ίδιος δίνει την περίπου σωστή απάντηση στην αρχή του άρθρου-σου. Γράφεις συγκεκριμένα: «ένα πρώτο αποτέλεσμα της παρακολούθησης ή και συμμετοχής-μας σ' ένα χώρο έκφρασης που είναι προϊόν πολιτισμού διάφορου από το δικό-μας, θα πρέπει να είναι η ανάγκη για άντληση και αφομοίωση ιδεών ή και για μίμηση ακόμη».

Αυτή είναι η βασική αιτία. Το ροκ-εν-ρολλ, ως προϊόν πολιτισμού διάφορου από τον δικό-μας δε βρίσκει ανταπόκριση στο ελληνικό μουσικό κοινό. Η μικρή μερίδα αυτού του κοινού, που ίσως την εκφράζει η ροκ-εν-ρολλ, έχει αφομοιώσει ιδέες που έρχονται από τα κράτη του ανεπτυγμένου δυτικού καπιταλισμού, στα οποία, όμως, οι ιδέες αυτές αποτελούν αυθεντικό κομμάτι της μουσικής-τους κουλτούρας.

Στην συνέχεια γράφει ότι, για τα αριστερά κόμματα το ροκ-εν-ρολλ δεν παύει να είναι ένα βήμα προς τον καπιταλισμό. Και συνιστά στους υπεύθυνους της ΕΡΤ να ακούσουν κάποτε από τον ραδιοσταθμό της αμερικάνικης βάσης ροκ-εν-ρολλ για να μάθουν τι σημαίνει ροκ-εν-ρολλ. Σε παρένθεση γράφει: «τα καλά να λέγονται, ε;».

Δεν ήξερα ότι έχει και καλά η αμερικάνικη βάση.

Δηλαδή, μετά από μια διαδίσταση, με πολύ ξύλο, κατά των βάσεων, εκεί που φωνάζαμε: «έξω οι βάσεις του θανάτου», πηγαίνουμε σπιτι-μας, ανοίγουμε το ραδιόφωνο στην εκπομπή της αμερικάνικης βάσης και ακούμε σωστό ροκ-εν-ρολλ.

Προς το τέλος οδύρεται, που ενώ το Λονδίνο «φλεγόταν» από την έκρηξη του Punk-rock, στην Ελλάδα δε γινόταν τίποτε, που ο

μουσικός Τύπος εγκληματεί, που το μουσικό κοινό νομίζει ότι έμαθε κλπ. Και αναφωνεί: «τι πλάνη, θεέ μου!»!!! (οι αρχαίοι Έλληνες μεταξυ των δώδεκα θεών του Ολύμπου, λάτρευαν τον Απόλλωνα, το θεό της μουσικής).

Ίσως θα πρέπει να σκεφτεί ο κ. Μανίκας τα λόγια του Τζον Λένον: «το ροκ-εν-ρολλ ήταν η βασική επανάσταση για ανθρώπους της δικής-μου ηλικίας και κατάστασης» και να συγκρίνει τους ανθρώπους της ηλικίας και κατάστασης του Τζον Λένον, με τους ανθρώπους της ελληνικής πραγματικότητας.

Ευχαριστώ,

Κ.Κ. Φοιτητής Εξωτερικού

• Ο Θ. Μανίκας απαντά:

Έχετε παρανοήσει μερικά βασικά σημεία του άρθρου-μου, δηλαδή:

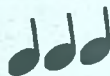
1. Πέραν του ότι το ροκ-εν-ρολλ βρίσκει ανταπόκριση στο κοινό, αλλά κατ' εμέ σε λάθος βάση (ανταπόκριση της οποίας απόδειξη είναι οι πωλήσεις δίσκων π.χ., ή η προσέλευση σε συναυλίες), όταν μιλώ για «εθνικό ροκ-εν-ρολλ» αναφέρομαι στους Έλληνες μουσικούς του ιδιώματος που έτσι κι αλλιώς μ' αυτό ασχολούνται.

2. Όπως και σεις λέτε, η σύσταση για τον αμερικάνικο σταθμό αφορά στους υπεύθυνους της ΕΡΤ (προσοχή: όχι για να μάθουν τι σημαίνει ροκ-εν-ρολλ, αλλά για να δουν τη σωστή ραδιοφωνική αντιμετώπισή-του — είδατε ότι παραφράζετε όσα λέω!), οι οποίοι δε νομίζω ότι κατεβαίνουν σε διαδηλώσεις εναντίον των βάσεων, ώστε να τους καλύπτει το (έτσι κι αλλιώς άστοχο) παράδειγμά-σας.

3. Το κλίμα του άρθρου-μου κάθε άλλο παρά κλίμα οδυρών είναι και, τέλος, αν βλέπατε τα πράγματα λίγο πλατύτερα, θα καταλαβαίνατε ότι: α) η φράση του μακαρίτη Λένον χρονολογείται αρκετά παλιότερα, β) αναφέρεται στην πρώτη περίοδο του ροκ-εν-ρολλ (1954-59).

Αυτά. Και μία ερώτηση: τα αρχικά Κ.Κ. πέρα από το να σας καλύπτουν ανώνυμα, μήπως καλύπτουν και τίποτε άλλο;

Χαίρετε
Θ. Μανίκας

• Και ένα τελευταίο γράμμα:

Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Διάβασα δυο και τρεις φορές το άρθρο του Θεωρή Μανίκα για το Rock-and-Roll στην Ελλάδα και αφού τον παρακαλέσω να το ξαναγράψει για να καταλάβουμε καλύτερα τι θέλει να μας πει, θα προχωρήσω σε μερικές παρατηρήσεις πάνω στο θέμα.

Γράφοντας για τα αποτελέσματα της παρακολούθησής-μας στο χώρο του Rock-and-Roll, υ-

TZAK OYESTRAΠ

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Μια άλλη διάσταση της μουσικής. Γραμμένο από τον ΤΖΑΚ ΟΥΕΣΤΡΑΠ καθηγητή της μουσικής του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«Δανιά»

Οι περιπέτειες του μικρού Νικόλα

Είναι η πανέξυπνη σειρά που έγραψε ο Ρενέ Γκοσσινύ και εικονογράφησε ο Σανπέ. Πέντε ξεκαρδιστικά βιβλία για μικρούς και μεγάλους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ:

Ζ. ΠΗΓΗΣ 17 · τηλ. 64.48.510

Ντον Ντινκμεγιερ
Γκαρυ ΜακΚαιν

Το Υπεύθυνο Παιδί

κ' πως να το μεγαλώσουμε

Πρακτική Μεθοδός
για την Αποδοσκή
Ανατροφή του

εκδόσεις Ουμάρι ανθρωπίνες σχέσεις-αγωγή-συμπεριφορά

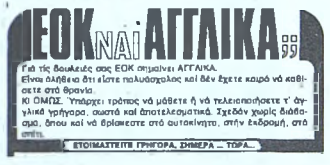
Ο Ντράικωρ στα 1964, με το πρωτοπόρο έργο-του, μας πρόσφερε την ψυχολογική γνώση και τον τρόπο για μια «Νέα αντιμετώπιση» του Παιδιού. Τώρα, ο συνεργάτης-του και συνεχιστής του έργου-του, Ντον Ντινκμέγιερ, κάνει ένα βήμα πιο μπροστά. Μας προσφέρει τη μέθοδο να μεγαλώσουμε Υπεύθυνα Παιδιά.

εκδόσεις Ουμάρι ανθρωπίνες σχέσεις-αγωγή-συμπεριφορά
Ζαλογγού 14 - Αθήνα - τηλ. 36.36.574

ΕΥΡΟΚΙΣΤΙΚΑ

• Ο φίλος Ν. Ρίζος μας έστειλε το διπλανό στίχο: «είσαι στην ΕΟΚ; Μάθε μια γλώσσα και μη φοβάσαι τους ξένους». Που νά 'ξερεις, όμως, ότι αυτό δεν είναι καλαμπούρι. Είναι όσα περίπου λέει το δημοσιευόμενο διαφημιστικό μιας σχολής αγγλικών: «ΕΟΚ, ΝΑΙ - ΑΓΓΛΙΚΑ,»...

ποστηρίζει ότι «πρέπει να είναι η ανάγκη για άντληση ή αφομοίωση ιδεών ή και για μίμηση ακόμη». Διερωτώμαι τί σημασία έχει αυτό το «πρέπει» και τα άλλα που παρατάσσονται πιο κάτω στο κείμενο του Μανίκα. Αν το «πρέπει» έχει την έννοια του «είναι αντικειμενικά και ιστορικά αναγκαίο», φοβούμαι ότι θα διαφωνήσω γιατί νομίζω ότι το Rock, στην αρχή τουλάχιστο της ιστορίας-του, ήταν ένα προϊόν συγκεκριμένου πολιτιστικού και κοινωνικοοικονομικού χώρου που λίγη σχέση έχει με το δικό μας. Αν το «πρέπει» έχει ηθική σημασία, από ποια ηθική διέπεται ο κ. Μανίκας; Και στις δυο περιπτώσεις θεωρώ ότι το «πρέπει» είναι ανύπαρκτο, γιατί ο Ελληνικός χώρος έχει μια δική-του κοινωνική και μουσική ταυτότητα, που είναι πολύ φυσικό να αφομοιώνει ξένα στοιχεία, αλλά και πολύ αφύσικο να τα μιμείται ή να ακολουθεί ξένα ρεύματα, όταν αυτά τα ξένα ρεύματα έχουν πρόσφατα και φανερά καταντήσει κερδοσκοπικές βιομηχανίες (βλ. Bruce Springsteen στις Η.Π.Α., Police, Who, κλπ.).

Για την κακοδαιμονία του Rock στην Ελλάδα, δε «φταίει» κανένας εκτός από το συντηρητικό τρίπτυχο που φταίει και για πολλά άλλα. Απλώς το Rock χωράει στην Ελλάδα όσο αποδεικνύει η σημερινή πραγματικότητα, για το λόγο ότι η Ελλάδα είναι χώρος αρκετά διαφορετικός κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά από τις μητροπόλεις του Rock.

Χαίρομαι, που ο Μανίκας καταλαβαίνει ότι η πλειοψηφία των οπαδών του Rock κατευθύνεται από τα ολιγοπώλια μαζικής ψυχαγωγίας, αλλά απ' όσο ξέρω, η μειοψηφία την οποία αναφέρει («που γνώση έχει ή προσπαθεί να έχει και δεν κατευθύνεται»), είναι πολύ πιο μηδαμινή και αμελητέα απ' όσο νομίζει. Ίσως ο Μανίκας δεν ξέρει ή μας το κρύβει ότι το Rock ή Rock-and-Roll είναι μια βιομηχανία σαν όλες τις άλλες, με μια διαφορά: ότι δε γνωρίζει κρίσεις γιατί έχει καταντήσει τόπος φυγής από τα προβλήματα που υπάρχουν στον οικονομικό, κοινωνικό και ανθρωπινό-προσωπικό βίο.

Δε θεωρώ καθόλου λυπηρό, όπως ο Μανίκας, ότι η ντόπια μουσική στάθηκε εμπόδιο στην εξαπλώση του Rock στην Ελλάδα. Αν το κατάφερε, και νομίζω κύρια χάρη στην ποιότητά-της, με γιεί-της με χαρά-της. Αν το ελληνικό κοινό συνδιαλέγεται πιο καλά με τον Νταλάρα, παρά με τον Costello, είναι γιατί ο Costello έχει λίγη σχέση με την Ελλάδα, όπως κι εμείς με τον Costello.

Η τελική παρατήρησή-μου, που συνοψίζει τα παραπάνω, είναι: γιατί να νοιαζόμαστε τόσο πολύ για το Rock, σε βαθμό αδικαιολόγητα υπέρμετρο με την αξία-του σαν πολιτιστικό κινήματος και με τη σχετικότητά-του με την ελληνική πραγματικότητα; Ας περιμένουμε τη στιγμή που η Ελλάδα ολοκληρωτικά πλέον θ' «ανήκει στη Δύση» για να ανοίξουν τ' αστέρια του Rock

ένα ακόμα χρυσωρυχείο στην Ελλάδα. Ως τότε, ας μείνουμε ικανοποιημένοι που το Rock έχει τη σημερινή-του απήχηση στην Ελλάδα, ούτε λιγότερη ούτε περισσότερη.

Ευχαριστώ
Ν.Νικόπουλος

• Ο Θ. Μανίκας απαντά:

Κατ' αρχήν, αφού μας λέτε ότι το άρθρο-μου ήταν μη κατανοητό κι ότι παρά τις δυο-τρεις αναγνώσεις-σας, χρειάζεται να ξαναγραφεί για να το καταλάβετε, πώς στέλνετε μια επιστολή αντικρουόντας όσα «δεν καταλάβατε»;

1. Το «πρέπει» αναφέρεται στη συμμετοχή-μας σ' «ένα χώρο έκφρασης...», γενικά, κι όχι στο ροκ-εν-ρολ, όπως παραφrazώντας, γράφετε. Η σημασία του πρέπει είναι όντως διττή. Αφ' ενός είναι «αντικειμενικά και ιστορικά αναγκαίο», πράγμα που εξηγεί και το ακολουθούν παράδειγμα-μου περί κινηματογράφου και, αφ' ετέρου, «έχει ηθική σημασία», με την έννοια ότι και η πιο εμπορευματοποιημένη τέχνη κρύβει μέσα-της κάτι ηθικό, με «καλή» ή «κακή» μορφή, αδιάφορο. Η ηθική που με διέπει και δε σας καλύπτει και θα σας σοκάρει, γι αυτό δεν προχωρώ. Πάντως, δεν έχω κατηγορηθεί για κλέφτης, ψεύτης, κερδοσκοπός, δωροδοκούμενος, κλπ. Άρα το πρέπει είναι ανύπαρκτο, όπως ο Bruce Springsteen είναι πολύ καλό παιδί.

2. Το ροκ-εν-ρολ δεν είναι βιομηχανία, αλλά τέχνη. Όπως σε κάθε τέχνη, όμως, έτσι και γύρω-του έχει αναπτυχθεί μια βιομηχανία. Άλλο η τέχνη και άλλο η βιομηχανία της τέχνης. (Και, με την ευκαιρία, ποια τέχνη ξέρετε σεις που νά 'ναι μόνο τέχνη);

3. Δε θεωρώ ούτε εγώ λυπηρό το ότι η ελληνική μουσική στάθηκε εμπόδιο στην εξαπλώση του ροκ-εν-ρολ. Ούτε γράφω κάτι τέτοιο. Φυσικό θεωρώ το να συνδιαλέγεται το κοινό με τον Νταλάρα π.χ., αλλά δεν παραγνωρίζω ότι — καλώς ή κακώς — αυτό στάθηκε ανασταλτικός παράγοντας στην πορεία του ροκ-εν-ρολ στην Ελλάδα.

4. Τ' αστέρια του ροκ-εν-ρολ άνοιξαν ήδη χρυσωρυχεία και στις χώρες που δεν ανήκουν στη Δύση. Άρα, άτοπο το σχόλιο.

5. Πώς σας φάνηκε φέτος ο «ΖΥΓΟΣ»;

Θ. Μανίκας

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

• Στο άρθρο του Σπ. Χαρίτου «Οι Ομάδες των Ευρωπαϊκών Κοινοβουλίου και οι Έλληνες Ευρωβουλευτές» (που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο τεύχος) στη σελίδα 30 η φράση «Να επηρεάζει — στο μέτρο των ικανοτήτων-του...» (στίχος 25 από το τέλος) να διαβαστεί: «Να επηρεάζει στο μέτρο του δυνατού — ...».

αντι

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 601
- Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153 - Καλλιθέα
- Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
- Υπεύθυνος Διαφημίσεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΙΤΗΣ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Αναπαραγωγή φιλμ
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 729.237
- Εκτύπωση:
Εργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ιασιού 5, Περιστέρι
Τηλ. 57.22.01

• Κάθε ευυπόγραφο άρθρο εκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα-του.
• Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 390 δρχ. - Ετήσια 780
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κλπ: 2.000 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 20
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 27
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 53
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: απλή δολ. 18
" αεροπ. δολ. 35
ετήσια: απλή δολ. 36
" αεροπ. δολ. 70

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 30
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 50

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
• για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας
Στα γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, Τηλ. 732.713
• για τα βιβλιοπωλεία
B. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, Τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

Τὰ τετράδια τῆς γιαγιᾶς

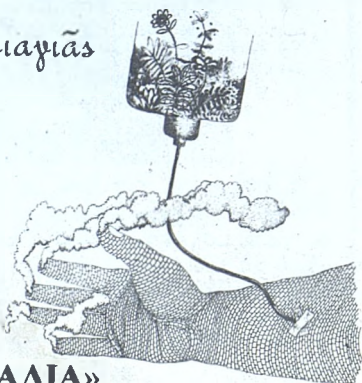
№ 2.

Τὰ μουσικά
γιὰ τὴν γροντιῖδα:

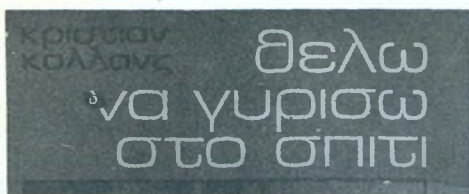
- τῶν μαλλῶν
- τῶν ματιῶν

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΥΔΑΛΙΑ»

-ΝΑΡΣΗ 1- ΑΘΗΝΑ- τηλ .36.31.741

Η πασίγνωστη Γαλλίδα δημοσιογράφος και συγγραφέας Κριστιάν Κολάνζ, μετά από πολύχρονους αγώνες στο Γυναικείο Κίνημα, φωνάζει με όλη τη δύναμη της ψυχής-της:

- Όχι αναγκαστικά και για πάντα. Πιο συχνά, πιο πολύ, πιο ελεύθερα.
- Δε δέχομαι να πεθαίνω καθημερινά, ούτε από πλήξη στο σπίτι, ούτε από κούραση στη δουλειά.
- Δε θέλω να βλέπω τα παιδιά-μου ούτε δυο ώρες την ημέρα τρέχοντας, ούτε δώδεκα ώρες την ημέρα γκρινιάζοντας.
- Δεν πιστεύω ούτε στην ελευθερώτρια δουλειά, ούτε στην ατέρμονη γυναικεία θυσία.
- Δε θεωρώ τον εαυτό-μου, ούτε εργαλείο, ούτε οικιακή συσκευή.
- Θέλω να ζήσω.
- Τα θέλω όλα μαζί.
- Βαρέθηκα να είμαι μια γυναίκα κομμένη στα δύο.

Κρίσεις του γαλλικού

... Η Κριστιάν Κολάνζ πέτυχε. Όχι να ναυγυρίσουν στο σπίτι, αλλά να ξαναζωντανέψουν τη γυναικεία εργασία.

... Δημοσιεύει μια έρευνα που έγινε το Νοέμβριο του 1979. Το καλύπτει τη γενική ανικανοποίηση των γυναικών, ανεξάρτητα απ' τη λύση που διάλεξαν: σπίτι ή δουλειά. ... Οι γυναίκες, αντίθετα από την Σιμόν ντε Μποβουάρ, θέλουν να είναι μητέρες. Κι όταν εργάζονται όλα μπερδεύονται. Αυτό αναλύει η Κριστιάν Κολάνζ.

Αν το νοικοκυριό κι η κουζίνα δε μετράνε μπροστά στο επάγγελμα και το μισθό, τα παιδιά, όμως, βαραίνουν. Και το βάρος-τους είναι συχνά πολύ μεγάλο...

... Για μια κοινωνία είναι αξίωση σπουδαία να μεγαλώνει τα παιδιά-της όσο και να κατασκευάζει μηχανές. Γιατί η λειτουργία αυτή δεν αναγνωρίζεται; Η απάντηση είναι απλή: επειδή το σύστημα είναι αντροκρατικό...

Janick Jossin, «L' EXPRESS MAGAZIN»,

... Μια γυναίκα μ' όλη τη σημασία της λέξης που τολμάει και το λέει...

... Η Κριστιάν Κολάνζ είναι μια αγωνίστρια, γράφει αποτελεσματικά, λειτουργικά, απλά, καθαρά, ορθολογικά...

Francoise Xenakis, «Le Matin»,

Το βιβλίο-πρόκληση και πρόταση μαζί για μια νέα προβληματική στο Γυναικείο Κίνημα.

εκδόσεις ανθρωπινες σχέσεις-αγωγή-συμπεριφορά
θυμάρι Ζαλογγου 14 - Αθηνά - τηλ. 36.36.574

ανρι λεφεβρ

ΧΕΓΚΕΛ
ΜΑΡΞ
ΝΙΤΣΕ

η το βασίλειο των σκιών

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΑΪΤΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΑΝΡΙ ΛΕΦΕΒΡ

**ΧΕΓΚΕΛ - ΜΑΡΞ -
ΝΙΤΣΕ**

Ο σύγχρονος κόσμος είναι έγγελιανός. Είναι μαρξιστικός. Είναι νιτσεϊκός. Καμιά από τούτες τις προτάσεις δεν έχει, αυτή καθαυτή, τίποτα το παράδοξο. Διατυπωμένες όμως και οι τρεις σάν ένότητα, έχουν κάτι τό αφόρητα αλλόκοτο. Πώς μπορεί ο σύγχρονος κόσμος νά βρίσκεται ταυτόχρονα υπό την επήρεια τόσο διαφορετικών, αντίθετων σέ πολλά σημεία, και μάλιστα ασυμβίβαστων μεταξύ τους κοσμοθεωριών;

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 6 (Πάροδος Ἀκαδημίας)
Τηλ. 3615.783

- Μια σφαιρική υπεύθυνη και αντικειμενική ενημέρωση στη Γεωργία και τους Συνεταιρισμούς.
- Υπεύθυνα βοηθήματα για όσους θέλουν να γνωρίζουν και για όλους όσους χειρίζονται τα Αγροτικά και Συνεταιριστικά θέματα.

